

احكامه

NOMIKOI KANONES

ΗΤΟΙ

ΑΣΤΥΚΟΣ ΚΩΔΗΞ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ι. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

ΚΑΙ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΙΘΥΝΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΑΔΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΜΕΤΑ ΣΧΟΛΙΩΝ, ΕΡΜΗΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

(كتاب البيوع)

ΠΕΡΙ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1873.

ΤΥΠΟΙΣ Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

ابرازیله کسب مخفرت ایلدیکمی عرض و بیانه برابر جناب
منان ولی نعمت بیمنتز پادشاه عدالتنشان و شهنشاہ اسکندر
توان افندمز حضرتلرینی مدی الدهور و الا زمان سریر آرای شوکت
وشان و حکومتان چار ارکان جهان و آب روی سلطنت و خلافت
و مردمک عیون ملت اولان دولتو نجاتلو مشیر عزالدین
افندی و کفنجیه حدیقه خاصه تاجداری و نوبه اوّه بستان دولت
و بختیاری اولان شهزادگان جوانختان حضراتی کمال تندرستی
و عاقبتله مسرور و خندان و وکلای فخام و علمای کرام حضراتی
دخی دلخواه عالی و جهله امور شرعیه و قوانین عدلیه و نظامات
سنیه بی اجرا و تنفیذ موقیتله مظهر عدل و داد بی پایان و ظل
ظلیل لطف و مرحمت تاجدارانه لرینی فرق چا کرانه مدده سایبان
بیورسون دعای لازم الاداسیله ترین لسان عبودیت نشانه
اجتسار قلندی اول بایده و هر حالده امر و اراده حضرت
من له الامر کدر*

بنده کمینه لری
فوتیادی قسطا که

غیرت و طنبیه و معلومات متنوعه سی درکار اولان و حالاکرید
ولایت جلیله سی مترجمی بولنان عزرتلو یا تقو افندی بنده لرینی
دخی بوبایدہ معاون ایدینوب مجله نک برنجی کتابی اولان
کتاب الیسوع ترجمه سنه بدا ایله قواعد کلیه نک هر برسیمپون
کتب فقیهه دن ایجابنه کوره امثله مناسبه و ایضاحات لازمه
کتوریلہ رک و بوبایدہ تصادف اولنان مشکلات علوم فقیهه ده
ید طولی و اشتہار و امتیازلری اولان مجله قومسیونی رئیس
دولت لوجودت پاشا حاضر تریله سائر بعض ذوات کرامه بالمراجعه
معلومات فائقه لرندن استعانت ایله حل و دفع ایدیله رک بعونه
تعالی اضافه همم ولی النعمیلریله مباشرت اولنان ترجمه مکمل
میدانه کتورلمکله بونک طبع و نشرینه جرأت و نظامات
وقوانینک بین الناس نشری اصلاح احوال عامه و منافع عمومیہ
منبع اولدینی درکار و ممالک محروسه شاهانه ده متمکن روم
ملتتک بویله بر اساسلی کتابدن استفادہ ایله هر حال و کارده
اکا تطبیقا اجرای معاملات ایده جکاری بیدیدار اولسنه
نظر ا بودفعه دخی دولت و ملتجه بر خدمت حسنہ جدیدہ

اوله رق حوالی مرقومه جه جریان ایدن مفاسدك دفعيله
شیرازه مملکتک یولنه قونلمسی اغورنده جانسپارانه ایهای
لوازم خدمتگذاری ایدرک مظهر مکافات سنیه اولمش ایدو کمندن
وبالشکر تدوم النعم کلها مصداقجه اشو نعمت جهاتقیمتک
خاطر دن اخراجی ممکناتدن اولمدیعندن ذره قدر باری بر اثر
شکرانه سی اولمق و خدمات سابقه چا کرانه مه لاحقه لائقه
عد اولنمق اوزره کیریده بولندیغم ائشاده نشر اولتان مجله
احکام عدلیه نک بین الناس ظهور ایدن نزاعی قاطع وقود سیویلیک
احکامنه نسبتله بوجله جلیله اکمل واتم و ازهر جهت عزیزو
محترم ایدو کمندن و طشره لر محاکم نظامیه سننده بولنان
خرستیان اعضا بنده لرینک ترچه بیلمدکری جهته بوندن
استفاده ایده مدکری نی درک و مشاهده ایلدجه کرک اعضای
مرقومه نی و کرک علی العموم ملتداش لریمی حصه دار منفعت
ایلمک نیت خیریه سیله مجله مزبوره نک روم لسانه نقل
و ترجمه سنی مناسب تصور ایلیوب و اولوقت کثرت مشاغل
وغوائلدن ناشی بوالیشه حصر اوقات ایده میه جکم جهته

معروض چا کر کمینہ لریدرکہ

وطن عزیزم زک ایرولیوب ازهر جهت کسب ترقی و معموریت
و اجمال قوت و مکتت ایلمسی تأمین حقوق و تنظیم احوال
و تعمیم فنون سعادت اشتمال ایله حصوله کله بیلہ جکی
اعتقادنده بولندیغم اجلدن کندیمی بیلمش اولدیغم کوندنبرو
وطنمزه یارار فنون و معارفی تحصیل ایچون مدارس اسلامیہ یه
دوام ایله اوقاتکندار و منتسب بولندیغم ملت رومیه عاجزانه مز
افراد ی بیننده افکار صائبه نك و سائط عدیده ایله تعمیمی
بولنده صارف نقدینه اقتدار اولوب معارف نظارت جلیله سنك
ابتدای تأسیسنده من غیر استطاعة الدن کلدیکی مرتبه ایفای
خدمته بذل مقدور ایله اولوقتدنبرو دولجه نشر اولنان
نظامات و قوانینك آکریسنك ترجمه سنه موفق اولدیغم
کبی بولندیغم مأموریتلرده دخی اجرای وظائف غیر تسازی
و صداقتکاری و کرید جزیره سنك احوالی متشتت بولندیغی
اشناده مشاورلک مأموریت معتنا بهاسیله اورایه سوق

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΔΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Τὸ π ἀντιστοιχεῖ τῷ ب (πέ) προφερομένῳ ὡς τὸ γαλλικὸν b.

Τὸ Μπ ἀντιστοιχεῖ ἐπίσης τῷ ἄνωτέρῳ.

Τὸ δζ ἰσοδυναμεῖ τῷ ج (δζιμ) ὡς ἐν τῇ λέξει δζάμι.

Τὸ τζ ἀντιστοιχεῖ τῇ προφορᾷ τοῦ τουρκικοῦ جζ ὡς ἐν τῇ λέξει τζάμι.

Τὸ δ προφερτέον ὡς τὸ τουρκικὸν د (δάλ) καὶ τὸ γαλλικὸν d.

Τὰ α, η, ο, ου, ε, ι, ιό, ε φέροντα τὴν ᾿ ἐπ' αὐτῶν ἐκφράζουσι τὴν προφορὰν τοῦ ج (ἄιν).

Τὸ ὀ προφέρεται ὡς τὸ γαλλικὸν eu.

Τὸ ε καὶ ου προφερτέον ὡς τὸ γαλλικὸν u.

Τὸ σ, ζ ἀντιστοιχεῖ τῷ ش προφερομένῳ ὡς τὸ γαλλικὸν ch.

Τὸ γκ ἐκφράζει τὸ τουρκικὸν ك ὡς ἐν τῇ λέξει كك γκελμέκ = ἔρχεσθαι.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΑΥΤΟΥ ΥΨΗΛΟΤΗΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΒΕΖΙΡΗΝ.

Υψηλότατε,

Καθ' ἅπερ γνωστόν ἐστὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Ὑψηλότητι, τὸ εἰς τὰ κο-
σμικὰ ἀναφερόμενον μέρος τοῦ ἱεροῦ δικαίου (1) διαιρεῖται εἰς τρία
μέρη: Τὸ περὶ γάμων, τὸ περὶ συναλλαγῶν καὶ τὸ περὶ ποινῶν. Εἰς
τρία δ' ἐπίσης καὶ ἡ θεμελιώδους τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν νομοθεσία
διήρηται μέρη, ὧν τὸ περὶ συναλλαγῶν πραγματευόμενον λαμβάνει
ιδίως τὴν ὀνομασίαν ἀστυκὸς Κώδιξ. Ἐνεκεν ὅμως τῆς μεγάλης

---

(1) Ἱερὸν δίκαιον μεταφράζομεν τὸ *ἄῶ علم ἴλμι φηκῆχ*, ὅπερ καὶ
علم شرع شريف ἴλμι *σέρ ἰ σερῖφ* λέγεται ὡς ἀπορρέον ἐξ αὐτοῦ τοῦ
Κοράνιου. Ἄλλως τε δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Βυζαντινοὶ θεῖον δίκαιον
καὶ θεῖους νόμους ἀπεκάλουν τὰ Αὐτοκρατορικὰ διατάγματα,
καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων θεσπισθέντας νόμους.

Σημειωτέον δὲ ὅτι πηγαὶ τοῦ Ἱεροῦ δικαίου δὲν εἶναι μόνον τὸ
Κοράνιον, ἀλλὰ καὶ αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι τοῦ Προφήτου, ἦτοι ἡ
παράδοσις (*حدیث* χαδῆς), ἡ ἐν ἀμφιθέλω χωρίῳ αὐτῶν ὁμόφωνος
τῶν τοῦ Προφήτου Συντρόφων (*سحاب* Ἀσχάπ) ἐξήγησις (*عاجل*
ما ἰδζμάκη οὐμμέτ) καὶ οἱ ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν τριῶν
τούτων ἀπορρέοντες κανόνες.

Σημ. Μεταφρ.

ἀναπτύξεως, ἢν ἔλαβον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαί, ἐδέησεν ἐσχάτως ὅπως κεφάλαιά τινα τοῦ ἀστυκοῦ Κώδικος εἰς αὐτὰς ἀναφερόμενα, οἷον τὸ περὶ πτωχύσεων καὶ τὸ περὶ συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων διαφορῶν θεμάτων χωρισθέντα ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν Κώδικος ἀπαρτίσωσιν ἰδιαιτέρον νόμον. Οὕτω λοιπὸν παρήχθη καὶ ὁ ἐμπορικὸς Κώδιξ, ἀντικείμενον ἔχων τὰ θέματα ταῦτα. Τὰς ἐμπορικὰς πράξεις διέπει ὁ νόμος οὗτος, ἀλλ' ὁσάκις παρουσιάζεται ἀνάγκη, προστρέχει τις τότε καὶ εἰς τὸν ἀστυκὸν Κώδικα. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, τὴν λύσιν δευτερευόντων τινῶν ζητημάτων, οἷον ὑποθήκης, ἐγγυήσεως, ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλων τοιούτων ἀπορρέοντων ἐκ δίκης τινὸς κατὰ τὸν ἐμπορικὸν νόμον ὑπὸ Ἐμποροδικείου θεωρουμένης, ζητοῦμεν ἐν τῷ ἀρχικῷ νόμῳ. Ἐπίσης εἰς αὐτὸν προστρέχομεν καὶ ὅταν ἐν ποινικῇ τινι δίκῃ προβάλλεται ἡμῖν ἡ λύσις ζητήματός τινος ἀπορρέοντος μὲν ἐξ αὐτῆς, ἀφορῶντος ὅμως τὸ κοινὸν ἢ ἀστυκὸν δίκαιον.

Πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ κενοῦ ὅπερ ὑπῆρχεν ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀστυκοῦ Κώδικος ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει πολλοὶ καὶ διάφοροι πολιτικοὶ νόμοι ἐθεσπίσθησαν ἔντε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις χρόνοις, καὶ ἂν οἱ νόμοι οὗτοι ὡς μὴ προβλέποντες πάσας τὰς περιπτώσεις δὲν ἐπαρκῶσιν εἰς τὴν λύσιν ἀπάντων ἐν γένει τῶν ζητημάτων, τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνεπλήρωσε πάντοτε πληρέστατα τὸ περὶ συναλλαγῶν μέρος τοῦ ἱεροῦ δικαίου. Κατ' ἀρχὰς ἀνεφύησαν δυσχέρειαί τινες ὡς πρὸς τὴν παραπομπὴν τῶν δικῶν εἰς τὰ τοῦ ἱεροῦ δικαίου, ἢ τὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου δικαστήρια· αἱ δυσχέρειαί ὅμως αὐταὶ ἐξέλιπον ἀφ' οὗ τὰ πολιτικὰ ἢ τακτικὰ δικαστήρια εὐρισκόμενα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν ἱεροδικαστῶν ἐπιλαμβάνονται ἀπασῶν τῶν ὑποθέσεων, καὶ τὰς μὲν εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον ἀναφερομένας δίκας δικάζουσι κατὰ τὸ δίκαιον τοῦτο, τὰς δὲ ἀστυκὰς κατὰ τοὺς πολιτικούς νόμους· ἀλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἦρθη ἐκ τοῦ μέσου πᾶσα δυσχέρεια. Ἐπειδὴ ἡ πηγὴ τῶν πολιτικῶν νόμων εἶναι τὸ ἱερὸν δίκαιον, πολλὰ ζητήματα παρομαρτοῦντα δίκῃ τινι κατ' ἐκείνους δικαζομένη, λύνονται, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη ἐπὶ τῇ βάζει τούτου. Ἀλλὰ τὰ μέλη τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἀδαῆ ὄντα τοῦ ἱεροῦ δικαίου, νομίζουσι

πολλάκις ὅτι οἱ ἱεροδικασταὶ ἀποφαίνονται αὐθαιρέτως ἐπὶ τῶν προκειμένων ζητημάτων καὶ ἐναντίον τῶν ἐν ἰσχύϊ πολιτικῶν νόμων. Αἱ δὲ ὑπόνοια αὗται γενῶσι φυσικῶς δυσαρέστους λογοτριβίας. Ἐπίσης καὶ ἐν τοῖς ἐμποροδικείοις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἰσχύει ὁ Αὐτοκρατορικὸς Ἐμπορικὸς Νόμος· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα οὐκ ὀλίγα δυσκολία ἀναφύονται ὡς πρὸς ἀντικείμενα τινὰ τῶν δικῶν μὴ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἐμπόριον. Καὶ ἐὰν μὲν πρὸς ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων προσφύγη τις εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς Κώδικας, ἐπειδὴ οὗτοι δὲν εἶναι καθεστῶτες νόμοι τοῦ Κράτους δι' αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἰσχύον νόμου ἐν τοῖς δικαστηρίοις· ἀν δὲ ἀνατεθῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον, τὰ ἱεροδικεῖα μὴ δυνάμενα νὰ δικάσωσι μόνον τὰ δευτερεύοντα ἀντικείμενα, ὑποχρεοῦνται νὰ θεωρήσωσι τὴν ὑπόθεσιν ἐξ ἀρχῆς. Ἀλλὰ τῆς δικονομίας διαφερούσης εἰς τὰ δύο δικαστήρια, αἱ ὑποθέσεις ἔτι μᾶλλον περιπλέκονται, ὥστε καθίσταται ἀδύνατος ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων ἢ ἀπὸ τῶν ἐμποροδικείων εἰς τὰ ἱεροδικεῖα προσφυγή. Ἴσως θὰ ἔλεγέ τις· λοιπὸν ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἄς προστρέχωσι τὰ μέλη τῶν ἐμποροδικείων εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον ἐπειδὴ, καὶ τὰ μέλη τῶν ἐμποροδικείων εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν μελῶν τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων εὐρίσκονται κατὰστασιν ὡς πρὸς τὰς περὶ τὸ ἱερὸν δίκαιον γνώσεις.

Ἄλλως τε, ἡ νομικὴ ὁμοιάζει ἀχανὲς πέλαγος· ὅσον δυσχερὲς εἶναι νὰ ἀνελεύση τις ἐκ τούτου τοὺς μαργαρίτας, τοσαύτη ἰκανότης καὶ πολυμάθεια ἀπαιτεῖται ὅπως ἀνεύρισκῃ τις πάντοτε καὶ ἐν ἐκείνῃ τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν λύσιν ἐκάστου ζητήματος κανόνας· ἢ παρομοίωσις δ' αὕτη κατὰ μείζονα λόγον ἐφαρμόζεται εἰς τὸ νομολογικὸν δόγμα τοῦ Ἐπιφ. Χανιφῆ, (1) ἐν ᾧ πλεῖστοι ὅσοι διαφό-

(1) Ὁ Ἐπιφ. Χανιφῆ, διάστημα ἱερονομομαθῆς, οὗτινος τὸ κύριον ὄνομα ἦτο Ναχαμάν, ἐγεννήθη τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς Ἐγίρας (692 Μ. Χ.) καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 150 ἐν Βαγδάτῃ εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ σύγκεινται ἐκ 30—40 συγγραμμάτων.

ρου ικανότητας έρμηνευται συνέγραψαν, και τὸ ὅποιον δὲν ἐξεκαθαρίσθη ὡς ἡ Σαφεικὴ Νομικὴ (1)· ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν γνωμῶν τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς ἡ Χανεφικὴ Νομικὴ ἔσχε πολλὰς ὑποδιαίρεσεις καὶ διακλαδώσεις, αἵτινες κατέστησαν αὐτὴν πολὺπλοκον καὶ δυσεξίτητον. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἔννοεῖ ἕκαστος πόσον δύσκολον εἶναι σήμερον νὰ διακρίνη τις ἐν τῇ ποικιλίᾳ ταύτῃ τὴν κατάλληλον ἀρχὴν, ὅπως ἐφαρμόσῃ αὐτὴν πρὸς λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος.

Ἐκτὸς δὲ τούτου τῆς τοῦ χρόνου μεταβολῆς καὶ ἡ ἐπὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῶν ἐθίμων βασιζομένη ἐφαρμογὴ τῶν νομικῶν διατάξεων

των. Εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ Κορανίου, διὸ καὶ ἐπεκλήθη ὁ Μέγιστος ἱμάμις (رئيس إمامي إمام). Οἱ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ γράψαντες ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ δόγματος αὐτοῦ, ὅπερ καλεῖται δόγμα τοῦ Ἐποῦ Χανιφέ ἢ Χανεφικὴ νομικὴ εἰσὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ ἱμάμις Ἐποῦ Γεουσούφ, Μωχαμμέτ καὶ Ζουφέρ· οἱ Ὀθωμανοὶ ἀκολουθοῦσι τὸ δόγμα ταῦτο καὶ ὅταν λέγωσιν Ἱερὸν δίκαιον ἔννοοῦσι τὰς ἐν τῷ δόγματι τοῦ Ἐποῦ Χανιφέ συγγραφείσας κατὰ διάφορους καιροὺς νομικὰς βίβλους.

Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι ἐν τισὶ ζητήμασιν αἱ γνώμαι τῶν νομολόγων τούτων διαφέρουσι πρὸς τὰς τοῦ διδασκάλου καὶ ἀρχηγοῦ αὐτῶν. Εἰς τοιαύτην περίστασιν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐκδοσὶν τῶν ἱερονομικῶν ἀποφάσεων (φετβάδων) ἢ μᾶλλον συμφέρουσα τῷ κοινῷ γνώμη.

Σημ. Μεταφρ.

(1) Τέσσαρα δόγματα (μεζχέπ) τοῦ ἱεροῦ δικαίου ὑπάρχουσιν, ὀνομαζόμενα, ὡς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, Χανεφί, Σαφί, Μαλικί καὶ Χαμπελί· ὀπαδοὶ τοῦ πρώτου δόγματος εἶναι οἱ Ὀθωμανοὶ ἐν γένει, τοῦ δευτέρου οἱ Αἰγύπτιοι Ἀραβες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοῦ τρίτου οἱ κάτοικοι Ἀλγερίου, Τριπόλεως καὶ Τύνιδος, τὸ δὲ τέταρτον ὀλιγίστους ἔχει ὀπαδοὺς διεσπαρμένους τῆδε κάκεῖσε. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος εἶναι τοῦ Χανεφικοῦ δόγματος, ἡ κατὰ τὸ δόγμα τοῦτο νομικὴ ἰσχύει ἐν τοῖς ἐπισήμοις δικαστηρίοις καθ' ἅπασαν τὴν Αὐτοκρατορίαν.

Σημ. Μεταφρ.

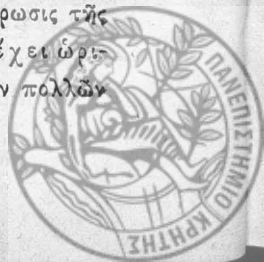
συμμεταβάλλεται επίσης, ὡς ἐν παραδείγματι: Κατὰ τοὺς ἀρχαίους νομολόγους ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις ἓνα θάλαμον τῆς ἀγορασθησομένης οἰκίας, κατὰ δὲ τοῦ; μεταγενεστέρους, ἀνάγκη ἵνα ἴδῃ ἀπαντας. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι διαφορὰ ἐν τῇ διατάξει τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς καὶ προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς συνηθείας καὶ τοῦ ἔθους ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν οἰκοδομῶν. Τὸ πάλαι ὑπῆρχε συνήθεια νὰ κατασκευάζωσιν ἕκαστον θάλαμον τῆς οἰκίας κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα πρὸς τοὺς ἄλλους, ὥστε τὸ ἰδεῖν ἓνα θάλαμον ἰσοδυναμεῖ τῶ πάντας ἰδεῖν. Ἐπειδὴ δὲ βραδύτερον ἐγένετο συνήθεια, ἵνα ἕκαστος θάλαμος οἰκίας κατασκευάζεται κατ' ἰδιαιτέρον σχῆμα, ἐδέησε νὰ βλέπωνται πάντες. Ἐπιπόλαιος παρατηρητῆς θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ὑπάρχει διχογνωμία μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων νομολόγων. Ἄλλ' ὁ ἀκριβέστερον σκεπτόμενος διακρίνει ὅτι, ἐπειδὴ κύριος σκοπὸς τοῦ νομοθέτου εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι νὰ λάβῃ ὁ ἀγοραστής ἱκανὴν γνῶσιν ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγορᾶς, δὲν μετεβλήθη ἐνταῦθα ὁ ἀρχικὸς νομικὸς κανὼν, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὰς περιστάσεις, ἃς ἡ τοῦ χρόνου παρολκὴ ἀενάως μεταποιεῖ. Ὁθεν μεγάλη ἀπαιτεῖται προσοχὴ ἵνα διακρίνη τις τὴν τοιαύτην ὑπὸ τοῦ χρόνου παρραχθεῖσαν διαφορὰν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ οὐσίᾳ μεταβολῆς; δυσχερέστατον δ' ἔργον εἶναι νὰ περιλάβῃ τις εἰς τὸν νοῦν του πάντα τὰ νομικὰ ζητήματα καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βῆθος αὐτῶν. Εἰ καὶ ἄλλοτε οἱ σοφοὶ καὶ νομομαθεῖς τῆς ἐποχῆς συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ πρὸς σύνταξιν πλήρους συλλογῆς τῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἐπιὸ Ὑ Χανιφῆ νομικῶν ζητημάτων συνέταξαν βιβλία τινὰ ὡς τὸ Ταταρχανιγέ καὶ Φεταβχί Δζιχανγκιριέ, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ περιλάβωσι πάσας τὰς νομικὰς λεπτομερείας καὶ τὰς τῶν δογματικῶν διαφορᾶς.

Καίτοι δὲ πραγματικῶς τὰ τῶν ἱερονομικῶν ἀποφάνσεων βιβλία εἰσὶ συγγράμματα περιέχοντα ῥήτρας (φετβά) δοθείσας περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περιστάσεων εἰς τοὺς νομικοὺς κανόνας, ἐν τούτοις εἶναι πασιδῆλον πόσον δυσχερῆς εἶναι ἡ συλλαγὴ τῶν ἀπὸ τοσούτων αἰῶνων δοθεισῶν παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Χανεφικοῦ δόγματος ῥητρῶν. Καὶ ἠνθόλουε μὲν πως τὸ ἔργον ὁ Ἰπνὶ Νουδζέιμ, ὅστις συλ-

λέξας ἀριθμὸν τινα κανόνων καὶ γενικῶν ζητημάτων ἠνέφεξε τρίβον εἰς νέον σύστημα, συνιστάμενον εἰς τὸ καταχωρίζειν ὑπὸ τοὺς κανόνας τούτους συνοπτικῶς τὰς νομικὰς λεπτομερείας· ἐπειδὴ ὅμως οἱ μετὰ ταῦτα χρόνοι δὲν ἐδείχθησαν τοσοῦτον δαψιλεῖς εἰς τὴν παραγωγὴν σοφῶν καὶ νομολόγων, δὲν ἀνεφάνησαν ἄνδρες ἱκανοὶ ὅπως ἀκολουθοῦντες καὶ εὐρύνοντες τὴν διανοιχθεῖσαν ἤδη αὐτοῖς τρίβον καταστήσωσιν αὐτὴν μεγάλην ὁδόν. Ἐν δὲ τῇ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ ἱερῷ δικαίῳ τρίβονες καὶ ἐπιστήμονες κατέστησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπάνιοι, κατέστη ἐπίσης δυσχερὲς τὸ νὰ εὕρη τις ὄχι μόνον μέλη διὰ τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δυνάμενα νὰ προσφύγωσιν ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰ ἱερονομικὰ βιβλία πρὸς λύσιν τῆς ἀμφιβολίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἱεροδικαστὰς (καθῆδεις) ἱκανοὺς διὰ τὰ ἱεροδικεῖα τὰ εὐρισκόμενα ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει.

Πρὸ πολλοῦ ὄθεν τὰ μάλα ἐπιθυμητὴ κατέστη ἡ σύνταξις βιβλίου περὶ συναλλαγῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱεροῦ δικαίου, περιέχοντος μόνον τὰς ἐπικρατεστέρους γνώμας ἄνευ διαφωνιῶν καὶ ἀντιθέσεων καὶ εὐχεροῦς πρὸς κατάληψιν, ὅπερ μελετῶν ἕκαστος νὰ δύναται μετ' εὐχερείας νὰ συμμορφῶνῃ τὰς πράξεις του πρὸς αὐτό. Ἐκτός δὲ τῆς ὠφελείας ἦν τὸ τοιοῦτο περιεκτικὸν καὶ εὐμέθοδον βιβλίον θὰ παρεῖχεν εἰς τοὺς ἱεροδικαστὰς (بى ناىپ), καὶ τὰ μέλη τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων καὶ οἱ Διοικητικοὶ ὑπάλληλοι αὐτοὶ μελετῶντες αὐτὸ καὶ ἀνατρέχοντες εἰς τὰς ἱερονομικὰς ἀρχὰς θὰ συνεμόρφουν τὸ κατὰ δύναμιν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ πρὸς τὸ ἱερὸν δίκαιον, καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο ἰσχύον ἐν τοῖς ἱερονομικοῖς δικαστηρίοις, θὰ καθίστα σαγχρόνως περιττὴν καὶ τὴν σύνταξιν νέων νόμων ἀναγκαίων διὰ τὰς ἐν τοῖς τακτικοῖς δικαστηρίοις θεωρουμένας πολιτικὰς δίκας. Ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐν τῷ Νομοθετικῷ Συμβουλίῳ ἐσχηματίσθη ἄλλοτε ἐν συνέδριον ἐξ οὐλεμάδων πρὸς ἐκπόνησιν τοιοῦτου ἔργου καὶ πολλὰ θέματα ἐγράφησαν τότε, ἀλλὰ δὲν κατωρθώθη ἡ τελειοποίησις αὐτοῦ· καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας ταύτης κατὰ τὸ κοινὸν ἀξίωμα: πᾶν ἔργον ἔχει ὠρισμένον τινα χρόνον ἐκτελέσεως, καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν

σπουδαίων ἔργων ἐναπέκειτο εἰς τὴν παντὸς αἰῶνος ἀνωτέραν ἐποχὴν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

Ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Αὐτοκράτωρ ἐπιθυμῶν, ὅπως μεταξύ τσοούτων ἄλλων εὐτυχῶν μεταρρυθμίσεων ἐπιτευχθεῖσων ἐν ταῖς ἡμέραις Αὐτοῦ ἴδη προστιθέμενον καὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον, εὐηρεστήθη ὅπως διατάξῃ τὴν σύνταξιν συνοπτικοῦ Κώδικος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱεροῦ δικαίου, ἐπαρκοῦς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς σημερινῆς ἐποχῆς καὶ ἱκανοῦ πρὸς λύσιν τῶν καθ' ἐκαστὴν ἀναφουρένων δικαστικῶν ζητημάτων. Τῆς ἐκτελέσεως τῆς Αὐτοκρατορικῆς ταύτης διαταγῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν τοῖς κάτωθι ὑποφαινομένοις, συνήλθομεν ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ Δικαστηρίῳ καὶ συλλέξαντες ἐκ τῶν ἱερονομικῶν βιβλίων τοῦ Χανεφικοῦ δόγματος τὰς μᾶλλον ἐπισήμους ἐκ τῶν ἀφορωσῶν τὰς συνεχέστερον ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ συμβαινούσας πράξεις καὶ συναλλαγὰς γνώμας ἀπηρτίσαμεν ἓνα τόμον διηρημένον εἰς πολλὰ βιβλία δόντες αὐτῷ τὸ ὄνομα: Νομικοὶ Κανόνες. Περαιωθέντος τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ τόμου τούτου, μετὰ τοῦ προλόγου αὐτοῦ, ἐν μὲν ἀντίγραφον αὐτοῦ ἐπεδώκαμεν τῇ Α. Ὑψ. τῷ Σείτχ-ούλ-Ἰσλάμ, ἕτερα δὲ εἷς τινὰς ἄλλους ἐξόχους καὶ ἐπὶ ἱερονομομαθείᾳ διακεκριμένους ἄνδρας πρὸς ἀναθεώρησιν διαρρυθμίσαντες δ' ἐπομένως τὸ ἔργον συνῶδα ταῖς παρατηρήσεσιν αὐτῶν, ὑπεβάλλομεν ἤδη αὐτὸ ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑμετ. Ὑψηλότητος. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐνασχολεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν εἰς τὸ Ἀραβικὸν μετάφρασιν τοῦ βιβλίου τούτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν λοιπῶν βιβλίων.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης θέλει κατανοήσῃ ὅτι τὸ δεύτερον μέρος τοῦ προλόγου εἶναι συλλογὴ γενικῶν ἱερονομικῶν ἀρχῶν, ἃς συνέλεξαν ὁ Ἰπνι Νουδζέμ καὶ ἄλλοι νομολόγοι ὀπαδοὶ αὐτοῦ. Καὶ δὲν δύναται μὲν ὁ Ἱεροδικαστὴς οὐδὲν ζήτημα νὰ λύσῃ δι' αὐτῶν μόνων καὶ ἄνευ εὐκρινεστέρως τινὸς μερικῆς διατάξεως· οὐχ ἤττον ὅμως αἱ γενικαὶ αὗται ἀρχαὶ εἰσὶν ἰσχυρὸν ὑποστήριγμα διὰ τὴν μνήμην, καθότι ὁ ἀπομνημονεύων αὐτὰς δικαστὴς ἔχει πάντοτε πρόχειρον τὴν ἀπόδειξιν τῆς λύσεως, οἱ δὲ λοιποὶ ὑπάλληλοι εὐρίσκουσιν ἐν αὐταῖς ἐν καταφύγιον διὰ

πᾶσαν περίστασιν καὶ οὕτως ἕκαστος δύναται πάντοτε νὰ ἐφαρ-
μύζη ὅσον οἶόν τε τὰς πράξεις αὐτοῦ τῷ ἱερῷ δικαίῳ. Ἐπὶ τούτῳ
καὶ δὲν ἐγράφησαν οὔτε ὑπὸ ἰδιαίτερον ὄνομα βιβλίου ἢ κεφαλαίου,
ἀλλὰ κατεχωρήθησαν εἰς τὸν πρόλογον. Ἐν τοῖς νομικοῖς βιβλίοις
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ ζητήματά εἰσιν ἀναμειγμένα μετὰ τῶν ἀρ-
γῶν, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι πονήματι προὔτιμήσαμεν νὰ προτάξω-
μεν εἰς ἕκαστον βιβλίον ἐν εἴδει προλόγου πάντας τοὺς σχετικούς
αὐτῶν δικανικοὺς ὅρους, ἐκθέτοντες ἀκολούθως χωριστὰ καὶ ἐν τά-
ξει τὰς νομικὰς διατάξεις. Πρὸς περισσοτέρην δ' ἀνάπτυξιν τῶν
θεμελιωδῶν τούτων διατάξεων προσεθήκαμεν ὑπ' αὐτάς καὶ πολλὰ
παραδείγματα, ἅπερ ἠρανήσθημεν ἐκ τῶν βιβλίων τῶν νομικῶν
ῤητρῶν (ρετρίχ).

Αἱ συναλλαγαὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον ὑπὸ διαφόρου ὅρους· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ χανερικὸν δόγμα οἱ
πλείστοι τῶν ἐν τῇ βίβῳ τῆς συμφωνίας προτεινομένων διαφόρων
ὄρων διαστρεβλοῦσι τὴν πώλησιν, τὸ σπουδαιότερον κεφάλαιον τοῦ
τῶν Πωλήσεων βιβλίου εἶναι τὸ περὶ πωλήσεως ὑπὸ ὄρον καὶ
ὡς ἐκ τούτου τοῦτο ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἡμετέρῃ ὁμηγύρει ἀντικείμενον
πολλῶν συζητήσεων καὶ λογοτριβῶν ἃς ἐθεωρήσαμεν κατάλληλον
ἵνα ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα ἐν συνόψει.

Αἱ γινῶμαι τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἐρμηνευτῶν εἰσὶν ἀντίθετοι πρὸς
ἀλλήλας ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ ὄρον πώλησιν. Κατὰ τὸ δόγμα τῶν Μα-
λικι ὁ πωλητὴς δι' ὀλίγον χρόνον δύναται νὰ θέσῃ ὄρον τινὰ ὑπὲρ
ἔξυτοῦ ἐν τῷ πωλουμένῳ πράγματι· κατὰ δὲ τὸ τῶν Χαμπέλι ὁ
πωλητὴς δικαιούται νὰ θέσῃ τὸν ὄρον τοῦτον δι' ἅπαντα τὸν χρό-
νον ἀπολύτως· ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ πωλητὴς καὶ νὰ
στερηῖται αὐτοῦ ὁ ἀγοραστὴς φαίνεται παράλογον. Οἱ δὲ Ἴπνι Ἐπὶ
Λεῖλι καὶ Ἴπνι Σῆπριμέ, οἵτινες ἦσαν σύγχρονοι τῷ Μεγίτῳ Ἰμάμη
καὶ τῶν ὁποίων οἱ ὅπαδοὶ ἐξέλιπον μετὰ ταῦτα διαφωνοῦσιν ἐπίσης
πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο· καὶ κατὰ μὲν τὸν
Ἴπνι Ἐπὶ Λεῖλι ἐν γένει ἢ τε πώλησις καὶ ὁ ὄρος εἰσὶ πλῆμμελες,
κατὰ δὲ τὸν Ἴπνι Σῆπριμέ ἀπολύτως καὶ ἡ πώλησις καὶ ὁ ὄρος εἰ-
σὶν ὀρθὰ καὶ νόμιμα.

Παράλειποντες τὸ δόγμα τοῦ Ἰπίνι Ἐπὶ Λεῖλι ὅπερ ἀντίκειται ὅλως εἰς τὸ ἐν ταῖς Παραδόσεσιν (χαδῆς) ἀναφερόμενον: οἱ Μουσουλμάνοι ἐμμενέτωσαν ταῖς συνθήκαις αὐτῶν, λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ τοῦ Ἰπίνι Στήπριμέ ὡς συμφωνοῦν καθ' ὀλοκληρίαν τῷ προφητικῷ τούτῳ λόγῳ. Ἀλλὰ καὶ ἐναυθα παρκτηρητέον, ὅτι εἰ καὶ ὁ πωλητῆς καὶ ὁ ἀγοραστῆς δύνανται νὰ προτείνωσι συνθήκας, ἥτοι ὄρους, ὧν ἡ ἐκτέλεσις εἶναι ἀδύνατος ἢ ἀθέμιτος, οὐδέτερον ὁμῶς τῶν μερῶν εὐθύνεται, κατὰ τὴν γνώμην ἀπάντων ἐν γένει τῶν νομολόγων, εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ἐπιβληθέντος αὐτῷ ὄρου, ἢ καθ' ὅσον μόνον δύναται, δηλαδή καθ' ὅσον ἐπιτρέπει αὐτῷ τὴν τήρησιν ἢ τε φύσις τῶν πραγμάτων καὶ ὁ νόμος. Ὁ τῆς τηρήσεως λοιπὸν τοῦ ὄρου κανὼν δὲν εἶναι γενικὸς, ἀ τε δὴ ἐπιδεχόμενος προσδιορισμοὺς καὶ ἐξαιρέσεις. Ἐν τῷ Χανεφικῷ ἔθεν δόγματι ἐγένετο παραδεκτὴ μεσαία τις ὁδὸς, καθ' ἣν αἱ τῆς πωλήσεως ὄροι διηρέθησαν εἰς τρεῖς· ἥτοι θεμιτοὺς, πλημμελεῖς καὶ ἀκύρους. Οὕτω τοίνυν ὁ ὄρος ὁ μὴ ὦν ἀναγκαῖος εἰς τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως ἢ μὴ ἐνισχύων ἀναγκαῖόν τι συστατικὸν αὐτῆς ἀλλ' ὠφελῶν τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμβαλλομένων μερῶν εἶναι πλημμελής καὶ ἢ ἐπ' αὐτὸν βασιζομένη πώλησις εἶναι ἐπίσης πλημμελής· ἡ δὲ ἐπὶ ὄρω μηδετέρῳ τῶν μερῶν ὠφελοῦντι πώλησις εἶναι ἐρῶμένη καὶ ὁ ὄρος ἄκυρος· διότι σκοπὸς τῆς πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς εἶναι ἡ ἀμοιβὴ μεταβίβασις τῆς κυριότητος, δηλ. ὁ μὲν ἀγοραστῆς νὰ γίνῃ κύριος τοῦ πωλουμένου ἀνευ κωλύματος καὶ κόπου, ὁ δὲ πωλητῆς τοῦ τιμήματος· ἢ ὑπαρξίς ὅθεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὄρου ὠφελοῦντος τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμβαλλομένων μερῶν δύναται νὰ καταλήξῃ εἰς ἐρίδα, τοῦ μὲν ἐνὸς ζητοῦντος τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, τοῦ δὲ ἑτέρου ἀρνούμενου αὐτὴν, ὅπερ σημαίνει ἢ σύστασις τῆς πωλήσεως δὲν ὑπῆρξε τελεία καὶ ἀκριβής· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν διαφορὰν λύει ἢ συνήθεια καὶ τὸ ἔθος τοῦ τόπου, ἐπιτρέπεται ἢ πώλησις ἐν γένει ὑπὸ ὄρον συνήθη καταστάντα καὶ συμφωνον τοῖς τοπικοῖς ἔθεσιν. Οὕτω λοιπὸν αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ ἀποτελοῦσιν εἶδος ἐξαιρέσεως, ἀ τε δὴ ἐκάστης ἐμπορικῆς τάξεως ἐχούσης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἴδιον τρόπον συναλλαγῆς βασιζόμενον ἐπὶ τῆς συνήθειας καὶ τοῦ ἔθους.

ἐπειδὴ δὲ ἡ συνθήκη ἔχει κύρος νόμου, δὲν μένει εἰς τὸν νομοθέτην νὰ προβλέψῃ ἢ περὶ ἐκείνων τῶν ὄρων, οὓς ἐπιβάλλουσι τινες ἀλλήλοις, παρὰ τὰ εἰθισμένα, ἐν ἐξαιρετικαῖς καὶ ἀσυνήθεσι συναλλαγαῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐταὶ δὲν ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα, χάριν εὐκολίας τῶν συναλλαγῶν δὲν ἐθεωρήθη εὐλόγος ἡ προτίμησις τοῦ δόγματος τοῦ Ἰπνι Στήπριμέ, παρὰ τὸ σύστημα τοῦ Χανιφὲ ἀλλ' ὡς ἐγένετο ἐν τοῖς λοιποῖς κεφαλαίοις, οὕτω καὶ ἐν τῷ Δ'. κεφαλαίῳ τοῦ α'. τίτλου περιωρίσθημεν νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς μὴ διαστρεβλοῦντας τὴν πώλησιν ὄρους κατὰ τὸ Χανεφικὸν σύστημα.

Τέλος πάντων, ἐπειδὴ δὲν ἐξήλθομεν ἐν τῷδε τῷ πονήματι τῶν ὀρίων τοῦ Χανεφικοῦ δόγματος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κατακεχωρημένα εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ὄντα ἐν ἰσχύϊ τὴν σήμερον ἐν τῷ Φετβαχανέ, κρίνομεν περιττὴν πᾶσαν περὶ αὐτῶν συζήτησιν. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ αἱ γνῶμαι διασήμων τινῶν Ἰμαμῶν ἐκ τῶν Χανεφιστῶν νομολόγων εἰσι καταλληλότεραι εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὑποθέσεις καὶ ἀρμοδιώτεραι εἰς τὰ τῆς ἐποχῆς πράγματα, προετιμήθησαν αὐταὶ, δι' ὅ ἐξηγουῦνται παρακατιὸν αἰ πηγαὶ καὶ οἱ λόγοι ἐξ ὧν καὶ δι' οὓς συνελέγησαν. Κατὰ τὸ ἑκατοστὸν ἐννενηκοστὸν ἔβδομον καὶ διακοσιοστὸν πέμπτον ἄρθρον ἢ τοῦ ἀνυπάρχτου πώλησις δὲν εἶναι ἐρῶμενη. Ἐν τούτοις τὸ προῖον ἀνθέων, ὡς ῥόδων, καὶ λαχανικῶν, ὡς ἀγκυραῶν, καὶ ἄλλων ὀπωρῶν τῶν ὁποίων ἢ παραγωγῇ εἶναι ἀλληλοδιάδοχος, τὰ ὅποια δηλαδὴ δὲν παράγονται συγχρόνως, ἀλλὰ μέρος μὲν τοῦ καρποῦ ἀναφαίνεται πρότερον, μέρος δ' ἀργότερον, πωλεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατ' ἔθος διὰ μιᾶς τὸ τε παραχθέν καὶ τὸ μήπω παραχθέν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν οὕτω διὰ μιᾶς πώλησιν τοῦ ἀνυπάρχτου καθ' ὑποταγὴν εἰς τὸ ὑπάρχον ἐπιδοκιμάζει ὁ Ἰμάμης Μωχαμμέτ Ἰπνη-Χασάν· Ἐσσείπανι, ὁ δὲ Ἰμάμης Φαζλῆ, ὁ Σσέμς οὐλ-Ἐϊμέτ οὐλ-Χαλεβανὶ καὶ ὁ Ἐπού Μπέκρ· Ἰπνι-Φαζλ ἐξέδωκαν ῥήτρας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνώμης ταύτης, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τούτοις ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν εἶναι δυνατὸν ἵνα οἱ ἀνθρωποὶ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ἔθος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶναι βεβαίως προτιμότερα ἢ ἀπλοποιήσις τῶν συναλλαγῶν, τῆς συγχύσεως καὶ πλημμελείας, προὔτιμήθη ἐνταῦθα ἡ τοῦ Μωχαμμέτ γνώμη καὶ τὸ 207ον ἄρθρον ἐγράφη κατ' αὐτὸν.

Ἐν τῷ τῆς πωλήσεως καθ' ὁμάδα ζητήματι, ὅταν δηλαδὴ πωλῆται π.χ. εἰς σωρὸς σίτου πρὸς τόσα γρ. τὸ κοιλόν, ὁ μὲν Μέγιστος Ἰμάμης φρονεῖ ὅτι ἡ πώλησις ἔρρωται μόνον δι' ἓν κοιλόν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς δύο Ἰμάμας (1) ἡ πώλησις ἰσχύει δι' ὀλόκληρον ἐκεῖνον τὸν σωρὸν καὶ ἀνάγκη ὅπως δοθῇ τὸ τίμημα τῆς ὅλης ποσότητος τοῦ σίτου.

Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο εὐκόλυνει τὰς τῶν ἀνθρώπων συναλλαγὰς, πολλοὶ νομολόγοι ὡς ὁ Σαχίπης Χηδαγέ, προϋτίμησαν τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ 220ον ἄρθρ. ἐγράφη κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.

Κατὰ τὸν Μέγιστον Ἰμάμην ἡ προθεσμία τοῦ ἐξ ὅρου ἐκλογικοῦ δικαιοῦματος, δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰς τρεῖς ἡμέρας, κατὰ δὲ τοὺς δύο Ἰμάμας συγχωρεῖται δι' ὅσας ἡμέρας συμφωνηθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γνώμη αὐτῶν φαίνεται ἀρμοδιωτέρα τῇ ἐποχῇ καὶ τῷ πράγματι προϋτιμήθη αὕτη ἐν τῷ 300ῳ ἄρθρῳ καὶ κατεχωρήθη ἡ λέξις προθεσμία ἄνευ προσδιορισμοῦ.

Ἡ αὕτη διαφωνία ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἐκ προπληρωμῆς ἐκλογικῷ δικαιοῦματι· μολονότι δὲ ὁ Ἰμάμης Μωχαμμέτ εἶναι ὁ μόνος παραδεχόμενος τὸ ἀπόλυτον τοῦ χρόνου ἐν αὐτῇ, προϋτιμήθη ἡ γνώμη αὐτοῦ ὡς καταλληλοτέρα εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὑποθέσεις, καὶ οὕτως ἐν τῷ 313ῳ ἄρθρῳ ἐγράφη μέχρι τοῦ δεῖνος καιροῦ ἀπολύτως. Μολονότι κατὰ τὸν Μέγιστον Ἰμάμην ὁ παραγγελιοδότης δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς συνωμολογημένης παραγγελίας, κατὰ τὸν Ἰμάμην Ἐπόῦ Γιουσούφ, ὅταν τὸ παραγγελθὲν εὑρεθῇ σύμφωνον τῇ παραγγελίᾳ δὲν δύναται νὰ ἀποποιηθῇ αὐτὸ ὁ παραγγείλας· ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅτε τοσοῦτον ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργοστασίων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὅτε δίδονται τσαῦται μεγάλαι παραγγελίαι τηλεβόλων, πυροβόλων καὶ ἀτμοπλοίων καὶ γίνονται τσαῦται συμφωνίαι ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἡ παραγγελία κατέστη μία τῶν

---

(1) Οἱ δύο μαθηταὶ τοῦ Μεγίστου Ἰμάμη, Ἐπόῦ Γιουσούφ καὶ Μωχαμμέτ.
Σημ. Μεταφρ.

σπουδαιότερων ὑποθέσεων, μεγίστη βεβαίως σύγχυσις θὰ ἐπήρχετο εἰς τὰς εἴπερ τις καὶ ἄλλη σπουδαίας ταύτας συναλλαγὰς, ἂν εἶχε τὴν ἐπιλογὴν ὁ παραγγελιοδότης καὶ νὰ διαλύη τὴν τῆς παραγγελίας συμφωνίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλως τε ἢ παραγγελία οὐ μόνον προσομοιάζει τῇ προπωλήσει, ἣτις καὶ τοι ἐναντία τῷ νόμῳ ἐπιτέτραπται ὅμως ὡς βραβυζομένη ἐπὶ τῆς συνηθείας, δέον νὰ ἐπιτρέπεται καὶ ἐκείνη ὡς στηριζομένη ἐπίσης εἰς τὸν αὐτὸν λόγον· διὰ ταῦτα ἐθεωρήθη ἐπ'ἀνάγκης ἵνα προτιμηθῇ συμφώνως πρὸς τὰς τῆς ἐποχῆς ἀνάγκας ἢ τοῦ Ἐπιτοῦ Γλουτοῦφ γνώμη καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ 392ον ἄρθρον ἐγράφη κατ' αὐτόν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς διαφοροτρόπως ἐρμηνευομένοις ζητήμασιν ὀφείλομεν κατὰ καθῆκον νὰ ἐνεργῶμεν πάντοτε ὅπως ἂν διατάττη ἢ Α. Αὐτοκρατορικῆ Μεγαλειότης ὁ ἀνώτατος ἡμῶν πνευματικὸς ἀρχὼν παρακαλοῦμεν τὴν Ἑμετέραν Ἑψηλότητα ὅπως, ἐὰν ἐπιδοκιμάσῃ τὸ καθυποβαλλόμενον αὐτῇ σήμερον ἔργον, φροντίσῃ ἵνα κοσμηθῇ ὁ παρῶν Κώδικς διὰ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτογράφου.

Ἐν Ἑτει Ἑγίρας 1285, Ζιλχηδζέ 8 — 10 Μαρτίου 1285 (1869).

Ὁ Ἐπιτοῦ Γλουτοῦφ
Δικαιοσύνης

ΑΧΜΕΤ ΔΖΕΒΑΕΤ.

Ὁ τῶν ἐδικαρίων
ἐξελεγκτῆς

ΣΑΙΤ ΧΑΛΙΑ.

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ
Συμβουλ. τῆς Ἐπικρατείας

ΣΕΙΦ ΟΥΔΑΙΝ.

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ
Ἀνωτάτου Δικαστηρίου

ΣΕΙΤ ΑΧΜΕΤ ΧΟΥΛΟΥΣΗ, ΣΕΙΤ ΑΧΜΕΤ ΧΑΜΙ, ΜΟΥΧΑΜΜΕΤ ΕΜΙΝ

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ
Ἀνωτάτου Δικαστηρίου

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ
αὐτοῦ Συμβουλ. οὔ

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς
ΙΒΝΙ ΑΒΗΔΙΝ ΖΑΔΕ ΑΛΛΕΒΕΔΙΝ.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ

ΤΟΥ ΟΙΚΤΙΡΜΟΝΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΘΕΟΥ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΝ.

ΕΝΕΡΓΕΙΣΘΩ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

(Διαιρείται εἰς δύο μέρη).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Ἄρθρον 1ον. Ἐπιστήμη τοῦ ἱερονομικοῦ δικαίου λέγεται ἡ γνῶσις τῶν διατάξεων τῶν ἱερῶν νόμων.

Αἱ ἱερονομικαὶ διατάξεις ἀναφέρονται ἢ εἰς τὴν μέλλουσαν ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν· αἱ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ἀναφερόμεναι διατάξεις ἀποτελοῦσι τὸ περὶ λατρείας μέρος τοῦ ἱεροῦ νόμου. Αἱ δὲ σχετικαὶ πρὸς τὴν παροῦσαν διαιροῦνται εἰς τρία κεφάλαια, ἧτοι τὸ περὶ γάμου, τὸ περὶ συναλλαγῶν καὶ τὸ περὶ ποινῶν.

Κτίσας τὸν κόσμον ὁ Θεὸς ἐν ἡ εὐρίσκειται τάξει, ὥρισεν ὅπως διατηρῆται ἐν αὐτῇ μέχρι συντελείας αὐτοῦ διὰ τῆς διακρίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ δὲ διακρίσις αὕτη τελεῖται διὰ τῆς συνελεύσεως τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων εἰς γάμου κοινωνίαν πρὸς τεκνοποίησιν· διὰ τοῦ μέσου δὲ τούτου

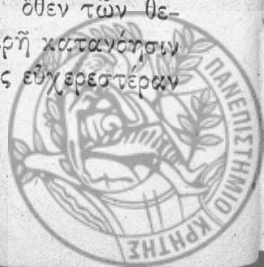

κατορθοῦται ἡ συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος ὑπαρξίς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι ἔνεκα τῆς φυσικῆς αὐτῶν κατασκευῆς ἔχουσι ἀνάγκην πρὸς συντήρησιν τεχνητῶν τινῶν πραγμάτων, ὡς τροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ κατοικίας. Ταῦτα δὲ ἐπιτυγχάνουσι διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας βοήθειας. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ ἄνθρωποι φύσει κοινωνικοὶ ὄντες δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ὡς τὰ λοιπὰ ζῶα μεμονωμένως, ἀλλ' ἔχουσι ἀνάγκην τοῦ πολιτισμοῦ, ἥτοι εἶναι ἡναγ-
κασμένοι νὰ ζῶσιν ἐν κοινωνίᾳ καὶ ἀλληλοβοηθῶνται.

Ἐπειδὴ ὅμως πᾶν ἄτομον ἐπιθυμεῖ τὰ εὐκόλα καὶ τερπνὰ δι' ἑαυτὸ καὶ ἀπαναίνεται τὰ ἐπίπονα καὶ δυσάρεστα, οἱ ἄνθρωποι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν γάμον τε καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις καὶ τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν, τὰς βάσεις ταύτας τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἔχουσι ἀνάγκην σταθερῶν τινῶν νομικῶν κανόνων πρὸς διατήρησιν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς τάξεως μεταξὺ αὐτῶν. Τὸ πρῶτον τούτων ἀποτελεῖ τὸ περὶ γάμου κεφάλαιον τοῦ ἱερονομικοῦ δικαίου, τὸ δὲ δεύτερον τὸ περὶ συναλλαγῶν κεφάλαιον. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐδραίωσιν τῆς τάξεως ταύτης ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀπαιτεῖται ἡ ἐφαρμογὴ ποινῶν, τὸ τρίτον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ αὐτῶν καὶ καλεῖται ποινικὸν δίκαιον.

Συλλέξαντες ἐκ τῶν ἐν ἰσχύϊ νομικῶν βιβλίων τὰς κοινοτέρας διατάξεις τοῦ περὶ συναλλαγῶν κεφαλαίου, ἥτοι ἀστυκοῦ Κώδικος, διηρέσαμεν αὐτὰς εἰς βιβλία καὶ ταῦτα εἰς τίτλους οὓς πάλιν εἰς κεφάλαια. Ἐν τοῖς ἀκολούθοις τίτλοις καὶ κεφαλαίοις περιλαμβάνονται αἱ μερικαὶ καὶ λεπτομερεῖς διατάξεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων εἰσὶ κεκλημένα τὰ δικαστήρια ν' ἀποφαίνωνται. Οἱ ἐμβριθεῖς νομολόγοι ἀνήγαγον πάσας ταύτας τὰς νομικὰς διατάξεις εἰς γενικὰς τινὰς ἀρχάς, ὧν ἐκάστη περιλαμβάνει πληθὺν τοιούτων διατάξεων καὶ ζητημάτων καὶ αἱ ὁποῖαι ἐν τοῖς νομικοῖς βιβλίοις χρησιμεύουσιν ὡς βάσεις καὶ ἐναργεῖς ἀλήθειαι πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὀρθῆς λύσεως τῶν ζητημάτων τούτων· ἡ κατάληψις ἔθεν τῶν θεμελιωδῶν τούτων ἀρχῶν συντείνει εἰς τὴν εὐχερῆ κατανόησιν τῶν ἐν λόγῳ ζητημάτων καὶ εἶναι ἐν μέσον πρὸς εὐχερεστέραν

ἀπομνημόνευσιν αὐτῶν. Ὅθεν ἀθροίσαντες 99 τοιαύτας νομικὰς ἀρχὰς προετάξαμεν αὐτὰς τοῦ ἔργου τῆς ἐπιχειρήσεως ἡμῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ παρόντος προλόγου. Εἰ καὶ τινες τῶν ἀρχῶν τούτων μονομερῶς λαμβανόμεναι φαίνονται ἔχουσαι ἐξαιρέσεις τινὰς, ἐπειδὴ ὁμοῦς προσδιορίζουσιν ἀλλήλας δὲν βλάπτεται ἡ γενικότης αὐτῶν ἐν συνόλῳ λαμβανομένων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

"Ἀρθρ. 2ον. Πᾶσα πράξις κρίνεται κατὰ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐγένετο. Δηλαδή εἰς τὴν περὶ πράξεώς τινος κρίσιν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ὡς βᾶσις ὁ σκοπὸς δι' ὃν ἡ πράξις ἐκείνη ἐγένετο.

"Ἀρθρ. 3ον. Ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ ταῖς συμβάσεσι παρατηρεῖται ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πνεῦμα, οὐχὶ δὲ αἱ λέξεις καὶ αἱ συνθέσεις τοῦ λόγου.

Οὕτως αἱ ἐπὶ πίστει (ἢ ἐξωνήσει) πωλήσεις (ἡ ἀγοραὶ μπεῖ μπίλ βεφά) κρίνονται ὡς ἐνεχυριάσεις.

"Ἀρθρ. 4ον. Ἡ ὑποψία δὲν καταστρέφει τὴν βεβαιότητα.

"Ἀρθρ. 5ον. Πρωτοτυπία ἐστὶ, τὸ νὰ μὲνητι ἐν ἧ εὐρίσκεται καταστάσει.

"Ἀρθρ. 6ον. Τὸ κατὰ δουλείαν ὑπάρχον ἀφίεται ἐν ἧ εὐρέθη ἀνέκαθεν καταστάσει.

"Ἀρθρ. 7ον. Ἄλλ' ἢ βλάβη οὐ λογίζεται ὡς κατὰ δουλείαν ὑπάρχουσα.

"Ἀρθρ. 8ον. Τὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀχρεώσητον πρωτοτυπία ἐστίν.

Οὕτω λοιπὸν ἐάν τις φθειρῆ πράγμα τί τινος καὶ δὲν συμφωνῶσιν οὗτοι ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς φθορᾶς, ὁ μὲν λόγος τοῦ φθορέως ἐστὶ δεκτὸς, ὁ δὲ κύριος τοῦ πράγματος ὀφείλει ἀποδείξαι τὸ περιπλέον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀπαιτεῖ.

Ἄρθρ. 9ον. Ἐν ταῖς ἐπικτητοῖς ιδιότησι πρωτοτυπία ἐστὶν ἡ ἔλλειψις ἢ ἀνυπαρξία.

Παραδείγματος χάριν, ἐὰν ἐν τῇ ἐτερόρρυθμῳ ἐταιρίᾳ καθ' ἣν ἔμπορός τις διδῆι τὰς πραγματείας τῷ συνεταιρῷ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ πωλήσῃ αὐτὸς ταύτας καὶ διανεμηθῶσιν ἀκο-
λούτως ἀμφοτέροι τὸ κέρδος, ἀναφυῆ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ
περὶ τοῦ ἂν ὑπῆρξε κέρδος ἢ οὐχί, δεχόμεθα τὸν λόγον τοῦ
πωλήσαντος τὸ ἐμπόρευμα, τοῦ καὶ διῶχυριζομένου ἔτι δὲν
ὑπῆρξε κέρδος, διότι ἡ ἀνυπαρξία τοῦ κέρδους εἶναι πρωτότυ-
πος κατάστασις, καὶ προσκαλοῦμεν τὸν κύριον τῶν κεφαλαίων
ἢ τῶν πραγματειῶν ν' ἀποδείξῃ, ἂν ἔντως ὑπῆρξε κέρδος.

Ἄρθρ. 10ον. Τὸ ἐν τινι χρόνῳ βέβαιον ὃν ἐπιδικάζεται νὰ
μὲν ἔν ἡ εὐρίσκεται καταστάσει, ἐνόσω δὲν ὑπάρχει ἀπόδει-
ξις ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου.

Κατὰ συνέπειαν τούτου ἐὰν ὑπάρχῃ βέβαιον μέχρι τινὸς
χρόνου, ὅτι πράγμα τι εἶναι ἰδιοκτησία τινός, ἐνόσω δὲν ἀνα-
φαίνεται τι καταστρέφον τὴν ἰδιοκτησίαν, ὁ δικαστὴς ἀποφαί-
νεται ὑπὲρ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς κτήσεως.

Ἄρθρ. 11ον. Ἐν τῇ ἀναφανῆσει ἐπισυμβάματος τινὸς πρω-
τότυπος κατάστασις εἶναι ἢ πρὸς τὴν πλησιέστεραν ἐποχὴν
ἀναφορὰ τούτου.

Ἐὰν δηλ. ἀναφανῆ διαφορὰ περὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ χρόνου
ἐπισυμβάματος τινός καὶ δὲν ἀποδειχθῇ ὅτι σχετίζεται πρὸς
μεμακρυσμένον χρόνον, τότε τὸ ἐπισύμβαμα θεωρεῖται ὡς ἀνα-
φερόμενον εἰς τὸν πλησιέστερον αὐτῷ χρόνον.

Ἄρθρ. 12ον. Ἐν τῷ λόγῳ πρωτότυπος κατάστασις εἶναι
ἡ κυριολεκτικὴ σημασία.

Ἄρθρ. 13ον. Ἀπέναντι τῆς βεβαιότητος οὐδόλως προσεκ-
τέον τῷ τεκμηρίῳ.

Ἄρθρ. 14ον. Ἀπέναντι ῥητῆς διατάξεως (ص: نآس) δὲν
ἐπιτρέπεται ἔρμηνεία (اجتہاد | اذتیحات).

Ἄρθρ. 15ον. Τὸ ἀντικανονικῶς ὑπάρχον δὲν δύναται χρη-
σιμεῦσαι ὡς τύπος καὶ ὑπόδειγμα πρὸς ἐφαρμογὴν εἰς ἕτερα.

Ἄρθρ. 16ον. Δὲν ἀκυροῦται ἔρμηνεία δι' ἑτέρας ἔρμηνείας.

Ἄρθρ. 17ον. Ἡ δυσκολία προκαλεῖ τὴν διευκόλυνσιν.

Δηλαδή ἡ δυσκολία εἶναι αἰτία διευκολύνσεως, καὶ ἐν ὥρᾳ στενοχωρίας ἀνάγκη γίνεσθαι εὐκολίας τινάς.

Πολλοὶ νομικαὶ διατάξεις, οἷαι αἱ ἐπιτρέπουσαι τὸ δάνειον, τὴν μετάθεσιν χρέδους, τὴν δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν κτλ. ἐπὶ τῆς θεμελιώδους ταύτης ἀρχῆς στηρίζονται, καὶ πᾶσαι αἱ ἀδειαὶ καὶ οἰκονομίαι αἱ γινόμεναι παρὰ τῶν νομοδιδασκάλων ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσιν.

Ἄρθρ. 18ον. Ἐπὶ τῶν δυσεκτελέσων γίνονται παραχωρήσεις.

Δηλαδή ὅταν ὑπάρχῃ δυσκολία εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράγμα-τος τινὸς γίνεται παραχώρησις ἐπ' αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 19ον. Ἀπαγορεύεται τὸ βλάπτειν ὡς καὶ ἡ διὰ βλάβης ἐπανόρθωσις τοῦ γενομένου ἀδικήματος.

Ἄρθρ. 20ον. Πᾶσα βλάβη ἐξαφανιστέα (ἢ τοὶ ἐπανορθωτέα).

Ἄρθρ. 21ον. Αἱ ἀναπόδραστοὶ ἀνάγκαι καθιστῶσι θεμιτὰ τὰ κεκωλυμένα.

Ἄρθρ. 22ον. Αἱ ἀναπόδραστοὶ ἀνάγκαι ἐκτιμῶνται κατὰ τὸ μέτρον αὐτῶν.

Ἄρθρ. 23ον. Πᾶν ὅ,τι ἐπιτρέπεται διὰ λόγον τινὰ (رجع οὐζρ) κατὰ νόμον, δὲν συγχωρεῖται πλέον ἅμα ἐκλείποντος τοῦ λόγου τούτου.

Ἄρθρ. 24ον. Ἐκλείποντος τοῦ κωλύοντος, ἐπανερχεται τὸ κωλυόμενον.

Ἄρθρ. 25ον. Ἡ βλάβη δὲν ἐπανορθοῦται διὰ βλάβης.

Ἄρθρ. 26ον. Πρὸς ἀποσόβησιν τῆς κοινῆς βλάβης αἰρετέον τὴν μερικὴν.

Ἐκ τούτου πηγάζει ἡ διάταξις ἡ κωλύουσα τὸν ἀμαθῆ ἰατρὸν τοῦ ἐξασκεῖν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην.

Ἄρθρ. 27ον. Ἡ βαρύτερα βλάβη ἐπανορθοῦται διὰ τῆς ἐλαφροτέρας.

Ἄρθρ. 28ον. Δύο κακῶν προκειμένων, παραδεκτέον τὸ ἐλαφρότερον πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ βαρύτερου.

Ἄρθρ. 29ον. Ἐκ δύο κακῶν προτιμητέον τὸ μὴ χειρόν.

Ἄρθρ. 30ον. Αἰρετωτέρα ἢ τοῦ κακοῦ ἀποσόβησις, ἢ ἡ ἐπίσπασις ὠφελείας.

Ἄρθρ. 31ον. Ἡ ζημία προλαμβάνεται καὶ ἀποκρούεται ὅσα τὸ δυνατόν.

*Αρθρ. 32ον. Ἡ χρεία, εἴτε γενική ἐστὶν εἴτε μερική, θεωρεῖται ὡς ἀνωτέρα ἀνάγκη.

Ἐπὶ ταύτης στηρίζεται ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν ἐπὶ πίστει (ἢ ἐξωνήσει) (بالبع بمبيء مبيل-بفء) πώλησιν διάταξις.

*Ο τρόπος οὗτος τῆς πωλήσεως ἐγένετο δεκτὸς κατὰ πρώτην φορὰν ἐν Βουχαρία ἐξ ἀνάγκης ἕνεκα τῶν μεγάλων χρεῶν εἰς ἃ ὑπέπεσεν ὁ λαὸς αὐτῆς.

*Αρθρ. 33ον. Ἡ ἄκρα στενοχωρία τινὸς δὲν καταστρέφει τὸ δίκαιον τοῦ ἑτέρου.

Οὕτως, ἐὰν στενοχωρούμενός τις ὑπὸ πείνης φάγη τὸν ἄρτον ἑτέρου, ἀνάγκη ἵνα πληρώσῃ ἔπειτα τὴν ἀξίαν τοῦ ἄρτου ἐκεῖνου.

*Αρθρ. 34ον. Παντὸς πράγματος, τοῦ ὁποῖου ἡ λῆψις εἶναι ἀπηγορευμένη, καὶ ἡ ὁδὸς ἐπίσης ἀπηγορευμένη ἐστίν.

*Αρθρ. 35ον. Παντὸς, οὔτινος ἢ ποίησις καὶ ἐκτέλεσις εἶναι ἀπηγορευμένη καὶ ἡ ἐκζήτησις εἶναι ἐπίσης ἀπηγορευμένη.

*Αρθρ. 36ον. Τὸ ἔθος κρατεῖ.

Δηλαδή τὸ ἔθος (أدب أدب) καὶ ἡ συνήθεια (عرف عرف) λαμβάνονται ὡς βάσεις πρὸς βεβαίωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ νόμου καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ νομοθέτου. Οὐδόλως δὲ διαφέρει ἂν τὸ ἔθος τοῦτο, ἢ ἡ συνήθεια ἦναι γενικὰ ἢ μερικὰ.

*Αρθρ. 37ον. Ἡ κοινὴ χρῆσις κρατεῖ, καὶ κατ' αὐτὴν ὀφείλει τις πράττειν καὶ ἐνεργεῖν.

*Αρθρ. 38ον. Τὸ κατ' ἔθος ἀδύνατον ταῦτόν τῳ φύσει ἀδύνατον ἐστίν.

*Αρθρ. 39ον. Ἀδύνατον ἀρνήσασθαι ὅτι τῆ τοῦ χρόνου μεταβολῇ συµμεταβάλλεται καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νομικῶν κανόνων.

*Αρθρ. 40ον. Τῆ ὁδηγίᾳ τοῦ ἔθους παραλείπεται ἡ κυριολεξικὴ σημασία τῆς λέξεως.

*Αρθρ. 41ον. Τὸ ἔθος τότε ἰσχύει ὅταν ἦναι κοινὸν ἢ ἐπικρατοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον.

*Αρθρ. 42ον. Τὸ συνεχῶς συµβαῖνον, οὐχὶ δὲ τὸ σπανίως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

*Αρθρ. 43ον. Τὸ κατ' ἔθος γνωστὸν ἰσχύει ὡς καὶ ἡ ἰδιαιτέρα συμφωνία.

"Αρθρ. 44ον. Τὸ κατ'ἔθος ἀνεγνωρισμένον μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, ἰσχύει ὡς τὸ εἰδικῶς μεταξὺ των συμφωνηθέν.

"Αρθρ. 45ον. Τὸ ἐπὶ τῆς συνηθείας βασιζόμενον ἰσχύει ὡς καὶ τὸ ἐπὶ ρητῆς διατάξεως (صی نأسس) στηριζόμενον.

"Αρθρ. 46ον. Ὅταν συνυπάρχωσι κώλυμα καὶ χρειωδὲς προηγῆται τὸ κώλυμα.

"Ὅθεν ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τὸ εἰς χεῖρας τοῦ δανειστοῦ αὐτοῦ ἐνεχυριασμένον κτῆμά του.

"Αρθρ. 47ον. Τὸ κατ' οὐσίαν ὑποκείμενον εἰς τι καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑπόκειται αὐτῷ.

"Ὅθεν πωλουμένου ἢ δωρουμένου ζώου τινὸς συμπωλεῖται ἢ συνδωρεῖται καὶ τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ ἔμβρυον.

"Αρθρ. 48ον. Δὲν γίνεται ἰδιαιτέρα κρίσις περὶ τοῦ ὑποκείμενου πράγματος.

"Αρθρ. 49ον. Ὁ κύριος πράγματός τινος εἶναι ἐπίσης κύριος καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων αὐτῶν.

Π. χ. Ὁ ἀγοράζων οἰκίαν γίνεται κύριος καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀγούσης ὁδοῦ.

"Αρθρ. 50ον. Πιπτοῦσης τῆς ἀρχῆς πίπτει καὶ τὸ παρακωλύθημα.

"Αρθρ. 51ον. Τὸ πεσὸν δὲν ἐπανίσταται.

Δηλαδὴ τὸ παρελθὸν δὲν ἐπιστρέφει.

"Αρθρ. 52ον. Ἀκυρόν ἐστὶ τὸ ἀκύρω συνυπάρχον.

"Αρθρ. 53ον. Τοῦ μὴ δυναμένου αὐτουσίως ἐπιστραφῆναι δίδεται τὸ ἀντίτιμον.

"Αρθρ. 54ον. Τὸ ἀμέσως καὶ ἀρχικῶς μὴ ἐπιτρεπόμενον δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐν ἀκολουθίᾳ καὶ δευτερευόντως.

Π. χ. Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ἀγοραστὴς νὰ καταστήσῃ ἐπίτροπόν του τὸν πωλητὴν διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ πράγματος. Ἐὰν ὅμως δώσῃ εἰς αὐτὸν σάκκον διὰ νὰ μετρήσῃ καὶ θέσῃ τὸν ἀγορασθέντα σῆτον καὶ ὁ πωλητὴς λαβὼν τὸν σάκκον ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ παραλαβὴ ἐξυπακούεται ὡς γενομένη καὶ τετελεσμένη.

"Αρθρ. 55ον. Ἐκεῖνο ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται ἐν ἀρχῇ δύναται ἐνίοτε νὰ ἐπιτραπῇ ἀφ' οὗ ἅπαξ ἐκτελεσθῇ.

Δὲν δύναται τις π. χ. νὰ δωρήσῃ τὴν ἐξ ἀδιανεμήτου ἀνήκου-

σαν αὐτῷ μερίδα. Ἐάν ἔμως ἀφοῦ δωρηθῆ ἡ πράγματι ὀλόκληρον, τρίτος τις παρουσιάζων ἐτικρατέστερα δικαιώματα κυριότητος ἐκνικήσῃ ἐν μέρος τοῦ πράγματος τούτου, ἡ δωρεά δὲν ἀκυροῦται ὡς πρὸς τὸ ὑπόλοιπον, ἕπερ γίνεται κτῆμα τοῦ δωρολήπτου.

Ἄρθρ. 56ον. Εὐχερέστερον τὸ διατηρεῖν τι ἐν ἧ περιῆλθε καταστάσει ἢ τὸ ἐπαναρχίζειν αὐτό.

Ἄρθρ. 57ον. Ἡ δωρεά δὲν θεωρεῖται τελεία ἢ μετὰ τὴν παραλαβὴν.

Π. χ. Ἐάν τις δωρήσῃ πράγματι ἐτέρῳ ἢ δωρεά δὲν τελειοῦται ἢ ἀφοῦ λάβῃ ὁ δωρολήπτης τὸ πράγμα.

Ἄρθρ. 58ον. Ἡ ἐπὶ τῶν ποικαινομένων ἤτοι ὑπηκόων ἐξουσία ἐκ τῆς χρησιμότητος ἐξήρτηται.

Ἄρθρ. 59ον. Ἡ εἰδικὴ κηδεμονία εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς γενικῆς.

Ἄρθρ. 60ον. Ὁ λόγος προτιμότερον νὰ ἐξηγητῆται μᾶλλον, ἢ νὰ παραλείπηται ὡς κενὸς σημασίας.

Δηλαδή ἔταν ἦναι δυνατὸν ν' ἀποδώσῃ τις σημασίαν τινὰ εἰς τὸν λόγον δὲν πρέπει νὰ παραλείπη αὐτὸν ὡς κενὸν σημασίας.

Ἄρθρ. 61ον. Ὅταν ἦναι ἀδύνατον λόγος τις νὰ ἐκληφθῆ ἐν τῇ κυριολεκτικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ, λαμβάνεται εἰς τὴν μεταφορικὴν.

Ἄρθρ. 62ον. Ὁ ἀνεξήγητος λόγος παραλείπεται.

Δηλ. Ὅταν εἰς λόγον τινὰ ἦναι ἀδύνατον νὰ ἀποδοθῆ κυριολεκτικὴ ἢ μεταφορικὴ τις ἔννοια, παραλείπεται ὡς κενὸς σημασίας.

Ἄρθρ. 63ον. Ὅταν μνημονεύσῃ τις τὸ μέρος ὅλου ἀδιαιρέτου ἔννοητέον τὸ ὅλον.

Ἄρθρ. 64ον. Τὸ ἀπόλυτον ἀπολύτως ἐκληπτέον.

Ἐάν δὲν ὑπάρχῃ ἀπόδειξις ὀριστικὴ ἀπορρέουσα ἐκ ῥητῆς διατάξεως ἢ ἐπιδεικνύσῃ τι σαφῶς καὶ περιορίζουσα τὴν ἀπόλυτον αὐτοῦ ἔννοιαν.

Ἄρθρ. 65ον. Ὁ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πράγματος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

Ἐάν τις πῶλῶν φαιδὸν ἵππον, παρόντα, εἶπῃ τῷ ἀγοραστῇ:

σοὶ ἐπώλησα τοῦτον τὸν καστανόχρουν ἵππον, ἀντὶ χιλίων γρο-
σίων, δὲν δύναται νὰ ἀποσύρῃ τὴν πρότασιν τοῦ ταύτην λό-
γῳ ὅτι ὁ ἵππος εἶναι καστανόχρους, διότι ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ
ἵππου ὃν ἐποίησεν εἶναι ἄκυρος. Ἄλλ' ἐὰν πωλήσῃ τὸν ἀπόντα
φαιὸν ἵππον ὡς καστανόχρουν ἢ πώλησις εἶναι ἄκυρος, διότι
ὁ χαρακτηρισμὸς ὃν ἐποίησεν εἶναι ἰσχυρὸς.

Ἄρθρ. 66ον. Ἡ ἐρώτησις θεωρεῖται ὡς ἐπιστραφεῖσα ἐν τῇ
ἀπαντήσει.

Δηλαδὴ ἀπαντῶν τις καταφατικῶς θεωρεῖται ὡς ἐπαναλα-
βὼν τὰ ἐν τῇ ἐρωτήσει ρηθέντα.

Ἄρθρ. 67ον. Τῷ σιωπῶντι οὐδεὶς ἀποδίδεται λόγος.

Ἄλλ' ἢ σιωπῆ ἐν ᾧ ὀφείλει νὰ ἐμιλήσῃ τις εἶναι δῆλωσις.

Δηλαδὴ ὅταν τις σιωπᾷ δὲν δυνάμεθα νὰ δι'σχυρισθῶμεν ὅτι
εἶπε τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον, ἀλλ' ὅταν τηρῇ σιγὴν ἐν ᾧ
χρόνῳ ὀφείλεν ἐμιλήσῃ ἢ σιωπῆ του θεωρεῖται ὡς ὁμολογία
καὶ συγκατάθεσις.

Ἄρθρ. 68ον. Τὰ ἀφανῆ κρίνονται κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ αὐ-
τῶν σημεία.

Δηλαδὴ ἐν τοῖς ἀφανέσιν, εἰς ἃ εἶναι δύσκολον νὰ ἐμβαθύ-
νωμεν, σχηματίζομεν τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν ἐκ τῶν ἐξωτερι-
κῶν αὐτῶν σημείων.

Ἄρθρ. 69ον. Ἡ ἀντεπιστολὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ συνομιλίᾳ.

Ἄρθρ. 70ον. Τὰ τοῦ βωβοῦ γνωστὰ νεύματα καὶ σημεία ἰσο-
δυναμοῦσι τῷ προφορικῷ λόγῳ.

Ἄρθρ. 71ον. Ὁ τοῦ διερμηνέως λόγος δεκτὸς ἐστὶν ἐν παντί.

Ἄρθρ. 72ον. Ἡ ὑπόθεσις (εἰκασία) ἧς τὸ πλημμελὲς εἶναι
προφανὲς οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν.

Ἄρθρ. 73ον. Δὲν ἰσχύει ἢ ἀπέδειξις οὔτε δύναται νὰ θεω-
ρηθῇ ἔγκυρος πρᾶξις τις, ὅταν ὑπάρχῃ ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου πιθα-
νότης στηριζομένη ἐπὶ ἐνδείξεως προφανοῦς.

Π. χ. Ἐὰν ἀσθενῶν τις ἐπιθανατίως ὁμολογήσῃ, ὅτι ὀφείλει
εἰς ἓνα ἐκ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ τόσα χρήματα, ἢ ὁμολογία
αὕτη δὲν εἶναι τελεία ἀπόδειξις τοῦ χρέους ἂν μὴ ἐπικυρώσῃσι
προηγουμένως αὐτὴν οἱ λοιποὶ συγκληρονόμοι· διότι ὑπάρχει ἢ
πιθανότης, ὅτι ὁ ἀποθανὼν διὰ τῆς ὁμολογίας ταύτης προὔτι-
θετο νὰ ὑπεξαιρέσῃ μέρος τῆς κληρονομίας ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς καὶ

ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων κληρονόμων, ἡ δὲ πιθανότης αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου αὐτοῦ καταστάσεως. Ἐὰν ὁμως ὑγιῆς ὢν ἔτι ὠμολόγησεν ὅτι χρεωστεῖ, ἡ ἔμολογία του εἶναι ἔγκυρος διότι ἡ τοῦ ἐναντίου πιθανότης ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη εἰς οὐδεμίαν προσηνῆ ἔνδειξιν στηριζομένη ἀποτελεῖ ἀπλήν καὶ ἀβάσιμον εἰκασίαν.

Ἄρθρ. 74ον. Ἡ ὑπόνοια οὐδὲν ἔχει κῦρος.

Ἄρθρ. 75ον. Τὸ διὰ λογικῆς ἀποδείξεως (ὡς, μπουρχάν) ἀποδεδειγμένον θεωρεῖται ἐπίσης βέβαιον, ὡς καὶ ἐκεῖνο οὕτινος ἀντιλαμβανόμεθα διὰ τῶν αἰσθήσεων.

Ἄρθρ. 76ον. Ὁ αἰτῶν δεικνύει, ὁ δὲ ἀρνούμενος ὀρκίζεται.

Ἄρθρ. 77ον. Ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις χρησιμεύει πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἐναντίου τῆς πρωτοτύπου καταστάσεως, ὁ δὲ ὄρκος πρὸς βεβαίωσιν αὐτῆς τῆς πρωτοτυπίας.

Ἄρθρ. 78ον. Ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις ἔχει ἐνέργειαν μεταβατικὴν, ἡ δὲ ἔμολογία ἀμετάβατον.

Ἄρθρ. 79ον. Ἐκαστος τῇ ἰδίᾳ ἔμολογίᾳ ἀλίσκεται.

Ἄρθρ. 80ον. Ἡ ἀντίφασις οὐδὲν μὲν ἔχει κῦρος, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀνατρέπει τὴν κατὰ τοῦ ἀντιφάσκοντος ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν.

Π. χ. Ὅταν οἱ μάρτυρες ἀντιφάσκοντες πρὸς ἑαυτοὺς ἀναίρεσωσιν ἢν ἔδωκον μαρτυρίαν, ἡ μαρτυρία ἐκείνη οὐδὲν ἔχει πλέον κῦρος, ἐὰν ὁμως ὁ δικαστὴς ἐπὶ τῆς μαρτυρίας ταύτης ἔχει ἤδη ἐκδεδομένην ἀπόφασιν, αὕτη δὲν ἀνατρέπεται, ἀλλ' ὑποχρεοῦνται οἱ μάρτυρες ν' ἀποζημιώσωσι τὸν καταδικασθέντα.

Ἄρθρ. 81ον. Ἐνίοτε συμβαίνει νὰ θεωρηθῆται ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ παρακολούθημα, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένη ἡ ἀρχή.

Π. χ. Ἐάντις εἶπῃ: ὁ δεῖνα χρεωστεῖ τῷ δεῖνι τόσα χρήματα καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐγγυητὴς, ἀρνούμενου τοῦ πρωτοφειλέτου τὸ χρέος, ὁ τὴν ἔμολογίαν ταύτην δοὺς ἐγγυητὴς ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ αὐτὸ εἰς τὸν δανειστὴν ἐὰν τὸ ἀπαιτήσῃ οὗτος.

Ἄρθρ. 82ον. Βεβαιουμένου τοῦ ὅρου ἢ ἐξ αὐτοῦ ἡρητημένη πρᾶξις βεβαιοῦται ἀναγκαίως.

Ἄρθρ. 83ον. Τὸν ὅρον τηρητέον κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἄρθρ. 84ον. Αἱ ὑποσχέσεις ἐξαρτῶμεναι ἀπὸ ὅρου τινὰ κα-

θίστανται ἀμετάκλητοι καὶ ἀναγκαιῶς ἐκπληρωτέαι (ἀφ' οὗ ἐκπληρωθῆ ἡ δηλαδὴ ὁ ἔρος).

Π. χ. Ὅταν τις εἶπῃ τινί: πώλησον τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν δεῖνα ἄνθρωπον καὶ ἐὰν δὲν σὲ πληρώσῃ, ἐγὼ σὲ πληρῶνω· μὴ πληρώσαντος τοῦ λαβόντος τὸ πρᾶγμα, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ τὸ τίμημα αὐτοῦ ὁ ὑποσχεθεὶς.

Ἄρθρ. 85ον. Ἡ ὀφέλεια πράγματός τινος εἶναι ἀντίστοιχος πρὸς τὴν εὐθύνην τῆς ζημίας αὐτοῦ.

Δηλαδὴ ὄντινα βαρύνει ἡ ζημία, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀπωλείας πράγματός τινος, ἐκεῖνος πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ τὰς ὀφελείας αὐτοῦ.

Π. χ. Ὁ ἀγοραστὴς ἐπιστρέψας ὃν ἠγόρασεν ἵππον εἰς τὸν πωλητὴν, ἕνεκα τοῦ ἀρχικοῦ ἐλαττώματος ὅπερ ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὰς περὶ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἀρχάς, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ μίσθωμα εἰς αὐτὸν, δι' ὅσον χρόνον μετεχειρίσθη τὸν ἵππον, διότι ἐὰν πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ ὁ ἵππος ἤθελεν ἀπολεσθῆ, ἡ ζημία ἤθελεν ἀνήκει τῷ ἀγοραστῇ.

Ἄρθρ. 86ον. Δὲν συνέρχονται εἰς τὸ αὐτὸ μισθὸς καὶ ἀποζημιώσεις.

Ἄρθρ. 87ον. Ἡ ζημία ἀντιστοιχεῖ τῇ ὀφείλειᾳ.

Δηλαδὴ ὁ ἀπολαμβάνων τὰς ὀφελείας πράγματός τινος ὑφίσταται καὶ τὰς ζημίας αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 88ον. Ἡ πόνησις εἶναι ἀνάλογος τῇ ἀπολαυῇ καὶ ἡ ἀπολαυὴ ἀνάλογος τῇ πονήσει.

Ἄρθρ. 89ον. Πᾶσα πρᾶξις ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς.

Οὐδέποτε δὲ εἰς τὸν δόντα τὴν διαταγὴν ἂν δὲν μετεχειρίσθη βίαν.

Ἄρθρ. 90ον. Ὅταν συνυπάρχωσιν αὐτουργὸς καὶ αἷτιος, ὑπόλογος εἶναι ὁ αὐτουργός.

Π. χ. Ἐὰν τις σκάψῃ λάκκον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἕτερος δὲ τις ῥίψῃ ἐν αὐτῷ ἀλλότριον ζῶον καὶ πνίξῃ αὐτὸ, ὑπόλογος εἶναι ὁ ῥίψας τὸ ζῶον, οὐδόλως εὐθυνομένου τοῦ τὸν λάκκον ὀρύξαντος.

Ἄρθρ. 91ον. Ἡ θέμις ἀποκρούει τὴν εὐθύνην.

Οἷον, ἐὰν ἀλλότριον ζῶον πεσὸν εἰς τὸν λάκκον δὲν ὠρυξέ τις ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ γῆ, οὐδεμία ἀποζημιώσεις ὀφείλεται.

"Αρθρ. 92ον. Ὁ αὐτουργὸς καὶ ἐκ προθέσεως ἢ προμελέτης μὴ πράπτων εὐθύνεται.

"Αρθρ. 93ον. Ὁ αἷτιος ἐνόσῳ δὲν πράττει ἐκ προθέσεως ἢ προμελέτης δὲν εὐθύνεται.

"Αρθρ. 94ον. Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ βλάβη ἅπερ προξενοῦνται ὑπὸ τῶν ζώων ἐνεργούντων ἀφ' ἑαυτῶν εἶναι ἀνεκλόγιστα.

"Αρθρ. 95ον. Ἡ ἐπὶ ἀλλοτρίας περιουσίας διδομένη διαταγὴ εἶναι ἄκυρος.

"Αρθρ. 96ον. Οὐδεὶς δύναται νὰ ποιήσῃται οἰανδῆποτε χρῆσιν (صرف) τεσαρβρὸυφ) ἀλλοτρίου πράγματος ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

"Αρθρ. 97ον. Οὐδεὶς δύναται λαβεῖν τὸ ἀλλότριον κτῆμα ἄνευ ἐννόμου αἰτίας.

"Αρθρ. 98ον. Ἡ τῆς αἰτίας τῆς κυριότητος ἀλλαγὴ ἐν τινὶ πράγματι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀλλαγὴν αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

"Αρθρ. 99ον. Ὅστις ἐπισπεύδει καὶ βιάζει τι πρὸ τοῦ καιροῦ αὐτοῦ τιμωρεῖται διὰ τῆς στέρησεως ἐκείνου τοῦ πράγματος.

"Αρθρ. 100ον. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀναιρέσῃ ἢ ἀνατρέψῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ.

(Διαιρείται εἰς Πρόλογον καὶ ἑπτὰ τίτλους).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΥΧΡΗΣΤΟΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΩΔΗΣΕΣΙ.

"Αρθρ. 101ον. ايجاب 'Idžáp = Ἐπερώτησις, πρότασις· εἶναι ὁ κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συναλλαττομένων λεγόμενος λόγος, ἐξ οὗ πηγάζει ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος.

"Αρθρ. 102ον. قبول Καπούλ = Παραδοχή· εἶναι ὁ πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος κατὰ δεύτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων λεγόμενος λόγος, δι' οὗ τὸ συνάλλαγμα τελειοῦται.

"Αρθρ. 103ον. عقد "Ακδ = Συνάλλαγμα· εἶναι ἡ συνυποχρέωσις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράγματός τινος, πρακύπτουσα ἐκ τῆς συνυπάρξεως καὶ συνδρομῆς τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς, ἥτοι ἐκ τῆς ἀμοιβαίας συναινέσεως.

"Αρθρ. 104ον. اتيقن 'Tiničad = Σύστασις τοῦ συναλλάγματος· εἶναι ἡ κατὰ νόμον συσχέτισις πρὸς ἀλλήλας τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀναφανῆ σημεῖον ἐνεργείας εἰς τὸ πᾶγμα, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀντικείμενον αὐτῶν.

"Αρθρ. 105ον. بيع مبيع = Πώλησις· εἶναι ἡ ἀνταλλαγὴ πράγματος πρὸς πᾶγμα, ἣτις διαιρεῖται εἰς συνηστημένην ἢ συνωμολογημένην καὶ ἀσυνομολόγητον ἢ ἀνυπόστατον.

"Αρθρ. 106ον. بيع مبيعاً كهد = Συνηστημένη ἢ συνωμολογημένη πώλησις σημαίνει τὴν μεταξύ τῶν συμβαλλομένων συστά-

σαν, ἥτις διαιρεῖται εἰς ἐρρωμένην ἢ ἔγκυρον, πλημμελῆ, ἐκτελεσ-
σὴν καὶ ἐξηρητημένην.

"Ἀρθρ. 107ον. بيع غير معينه. Μπέι γάιρι μὴ νὰ κηδ=Ἀνυπόστατος
ἢ ἀσυνομολόγητος πώλησις· εἶναι πᾶσα ἄκυρος πώλησις.

"Ἀρθρ. 108ον. بيع صحيح. Μπέι σαχῆχ=Ἐρρωμένη ἢ ἔγκυρος πώ-
λησις· εἶναι ἡ θεμιτῆ, ἡ κατ' οὐσίαν (κατὰ τὰ συστατικά) καὶ προ-
σόντα ἔννομος πώλησις.

"Ἀρθρ. 109ον. بيع فاسد. Μπέι φασίδ=Πλημμελῆς πώλησις, εἶναι
ἡ κατ' οὐσίαν μὲν ἐρρωμένη, κατὰ προσόντα δὲ μὴ ὑγιῆς πώλησις·
δηλ. ἡ κατ' οὐσίαν μὲν συνεστημένη, ἔνεκα δ' ἐξωτερικῶν τινῶν
προσόντων αὐτῆς μὴ οὔσα θεμιτῆ. (Ἴδε τὸν ἔβδομον τίτλον).

"Ἀρθρ. 110ον. بيع باطل. Μπέι πατήλ=Ἄκυρος πώλησις· εἶναι ἡ
κατ' οὐσίαν μὴ ἐρρωμένη πώλησις.

"Ἀρθρ. 111ον. بيع موقوف. Μπέι μεδοκούφ=Ἐξηρητημένη πώλησις·
εἶναι ἐκείνη εἰς ἣν ἀνάγεται τὸ δικαίωμα τρίτου ὡς ἡ πώλησις
πράγματός τινος παρὰ τοῦ αὐθαίρετως κατέχοντος αὐτὸ (ἦτοι ἡ
πώλησις ἀλλοτρίου πράγματος).

"Ἀρθρ. 112ον. قسوة قولى. Φουζουλί=Αὐθαίρετος· εἶναι ὁ κατέχων τι
ἀλλότριον ἄνευ ἐνόμου ἀδείας ἢ δικαιώματος (violentus rei al-
liene possessor).

"Ἀρθρ. 113ον. بيع إقلى. Μπέι ναφιζ=Ἐκτελεστῆ πώλησις· εἶναι
ἐκείνη εἰς ἣν ἀνάγεται τὸ δικαίωμα τρίτου, διαιρουμένη εἰς ἀμετά-
κλητον καὶ μετακλητὴν, ἢ μὴ ἀκυρώσιμον καὶ ἀκυρώσιμον, (irré-
vocable καὶ révocable).

"Ἀρθρ. 114ον. بيع لازم. Μπέι λιαζίμ=Ἀμετάκλητος (irrévocable)
πώλησις εἶναι ἐκείνη ἢ ἐκτελεστῆ πώλησις, ἥτις εἶναι ἐλευθέρα
παντός ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἐπιτρέποντος τὴν ἀνατροπὴν αὐτῆς.

"Ἀρθρ. 115ον. بيع غير لازم. Μπέι γάιρι λιαζίμ=Μετακλητῆ πώλη-
σις· εἶναι ἐκείνη ἢ ἐκτελεστῆ πώλησις ἐν ἣ ὁ εἰς ἢ καὶ ἀμφότεροι
οἱ συμβαλλόμενοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς (خيار خييار,
ἦτοι τῆς ἀκυρώσεως αὐτῆς ἢ μὴ).

"Ἀρθρ. 116ον. خيار. Χηιάρ=Ἐκλογικὸν δικαίωμα, ἐπιλογῆ.
(Περὶ τῆς ἐπιλογῆς γενήσεται ἐν ἐκτάσει λόγος ἐν ἰδιαιτέρῳ τίτλῳ.)

*Αρθρ. 117ον. بع بات. Μπέι πάτ=Είναι ή τελεία πώλησις (1).

*Αρθρ. 118ον. بع بالوفا. Μπέι πιλ βεφά=Πώλησις επί πίσει (ή εξωνήσει)· είναι ή πώλησις εκείνη ήτις γίνεται υπό τόν ὄρον, ὅπως ὁ ἀγοραστής ἐπιστρέψῃ εἰς τόν πωλητήν τὸ πρᾶγμα, ὅσπερ ἂν ἐκεῖνος ἤθελεν ἀποδώσει αὐτῷ τὸ τίμημα. Ἡ πώλησις αὕτη υπό μὲν τὴν ἔποψιν ὅτι ὁ ἀγοραστής νέμεται ὡς ἰδιοκτῆτης τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ὡς θεμιτή, υπό δὲ τὴν ἔποψιν ὅτι ἀμφότεροι οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν θεωρεῖται ὡς πλημμελής, καὶ υπό τὴν ἔποψιν ὅτι ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον τὸ πρᾶγμα ἐκλαμβάνεται ὡς ὑποθήκη ἢ ἐνεχυράσις.

*Αρθρ. 119ον. بع بالاسجلال. Μπέι πιλ-ιστιγλάλ=Πώλησις τῆς δεσποτείας· εἶναι πώλησις πράγματος, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅπως ἡ χρῆσις αὐτοῦ μένη εἰς τόν πωλητήν (2).

*Αρθρ. 120ον. بع. Μπέι=Πώλησις· ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς διαιρεῖται εἰς τέσσαρα εἶδη:

Εἶδος α'. Εἶναι ή πώλησις πράγματος ἀπέναντι ὀρισμένου χρηματικού ποσοῦ· τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι τὸ συνηθέστερον τῶν λοιπῶν καὶ διὰ τοῦτο κυρίως ὀνομάζεται πώλησις.

Εἶδος β'. Εἶναι ή ἀργυραμοιβή, γ'. ή ἀνταλλαγὴ καὶ δ'. ή ἐπὶ μετρητοῖς προπώλησις (πώλησις ἐλπίζομένου πράγματος).

*Αρθρ. 121ον. صرف. Σάρφ=Ἀργυραμοιβή· εἶναι τὸ πωλεῖν χρήματα ἀντὶ χρημάτων, ὅπερ ἐστὶν ἀνταλλάσσειν αὐτά.

*Αρθρ. 122ον. بع مقايض. Μπέι μσικαγεζέ=Πώλησις ἐπ' ἀνταλλαγῆ. Ἀνταλλαγὴ εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν ἀνταλλάσσεται πρᾶγμα πρὸς πρᾶγμα ἀνευ μεσολαβήσεως χρημάτων, τὸ ὅποσον χυδαίως λέγεται τράμπα.

(1) Εἶναι ή κυρίως λεγομένη ἀγοραπωλησία· ὀνομάζεται δὲ οὕτω κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐν τοῖς ἀρθρ. 118 καὶ 119 περιγραφομένας.

(2) Περὶ τοῦ بع بالوفا. πέι πιλβεφά καὶ بع بالاسجلال. πέι πιλιστιγλάλ ὄρα τὰς σημειώσεις τοῦ β' μέρους τοῦ προλόγου ἀρθρον 3ον καὶ ἀλλαχοῦ.

"Αρθρ. 123ον. مِلْح Σελέμ = Προπώλησις ἐπὶ μετρητοῖς· εἶναι ἢ πώλησις τοῦ μέλλοντος ἀντὶ τοῦ παρόντος, ἦτοι τὸ νὰ πωλῆ τις τοῖς μετρητοῖς πράγμα τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ παραδώσῃ ἀργότερα (πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος).

"Αρθρ. 124ον. عِلْصَان Ἰστισινά' = Παραγγελία· εἶναι τὸ συμφωνεῖν μετὰ τινος τεχνίτου τὴν κατασκευὴν πράγματός τινος· καὶ ὁ μὲν κατασκευάζων ὀνομάζεται παραγγελιοδόχος ἢ κατασκευαστής, ὁ δὲ κατασκευαζόμενος ἑαυτῷ παραγγελιοδόχῃ, καὶ τὸ πράγμα ἔργον ἢ τεχνούργημα.

"Αρθρ. 125ον. مِلْح Μίλκ = Κτήμα· λέγεται πᾶν ὄ,τι κέκτηται τις, εἴτε συγκεκριμένον πράγμα εἴτε οἰονδήποτε εισόδημα.

"Αρθρ. 126ον. مَال Μάλ = Περιουσία (πλοῦτος) λέγεται πᾶν ὄ,τι χρησιμεῦον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν, θησαυρίζει τις ἵνα μεταχειρισθῇ ἐν ἀνάγκῃ· εἶναι δὲ καὶ κινητὴ καὶ ἀκίνητος.

"Αρθρ. 127ον. مَال مَوْثِق Μάλι μούτεκαββίμ = Λαμβάνεται εἰς δύο σημασίας· κατὰ τὴν μίαν σημαίνει τὸ ἐντὸς συναλλαγῆς πράγμα, τοῦ ὁποίου ἢ χρῆσις ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Κατὰ τὴν ἑτέραν σημαίνει τὸ κεκτημένον πράγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξουσιάζῃ τις· π. χ. ὁ ἰχθὺς ἐν ὄσῳ ὑπάρχει ἐν τῇ θιλάσῃ δὲν εἶναι πράγμα κεκτημένον εὔτε ἐξουσιάζεται, ἀποκτώμενος ὁμως διὰ τῆς ἀλιείας γίνεται ἐξουσιαστὸς καὶ ἐντὸς συναλλαγῆς (1).

"Αρθρ. 128ον. مِقْوَل Μεγκούλ = Κινητὸν, πᾶν ὄ,τινος ἢ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάθεσις εἶναι δυνατή· λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν χρημάτων, ἐμπορευμάτων, (mern), ζώων καὶ τῶν μετρουμένων καὶ σταθμωμένων πραγμάτων.

"Αρθρ. 129ον. مِقْوَل مَحْرُوم Γάϊρι-μεγκούλ = Ἀκίνητον· πᾶν ὄ,τι λέγε-

(1) Ὁ οἶνος εἶναι μὲν πράγμα τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξουσιάζῃ τις, ἀλλ' εἶναι ἐκτὸς συναλλαγῆς παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις, ἐπειδὴ ἢ χρῆσις αὐτοῦ ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου· χάριν συντομίας, τὸ مَال مَوْثِق μάλι μούτεκαββίμ θέλομεν μεταφράζει ἀπλῶς πράγμα ἐντὸς συναλλαγῆς.

ται ιδιοκτησία, ὅσον οἰκία, γαίαι ὧν ἡ μετατόπισις εἶναι ἀδύνατος.

* Ἀρθρ. 130ον. نقود Νουκούδ πληθυντ. τοῦ لبي نكحδ = Χρήματα, εἶναι τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα.

* Ἀρθρ. 131ον. عروض Οὐρούζ πληθυντ. τοῦ عرض ἀράζ = Ἐμπορεύματα (mern) εἶναι πᾶν εἶδος ὑφασμάτων καὶ ἄλλων ὁμοίων συγκεκριμένων ἐκτὸς τῶν χρημάτων, τῶν ζῶων καὶ τῶν μετρούμενων καὶ σταθμωμένων πραγμάτων.

* Ἀρθρ. 132ον. مقدرات Μύκαδδερὰτ = Ποσότητες· εἶναι τὰ πράγματα τῶν ὁποίων δύναται νὰ ὀρισθῇ τὸ ποσὸν διὰ μετρήσεως, σταθμῆσεως, ἀριθμῆσεως ἢ καταμετρήσεως· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ μεκίλάτ, ἤτοι τὰ μετρούμενα διὰ κοιλοῦ, μεβζούνάτ σταθμώμενα, ἀδεδιγιάτ ἀριθμούμενα καὶ μεζρού'άτ μετρούμενα διὰ πῆχεως.

* Ἀρθρ. 133ον. كيلي ومكيل Кеἶλι καὶ μεκίλ = Τὸ μετρούμενον διὰ κοιλοῦ.

* Ἀρθρ. 134ον. وزني وموزون Βεζνί καὶ μεβζούν = Τὸ σταθμώμενον πρᾶγμα.

* Ἀρθρ. 135ον. ذري ومذروع Ζερί' καὶ μεζρού' = Τὸ καταμετρούμενον διὰ τοῦ πῆχεως.

* Ἀρθρ. 136ον. عددي ومعدود Ἄδεδι καὶ μαα'δουδ = Τὸ ἀριθμούμενον.

* Ἀρθρ. 137ον. محدود Μαχδουδ = Περιορισμένον ἢ περιοριστόν· ιδιοκτησία, ὃ τῶν συνόρων τῆς ὁποίας ὀρισμός εἶναι δυνατός.

* Ἀρθρ. 138ον. مشاع Μῆσά' = Κοινὸν ἐξ ἀδιανεμήτου, τὸ συγχείμενον ἐκ πολλῶν (ιδανικῶν) μερίδων = ἐπίκοινον.

* Ἀρθρ. 139ον. حصصا ليه خησσάι ὄσηά' = Μερὶς ἐξ ἀδιανεμήτου (ἠιδανικῆ) ὀνομάζεται οὕτως ἐκάστη τῶν μερίδων ἐξ ὧν σύγκειται πρᾶγμα τι κοινὸν ἐξ ἀδιανεμήτου μεταξύ πολλῶν.

* Ἀρθρ. 140ον. جنس Δζίνις = Γένος, εἶναι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα τοῦ ὁποίου τὰ συστατικά μέρη δὲν διαφέρουσι πολὺ ἀλλήλων ὡς πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ σκοπούμενην χρῆσιν.

* Ἀρθρ. 141ον. جذاق ومجاذق Δζζ'άφ καὶ μεδζαζεφέ = Συμφωνία καθ' ὁμάδα ἀγνώστου ποσότητος, ἡ πώλησις ἑλφ τιμημάτων (χόυτουροῦ).

*Αρθρ. 142ον. حق مرور Χάκκη μέρουρ = Δικαίωμα διαβίσεως· είναι τὸ δικαίωμα τοῦ διαβαίνειν διὰ ξένου κτήματος (κατὰ δουλείανώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον).

*Αρθρ. 143ον. حق شرب Χάκκη σὺρπ = Δικαίωμα ὑδρεύσεως· τὸ ὀρισμένον ποσὸν ὕδατος, τὸ ὁποῖον δικαιούται νὰ λαμβάνῃ τις ἕκτινος ποταμοῦ (κατὰ δουλείαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον).

*Αρθρ. 144ον. حق مسيل Χάκκη μεσίλ = Δικαίωμα ἀποχετεύσεως· τὸ δικαίωμα τοῦ ρίπτειν ἔξω τῆς οἰκίας τὸ νερὸν, ἢ τὸ νὰ στάζωσι τὰ νερά τῆς οἰκίας (κατὰ δουλείαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον).

*Αρθρ. 145ον. مثلئ Μισλί = Ὅμοιότιμον ἤτοι ἀντικαταστατὸν πρᾶγμα τοῦ ὁποίου ὅμοια ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλούμενα εἰς τὴν αὐτὴν περιῖπου τιμὴν.

*Αρθρ. 146ον. قيميئ Κηγεμί = Ποικιλλότιμον ἤτοι μὴ ἀντικαταστατὸν, ἀναυτοκατάστατον, τοῦ ὁποίου ὅμοιον δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἢ ἐὰν εὐρίσκεται διαφέρει κατὰ τὴν τιμὴν.

*Αρθρ. 147ον. عدديات متقاربه 'Αδεδιγιάτ-ι μῦτεκαριπέ = Ἀριθμούμενα πρὸς ἄλληλα· εἶναι ἐκεῖνα τὰ ἀριθμούμενα τῶν ὁποίων αἱ μονάδες δὲν διαφέρουσι κατὰ τὴν τιμὴν· πάντα ταῦτα εἶναι ἀντικαταστατά.

*Αρθρ. 148ον. عدديات متفاوتة 'Αδεδιγιάτ-ι μῦτεφαβητὰ = Εἶναι ἐκεῖνα τὰ ἀριθμούμενα τῶν ὁποίων αἱ μονάδες διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ τὴν τιμὴν, πάντα δὲ ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὰ μὴ ἀντικαταστατά (κηγεμιάτ).

*Αρθρ. 149ον. ركن البيع Ρέκν-έλ-πέι = Στοιχεῖα τῆς πωλήσεως, ἢ τοι οὐσία τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως· συνίσταται εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν πράγματος πρὸς πρᾶγμα· ἀλλ' ἐπεὶ τὴν ἀνταλλαγὴν δεικνύει ἡ πρότασις καὶ παραδοχὴ δηλ. ἡ τῶν συμβαλλομένων μερῶν ἀμοιβαία συναίνεσις ὀνομάζονται καὶ αὗται στοιχεῖα τῆς πωλήσεως.

*Αρθρ. 150ον. محل البيع Μαχάλλ-έλ-πέι = Τὸ τῆς πωλήσεως ἀντικείμενον, ὅπερ λέγεται καί:

*Αρθρ. 151ον. مبيع Μεπί = Τὸ πωλούμενον πρᾶγμα· εἶναι τὸ συγκεκριμένον ἀντικείμενον τῆς πωλήσεως, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ μόνον

ἀποβλέπει ἡ σύστασις τοῦ συναλλάγματος, διότι μόνον τὰ πράγμα-
τα εἶναι ἀμέσως χρήσιμα καθ' ἑαυτά, τὸ δὲ τίμημα εἶναι ἐν ἀπλοῦν
μέσον πρὸς ἀνταλλαγὴν ἐκείνων.

* Ἀρθρ. 152ον. جنّ Σεμέν = Τίμημα· εἶναι τὸ ἀντίτιμον τοῦ πωλου-
μένου πράγματος, οὗτινος ἀπολαμβάνει τις τὴν ἄμεσον χρῆσιν.

* Ἀρθρ. 153ον. من مسمّا Σεμένι μύσεμμά = Ὀνομασμένον ἢ συνω-
μολογημένον τίμημα· εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συνωμολόγησαν ἀμοιβαίᾳ
συναίνεσει τὰ δύο μέρη. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ ᾖναι ἴσον τῇ πραγμα-
τικῇ ἀξίᾳ τοῦ πράγματος ἢ καὶ ἀνώτερον ἢ κατώτερον αὐτῆς.

* Ἀρθρ. 154ον. قيمت Κημέτ = Τιμή· εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀξία
τοῦ πράγματος.

* Ἀρθρ. 155ον. مۇسهممەن Μύσεμμέν = Ἀντιτετιμημένον πρᾶγμα· εἶ-
ναι τὸ πωληθέν πρᾶγμα ἀντὶ βεβαίου τιμήματος.

* Ἀρθρ. 156ον. تەدزىل Τεεδζιλ = Πίστωσις· εἶναι τὸ ἀναβάλλειν
τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους εἰς ὠρισμένον τινα χρόνον.

* Ἀρθρ. 157ον. تەقسىط Τακσήτ = Πίστωσις εἰς δόσεις· τὸ ἀναβάλ-
λειν τὴν τοῦ χρέους ἀπότισιν εἰς πολλοὺς καὶ ὠρισμένους χρόνους.

* Ἀρθρ. 158ον. دىن Δέιν = Χρέος εἶναι τὸ ὀφειλόμενον πρᾶγμα·
π. χ. τὸ παρά τινας ὀφειλόμενον χρηματικὸν ποσὸν εἶναι χρέος· ἐπί-
σης χρέος θεωρεῖται καὶ τὸ μὴ ὑφιστάμενον ὠρισμένον χρηματικὸν
ποσὸν, καθὼς καὶ ὠρισμένον τι ποσὸν ἐκ τῶν ὑφισταμένων ἤτοι
παρόντων ἢ ἐκ τοῦ ἐμπρὸς κειμένου σωροῦ σίτου πρὸ τοῦ νὰ χωρι-
σθῇ ἀπὸ τοῦ ὅλου.

* Ἀρθρ. 159ον. عين Ἄιν = Οὐσία· εἶναι τὸ ἐνσώματον καὶ συγκε-
κριμένον πρᾶγμα, τὸ αὐτούσιον.

Π. χ. Ὁ οἶκος, ὁ ἵππος, ἡ καθέκλα καὶ ὁ ἐν τῷ μέσῳ κείμενος
σωρὸς σίτου καὶ ποσὸν τι χρημάτων εἶναι ἅπαντα οὐσίαι, ἤτοι ἐν-
σώματα πράγματα.

* Ἀρθρ. 160ον. بايع Μπιαή = Πωλητής· εἶναι ὁ πωλῶν τι· ὁ πα-
ρέχων τὸ πρᾶγμα ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ.

* Ἀρθρ. 161ον. مشتري Μύστερη = Ἀγοραστής· εἶναι ὁ ἀγοράζων τι·
ὁ παρέχων τὰ χρήματα ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ.

* Ἀρθρ. 162ον. مۇتەپاھان Μύτεπαῆαν = Συναλλασόμενοι· εἶναι ὁ

πωλητής και ὁ ἀγοραστής, οἵτινες καὶ συμβαλλόμενοι ὀνομάζονται.

"Ἀρθρ. 163ον. اقلاب Ἰκαλὲ=Διάλυσις, ἀνατροπή, ἀκύρωσις· τὸ ἀνατρέπειν καὶ ἀκυροῦν τὸ συνάλλαγμα τῆς πωλήσεως.

"Ἀρθρ. 164ον. تغريب Ταγρήρ=Δόλος, ἢ ἐκ μέρους τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων εἰς τὸν ἕτερον γενομένη ἀπάτη.

"Ἀρθρ. 165ον. غبن فاحش Γάπνι φαχῆς=Ἵπερογκος βλάβη· εἶναι ἡ ὥς πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ πωλουμένου πράγματος ἀπάτη, ἥτις εἰς μὲν τὰ ἐμπορεύματα εἶναι 5⁰/₀, εἰς τὰ ζῶα 10⁰/₀ καὶ εἰς τὰ κτήματα 20⁰/₀ καὶ περιπλέον.

"Ἀρθρ. 166ον. قديم Καδιμ=Ἀρχαῖον, ἢ κατὰ δουλείαν ὑφιστάμενον· πᾶν τοῦ ὁποίου τὴν ἀρχὴν οὐδεὶς ὑπάρχει γινώσκων.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ο ΤΙΤΛΟΣ ΟΥΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ
ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

"Αρθρ. 167ον. Ἡ πώλησις συνομολογεῖται διὰ τῆς προτάσεως
καὶ τῆς παραδοχῆς.

"Αρθρ. 168ον. Πρότασις καὶ παραδοχὴ εἶναι αἱ λέξεις, ἃς κατὰ
τὸ τοπικὸν ἔθιμον οἱ συμβαλλόμενοι μεταχειρίζονται πρὸς κατάρ-
τισιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως, αἱ λέξεις, δι' ὧν τελειοῦται
ἡ διαπραγμάτευσις καὶ συνίσταται ἡ πώλησις.

"Αρθρ. 169ον. Διὰ τὴν πρότασιν καὶ παραδοχὴν εἶναι ἐν χρήσει
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ παρωχημένος χρόνος.

Π. χ. Ἄμα ὡς ὁ πωλητὴς εἶπη: σοὶ ἐπώλησα τὸ πρᾶγμα
τοῦτο ἀντὶ 100 γροσίων, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἀπαντήσῃ: ἔλαβον
αὐτὸ, εἴτε ὁ ἀγοραστὴς πρῶτον εἶπη: ἔλαβον καὶ ἔπειτα ὁ πωλη-
τῆς: ἐπώλησα, ἡ πώλησις εἶναι συνομολογημένη. Βίς τὴν πρώτην
περίστασιν ἡ λέξις ἐπώλησα εἶναι ἡ πρότασις καὶ ἡ λέξις ἔλα-
βον ἡ παραδοχὴ· εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίστασιν ἡ λέξις ἔλαβον
εἶναι ἡ πρότασις καὶ ἡ λέξις ἐπώλησα ἡ παραδοχὴ.

Καὶ παρομοίως ἐὰν ὁ πωλητὴς ἀντὶ τοῦ ἐπώλησα εἶπη: ἔδωκα,
εἴτε σὲ κατέστησα κύριον τοῦ πράγματος, καὶ ὁ ἀγοραστὴς
ἀντὶ τοῦ ἔλαβον εἶπη: συγκατετέθην εἴτε ἐδέχθην, ἡ πώλη-
σις εἶναι συνομολογημένη.

"Αρθρ. 170ον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τύπος τοῦ ἐνεστώτος ἔχει πολλάκις
μελλοντικὴν σημασίαν τότε μόνον συνίσταται ἡ πώλησις δι' αὐτοῦ,
ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι μεταχειρίζωνται αὐτὸν εἰς τὴν σημασίαν

θετικοῦ ἐνεστώτος, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν εἰς σήμασίαν προσδοκωμένου, ὅστις εἶναι εἶδος μέλλοντος.

"Ἀρθρ. 171ον. Ἡ πώλησις δὲν συνομολογεῖται διὰ τοῦ μελλοῦντι-
κοῦ χρόνου θέλω λάβει καὶ θέλω ἀγοράσει ὅστις σημαίνει ἀπλήν
ὑπόσχεσιν.

"Ἀρθρ. 172ον. Ἐπίσης δὲν συνίσταται τὸ συνάλλαγμα τῆς πωλή-
σεως διὰ τῆς προστακτικῆς ὡς: πώλησον καὶ ἀγόρασον.

Ἐν τούτοις συνομολογεῖται διὰ προστακτικῆς σημαίνουσης ὡς ἐκ
τῆς φορᾶς τοῦ λόγου ἐνεστώτα ἀναμφιβόλως χρόνον.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής εἴπῃ: πώλησόν μοι τοῦτο ἀντὶ τό-
σων γροσίων καὶ ὁ πωλητὴς ἀπαντήσῃ: σοὶ τὸ ἐπώλησα, τὸ
συνάλλαγμα τῆς πωλήσεως δὲν συνίσταται.

"Ἄν ὁμοῦς ὁ πωλητὴς εἴπῃ: λάβε τοῦτο ἀντὶ τόσων γροσίων καὶ
ὁ ἀγοραστής ἀπαντήσῃ ἔλαβον αὐτό, ἢ ὁ ἀγοραστής εἴπῃ: ἔλα-
βον καὶ ὁ πωλητὴς ἀπαντήσῃ: λάβε ἢ εἴη σοὶ ἐπ' ἀγαθῶ
(βὰρ χαϊρινὶ γκιῶρ), ἢ πώλησις εἶναι συνομολογημένη. Διότι εἰς τὴν
περίπτωσιν ταύτην ἡ λέξις: λάβε, ἢ εἴη σοὶ ἐπ' ἀγαθῶ σημαίνει
σοὶ ἐπώλησα, λάβε αὐτό.

"Ἀρθρ. 173ον. Ὅπως διὰ λόγου, οὕτω καὶ διὰ γραμμάτων δύνα-
ται νὰ γείνη ἡ πρότασις καὶ ἡ παραδοχή.

"Ἀρθρ. 174ον. Καὶ διὰ τοῦ γνωστοῦ νεύματος καὶ σημείου τοῦ
βωβοῦ συνομολογεῖται ἡ πώλησις.

"Ἀρθρ. 175ον. Ἐπειδὴ ὁ κύριος σκοπὸς τῆς προτάσεως καὶ παρα-
δοχῆς εἶναι ἡ ἀμοιβαία συναίνεσις τῶν συμβαλλομένων μερῶν, ἢ
πώλησις συνομολογεῖται καὶ διὰ τῆς ταύτην ἐμφαινούσης ἐμπράκτου
ἀνταλλαγῆς.

Αὕτη ὀνομάζεται πώλησις ἐμπρακτος ἢ κατ' ἀνταλλαγὴν.

Π. χ. Ἄν ἄνευ τινὸς διαπραγματεύσεως ὁ ἀγοραστής δώσῃ χρή-
ματα τῷ ἀρτοπώλῃ καὶ οὗτος ἀνταποδώσῃ αὐτῷ ἄρτον, ἢ πώλησις
εἶναι συνομολογημένη.

Καὶ πάλιν ἂν ὁ ἀγοραστής δώσῃ χρήματα καὶ λάβῃ ἓνα ὑδρο-
πέπον καὶ ὁ πωλητὴς σιωπήσῃ, ἢ πώλησις εἶναι συνομολογημένη.
Καὶ παρομοίως ἂν ὁ ἀγοραστής δώσῃ ἐπὶ σκοπῶ ἀγορᾶς αἴτου τῷ

σιτοπώλη πέντε χρυσά νομίσματα και έρωτήση αὐτόν, πόσον πω-
λει τὸν σῖτον τοῦτον και ἐκείνου ἀποκριθέντος ἐνὸς νομίσμα-
τος τὸ κοιλὸν, σιωπήτη ὁ ἀγοραστής και ἔπειτα ὁ πωλητῆς προσ-
θέση: ἄβριον σοὶ τὸν δίδω, ἢ πώλησις εἶναι συνωμολογημένη,
μολονότι δὲν ἐξεφράσθη μεταξὺ αὐτῶν πρότασις και παραδοχή.
Ὡστε τὴν ἐπιούσαν ἂν τὸ κοιλὸν ἀναβῆ εἰς ἓν και ἡμισυ χρυσοῦν
νόμισμα, ὁ πωλητῆς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὴν τιμὴν
ἐνὸς νομίσματος, και ἂν πάλιν τὸναντίον καταβῆ ἢ τοῦ σίτου τιμῆ,
ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ τὸ νὰ λάβῃ τὸν σῖτον ἐκεῖνον
εἰς τὴν προτέραν του τιμὴν.

Παρομοίως ἐὰν ὁ ἀγοραστής εἴπῃ: ζύγισόν μοι τῶσων γρο-
σίων κρέας ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ζώου, και ὁ κρεωπώλης
κόψῃ και ζυγίσῃ, ὁ ἀγοραστής δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ τὸ νὰ τὸ λάβῃ.

Ἄρθρ. 176ον. Ἐὰν μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως γείνη νέα
πάλιν διαπραγματεύσεις πρὸς μεταβολὴν, ἤτοι αὐξήσιν ἢ ἐλάττωσιν
τοῦ τιμήματος, ἰσχύει τὸ δεύτερον συνάλλαγμα.

Π. χ. Ἐὰν συνωμολογηθείσης τῆς πωλήσεως πράγματός τινος ἐπὶ
τιμήματι ἑκατὸν γροσίων γείνη ἀκολούθως νέα διαπραγματεύσεις και
συνωμολογηθῆ τὸ τίμημα ἐνὸς ἑκατογρόσου φλωρίου, ἢ ἑκατὸν δέκα,
ἢ ἑννεήκοντα γροσίων, τὸ δεύτερον τοῦτο συνάλλαγμα ἰσχύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ (ΟΜΟΙΟΤΗΤΟΣ) ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 177ον. Ὅ,τι και δι' οὗτινος τρόπου ὁ εἷς τῶν συμβαλλο-
μένων προτείνῃ πρὸς πώλησιν, ἀνάγκη ἵνα και ὁ ἕτερος παραδεχθῆ
ἀπαράλλακτα αὐτό.

Δὲν ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα νὰ χωρίσῃ τὸ πωλούμενον ἢ τὸ τίμημα
αὐτοῦ.

Π. χ. Ἐάν ὁ πωλητής εἶπη τῷ ἀγοραστῇ: σοὶ ἐπώλησα τοῦτο τὸ ὑφασμα δι' 100 γρ. καὶ ὁ ἀγοραστῆς δεχθῆ ὑτά, λαμβάνει ὅλον τὸ ὑφασμα δι' 100 γρόσια.

Ἄλλὰ δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ λάβῃ τὸ ὑφασμα τοῦτο ἢ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ διὰ 50 γρόσια.

Καὶ παρομοίως εἰπόντος τοῦ πωλητοῦ: σοὶ ἐπώλησα τὰ δύο ταῦτα ζῶα ἀντὶ 3,000 γροσίων, ἐάν ὁ ἀγοραστῆς δεχθῆ, λαμβάνει τὰ δύο ζῶα διὰ 3,000 γρόσια, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸ ἓν διὰ 1500 γρόσια.

Ἄρθρ. 178ον. Ἄρκετ ἡ ἐξ ὑπακοῆς συνδρομῆ (ὁμοιότης) τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς.

Π. χ. Ἐάν ὁ πωλητής εἶπη: σοὶ ἐπώλησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀντὶ 1000 γροσίων καὶ ὁ ἀγοραστῆς ἀπαντήσῃ: ἐδέχθην αὐτὸ ἀντὶ 1500 γροσίων, ἡ πώλησις εἶναι συνωμολογημένη ἐπὶ 1000 γροσίων.

Ἄλλ' ἂν ἐν τῇ ὁμηγύρει ἐκείνῃ ὁ πωλητής δεχθῆ τὸ περιπλέον, ἀνάγκη ὅπως δοθῶσι καὶ ἐκεῖνα τὰ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ προστεθέντα πεντακόσια γρόσια.

Καὶ παρομοίως ἐάν ὁ ἀγοραστῆς εἶπη: ἔλαβον τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀντὶ 1000 γροσίων καὶ ὁ πωλητής ἀπαντήσῃ: σοὶ τὸ ἔδωκα ἀντὶ 800, ἡ πώλησις εἶναι συνωμολογημένη καὶ ἀνάγκη ἵνα ἐλπεσθῶσι τὰ διακόσια γρόσια.

Ἄρθρ. 179ον. Ἄν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων ὀνομάζων χωριστὰ καὶ διακεκριμένως τὸ τίμημα διαφόρων πραγμάτων προτείνῃ τὴν πώλησιν αὐτῶν ὅλων ὁμοῦ, ὁ ἕτερος δεχόμενος τὴν συμφωνίαν ταύτην δύναται νὰ λάβῃ ὅλον τὸ πωλούμενον ἀν' ὅλου τοῦ τιμήματος. Δὲν ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ χωρίσῃ τὴν ομάδα ἐκείνην καὶ λάβῃ ἐξ αὐτῆς ὅποιονδήποτε μέρος θέλῃ, καταβάλλων τὸ δηλωθέν τίμημα αὐτοῦ.

Π. χ. Ἐάν ὁ πωλητής εἶπη: σοὶ ἐπώλησα τὰ δύο ταῦτα ζῶα διὰ τρεῖς χιλ. ἤτοι τοῦτο διὰ 1000 γρόσια καὶ ἐκεῖνο διὰ 2000, εἴτε ἕκαστον αὐτῶν διὰ 1500 γρ. ὁ ἀγοραστῆς δύναται νὰ λάβῃ ταῦτα διὰ τρεῖς χιλιάδας γρόσια.

Ἄλλὰ δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὀπότερον αὐτῶν θέλῃ μὲ τὴν δηλωθεῖσαν τιμὴν αὐτοῦ.

Καὶ παρομοίως ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς εἴπῃ: σοὶ ἐπώλησα τὰ τρία ταῦτα ὑφάσματα δι' 100 γρ. ἑκαστον καὶ ὁ πωλητὴς ἀπαντήσῃ: ἐδέχθην τὸ ἐν ὑφάσμα δι' 100 γρ. ἢ τὰ δύο διὰ 200, ἡ πώλησις δὲν εἶναι συνωμολογημένη.

Ἄρθρ. 180ον. Ἐὰν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων ὀνομαζῶν μίαν πρὸς μίαν τὰς τιμὰς διαφόρων πραγμάτων προτείνῃ ἰδιαίτεραν δι' ἑκαστον αὐτῶν πώλησιν καὶ ὁ ἕτερος δεχθῇ ὅποιοιδήποτε ἐγκρίνη ἐκ τῶν πραγμάτων τούτων ἀντὶ τοῦ ὀνομασθέντος τιμήματος αὐτοῦ, ἡ πώλησις εἶναι συνωμολογημένη.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς ὀνομαζῶν καὶ ὀρίζων τὰς τιμὰς διαφόρων πραγμάτων πωλουμένων καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν λέξιν ἐπώλησα εἴπῃ: τοῦτο σοὶ τὸ ἐπώλησα διὰ χίλια γρ. καὶ ἐκεῖνο διὰ δύο χιλιάδας, τότε ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ παραδεχθῇ καὶ λάβῃ μὲ τὸ ὀνομασθὲν αὐτοῦ τίμημα τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο τούτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΟΜΗΓΥΡΕΩΣ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 181ον. Ὁμηγύρις τῆς πωλήσεως εἶναι ἡ συνέντευξις, ἣτις γίνεται πρὸς διαπραγματέυσιν.

Ἄρθρ. 182ον. Ἐν τῇ ὀμηγύρει τῆς πωλήσεως ἀμφοτέρα τὰ συναλλαττόμενα μέρη ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγένετο ἡ πρότασις μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς ὀμηγύρεως.

Π. χ. Ἐὰν ἐν τῇ ὀμηγύρει τῆς πωλήσεως εἷς τῶν συμβαλλομένων ἀπευθύνῃ εἰς τὸν ἕτερον πρότασιν πωλήσεως, λέγων: τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐπώλησα ἢ ἡγόρασα ἀντὶ τῶσων γροσιῶν, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἀπαντήσῃ μὲν ἀμέσως: ἢ γόρασα ἢ ἐπώλησα, ἀλλὰ παραδεχθῇ τὴν πώλησιν μεθ' ἰκανὴν ὥραν ἐν τῇ αὐτῇ ὀμηγύρει πάλιν,

ἡ πώλησις θεωρεῖται συνωμολογημένη, οὐδόλως δὲ βλάπτει ἂν ἡ ὁμήγουρις διήρκεσε πολὺ, ἢ ἂν μεταξὺ τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς παρενέπεσεν ἰκανὸν χρονικὸν διάστημα.

"Ἀρθρ. 183ον. Ἐὰν μετὰ τὴν πρότασιν καὶ πρὸ τῆς παραδοχῆς τὸ ἕτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν προφέρῃ λόγον τινὰ ἢ κάμη κίνημά τι δεικνύον τὴν μὴ συναίνεσίν του, ἢ πρότασις εἶναι ἄκυρος καὶ δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ αὐτὴν πλέον ὁ ἕτερος.

Π. χ. Ἐὰν ἀφοῦ ὁ εἷς τῶν συναλλασσομένων εἶπη: ἐπώλησα ἢ ἡγόρασα, ὁ ἕτερος ἐνασχοληθῇ εἰς ἄλλο ἔργον ἢ εἰς ἄλλην ὁμιλίαν, ἢ πρότασις εἶναι ἄκυρος καὶ ἡ πώλησις δὲν συνωμολογεῖται ἐὰν ἀκολούθως παραδεχθῇ αὐτὴν.

"Ἀρθρ. 184ον. Ἐὰν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων κάμη πρότασιν πωλήσεως καὶ πρὶν ἢ παραδεχθῇ αὐτὴν ὁ ἕτερος, ἀποσύρῃ τὴν πρότασίν του, ἢ πρότασις αὕτη καθίσταται ἄκυρος καὶ ἡ πώλησις δὲν συνίσταται ἐὰν ἀκολούθως παραδεχθῇ αὐτὴν ὁ ἕτερος.

Π. χ. Ἐὰν εἰπὼν ὁ πωλητὴς: ἐπώλησα ἀντὶ τόσων γροσίων τοῦτο τὸ ἐμπόρευμα, πρὶν ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἀπαντήσῃ: παρεδέχθη αὐτὸ, ἀποσύρῃ τὴν πρότασίν του, ἢ πώλησις δὲν θεωρεῖται συνωμολογημένη καὶ ἂν ἀκόμη ἀκολούθως ὁ ἀγοραστὴς δώσῃ τὴν συναίνεσίν του διὰ τῆς παραδοχῆς.

"Ἀρθρ. 185ον. Ὅταν ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρότασις πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τῆς παραδοχῆς, τότε ἡ δευτέρα πρότασις ἄκυροὶ τὴν πρώτην καὶ μόνη ἐκείνη θεωρεῖται ἔγκυρος.

Π. χ. Ἐὰν ἀφοῦ ὁ πωλητὴς εἶπη: ἐπώλησα τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀντὶ 100 γροσίων, μεταμεληθῇ ἀκολούθως καὶ πρὶν ἢ δώσῃ τὴν συναίνεσίν του ὁ ἀγοραστὴς, προσθέσῃ ὅτι ἐπώλησεν αὐτὸ ἀντὶ 120 γροσίων, καὶ ὁ ἀγοραστὴς παραδεχθῇ τὴν πρότασιν, ἢ πρώτη πρότασις θεωρεῖται ἄκυρος καὶ ἡ πώλησις συνωμολογεῖται ἐπὶ 120 γροσίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟ ΟΡΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 186ον. Ἐγκυρος εἶναι (ἔρρωται) ἡ πώλησις ἢ συνοδευομένη ὑπὸ ὄρου τινὸς ἀπατελοῦντος ἐν τῶν οὐσιωδῶν προσόντων αὐτῆς, καὶ ὁ συνοδεύων αὐτὴν ὄρος εἶναι ἰσχυρὸς.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ πράγμα τι ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ κρατήσῃ αὐτὸ πλησίον του μέχρι τῆς παραλαβῆς τοῦ τιμήματος, ὁ ὄρος οὗτος δὲν βλάπτει τὴν πώλησιν, ἀλλὰ μᾶλλον παριστάνει ἐν τῶν ἀπαραιτῶν προσόντων τῆς συστάσεως τοῦ συναλλάγματος.

Ἄρθρ. 187ον. Ἐγκυρος εἶναι ἡ πώλησις ἢ συνομολογουμένη ὑπὸ ὄρον ἐνισχύοντα ἐν τῶν ἀπαραιτῶν προσόντων τῆς συστάσεως αὐτῆς καὶ ὁ τοιοῦτος ὄρος εἶναι ἰσχυρὸς.

Π. χ. Ὅταν πωλήσῃ τις ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ παραχωρηθῇ ὡς ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκη τὸ δεῖνα πράγμα, ἢ νὰ τῷ δοθῇ ἐγγυητὴς ὁ δεῖνα ἄνθρωπος, ἡ τοιαύτη πώλησις εἶναι ἔγκυρος καὶ ὁ ὄρος ἰσχυρὸς.

Ὁ πωλητὴς μάλιστα δύναται νὰ ἀκυρώσῃ εἰς τοιαύτην περίστασιν τὴν πώλησιν, ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δὲν τηρήσῃ τοὺς ὄρους τούτους, διότι οὗτοι ἐξησφάζον τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος, ἥτις εἶναι ἐν τῶν ἀπαραιτῶν συστατικῶν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως.

Ἄρθρ. 188ον. Ἐπίσης ἔγκυρος εἶναι ἡ πώλησις ἢ συνομολογουμένη ὑπὸ ὄρον συνήθη καὶ ὡς ἔθιμον καταστάντα ἐν τῇ πόλει καὶ ὁ ὄρος οὗτος εἶναι ἰσχυρὸς.

Π. χ. Ἡ πώλησις μηλωτῆς (γούνας) ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ ἐσωρῆ ἀψὲς αὐτὴν εἰς τὸ κάλυμμα ὁ πωλητὴς, κλειδωνιάς ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ προσηλώσῃ αὐτὴν εἰς τὴν θέσιν της, ἢ ἐσχισμένου φορέματος ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἐπιρράψῃ αὐτὸ, εἶναι ἔγκυρος καὶ ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ τηρήσῃ τὴν συμφωνίαν ταύτην.

Ἄρθρ. 189ον. Ἐγκυρος εἶναι ἡ πώλησις ἢ συνομολογουμένη ὑπὸ ὄρον μὴ ὠφελούντα τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν, ἀλλ' ὁ ὄρος οὗτος εἶναι πλημμελής.

Π. χ. Ὅταν πωλήσῃ τις ζῶον ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ μὴ μεταπωλήσῃ αὐτὸ ὁ ἀγοραστής εἰς ἕτερον ἢ νὰ ἐκβάλῃ αὐτὸ εἰς βοσκὴν, ἢ πώλησις εἶναι ἔγκυρος, ὁ δὲ ὄρος παραλείπεται ὡς ἄκυρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ ἢ ΔΙΑΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 190ον. Οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν συναίνεσει.

Ἄρθρ. 191ον. Καὶ ἡ διάλυσις γίνεται διὰ προτάσεως καὶ παραδοχῆς ὡς ἡ πώλησις.

Π. χ. Ἐὰν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων εἴπῃ: διέλυσα, ἢ ἠκύρωσα, ἢ ἀνέτρεψα τὴν πώλησιν καὶ ὁ ἕτερος ἀπαντήσῃ: ἐδέχθην, εἶτε ὁ μὲν εἰς αὐτῶν εἴπῃ: διάλυσον τὴν πώλησιν, ὁ δὲ ἕτερος ἀπαντήσῃ: διέλυσα αὐτὴν, ἢ διάλυσις εἶναι ἔγκυρος, δηλ. ἡ πώλησις ἀκυροῦται.

Ἄρθρ. 192ον. Καὶ διὰ τῆς τόπον προτάσεως καὶ παραδοχῆς ἐπεχούσης ἀνταλλαγῆς γενομένη ἡ διάλυσις εἶναι ἔγκυρος.

Ἄρθρ. 193ον. Ὡς ἐν τῇ πωλήσει οὕτω καὶ ἐν τῇ διαλύσει ἀπαιτεῖται ἐνότις ὁμηγύρεως.

Δηλ. ἡ παραδοχὴ πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ ἐν τῇ αὐτῇ ὁμηγύρει ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ πρότασις· ἄλλως ἐὰν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων εἴπῃ: ἀνέτρεψα τὴν πώλησιν, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἐκφράσῃ τὴν παραδοχὴν του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμηγύρεως καὶ διαλυθῇ αὕτη, ἢ ἐὰν τὸ ἐν τῶν δύο μερῶν δεῖξῃ τι σημεῖον ἀπονεύσεως, ἢ μετὰ ταῦτα παραδοχὴ τοῦ ἐτέρου δὲν ὠφελεῖ.

Ἄρθρ. 194ον. Ἐν καιρῷ τῆς διαλύσεως τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ εὐρίσκηται εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ. Ὅθεν ἐὰν αὐτὸ ἦναι ἀπωλεσμένον, ἢ διάλυσις δὲν εἶναι ἔγκυρος.

Ἄρθρ. 195. Ἐὰν μέρη τοῦ πωλουμένου ἀπολεσθῶσιν, ἢ διάλυσις ἐπιτρέπεται εἰς τὰ μένοντα.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ τὸν ἀγρὸν τοῦ μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ σπαρτοῦ, καὶ ἀφοῦ θερίσῃ τὸ σπαρτὸν ὁ ἀγοραστὴς, διαλύσῃ τὴν πώλησιν, ἢ διαλύσῃ εἶναι ἔγκυρος, ἐκπιπτομένου ἀπὸ τοῦ τιμήματος τοῦ εἰς τὸ σπαρτὸν ἀναλογούντος μέρους.

Ἄρθρ. 196ον. Ἡ τοῦ τιμήματος ἀπώλεια δὲν ἐμποδίζει τὸ κύρος τῆς διαλύσεως.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ο ΤΙΤΛΟΣ ΟΥΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕ-
ΠΟΜΕΝΩΝ ΤΩ ΠΩΛΟΥΜΕΝΩ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΥ.

Ἄρθρ. 197ον. Ἀνάγκη ὅπως τὸ πωλούμενον πράγμα ὑπάρχῃ.

Ἄρθρ. 198ον. Ἀνάγκη ὅπως τοῦ πωλουμένου ἢ παράδοσις ᾖναι δυνατή.

Ἄρθρ. 199ον. Ἀνάγκη ὅπως τὸ πωλούμενον πράγμα ᾖναι ἐντὸς συναλλαγῆς (μάλι μὴ τεκαθῆμι, ἀρθρ. 127).

Ἄρθρ. 200ον. Ἀνάγκη ὅπως τὸ πωλούμενον ᾖναι γνωστὸν τῷ ἀγοραστῇ.

Ἄρθρ. 201ον. Ἡ τοῦ πωλουμένου γνώσις παράγεται διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ, αἵτινες διακρίνουσιν αὐτὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα.

Π. χ. Ἐὰν εἴπη τις: ἐπώλησα τόσα κοιλὰ σίτου σκληροῦ,

ἢ τὸ γήπεδον τὸ ὀρίζομενον διὰ τῶν δεῖνα ἢ δεῖνα συνόρων, τὸ πωλούμενον εἶναι γνωστὸν καὶ ἡ πώλησις ἔγκυρος.

Ἄρθρ. 202ον. Ἐὰν τὸ πωλούμενον ἦναι παρὸν ἐν τῇ ὀμηγύρει τῆς πωλήσεως ἀρκεῖ ἐν δεικτικὸν σημεῖον.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς εἴπῃ: ἐπώλησα τοῦτο τὸ ζῶον, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἰδὼν δεχθῆ, ἡ πώλησις εἶναι ἔγκυρος.

Ἄρθρ. 203ον. Ἀρκεῖ τὸ πωλούμενον πράγμα νὰ ἦναι γνωστὸν παρὰ τῷ ἀγοραστῇ καὶ τότε δὲν εἶναι χρεῖα ἄλλης παραστάσεως καὶ περιγραφῆς.

Ἄρθρ. 204ον. Τὸ πωλούμενον ὀρίζεται μὲ τὸν κατὰ τὴν συμφωνίαν γινόμενον χαρακτηρισμὸν.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς προσδιορίζων διὰ δεικτικοῦ ἢ ἄλλου σημείου εἴπῃ: σοὶ ἐπώλησα τοῦτο τὸ ὀρολόγιον, καὶ ὁ ἀγοραστὴς δεχθῆ, ἀνάγκη ὅπως ὁ πωλητὴς δώσῃ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ὀρολόγιον· δὲν δύναται δὲ νὰ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ νὰ δώσῃ ἕτερον ἐκ τοῦ εἶδους ἐκείνου τοῦ συμπεφωνημένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΤΙΝΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΠΩΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΙΝΩΝ ΟΥΧΙ.

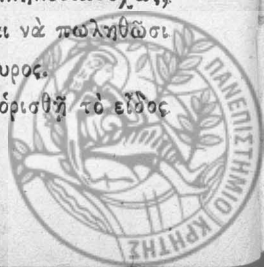
Ἄρθρ. 205ον. Ἡ πώλησις πράγματος ἀνυπάρχου εἶναι ἄκυρος.

Π. χ. Δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τις τὸν καρπὸν δένδρου πρὶν ἀκόμη οὗτος ἀναφανῆ.

Ἄρθρ. 206ον. Ἐγκυρος εἶναι ἡ πώλησις καρποῦ εὐρισκομένου ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ ἀναφανέντος ἐντελῶς, μὴ λαμβανομένου ὑπὸ ὄψιν ἂν ἦναι ὄριμος ἢ ἄωρος.

Ἄρθρ. 207ον. Ὅταν ὁ καρπὸς, ἢ τὰ ἄνθη, ἢ τὰ φύλλα, ἢ τὰ λαχανικὰ τὰ ὁποῖα ἀναφάνονται κατ'ὀλίγον καὶ ἀλληλοδιαδόχως, ἀναφανῶσι κατὰ μέρος, τότε μετ' αὐτῶν δύνανται νὰ πωληθῶσι καὶ τὰ μὴ ἀναφανέντα ἔτι καὶ ἡ πώλησις εἶναι ἔγκυρος.

Ἄρθρ. 208ον. Ἐὰν πράγμα τι πωληθῆ ἀφοῦ ὀρισθῇ τὸ εἶδος

αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν πώλησιν ἀνακαλυφθῆ, ὅτι ἀνήκει εἰς ἄλλο τοῦ ὀρισθέντος εἶδος, ἢ πώλησις εἶναι ἄκυρος.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς πώλησιν ὑελον ἀντὶ ἀδάμκντος ἢ πώλησις εἶναι ἄκυρος.

Ἄρθρ. 209ον. Ἡ πώλησις πράγματος, οὔτινος ἢ παρὰδοσις εἶναι ἀδύνατος καὶ ἀπραγματτοποίητος, εἶναι ἄκυρος.

Π. χ. Ἄκυρος εἶναι ἡ πώλησις πλοίου βυθισμένου ἐν τῇ θαλάσῃ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξαγωγή εἶναι ἀδύνατος, καὶ ζώου δραπετεύσαντος, οὔτινος ἢ σύλληψις εἶναι ἐπίσης ἀδύνατος.

Ἄρθρ. 210ον. Ἡ πώλησις πράγματος τὸ ὁπεῖον οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἀγορὰ ἐτέρου πράγματος εἶναι ἄκυρος.

Π. χ. Ἡ πώλησις θνητιμαίου, ἢ ἐλευθέρου ἀνθρώπου καὶ ἡ ἀγορὰ ἐτέρου πράγματος δι' αὐτῶν εἶναι ἄκυρος.

Ἄρθρ. 211ον. Ἄκυρος εἶναι ἡ πώλησις τοῦ ἐκτὸς συναλλαγῆς πράγματος (μάλι γάϊρι μετεκαβῆιμ, ἄρθρ. 127).

Ἄρθρ. 212ον. Ἄκυρος εἶναι ἐπίσης ἡ ἀγορὰ πράγματός τινος δι' ἐτέρου πράγματος ἐκτὸς συναλλαγῆς κειμένου.

Ἄρθρ. 213ον. Ἡ πώλησις ἀγνώστου πράγματος εἶναι πλημμελής.

Π. χ. Ὅταν ὁ πωλητὴς εἴπῃ τῷ ἀγοραστῇ: σοὶ ἐπώλησα ὅλα τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχω ἀντὶ τῶν γροσίων καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἀπαντήσῃ, ὅτι ἠγόρασεν αὐτὰ, ἐὰν τὰ πράγματα ταῦτα ὧσιν ἀγνώστα τῷ ἀγοραστῇ, ἡ πώλησις εἶναι πλημμελής.

Ἄρθρ. 214ον. Ἐπιτρέπεται ἡ πώλησις γνωστῆς τινος μερίδος κτήματος κοινῷ ἐξ ἀδιανεμήτου, εἶον τοῦ ἡμίσεως, ἢ τοῦ τρίτου, ἢ τοῦ δεκάτου αὐτοῦ, πρὶν ἢ τὸ κτῆμα χωρισθῇ κατὰ τὰς ἐξ ὧν σύγκριται μερίδας.

Ἄρθρ. 215ον. Δύναται τις νὰ πώλησιν τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ ἐξ ἀδιανεμήτου μερίδα χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἀδικον τοῦ κοινοῦ του.

Ἄρθρ. 216ον. Μετὰ τῆς γῆς συμπωλοῦνται καὶ τὰ δικαιώματα διαβάσεως, ὑδρεύσεως καὶ διαρροῆς καὶ μετὰ τοῦ αὐλακος πωλεῖται καὶ τὸ δι' αὐτοῦ ῥέον ὕδωρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΟΠΩΝ ΚΑΘ' ΟΥΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΠΩΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

"Αρθρ. 217ον. Ἡ πώλησις τῶν μετρούμενων, σταθμωμένων καὶ ἀριθμουμένων γινομένη καθ' ὁμάδα ἀβεβαίου ποσότητος (ὄλφ τιμήματι) εἶναι ἐπίσης ἔγκυρος ὡς καὶ ὅταν γίνηται διὰ κοιλοῦ, στάθμης, ἀριθμήσεως καὶ πήχεως.

Π. χ. Ἐὰν πωλήτη τις ὄλφ τιμήματι ἕνα σωρὸν σίτου, ἢ ἀχύρου, ἢ ὀπτῶν πλίνθων (τούβλων), ἢ ἕν φορτίον πραγματειῶν, ἢ πώλησις εἶναι ἔγκυρος.

"Αρθρ. 218ον. Ἐὰν πωλήσῃ τις τὰ γεννήματα μετρῶν αὐτὰ δι' ὠρισμένου τινὸς μέτρου ἢ ζυγίζων δι' ὠρισμένου λίθου, ἢ πώλησις εἶναι ἔγκυρος καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ᾔηται γνωστὸν τὸ ποσὸν ἐκείνου τοῦ μέτρου, ἢ πόσας ὀκάδας καὶ δράμια ζυγίζει ὁ λίθος.

"Αρθρ. 219ον. Πᾶν ὅ,τι ἐπιτρέπεται νὰ πωληθῇ ἰδιαιτέρως, ἐπιτρέπεται καὶ νὰ ἐξαίρεθῇ ἀπὸ τοῦ πωλουμένου.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ τὸν καρπὸν δένδρου ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ μείωσιν αὐτῷ τόσαι ὀκάδες ἐξ αὐτοῦ, ἢ πώλησις εἶναι ἔγκυρος.

"Αρθρ. 220ον. Ἐγκυρος εἶναι ἢ ἕν ὁμάδι πώλησις τῶν ποσοτήτων (ὄρα ἀρθ. 132) ὅταν γίνηται προσδιοριζομένου τοῦ τιμήματος ἐκάστης τῶν μονάδων αὐτῶν.

Π. χ. Δύναται νὰ πωλήσῃ τις ἕνα σωρὸν σίτου, ἢ ἕν πλοιάριον ξύλων, ἢ μίαν ἀγέλην προβάτων, ἢ ἕν κομμάτιον ἐριούχου ὀλόκληρα πρὸς τόσα τὸ κοιλὸν, ἢ τὸ ζύγιον, ἢ τὴν ὀκῆν, ἢ τὸ πρόβατον, ἢ τὸν πῆχυν.

"Αρθρ. 221ον. Τὰ περιοριστὰ κτήματα πωλοῦνται κατὰ πῆχεις ἢ στρέμματα καθὼς καὶ διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ὀροθεσιῶν αὐτῶν.

"Αρθρ. 222ον. Ἐφ' ὁποίου ποσοῦ συστή τὸ συνάλλαγμα τῆς πωλήσεως ἐπ' ἐκείνου μόνον ἰσχύει.

"Αρθρ. 223ον. "Εγκυρος είναι ή πώλησις άθροίσματος τινος εκ τών κοιλομετρουμένων, τών αντικαταστατών αριθμουμένων και εκείνων εκ τών σταθωμένων τά οποια δέν βλάπτονται χωριζόμενα, γινομένη είτε διά του προσδιορισμού του τιμήματος ολοκληρου του άθροίσματος διά μιᾶς (ή η τιμήματι) είτε διά συνομολογήσεως τιμήματος δι' εκαστον κοιλόν, ή αριθμόν, ή μέτρον.

Και άν κατά την παράδοσιν τό άθροισμα εύρεθῆ άνελλειπές, ή πώλησις είναι άμετάκλητος. Εάν όμως άποδειχθῆ έλλειπές, ή αγοραστής έχει την έπιλογήν δύναμενος νά διαλύση την πώλησιν, ή άν θέλη, νά λάβη αυτό πληρόν τó άνάλογον μέρος εκ του δι' έλον τό άθροισμα συνομολογηθέντος τιμήματος.

Εάν δέ εύρεθῆ περιπλέον, τοῦτο άνήκει εις τόν πωλητήν.

Π. χ. Όταν πωλήσῃ τις άθρόως ένα σωρόν σίτου ως συγκείμενον εκ 50 κοιλών άντι 500 γροσίων, ή πάλιν ως συγκείμενον εκ 50 κοιλών αλλά πρὸς 10 γρόσια τό κοιλόν, εάν μὲν τὰ κοιλὰ εύρεθῶσι σωστά κατά την παράδοσιν, ή πώλησις είναι άμετάκλητος, εάν δέ εύρεθῶσι μόνον 45 κοιλὰ, ό αγοραστής έχει την έπιλογήν δηλαδή δύναται νά διαλύση την πώλησιν ή, άν θέλη, νά λάβη τὰ 45 κοιλὰ άντι 450 γροσίων· άν δέ εύρεθῶσι περισσότερα, τό περιπλέον άνήκει τῷ πωλητῇ.

Και παρομοίως εάν καλάβιον πλήρες ὠν πωληθῆ ως περιέχον 100 ὠκ άντι 50 γροσίων δια ὁμοῦ, ή πρὸς 20 παρ. εκαστον τών ὠν και κατά την παράδοσιν εύρεθῶσιν 90, ό αγοραστής έχει την έπιλογήν νά διαλύση την πώλησιν ή νά λάβη τὰ 90 ὠκ διά 45 γρ.· εάν δέ εύρεθῶσιν 110, τὰ περιπλέον 10 ὠκ άνήκουσιν εις τόν πωλητήν.

Η αὐτή διάταξις ισχύει και εις την πώλησιν βαρελλίου πλήρους ελαίου πωλουμένου ως περιέχοντος 100 ὠκάδας.

"Αρθρ. 224ον. Όταν δηλώσῃ τις τό ποσόν ομάδος σταθωμένων πραγμάτων εκ του είδους εκείνων τών οποίων βλάπτεται ή αξία όταν διαχωρισθῶσι, και πωλήσῃ την ομάδα ταύτην προσδιορίζων τό τιμημα αὐτῆς, κατά δέ την παράδοσιν ανακαλυφθῆ, ὅτι τό ποσόν είναι έλλειπές, ό αγοραστής έχει την έπιλογήν ν' άκυρώσῃ

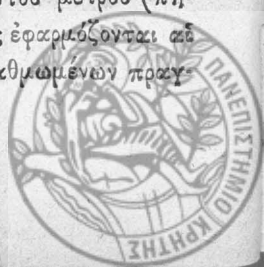
τὴν πώλησιν, ἢ νὰ κρατήσῃ τὴν ομάδα ταύτην, ὡς ἔχει, πληρόνων ὀλόκληρον τὸ συνομολογηθὲν τίμημα. Ὅταν δὲ ἡ ομάδα ἀποτελεῖ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ δηλωθέντος, τὸ πλεόνασμα τοῦτο ἀνήκει τῷ ἀγοραστῇ, ὁ δὲ πωλητὴς δὲν δικαιούται νὰ ἀνατρέψῃ τὴν πώλησιν.

Π. χ. Ἐὰν πωληθῇ ἀδάμας ἀντὶ 20,000 γρ. ὡς ὦν δῆθεν 5 κηρατίων καὶ ἀκολούθως γίνῃ γνωστὸν ὅτι δὲν εἶναι εἰμὴ $4\frac{1}{2}$ κηρατίων, ὁ ἀγοραστὴς δικαιούται ἂν θέλῃ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν ἀδάμαντα, ἢ νὰ κρατήσῃ αὐτὸν πληρόνων ὀλόκληρον τὸ συνομολογηθὲν τίμημα τῶν 20,000 γροσίων. Ἐὰν ὅμως ἀνακαλυφθῇ ὅτι ὁ ἀδάμας εἶναι $5\frac{1}{2}$ κηρατίων, ὁ πωλητὴς δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὕπως τῷ ἐπιστραφῇ, ἀλλὰ κρατεῖ αὐτὸν ὁ ἀγοραστὴς ἀντὶ 20,000 γροσίων.

Ἄρθρ. 225ον. Ὅταν δηλώσῃ τις τὸ ποσὸν μιᾶς ομάδος σταθμωμένων πραγμάτων ἐκ τοῦ εἴδους ἐκείνων τῶν ὁποίων βλάπτεται ἡ ἀξία ὅταν διαχωρισθῶσιν, ὀρίζων συγχρόνως τὸ τίμημα μιᾶς ἐκάστης τῶν ἐξ ὧν σύγκειται ἡ ομάδα μονάδων ἰδιαιτέρως καὶ οὕτω πωλήσῃ τὴν ομάδα, μετὰ δὲ τὴν παράδοσιν εὑρεθῇ αὐτὴ περιέχουσα εἴτε ἀνώτερον εἴτε κατώτερον τοῦ δηλωθέντος ποσόν, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν δυνάμενος νὰ ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν ἢ νὰ παραδεχθῇ τὸ εὑρεθὲν ποσόν, πληρόνων δι' ἐκάστην τῶν μονάδων τὸ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ δηλωθὲν τίμημα.

Π. χ. Ἐὰν χάλκινον πύραυλον πωληθὲν πρὸς 40 γρόσια τὴν ὁκτὰν ὡς ὦν δῆθεν πέντε ὁκάδων, εὑρεθῇ ἀκολούθως ζυγίζον μόνον $4\frac{1}{2}$ ἢ $5\frac{1}{2}$ ὁκάδας, εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ ἀγοραστὴς εἶναι ἐλεύθερος νὰ παραιτήσῃ τὸ πύραυλον, ἢ νὰ λάβῃ αὐτὸ, ἐὰν μὲν ζυγίξῃ $4\frac{1}{2}$ ὁκάδας ἀντὶ 180 γρ., ἐὰν δὲ $5\frac{1}{2}$ ὁκάδας ἀντὶ 220 γροσίων.

Ἄρθρ. 226ον. Ὅταν πωλήσῃ τις ομάδα διὰ πῆχως μετρούμενων πραγμάτων, ὅσον γηπέδων ὑφασμάτων κ.τ.λ. δηλῶν τὴν τιμὴν τοῦ ὅλου ποσοῦ τῆς ομάδος, ἢ τὸ τίμημα ἐκάστου μέτρου (πῆχως), ἰδιαιτέρως, εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐφαρμόζονται αἱ αὐταὶ διατάξεις, αἵτινες καὶ εἰς τὴν πώλησιν σταθμωμένων πραγ-

μάτων εκείνου τοῦ εἴδους τῶν ὁποίων βλάπτεται ἡ ἀξία ὅταν διαχωρίζονται.

Τὰ πανικὰ ὅμως καὶ πάντα τὰ ὑφάσματα καὶ ἄλλα πράγματα, ἅπερ δὲν χάνουσι τὴν ἀξίαν των διαχωριζόμενα εἶναι ὡς τὰ μετρούμενα διὰ κοιλοῦ.

Π. χ. Ἐὰν πωληθῇ γήπεδόν τι ἀντὶ 1000 γρ. ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι περιέχει 100 πήχεις καὶ εὐρεθῇ ἀκολούθως, ὅτι εἶναι 95 πήχεων, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν ν' ἀφήσῃ τὸ γήπεδον τοῦτο ἢ νὰ λάβῃ αὐτὸ ἀντὶ 1000 γροσίων. Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ὄν περισσοτέρων πήχεων, λαμβάνει αὐτὸ ὀλόκληρον ἀντὶ 1000 γροσίων.

Ἐπίσης, ἐὰν πωληθῇ κομμάτιον ὑφάσματος κατεσκευασμένον ἐπίτηδες διὰ μίαν ἐνδυμασίαν ἀντὶ 400 γροσίων ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι 8 πήχεων καὶ ἀκολούθως εὐρεθῇ 7 πήχεων, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραιτήσῃ τὸ κομμάτιον τοῦτο, ἢ νὰ λάβῃ αὐτὸ ὡς ἔχει διὰ 400 γρ. Ἄν δὲ εὐρεθῇ ἐννέα πήχεων τότε λαμβάνει αὐτὸ ὁ ἀγοραστὴς ὀλόκληρον διὰ 400 γρόσια. Ἐπίσης, ἐὰν γήπεδόν τι τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη πρὸς 10 γρόσια τὸν πῆχυν, καὶ ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι 100 πήχεων, εὐρεθῇ ἀκολούθως 95 ἢ 105 πήχεων, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν δυνάμενος νὰ παραιτήσῃ αὐτὸ, ἢ νὰ τὸ λάβῃ πληρόνων, ἂν μὲν ᾖναι 95 πήχεων, 950 γρ., ἂν δὲ 105 πήχ. 1050 γρ.

Ἐπίσης ὅταν κομμάτιον ὑφάσματος τὸ ὁποῖον ἔγεινεν ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ μίαν ἐντελῆ ἐνδυμασίαν πωληθῇ ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι 8 πήχεων καὶ πρὸς 50 γρόσια τὸν πῆχυν, ἀκολούθως δὲ εὐρεθῇ 7 ἢ 9 πήχεων, τότε ὁ ἀγοραστὴς ἂν θέλῃ παραιτεῖ αὐτὸ, καὶ ἂν θέλῃ τὸ λαμβάνει διὰ 350 γρόσια, ὅταν ᾖναι 7 πήχ. ἢ διὰ 450 ὅταν 9 πήχεων.

Ὅταν ὅμως πωληθῇ κομμάτιον ἐριούχου ἀντὶ 7500 γροσίων ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι 150 πήχεων ἢ τὸ αὐτὸ κομμάτιον ἐπὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ πωληθῇ πρὸς 50 γρ. τὸν πῆχυν καὶ ἀκολούθως εὐρεθῇ 140 πήχεων, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν ἢ νὰ κρατήσῃ τοὺς 140 πήχεις ἀντὶ 7,000 γρ. Ἐὰν δὲ τὸ ἐριούχον εὐρεθῇ περισσότερο (τῶν 150 πήχεων), τὸ περιπλέον εὐρεθὲν ποσὸν ἀνήκει εἰς τὸν πωλητήν.

Ἄρθρ. 227ον. Ὅταν κατὰ τὴν πώλησιν ἀριθμουμένων μὴ ἀντι-
καταστατῶν συνομολογῆται διὰ μιᾶς ὀλοκλήρου τῆς πωλουμένης
ὀμάδος τὸ τίμημα, ἐὰν κατὰ τὴν παράδοσιν ἢ ὀμάς εὐρεθῆ ἀνελ-
λιπής, ἡ πώλησις εἶναι ἔγκυρος καὶ ἀμετάκλητος.

Ὅταν δὲ εὐρεθῆ τὸ ποσὸν τῆς ὀμάδος κατώτερον ἢ ἀνώτερον, εἰς
ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἡ πώλησις εἶναι πλημμελής.

Π. χ. Ὅταν ποιμνιὸν τι πωληθῆ ἀντὶ 2,500 γρ. ἐπὶ λόγῳ ὅτι
σύγκειται ἐκ 50 προβάτων καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν εὐρεθῆ συγχεί-
μενον ἐκ 45 ἢ 55 ἡ πώλησις εἶναι πλημμελής.

Ἄρθρ. 228ον. Ὅταν κατὰ τὴν πώλησιν ἀριθμουμένων μὴ ἀντι-
καταστατῶν μετὰ τοῦ ποσοῦ τῆς ὀμάδος συναναφέρεται καὶ τὸ
τίμημα ἐκάστης τῶν ἐξ ὧν σύγκειται μοναδῶν, κατὰ δὲ τὴν παρά-
δοσιν εὐρεθῆ σῶον τὸ ποσόν, ἡ πώλησις εἶναι ἀμετάκλητος.

Ἐὰν δὲ τὸ ποσὸν εὐρεθῆ κατώτερον, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπι-
λογὴν νὰ παραιτήσῃ τὸ ἀγορασθὲν ἢ νὰ παραλάβῃ τὸ εὐρεθὲν πο-
σὸν ἀντὶ τοῦ ἀναλογοῦντος τιμήματος.

Ἐὰν δὲ τὸ ποσὸν εὐρεθῆ ἀνώτερον, ἡ πώλησις εἶναι πλημμελής.

Π. χ. Ὅταν πωληθῆ ποιμνιὸν τι ἐπὶ λόγῳ ὅτι σύγκειται ἐκ 50
προβάτων καὶ πρὸς 50 γρόσια ἐκαστον, ἀκολούθως δὲ εὐρεθῆ συγ-
κείμενον ἐκ 45 ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀνατρέψῃ τὴν πώ-
λησιν ἢ λάβῃ τὰ 45 πρόβατα ἀντὶ 2250 γροσίων. Ὅταν δὲ τὸ
ποιμνιον εὐρεθῆ συγκείμενον ἐκ 55 προβάτων, ἡ πώλησις εἶναι πλημ-
μελής.

Ἄρθρ. 229ον. Ἐν ἐκείναις ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσῶν πε-
ριστάσεων, ἐν αἷς δίδονται εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα ν' ἀνα-
τρέψῃ τὴν πώλησιν, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ δὲν δύναται
νὰ πράξῃ αὐτὸ ἀφοῦ παραλάβῃ τὸ πωληθὲν πρᾶγμα, γινώσκων ὅτι
τοῦτο εἶναι κατώτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ δηλωθέντος ποσού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΤΙΝΑ ΕΚ ΤΩΝ ΜΗ ΜΝΗΜΟΝΕΥΘΕΝΤΩΝ ΟΝΟΜΑΣΤΙ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΙΝ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΟΥΧΙ.

"Αρθρ. 230ον. Πᾶν ὅ,τι κατὰ τοπικὸν ἔθος ἐμπεριλαμβάνεται εἰς τὸ πωλούμενον εἰσέρχεται εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἄνευ εἰδικῆς δηλώσεως. Π. χ. ἐν τῇ πωλήσει οἰκίας συμπωλεῖται καὶ τὸ μαγειρεῖον καὶ τὸ ὄψοφυλακεῖον (κελλάρι), χωρὶς ταῦτα νὰ μνημονευθῶσιν ὀνομαστί κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν· ἐν δὲ τῇ πωλήσει ἐλαιῶνος ἐννοοῦνται συμπεπωλημένοι καὶ αἱ ἐλαῖαι, διότι τὸ μαγειρεῖον καὶ τὸ ὄψοφυλακεῖον εἰσὶν ἐκ τῶν παραρτημάτων τῆς οἰκίας, ἐλαίων δὲ ὀνομάζεται ἡ περιέχουσα ἐλαίας καὶ οὐχὶ ἡ ψιλλή γῆ.

"Αρθρ. 231ον. Πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ μέρος τοῦ πωλουμένου πράγματος δηλ. πᾶν ὅ,τι δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτοῦ χωρὶς νὰ προκύψῃ βλάβη τις εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἀγορᾶς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἄνευ εἰδικῆς δηλώσεως.

Π. χ. Ἐν τῇ πωλήσει τῆς κλειδωνιάς ἢ κλεις, καὶ ἐν τῇ πωλήσει ἀγελάδος ἀγοραζομένης διὰ τὸ γάλα αὐτῆς ὁ θηλάζων μόσχος εἰσέρχονται εἰς τὴν πώλησιν καὶ χωρὶς νὰ μνημονευθῶσιν ὀνομαστί κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν.

"Αρθρ. 232ον. Τὰ προσκεκολλημένα καὶ σταθερὰ παραρτήματα τοῦ πωλουμένου πράγματος ἄνευ εἰδικῆς δηλώσεως εἰσέρχονται εἰς τὴν πώλησιν καθ' ὑπόταγην.

Π. χ. Ἐν τῇ πωλήσει οἰκίας αἱ προσηλωμένοι κλειδωνιαί, ἢ σταθερὰ σκευοθήκη, τὰ ἀμετακίνητα ὑποστρώματα (μινδερλίκια) καὶ πάντα τὰ ἄλλα, ἅτινα ἐτέθησαν ἵνα μὴ μετατοπισθῶσι, καὶ ὁ κῆπος ὁ εὐρισκόμενος ἐντὸς τῶν συνόρων αὐτῆς, καὶ οἱ διάδρομοι οἱ ἄγοντες εἰς τὴν δημοσίαν ἀγυιάν ἢ εἰς ἀδιέξοδον στενωπὸν δὲν χωρίζονται ἀπ' αὐτῆς, ἀλλὰ θεωροῦνται ὡς συμπεπωλημένα· ἐπίσης καὶ ἐν τῇ πωλήσει κήπου καὶ γηπέδου τὰ πεφυτευμένα σταθερῶς δέν-

δρα καὶ τοὶ μὴ μνημονευθέντα ὀνομαστικῶς κατὰ τὴν διαπραγματέουσι συμπωλοῦνται μετὰ τοῦ κήπου ἢ τοῦ γηπέδου.

Ἄρθ. 233ον. Ὅσα δὲν ἐμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πωλούμενου, ἢ δὲν εἶναι προσκεκολλημένα καὶ σταθερὰ παρρητήματα αὐτοῦ ἢ δὲν ἀποτελοῦσι μέρος αὐτοῦ, ἢ τέλος δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα συμπωλοῦνται αὐτῷ κατ' ἐπιχώριον ἔθος, δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν πώλησιν, ἀν μὴ μνημονευθῶσιν ὀνομαστικῶς κατὰ τὴν διαπραγματέουσι.

Ἄλλ' ὅσα κατ' ἐπιχώριον ἔθος συμπωλοῦνται τῷ πράγματι καθ' ὑποταγὴν, καὶ τοὶ μὴ μνημονευθέντα εἰσέρχονται εἰς τὴν πώλησιν.

Π. χ. Ἐν τῇ πωλήσει οἰκίας ἢ μὴ σταθερὰ σκευοθήκη, τὸ ἀνάκλιτρον (καναπές), αἱ καθέκλαι καὶ ὅσα μὴ ὄντα σταθερῶς προσηλωμένα ἐτέθησαν ἵνα μετατοπισθῶσι, δὲν συμπωλοῦνται μετὰ τῆς οἰκίας, ἀν μὴ μνημονευθῶσι κατὰ τὴν διαπραγματέουσι καὶ τεθῶσιν ὡς ὅροι τοῦ συναλλάγματος. Τὸ αὐτὸ ἐννοητέον καὶ ἐν τῇ πωλήσει ἀμπέλου ἢ κήπου, περὶ τῶν γαστρῶν ἐν αἷς εὐρίσκονται λεμονεαὶ ἢ ἄνθη καὶ περὶ τῶν νεοφύτων ἅπερ ἐφυτεύθησαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς ἄλλο μέρος, ἐν τῇ πωλήσει γῆς περὶ τῶν σπαρτῶν καὶ ἐν τῇ πωλήσει δένδρων περὶ τοῦ καρποῦ.

Ἄλλ' εἰς τὸ μέρος ἔνθα ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ συμπωλῆται ὁ χαλινὸς τοῦ δι' ἵππασίαν ἵπου καὶ ὁ ἄκτωρ (γιουλάρι) τοῦ φορτηγοῦ ζῶου μετ' αὐτῶν, ταῦτα ἐμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἄνευ εἰδικῆς δηλώσεως.

Ἄρθ. 234ον. Οὐδὲν μέρος τοῦ τιμήματος ἀναφέρεται εἰς τὸ καθ' ὑποταγὴν συμπωλούμενον μετὰ τοῦ κυρίου πράγματος.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἄκτωρ τοῦ φορτηγοῦ ζῶου κλαπῇ πρὸ τῆς παραλαβῆς δὲν ἐκπίπτειται τι ἐκ τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος αὐτοῦ.

Ἄρθ. 235ον. Πάνθ' ὅσα περιέχουσι γενικαὶ τινες λέξεις προσθετόμεναι ἐκ μέρους ἐνὸς τῶν συμβαλλομένων κατὰ τὴν πώλησιν εἰσέρχονται εἰς αὐτήν.

Π. χ. Ἐάν τις εἴπῃ: ἐπὶ πώλησιν τὴν οἰκίαν ταύτην μετὰ πάντων τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, τὸ τῆς διαβάσεως, ὑδρεύσεως, καὶ διαρροῆς δικαίωμα τῆς οἰκίας ἐκείνης εἰσέρχεται εἰς τὴν πώλησιν.

"Αρθρ. 236ον. Τὰ προσαρτήματα ἤτοι τὰ μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως καὶ πρὸ τῆς παραλαβῆς ἐν τῷ πεπωλημένῳ πράγματι παραχθέντα ἀνήκουσι τῷ ἀγοραστῇ.

Π. γ. Ἐν τῇ πωλήσει κήπου αἱ ὀπώραι καὶ τὰ λαχανικὰ καὶ τὰ παραγόμενα πρὸ τῆς παραλαβῆς ἀνήκουσι τῷ ἀγοραστῇ.

Παρομοίως τὸ τέκνον τὸ ὁποῖον ἤθελε γεννηθῆ πρὸ τῆς παραλαβῆς ἀγελάδος πωληθείσης εἶναι κτῆμα τοῦ ἀγοραστοῦ.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΩΝ ΤΩ ΤΙΜΗΜΑΤΙ
ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΔΥΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΑΝΑΦΥΟΜΕΝΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ.

"Αρθρ. 237ον. Ἀνάγκη ὅπως κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως ὀνομάζεται ἢτοι ὀρίζεται καὶ τὸ τίμημα.

Ὅθεν ὅταν δὲν ἀναφέρῃ τις τὸ τίμημα τοῦ πωλουμένου πράγματος ἢ πώλησις εἶναι πλημμελής.

"Αρθρ. 238ον. Δέον ὅπως τὸ τίμημα ἦναι γνωστὸν (βέβαιον).

"Αρθρ. 239ον. Ἡ γνώσις τοῦ τιμήματος συνίσταται ἐὰν μὲν τοῦτο εὐρίσκηται ἐνώπιον τῶν συμβαλλομένων εἰς τὸ ἰδεῖν αὐτὸ, ἐὰν δὲ οὐχί, εἰς τὸ ὀρίσαι τὸ ποσὸν καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ.

"Αρθρ. 240ον. Ἐν τῇ πόλει ἐνθα κυκλοφοροῦσι διάφορα χρυσᾶ νομίσματα, ἢ πώλησις θεωρεῖται πλημμελής, ὅταν συνομολογήσῃ τις γενικῶς τόσα χρυσᾶ νομίσματα χωρὶς νὰ ὀρίσῃ τὸ εἶδος αὐτῶν.

Τὸ αὐτὸ ἐφαρμοστέον καὶ εἰς τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα.

Ἄρθρ. 241ον. Ὅταν ἡ διαπραγματεύσις γείνη εἰς γρόσια, ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ δώσῃ οἰονδήποτε νόμισμα, οὔτινος ἢ κυκλοφορία δὲν εἶναι ἀπηγορευμένη.

Ἄρθρ. 242ον. Ὅταν κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν προσδιορίζεται τὸ εἶδος τοῦ τιμήματος, εἰς τὸ προσδιορισθὲν εἶδος μόνον γίνεται ἡ πληρωμή.

Π. χ. Ὅταν συνομολογήσῃ τις νὰ πληρώσῃ εἰς Ὀθωμανικὴν ἢ εἰς Ἀγγλικὴν ἢ Γαλλικὴν λίραν, ἢ εἰς ἀργυρᾶ Ὀθωμανικὰ ἢ Ἰσπανικὰ τάλληρα, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ εἰς ἐκεῖνο ἐκ τῶν ἀνωτέρω νομισμάτων, τὸ ὁποῖον συνομολόγησε.

Ἄρθρ. 243ον. Τὸ τίμημα δὲν προσδιορίζεται διὰ τοῦ κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως προσδιορισμοῦ.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής δεικνύων μίαν λίραν τὴν ὁποίαν κρατεῖ εἰς χεῖράς του εἴπῃ: ἠγόρασα τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀντὶ τοῦτου τοῦ νομίσματος, ὁ δὲ πωλητὴς ἀπαντήσῃ: σοὶ τὸ ἔδωκα, ὁ ἀγοραστής δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ δώσῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν λίραν, ἀλλὰ δύναται νὰ κρατήσῃ αὐτὴν καὶ δώσῃ ἑτέραν ὁμοίαν.

Ἄρθρ. 244ον. Ἀντὶ εἴδους τινὸς νομίσματος δύναται τις νὰ δώσῃ καὶ τὰς ὑποδιαίρέσεις αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης ὅμως δεόν ὅπως συμμορφώνηται τις πρὸς τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου.

Π. χ. Ὅταν συνομολογήσῃ τις νὰ πληρώσῃ εἰς ὀθωμανικὰ ἀργυρᾶ τάλληρα, δύναται νὰ δώσῃ ἀντ' αὐτῶν δεκάρια καὶ πεντάρια τὰ ὁποῖα εἶναι ὑποδιαίρέσεις αὐτοῦ.

Σήμερον ὅμως, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήθειαν, δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀντὶ ταλλήρου μονόγροσα καὶ δίγροσα μικρὰ νομίσματα, εἰ καὶ ταῦτα εἶναι ἐπίσης ὑποδιαίρέσεις ἐκείνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ.

"Αρθρ. 245ον. "Εγκυρος είναι ή πώλησις ή συνομολογουμένη επί τῇ συμφωνίᾳ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος μετά τινα προθεσμίαν, εἰς μίαν ἢ καί εἰς πολλάς δόσεις.

"Αρθρ. 246ον. "Όταν συμφωνῆται προθεσμία τις διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος εἴτε εἰς μίαν εἴτε εἰς πολλάς δόσεις, πρέπει νὰ ᾖ γινωστὴ ἡ διάρκεια τῆς προθεσμίας ταύτης.

"Αρθρ. 247ον. "Εγκυρος εἶναι ή πώλησις ή συνομολογουμένη επί τῇ συμφωνίᾳ προθεσμίας τόσων ἡμερῶν, τόσων μηνῶν ἢ τόσων ἐτῶν ἢ μέχρις ἐποχῆς τινος γινωστῆς καὶ συνηθισμένης παρὰ τοῖς συμβαλλομένοις, οἷον ἂν εἴπη τις ἕχρι τοῦ Ἁγ. Δημητρίου.

"Αρθρ. 248ον. Πλημμελής εἶναι ή πώλησις ή συνομολογουμένη επί ἀβεβχία προθεσμία, ὡς ἂν εἴπη τις : ὅταν βρέξῃ.

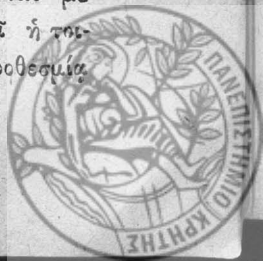
"Αρθρ. 249ον. "Όταν ἡ διαπραγματεύσις γείνη ἐπί πιτώσει (βερεσιέ) ἀλλὰ δὲν ὀρισθῇ προθεσμία, ή συμφωνία ἀναφέρεται εἰς ἕνα μῆνα.

"Αρθρ. 250ον. Εἰς τὰς ἐμπροθέσμους πωλήσεις ή προθεσμία ἀρχεται ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ πωληθέντος πράγματος.

Π. χ. Ἐν τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη ἐπί προθεσμία ἐνὸς ἔτους κρατήσῃ ὁ πωλητῆς ἐν ἔτος καὶ ἔπειτα παραδῶσῃ αὐτὸ τῷ ἀγοραστῇ, ὀφείλει νὰ περιμείνῃ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παραδόσεως· τουτέστιν ὁ ἀγοραστῆς ὀφείλει νὰ πληρῶσῃ τὸ τίμημα δύο ὀλόκληρα ἔτη μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως.

"Αρθρ. 251ον. Ἡ ἀπόλυτος πώλησις (δηλαδὴ ή πώλησις καθ' ἣν δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος) ἐνοεῖται ὡς συνομολογημένη τοῖς μετρητοῖς.

Ἐν ταῖς πόλεσιν ὅμως ἔθθα ή ἀπόλυτος πώλησις γίνεται με γινωστὴν τινα προθεσμίαν κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον, ἐκεῖ ἡ αὐτὴ πώλησις θεωρεῖται ὡς συνομολογημένη ἐπί τῇ προθεσμίᾳ ταύτῃ.

Π. χ. Ἐὰν ἀγοράσῃ τις ἐκ τῆς ἀγορᾶς πράγμα τι χωρὶς νὰ κάμῃ λόγον ὅτι ἀγοράζει αὐτὸ τοῖς μετρητοῖς, ἢ ἐπὶ πιστώσει, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἀμέσως.

Ἐὰν ὁμως ὑπάρχῃ συνήθεια ἐν τῇ πόλει νὰ πληρώνωσιν ὅλον τὸ τίμημα τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος ἢ μέρος τι αὐτοῦ ὠρισμένον εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνός, δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν συνήθειαν ταύτην.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜ-
ΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΙΝ
ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΙΣ
ΔΥΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΚΥΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΝ ΠΩΛΗΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑ-
ΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕ ΑΓΟΡΑΣΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑ
ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΩ-
ΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ.

Ἄρθρ. 252ον. Ὁ πωλητὴς πρὸ τῆς παραλαβῆς δύναται νὰ ἐξουσιάζῃ τὸ τίμημα τοῦ πωλουμένου.

Π. χ. Δύναται τις νὰ ἐκχωρήσῃ ἀπέναντι χρέους του τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὸ τίμημα τοῦ πράγματος τὸ ὁποῖον ἐπώλησε.

Ἄρθρ. 253ον. Ὁ ἀγοραστὴς πρὸ τῆς παραλαβῆς δύναται νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον τὸ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθὲν, ἐὰν ᾖ κίνημα ἀκίνητον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐὰν ᾖ κίνητόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΛΑΤΤΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

"Αρθρ. 254ον. Ὁ πωλητὴς δύναται μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως νὰ ἀυξήσῃ τὸ ποσὸν τοῦ πωλουμένου, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἐὰν ἐν τῇ ὁμηγύρει ταύτῃ τῆς προσθήκης δεχθῆ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνο τὸ περιπλέον καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἢ μετὰ ταῦτα μεταμέλεια τοῦ πωλητοῦ· ἀλλ' ἢ μετὰ τὴν ὁμηγυριν ἐκείνην παραδοχὴ τοῦ ἀγοραστοῦ οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν.

Π. χ. Ἐὰν ἀφ' οὗ συνομολογηθῆ ἡ πώλησις 20 ὑδροπεπόνων ἀντὶ 20 γροσίων ὁ πωλητὴς εἴπῃ: σοὶ ἔδωκα 5 ἀκόμη, καὶ ὁ ἀγοραστὴς δεχθῆ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὁμηγύρει, λαμβάνει 25 ὑδροπέπονους ἀντὶ 20 γροσίων· ἐὰν ὅμως μὴ δεχθῆς τὴν προσθήκην τούτων ἐν ἐκείνῃ τῇ ὁμηγύρει, δεχθῆ αὐτὴν ἀκολούθως, δὲν δύναται νὰ βιασθῆ ὁ πωλητὴς ἵνα δώσῃ ἐκεῖνο τὸ περιπλέον.

"Αρθρ. 255ον. Ὁ ἀγοραστὴς μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως δύναται ν' ἀυξήσῃ τὸ συνωμολογημένον τίμημα.

Καὶ ὁ πωλητὴς ἐὰν δεχθῆ ἐν τῇ ὁμηγύρει τῆς προσθήκης δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἐκεῖνο τὸ περιπλέον, καὶ δὲν ὠφελεῖ τῷ ἀγοραστῇ ἢ μετὰ ταῦτα μεταμέλεια αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἢ μετὰ τὴν ὁμηγυριν ἐκείνην παραδοχὴ τοῦ πωλητοῦ οὐδὲν ἐπίσης ἰσχύει.

Π. χ. Ἐὰν ἀφ' οὗ συνομολογηθῆ ἡ πώλησις ζώου ἀντὶ 1000 γρ. ὁ ἀγοραστὴς εἴπῃ: προσέθηκα ἔτι 200 γρόσια καὶ ὁ πωλητὴς δεχθῆ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὁμηγύρει, ὁ ἀγοραστὴς λαμβάνει τὸ ζῶον διὰ 1200 γρ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς μὴ δεχθῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὁμηγύρει δεχθῆ μετὰ ταῦτα, ὁ ἀγοραστὴς δὲν δύναται νὰ βιασθῆ νὰ πληρώσῃ ἐκεῖνα τὰ περιπλέον 200 γρόσια.

"Αρθρ. 256ον. Ἐγκυρος εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ γινομένη ἐλάττωσις εἰς τὸ συνωμολογημένον τίμημα μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως.

Π. χ. Ἐὰν ἀφ' οὗ συνομολογηθῆ ἡ πώλησις πράγματός τινος

άντι 100 γρ. εἶπη ὁ πωλητής: ἡλάττωσα τὸ τίμημα κατὰ 20 γρὸσια, δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἀπέναντι ἐκείνου τοῦ πράγματος ἢ μόνον 80 γρὸσια.

Ἄρθρ. 257ον. Ἡ μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως γινομένη ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ αὔξησις τοῦ πωλουμένου πράγματος ἢ ἐλάττωσις τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ αὔξησις τοῦ τιμήματος προσαρτᾶται εἰς τὸ ἀρχικὸν συνάλλαγμα· δηλαδὴ τὸ ἀρχικὸν συνάλλαγμα θεωρεῖται ὡς γενόμενον ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς αὔξεσεως ἢ τῆς ἐλαττώσεως ἐκείνης.

Ἄρθρ. 258ον. Ἐὰν ὁ πωλητής μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως αὐξήσῃ τὸ πωλούμενον, τὸ αὔξημα λαμβάνει μέρος εἰς τὸ συνωμολογημένον τίμημα.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητής εἰς 8 ὑδροπέπονας οὓς ἐπώλησεν ἀντὶ 10 γρῶσιων προσθήσῃ ἔτι δύο καὶ δεχθῇ ὁ ἀγοραστής, ὑπάρχουσι πεπωλημένοι 10 ὑδροπέπονες ἀντὶ 10 γρῶσιων, ὥστε ἐὰν πρὸ τῆς παραλαβῆς ἀπολεσθῶσιν οἱ προστεθέντες δύο ὑδροπέπονες, ἐκπίπτεται τὸ ἀναλογοῦν αὐτοῖς μέρος ἐκ τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος, καὶ ὁ πωλητής δὲν δύναται ν' ἀπαιτῇ ἢ μόνον 8 γρ. διὰ τοὺς 8 ὑδροπέπονας. Παρομοίως ἐὰν ὁ πωλητής πωλήσῃ 1000 πήχεις τοῦ γηπέδου του διὰ 10,000 γρ. προσθήσῃ ἔτι 100 πήχεις καὶ ὁ ἀγοραστής δεχθῇ, ὅταν παρουσιασθῇ τις ἔχων δικαίωμα γειτνιασεως, λαμβάνει τὸ ὅλον δηλ. τοὺς 1100 πήχεις ἀντὶ 10,000 γρῶσιων.

Ἄρθρ. 259ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως αὐξήσῃ τὸ συνωμολογημένον τίμημα, τὸ κεφάλαιον τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος καὶ τοῦ αὔξηματος ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς πρὸς τὸ πωλούμενον ἀπέναντι τῶν συμβαλλομένων.

Π. χ. Ἐὰν ἀφοῦ ἀγορασθῇ ἀντὶ 10 χιλ. γρῶσιων κτήματι ἀκίνητον, πρὸ τῆς παραλαβῆς ὁ μὲν ἀγοραστής προσθήσῃ ἔτι 500 γρ., ὁ δὲ πωλητής δεχθῇ τὸ αὔξημα τοῦτο, ἡ τιμὴ ἐκείνου τοῦ κτήματος εἶναι 10,500, ὥστε ἐὰν παρουσιασθῇ τις ἔχων ἐπικρατέστερον δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ τοῦ κτήματος καὶ ἐνίκησῃ αὐτὸ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ, ὁ ἀγοραστής δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ 10,500 γρῶσια· ἀλλ' ἂν παρουσιασθῇ τις ἔχων δικαίω-

μα γειτνιασεως, επειδη το δικαίωμα αυτου αναφερεται εις το συνολογηθεν κατὰ την αρχικην συμφωνίαν τίμημα, η δε επειτα γενομένη προσθήκη εις την αρχικην συμφωνίαν, αναφερομένη εις μόνους τους συμβαλλομένους, δεν δύναται να καταστρέψη το δικαίωμα του γειτνιαζοντος, ουτος λαμβάνει το κτήμα αντι 10,000 γροσίων, ο δε πωλητής δεν δύναται να απαιτήση το αξίημα των 500 γροσίων.

Άρθρ. 260ον. Έαν μετά την συνολόγησιν της πώλησεως ελαττώση ο πωλητής το τίμημα του πωλουμένου, το όλον του πωλουμένου αντιστοιχει προς το υπόλοιπον του συνωμολογημένου τιμήματος.

Π. χ. Έαν απο πωληθη κτημά τι ακίνητον αντι 10 χιλ. γροσίων ο πωλητής ελαττώση το τίμημα κατὰ 1000 γρόσια, το κτήμα αντιστοιχει προς 9 χιλ. γρόσια· εθεν εαν παρουσιασθη τις εχων δικαίωμα γειτνιασεως δύναται να λάβη αυτό αντι 9 χιλ. γροσίων.

Άρθρ. 261ον. Ο πωλητής προ της παραλαβής δύναται να εκπέση το όλον του συνωμολογημένου τιμήματος, αλλ' η προξίς αυτη δεν προσαρτάται εις το αρχικόν συνάλλαγμα.

Π. χ. Έαν απο ου ο πωλητής πώληση αντι 10 χιλ. γροσίων κτημά τι προ της παραλαβής παραιτηθη απο του τιμήματος, ο εχων δικαίωμα γειτνιασεως δύναται να λάβη το κτήμα δια 10 χιλ. γρόσια.

Άλλὰ δεν δύναται να ζητήση αυτό εννευ χρημάτων.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑ-
ΔΟΣΕΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ, ΗΤΟΙ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙ
ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΕΞ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ.

Ἄρθρ. 262ον. Ἐν τῇ πωλήσει ἢ παράδοσις δὲν εἶναι ὄρος ἀπα-
ραίτητος.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως ὅμως ὑποχρεοῦται πρῶ-
τον ὁ ἀγοραστὴς νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, καὶ δεύτερον ὁ πωλητὴς
νὰ παραδώσῃ τὸ πωληθὲν πράγμα.

Ἄρθρ. 263ον. Ἡ παράδοσις τοῦ πωληθέντος πράγματος γίνεται
διὰ τῆς παραχωρήσεως ἀδείας ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ, εἰς τοιοῦ-
τον τρόπον ὥστε ὁ ἀγοραστὴς νὰ δύναται νὰ παραλάβῃ αὐτὸ ἄνευ
τινὸς κωλύματος.

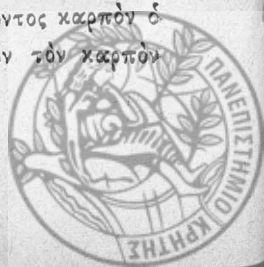
Ἄρθρ. 264ον. Ἄμα ὡς γείνη ἢ παράδοσις τοῦ πράγματος, ὁ
ἀγοραστὴς θεωρεῖται πλέον ὡς παραλαβὼν αὐτό.

Ἄρθρ. 265ον. Ἐνεκα τῆς ποικιλίας τῶν πωλουμένων πραγμάτων
ποικίλοι εἰσὶ καὶ οἱ τρόποι τῆς παραδόσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. 266ον. Ἐὰν ἐνῶ ὁ ἀγοραστὴς εὐρίσκειται ἐντὸς ἢ εἰσέρχε-
ται ἀπὸ τι μέρος εἰς τὸ πωληθὲν γήπεδον ἢ ἀγροτικὸν κτῆμα, ὁ
πωλητὴς δώσῃ τὴν ἀδειαν παραλαβῆς, τοῦτο εἶναι παράδοσις.

Ἄρθρ. 267ον. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἀγροῦ ἐν ᾧ ὑπάρχει σπαρ-
τὸν ὁ πωλητὴς ὀφείλει ἵνα καθαρίσῃ τὸν ἀγρὸν συλλέγων τὸ σπαρ-
τὸν ἢ θέτων ζῶα ἵνα φάγωσιν αὐτό.

Ἄρθρ. 268ον. Κατὰ τὴν παράδοσιν δένδρου φέροντος καρπὸν ὁ
πωλητὴς ὀφείλει ἵνα καθαρίσῃ τὸ δένδρον συλλέγων τὸν καρπὸν
τοῦτον.

Ἄρθρ. 269ον. Ἐν τῇ πωλήσει καρποῦ εὐρισκομένου ἐπὶ τοῦ δένδρου, ἢ ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ παραχώρησις ἀδείας εἰς τὸν ἀγοραστήν ὅπως συναῖξη αὐτὸν εἶναι παράδοσις.

Ἄρθρ. 270ον. Ἐὰν ἐνῶ ὁ ἀγοραστής εὐρίσκεται ἐν τῇ πωληθείσῃ οἰκίᾳ ἢ ἀμπέλῳ ἢ ἄλλῳ κτήματι κλειδονομένῳ ὁ πωλητὴς εἴπῃ αὐτῷ: σοὶ παρέδωκα τὸ κτῆμα, τοῦτο εἶναι παράδοσις. Ὅταν δὲ ὁ ἀγοραστής εὐρίσκηται ἔξω τοῦ κτήματος, ἐὰν μὲν ἦναι ἱκανῶς πλησίον ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ κλειδώσῃ αὐτὸ, ἢ παράδοσις γίνεται διὰ μόνης τῆς λέξεως: παρέδωκα.

Ἐὰν δὲ δὲν εὐρίσκηται τόσον πλησίον, ἢ παράδοσις θεωρεῖται τετελεσμένη ἀφοῦ παρέλθῃ ὁσος χρόνος, ὅτος ἀρκεῖ εἰς τὸν ἀγοραστήν ἵνα ἔλθῃ (ἐὰν θέλῃ) εἰς τὸ κτῆμα καὶ ἔμβῃ εἰς αὐτό.

Ἄρθρ. 271ον. Ἡ παράδοσις τῆς κλειδῆς κτήματος κλειδονομένου εἶναι παράδοσις τοῦ κτήματος.

Ἄρθρ. 272. Εἰς τὰ ζῶα ἢ παράδοσις γίνεται λαμβάνοντος τοῦ ἀγοραστοῦ τὸ ζῶον ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἢ τοῦ ὠτός, ἢ τοῦ χελινοῦ, ἢ ἄκτορος.

Γίνεται ὅμως ἢ παράδοσις καὶ διὰ μόνης τῆς δείξεως καὶ τῆς παραχωρήσεως ἀδείας ὅταν τὸ ζῶον εὐρίσκηται εἰς μέρος ἔνθεν δύναται νὰ παραλάβῃ αὐτὸ ὁ ἀγοραστής ἄνευ κόπου.

Ἄρθρ. 273ον. Εἰς τὰ μετρούμενα διὰ κοιλοῦ καὶ τὰ σταθμώμενα ἢ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀγοραστοῦ μέτρησις καὶ ζύγισις καὶ εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ δοθὲν δοχεῖον ἔνθεσις τοῦ πράγματος εἶναι παράδοσις.

Ἄρθρ. 274ον. Ἡ παράδοσις τῶν ἐμπορευμάτων (οὐροῦζ) γίνεται διὰ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ καταθέσεως πλησίον αὐτοῦ, ἢ παραχωρήσεως αὐτῶ ἀδείας πρὸς παραλαβὴν, ὅταν κῆνται ἐν τῷ μέσῳ.

Ἄρθρ. 275ον. Κατὰ τὴν ἐν ὁμάδι πώλησιν πραγμάτων εὐρισκομένων κεκλεισμένων ἐν ἀποθήκῃ ἢ κιβωτίῳ, ἢ παράδοσις γίνεται διδομένης τῆς κλειδῆς εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ παραχωρουμένης αὐτῷ ἀδείας πρὸς παραλαβὴν.

Π. χ. Ὅταν πωληθῶσιν ἐν ὁμάδι τὰ ἐν κιβωτίῳ τινὶ βιβλία, ἢ ὁ ἐν ἀποθήκῃ σῖτος, ἢ παράδοσις τῆς κλειδῆς τοῦ κιβωτίου, ἢ

τῆς ἀποθήκης ὀηλοῖ τὴν παράδοσιν τῶν βιβλίων καὶ τοῦ σίτου.

Ἄρθρ. 276ον. Ὅταν ὁ πωλητὴς βλέπῃ τὸν ἀγοραστὴν λαμβάνοντα τὸ πωληθέν πρᾶγμα καὶ δὲν ὁμιλήσῃ, τοῦτο ἰσοδυναμεῖ πρὸς παράδοσιν ἐκ μέρους αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 277ον. Ἢ πρὸ τῆς πληρωμῆς τοῦ τιμήματος, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ πωλητοῦ, παραλαβὴ τοῦ πράγματος ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ εἶναι ἄκυρος.

Ἐάν ὅμως ἀφοῦ ὁ ἀγοραστὴς λάβῃ τὸ πρᾶγμα ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ πωλητοῦ, τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀπολεσθῆ ἢ ὑποστῆ βλάβην τινά, ἢ παραλαβὴ γίνεται ἔγκυρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΣΧΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΩΛΗΘΕΝΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ.

Ἄρθρ. 278ον. Ἐν τῇ τοῖς μετρητοῖς πωλήσει ὁ πωλητὴς δικαιοῦται ἵνα παρακατάσχη τὸ πρᾶγμα μέχρι οὗ ὁ ἀγοραστὴς ἀποτίσῃ καθ' ὀλοκληρίαν τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 279ον. Ὁ πωλητὴς ἐν τῇ καθ' ὀμάδα πωλήσει διαφόρων πραγμάτων καὶ ἂν ἀκόμη προσδιώρισε τὴν τιμὴν ἐκάστου αὐτῶν ἰδιαιτέρως δικαιοῦται ἵνα κάμῃ ἐπίσχεσιν πάντων τῶν πωληθέντων πραγμάτων μέχρι οὗ πληρωθῆ ὀλόκληρον τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 280ον. Καὶ ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δώσει ἐνέχυρον ἢ ἐγγύησιν τοῦτο δὲν στρεῖ τὸν πωλητὴν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπίσχεσεως.

Ἄρθρ. 281ον. Παραδίδων ὁ πωλητὴς τὸ πρᾶγμα πρὸ τῆς παραλαβῆς τοῦ τιμήματος, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπίσχεσεως.

Καὶ οὕτω δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ πράγματος ἵνα κρατήσῃ αὐτὸ, μέχρι οὗ πληρωθῆ τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 282ον. Ἐκχωρῶν ὁ πωλητὴς εἰς τρίτον τὸ τίμημα τοῦ πωληθέντος πράγματος, ἐκπίπτει τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπίσχεσεως.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν ὀφείλει ἵνα παραδώσῃ ἀμέσως τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Ἄρθρ. 283ον. Ἐν τῇ ἐπὶ πιστώσει πωλήσει ὁ πωλητὴς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐπισχέσεως, ἀλλ' ὀφείλει ἵνα παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστήν καὶ ἀναμείνῃ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ὅπως λάβῃ τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 284ον. Ἐὰν ὁ πωλητὴς ἀφοῦ συμφωνήσῃ τὴν πώλησιν τοῖς μετρητοῖς, παραχωρήσῃ προθεσμίαν τινὰ εἰς τὸν ἀγοραστήν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως.

Ὅθεν ὀφείλει ἵνα παραδώσῃ ἀμέσως τὸ πρᾶγμα καὶ ἀναμείνῃ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, ὅπως λάβῃ τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 285ον. Ἡ ἀπόλυτος πώλησις ἀπαιτεῖ ἵνα ἡ παράδοσις γείνη ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκετο τὸ πρᾶγμα ὅτε συνέστη τὸ συναλλαγμα.

Π. χ. Ἐὰν πωλήσῃ τις ἐν Κων/πόλει τὸν ἐν Ῥαιδεστῷ σῖτον αὐτοῦ παραδίδει τὸν σῖτον τοῦτον ἐν Ῥαιδεστῷ· δὲν δύναται δὲ ἵνα βιάσῃ τις αὐτὸν ὅπως κάμῃ τὴν παράδοσιν ἐν Κων/πόλει.

Ἄρθρ. 286ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς ἀγνοῶν ποῦ εὐρίσκεται τὸ πρᾶγμα πληροφορηθῇ αὐτὸ μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως ἔχει τὴν ἐπιλογὴν νὰ ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν ἢ νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκετο κατὰ τὴν στιγμήν τῆς διαπραγματεύσεως.

Ἄρθρ. 287ον. Ἐὰν πρᾶγμα τι πωληθῇ ἐπὶ τῷ ὄρφ τοῦ νὰ παραδοθῇ ἐν ὄρισμένῳ τινὶ τόπῳ, ἡ παράδοσις πρέπει νὰ γείνη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΡΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ.

"Αρθρ. 288ον. Τὰ εἰς τὸ τίμημα ἀναφερόμενα ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

Π. χ. Τὰ τραπεζιτικά ἔξοδα, ὡς ὁ μισθὸς τῆς μετρήσεως καὶ ζυγίσεως τῶν χρημάτων δίδονται παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ.

"Αρθρ. 289ον. Τὰ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ πωλουμένου ἀναγόμενα ἔξοδα εἶναι εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ.

Π. χ. Τὸν μισθὸν κοιλομετρητοῦ καὶ ζυγιστοῦ (κανταρδζή) ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ὁ πωλητής.

"Αρθρ. 290ον. Τὰ βάρη τῶν ἀθρόως (κουτουροῦ) πωλουμένων πραγμάτων ἀνήκουσι τῷ ἀγοραστῇ.

Π. χ. Ὅταν αἱ σταφυλαὶ ἀμπέλου πωληθῶσιν ἐν ὁμάδι, ἢ συλλογῇ αὐτῶν ἀνήκει τῷ ἀγοραστῇ παρομοίως καὶ ὅταν ἀποθήκη σίτου πωληθῇ ἀθρόως, ἢ ἀπὸ τῆς ἀποθήκης ἐξαγωγή καὶ μετακόμισις τοῦ σίτου εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

"Αρθρ. 291ον. Ὅταν πωλῆται πρᾶγμα φορτωμένον ἐπὶ ζώου, οἶον ξύλα καὶ ἄνθρακες, ὡς πρὸς τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ μὴ, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου.

"Αρθρ. 292ον. Τὰ ἔξοδα τῆς συντάξεως ὁμολόγων καὶ τίτλων ἰδιοκτησίας εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ πωλητής ὀφείλει ἵνα προσέρχεται εἰς τὸ Ἱεροδικεῖον (Μεχχεμέ) καὶ δίδῃ τὴν ἀναγκαίαν διὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν ὁμολογίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΤΥΧΑΙΑΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ Η ΦΘΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΥ.

"Αρθρ. 293ον. Ἐάν τὸ πρᾶγμα πρὸ τῆς παραλαβῆς ἀπολεσθῆ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ πωλητοῦ, ὁ ἀγοραστὴς εἶναι ἀνεύθυνος καὶ ἡ ζημία ἀναφέρεται εἰς τὸν πωλητήν.

"Αρθρ. 294ον. Ἐάν τὸ πρᾶγμα ἀπολεσθῆ μετὰ τὴν παράδοσιν, ὁ πωλητὴς εἶναι ἀνεύθυνος καὶ ἡ ζημία ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀγοραστήν.

"Αρθρ. 295ον. Ἐὶν ὁ ἀγοραστὴς παραλάβῃ μὲν τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πρὶν ἢ πληρώσῃ τὸ τίμημα ἀποθάνῃ πτωχὸς (μούφλις), δὲν λαμβάνει ὀπίσω ὁ πωλητὴς τὸ πωληθὲν ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς τὴν ὀμάδα τῶν δανειστῶν.

"Αρθρ. 296ον. Ἐάν ὁ ἀγοραστὴς ἀποθάνῃ πτωχὸς πρὶν ἢ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα καὶ πληρώσῃ τὸ τίμημα, ὁ πωλητὴς δύναται νὰ κάμῃ ἐπίσχεσιν τοῦ πράγματος μέχρι οὗ πληρωθῇ ἐκ τῆς κληρονομικῆς οὐσίας τοῦ ἀγοραστοῦ.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν λοιπὸν ὁ δικαστὴς πωλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂν τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ προσελθὸν ποσὸν ἐπαρκῆ εἰς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος πληρόνει ἀνελλιπῶς τὸν πωλητήν, τὸ δὲ περισσεύμα, ἐάν ὑπάρχῃ τοιοῦτο, παραδίδει εἰς τὴν ὀμάδα· ἐάν δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ᾖναι ἔλαττον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ πωλητοῦ, οὗτος ἀφοῦ λάβῃ αὐτὸ ὀλόκληρον εἰσέρχεται καὶ εἰς τὴν ὀμάδα τῶν δανειστῶν διὰ τὸ ἔλλειμμα.

"Αρθρ. 297ον. Ἐάν ὁ πωλητὴς λάβῃ τὸ τίμημα, ἀλλὰ πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸ πωλούμενον τῷ ἀγοραστῇ ἀποθάνῃ πτωχὸς, τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ὡς παρακαταθήκη (έμανέτ) ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ πωλητοῦ. Ὅθεν ὁ ἀγοραστὴς λαμβάνει τὸ πρᾶγμα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐνοχλήσεως τῶν λοιπῶν δανειστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΤΙΝΑ ΒΑΡΥΝΕΙ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ Ο
ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ ΕΛΑΒΕΝ ΙΝΑ ΔΟΚΙΜΑΣΗ. Η ΙΔΗ. Η
ΔΕΙΞΗ. ΤΙΝΙ ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ ΑΓΟΡΑΣΗ. ΑΥΤΟ.

Ἄρθρ. 298ον. Ὅταν ἀφοῦ συνομολογήθῃ τὸ τίμημα πράγματός
τινος λάβῃ αὐτὸ (ἤτοι ἐὰν τὸ λάβῃ ὑπὸ διατίμησιν) ἵνα δοκιμάσῃ
πρῶτον καὶ ἔπειτα ἀγοράσῃ ὁ ἀγοραστής, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀπολεσθῇ
ἢ φθαρῇ εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐὰν μὲν τοῦτο ἦναι ἐκ τῶν μὴ ἀντικατα-
στατῶν πληρόναι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ τῷ πωλητῇ, ἐὰν δὲ ἐκ τῶν
ἀντικαταστατῶν τὸ ὅμοιον αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐὰν δὲν συνομολογήθῃ τί-
μημα, τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ὡς παρακαταθήκη (ἐμανέτ) ἐν ταῖς
χερσὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, διὸ ἐὰν ἀπολεσθῇ ἄνευ αἰτίας αὐτοῦ δὲν
εἶναι ὑπεύθυνος καὶ οὐδὲν πληρόναι.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς εἴπῃ: ἡ τιμὴ τοῦ ζώου τούτου εἶ-
ναι 1000 γρόσια, ἀπάγαγε αὐτὸ καὶ ἂν τὸ ἀρέσῃς
ἀγόρασον καὶ ὁ ἀγοραστής οὕτω λαβὼν τὸ ζῶον ἀπαγάγῃ καὶ
ἀπολεσθῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ πληρώσῃ τῷ πωλητῇ τὴν
ἀξίαν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐὰν χωρὶς νὰ δηλωθῇ ἡ τιμὴ, ὁ πωλητὴς εἴπῃ: Λάβε
τὸ ζῶον, ἂν τὸ ἀρέσῃς τὸ ἀγοράζεις καὶ ὁ ἀγοραστής
ἀπαγάγῃ αὐτὸ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συμφωνήσῃ περὶ τῆς τιμῆς αὐ-
τοῦ ἀκολούθως, ἐὰν τὸ ἀρέσῃ, καὶ ἀπολεσθῇ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
τυχαίως, ὁ ἀγοραστής εἶναι ἀνεύθυνος καὶ οὐδὲν πληρόναι.

Ἄρθρ. 299ον. Τὸ πρᾶγμα τὸ ὅποιον λαμβάνεται διὰ νὰ ἴδῃ τις
ἢ δείξῃ καὶ ἂν ἀκόμη δηλωθῇ ἡ τιμὴ αὐτοῦ, δὲν εὐρίσκεται εἰς
χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ ὡς παρακαταθήκη καὶ ἐπομένως ἐὰν ἀπο-
λεσθῇ εἰς χεῖρας τοῦ ἄνευ αἰτίας αὐτοῦ (τυχαίως), οὗτος εἶναι ἀνεύ-
θυνος καὶ οὐδὲν πληρόναι.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΤΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
Η ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΕΠΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΟΡΟΥ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.

Ἄρθρ. 300ον. Ἐὰν κατὰ τὴν πώλησιν τεθῆ ὄρος, ὅπως ἐντὸς ὄρισμένης προθεσμίας ὁ πωλητὴς, ἢ ὁ ἀγοραστὴς ἢ καὶ ἀμφότεροι ἔχωσι τὴν ἐπιλογὴν, ἵνα ἀκυρώσωσιν ἢ καταστήσωσιν ἔγκυρον διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν τὴν πώλησιν, ὁ τοιοῦτος ὄρος εἶναι θεμιτός.

Ἄρθρ. 301ον. Τὸ μέρος εἰς οὗ τὴν προαίρεσιν ἀφέθη ἢ ἐπικύρωσις τῆς πωλήσεως δικαιοῦται, ὅπως, ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς ἐπιλογῆς τούτέστιν ἐντὸς τοῦ χρόνου, ὅστις παρεχωρήθη αὐτῷ ἵνα ἀποφασίσῃ, ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν ἢ παραδεχθῆ αὐτήν.

Ἄρθρ. 302. Ἡ, τε ἀκυρώσις καὶ ἡ ἐπικύρωσις γίνονται καὶ δι' ἔργου, ὅπως καὶ διὰ λόγου.

Ἄρθρ. 303ον. Ἡ προφορικὴ παραδοχὴ γίνεται διὰ τῆς λέξεως: παρεδέχθην ἢ συγκατένευσα καὶ δι' ἄλλων λόγων δεικνυόντων τὴν συναίνεσιν, ἢ δὲ προφορικῆ ἀκύρωσις διὰ τῆς λέξεως: ἠκύρωσα ἢ παρητήθην καὶ ἄλλων λόγων δηλούντων τὴν μὴ συναίνεσιν.

Ἄρθρ. 304ον. Αἱ δι' ἔργου παραδοχαὶ καὶ ἀκυρώσεις γίνονται διὰ κινήματων δεικνυόντων τὴν συναίνεσιν, ἢ τὸ ἐναντίον.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς, ὅστις ἠγόρασέ τι ὑπὸ ἐπιλογὴν προβῆ ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς ἐπιλογῆς εἰς πράξιν τινα, ἥτις εἶναι ἐκ τῶν παρεπομένων τῆς κυριότητος, ἥτοι ἐὰν κατὰ τὸ ρηθὲν διάστημα ἐκθέσῃ εἰς πώλησιν τὸ ἐν λόγῳ πρᾶγμα ἢ ἐνεχυριάσῃ, ἢ ὑποθηκεύσῃ, ἢ ἐνοικιάσῃ αὐτὸ, ἢ κάμῃ ἄλλο τι τοιοῦτον, τοῦτο εἶναι δι' ἔργου παραδοχὴ. Ἐὰν δὲ ὁ πωλητὴς προβῆ εἰς τοιοῦτόν τι, τοῦτο εἶναι δι' ἔργου ἀκύρωσις ἐκ μέρους αὐτοῦ.

"Αρθρ. 305ον. Ἐάν ὁ ἔχων τὴν ἐπιλογὴν δὲν ἀκυρώσῃ ἢ ἐπικυρώσῃ τὴν πώλησιν ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας, μετὰ τὴν παρέλευσιν ταύτης ἡ πώλησις θεωρεῖται τετελεσμένη.

"Αρθρ. 306ον. Ἡ ἐξ ὄρου ἐπιλογὴ δὲν μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους.

Οὕτως, ἐάν ὁ ἔχων τὴν ἐπιλογὴν ᾖ πωλητὴς, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ ἀγοραστὴς καθίσταται κύριος τοῦ πωληθέντος πράγματος. Ἐάν δὲ ᾖ ὁ ἀγοραστὴς, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα μένει εἰς τὸν κληρονόμον του, χωρὶς νὰ ἔχη οὗτος τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

"Αρθρ. 307ον. Ὅταν ἀμφότεροι οἱ συμβαλλόμενοι ἐπιφυλάξωσιν ἑαυτοῖς τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, ἐάν τις τῶν δύο ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν, αὕτη καθίσταται ἄκυρος. Ἐάν δὲ τις παραδεχθῇ αὐτὴν, οὗτος ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, τὸ ὅποιον τότε μένει εἰς τὸν ἕτερον μόνον.

"Αρθρ. 308ον. Ἐάν μόνον ὁ πωλητὴς ἔχη τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξέρχεται τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς κτημᾶ του.

Καὶ ἐάν τὸ πρᾶγμα μετὰ τὴν παραλαβὴν ἀπολεσθῇ εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ὁ ἀγοραστὴς ὑποχρεοῦται ἵνα πληρώσῃ οὐχὶ τὸ συνομολογηθὲν τίμημα, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν ἣν εἶχε τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παραλαβῆς.

"Αρθρ. 309ον. Ὅταν μόνον ὁ ἀγοραστὴς ἔχη τὴν ἐπιλογὴν, τὸ πρᾶγμα ἐξέρχεται τῆς κυριότητος τοῦ πωλητοῦ καὶ θεωρεῖται ὡς κτημᾶ τοῦ ἀγοραστοῦ.

Καὶ ἐάν μετὰ τὴν παραλαβὴν ἀπολεσθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, οὗτος ὑποχρεοῦται ἵνα πληρώσῃ τὸ συνομολογηθὲν τίμημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.

"Αρθρ. 310ον. Ἐὰν πράγμα τι πωληθὲν παρὰ τοῦ πωλητοῦ ὡς πεπραιοικισμένον μὲ καλὴν τινα ιδιότητα ἀποδειχθῆ ἔστερημένον ἐκείνης τῆς ιδιότητος, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν, ἐὰν θέλῃ λοιπὸν διαλύει τὴν πώλησιν, ἢ δέχεται τὸ πωλούμενον ἀνθ' ὄλου τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος. Τοῦτο ὀνομάζεται ἐκλογικὸν δικαίωμα ἐξ ιδιότητος.

Π. χ. Ἐὰν ἀγελάς τις πωληθεῖσα ὡς θηλάζουσα ἀποδειχθῆ ἀποκεκομμένη τῆς θηλάσεως, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

Καὶ παρομοίως ἐὰν λίθος τις πωληθεὶς τὴν νύκτα ὡς κόκκινον τόπάζιον ἀποδειχθῆ ἔπειτα τὴν ἡμέραν κίτρινος, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

"Αρθρ. 311ον. Ἡ ἐξ ιδιότητος ἐπιλογὴ μεταβιβάζεται εἰς τὸν κληρονόμον.

Δηλ. Ἄμα ὡς ἀποθάνῃ ὁ ἀγοραστὴς, ὅστις ἔχει τὴν ἐξ ιδιότητος ἐπιλογὴν καὶ ἀποδειχθῆ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἔστερημένον ἐκείνης τῆς ιδιότητος, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ κληρονόμος νὰ διαλύσῃ τὴν πώλησιν.

"Αρθρ. 312ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς, ὅστις ἔχει τὴν ἐξ ιδιότητος ἐπιλογὴν, προβῆ εἰς πράξιν τινα ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἣτις εἶναι ἐν ἐκ τῶν παρεπομένων τῆς κυριότητος, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.

"Αρθρ. 313ον. Ὅταν ὁ πωλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστὴς συνωμολογήσασιν ὅπως τὸ τίμημα πληρωθῆ ἐντὸς τοσοῦτου χρόνου καὶ ἐὰν

τοῦτο δὲν γείνη νὰ διαλύηται ἡ πώλησις μεταξύ των, ἡ συμφωνία αὕτη εἶναι ἔγκυρος.

Τὸ σύμφωνον τοῦτο ὀνομάζεται ἐκλογικὸν δικαίωμα ἐκ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

Ἄρθρ. 314ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δὲν καταβάλῃ τὸ τίμημα ἐν τὸς τοῦ ὠρισμένου χρόνου, ἢ ὑπὸ ἐπιλογὴν πληρωμῆς συνομολογηθεῖσα πώλησις εἶναι πλημμελής.

Ἄρθρ. 315ον. Ἐὰν ὁ ἔχων τὴν πληρωμῆς ἐπιλογὴν ἀγοραστὴς ἀποθάνῃ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἡ πώλησις εἶναι ἄκυρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ἢ ΠΛΕΙΟΝΩΝ.

Ἄρθρ. 316ον. Ὅταν προτείνηται πώλησις δύο ἢ τριῶν μὴ ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ἀφοῦ δηλωθῇ τὸ τίμημα ἐκάστου αὐτῶν ἰδιαιτέρως καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ λάβῃ ὁ ἀγοραστὴς ὅποιονδήποτε ἀρέσῃ, ἢ νὰ δώσῃ ὁ πωλητὴς ὅποιονδήποτε θέλῃ ἐξ αὐτῶν, ἡ τοιαύτη πώλησις εἶναι ἔγκυρος.

Τὸ σύμφωνον τοῦτο ὀνομάζεται ἐπιλογὴ μεταξύ δύο ἢ πλειόνων.

Ἄρθρ. 317ον. Ἐν τῇ ἐπιλογῇ μεταξύ δύο ἢ πλειόνων εἶναι ἀνάγκη νὰ προσδιορίζηται προθεσμία.

Ἄρθρ. 318ον. Ὁ ἔχων τὴν ἐπιλογὴν μεταξύ δύο ἢ πλειόνων ὀφείλει νὰ προσδιορίσῃ τὸ πρᾶγμα τὸ ὅποσον ἔλαβεν ἐν τῇ λήξει τῆς τεταγμένης προθεσμίας.

Ἄρθρ. 319ον. Ἡ μεταξύ δύο ἢ πλειόνων ἐπιλογὴ μεταβιβάζεται εἰς τὸν κληρονόμον.

Π. χ. Ἐὰν ὁ πωλητὴς προτείνῃ τὴν πώλησιν τριῶν ὑφασμάτων ὁμοειδῶν διαφόρων ποιότητων, ἤτοι πρώτης, δευτέρας καὶ ἐσχάτης, ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ λάβῃ ὁ ἀγοραστὴς ὅποιον θέλῃ ἐξ αὐτῶν ἐν διαστήματι τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ὁ ἀγοραστὴς δεχθῇ τὴν συμφωνίαν ταύτην, ἡ πώλησις εἶναι συνομολογημένη.

Και ἐν τῇ λήξει τῆς ταχθείσης προθεσμίας ὁ ἀγοραστής εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκλέξῃ τὸ ἓν καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ συνωμολογημένον τίμημα αὐτοῦ.

Καὶ ἐὰν πρὸ τῆς ἐπιλογῆς ἀποθάνῃ, ὁ κληρονόμος του εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκλέξῃ καὶ λάβῃ οὕτω τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ὈΨΕΩΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.

Ἄρθρ. 320ον. Ἐάν τις ἀγοράσῃ πρᾶγμα τι χωρὶς νὰ ἴδῃ αὐτὸ ἔχει τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα μέχρις οὗ τὸ ἴδῃ, καὶ ὅταν ἴδῃ αὐτὸ, ἂν μὲν θέλῃ, παραδέχεται τὴν πώλησιν, εἰ δὲ μὴ, ἀκυροῖ αὐτήν. Τοῦτο καλεῖται ἐπιλογὴ ἐξ ὄψεως.

Ἄρθρ. 321ον. Ἡ ἐξ ὄψεως ἐπιλογὴ δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν κληρονόμον.

Ἐνεκα τούτου ἐὰν ὁ ἀγοραστής ἀποθάνῃ πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν, ὁ κληρονόμος γίνεται κύριος τοῦ πράγματος τούτου χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

Ἄρθρ. 322ον. Ὁ πωλητὴς ὅστις πωλεῖ πρᾶγμα τι χωρὶς νὰ ἴδῃ αὐτὸ, δὲν ἔχει τὴν ἐξ ὄψεως ἐπιλογὴν.

Π. χ. Ἐάν τις πωλήτῃ πρᾶγμα τι τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησε χωρὶς νὰ ἴδῃ αὐτὸ, ἢ πώλησις εἶναι συνωμολογημένη ἄνευ ἐπιλογῆς.

Ἄρθρ. 323ον. Ἐν τῇ ἐξ ὄψεως ἐπιλογῇ ἢ ὄψῃ συνίσταται εἰς τὸ γνωρίζαι τὰ μέρη καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ πράγματος, αἵτινες ἐκφράζουσι τὸν κύριον σκοπὸν τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

Π. χ. Ἐάν ὁ ἀγοραστής παρατηρήσῃ τὸ ἔξωθεν μέρος ἀπλοῦ πανίου, τοῦ ὁποίου τὸ τε ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι τὸ αὐτὸ, ἢ τὰ κλαδία κλαδωτοῦ, ἢ τὰς γραμμὰς γραμμωτοῦ ὑφάσματος, ἢ τὸν ματτὸν προβάτου τὸ ὁποῖον θέλει νὰ λάβῃ διὰ τὸ γάλα του, ἢ τὴν ῥάχιν προβάτου τὸ ὁποῖον θέλει νὰ λάβῃ διὰ τὸ κρέας αὐτοῦ, ἢ δοκιμάσῃ τὴν γεῦσιν τινὸς ἐκ τῶν τροφίμων ἢ ποτῶν καὶ

ἀκολούθως ἀγοράση αὐτό, δὲν ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ὄψεως ἐπιλογῆς.

Ἄρθρ. 324ον. Εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἀγοράζονται δεικνυμένου τοῦ δείγματος αὐτῶν ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις τὸ δείγμα.

Ἄρθρ. 325ον. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα εὗρεθῇ κατώτερον τοῦ δείγματος, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν, δύναται δηλαδή νὰ δεχθῇ ἢ ἀποποιηθῇ τὸ πρᾶγμα.

Π. χ. Ὅταν ἀγοράση τις σίτον, ἢ ἔλαιον, ἢ πανίον, ἢ ἐριούχον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ὁμοειδὲς καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, ἀφοῦ πρῶτον ἴδῃ ἐν δείγμα αὐτοῦ, ἐὰν ἀκολούθως εὗρεθῇ τὸ πρᾶγμα κατώτερον τοῦ δείγματος, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

Ἄρθρ. 326ον. Κατὰ τὴν ἀγορὰν ξενῶνος, οἰκίας ἢ καὶ ἄλλης τοιαύτης ἰδιοκτησίας εἶναι ἀνάγκη νὰ παρατηρῇ τις πάντα τὰ δωμάτια αὐτῆς.

Ἐὰν ὅμως πάντα τὰ δωμάτια τῆς οἰκίας ἦναι ὁμοια ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις τὸ ἐν μόνον.

Ἄρθρ. 327ον. Κατὰ τὴν ἐν ὁμάδι ἀγορὰν μὴ ἀντικαταστῶν πραγμάτων πρέπει τις ἵνα ἴδῃ ἕκαστον τούτων ἰδιαιτέρως.

Ἄρθρ. 328ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς ὅστις ἀγοράζει ἐν ὁμάδι μὴ ἀντικαταστατὰ πράγματα ἴδῃ μόνον τινὰ αὐτῶν, μετὰ τὴν ἀγορὰν ἀφοῦ ἴδῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ἰδεῖ πρότερον, καὶ δὲν ἀρέσῃ αὐτὰ, ἔχει τὴν ἐπιλογὴν νὰ παραδεχθῇ ἀθρόως πάντα ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ. Δὲν δύναται δὲ νὰ κρατήσῃ ὅσα ἤρρεσαν αὐτῷ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅσα δὲν τῷ ἤρρεσαν.

Ἄρθρ. 329ον. Ἡ ὑπὸ τυφλοῦ γενομένη ἀγορὰ εἶναι ἔγκυρος ὅταν ὅμως ὁ τυφλὸς ἀγοράση πρᾶγμα τοῦ ὁποῖου ἡ ποιότης καὶ ἡ ἰδιότης εἶναι ἀγνωστος αὐτῷ ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

Π. χ. Ἐὰν ἀγοράση οἰκίαν τῆς ὁποίας ἀγνοεῖ τὴν περιγραφὴν, ὅταν μάθῃ αὐτήν, εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐπικυρώσῃ ἢ νὰ ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν.

Ἄρθρ. 330ον. Ἐὰν ὁ τυφλὸς ἀγοράση πρᾶγμα τι ἀφοῦ πρῶτον τῷ περιγράψῃ τις αὐτὸ δὲν ἔχει τὴν ἐπιλογὴν τῆς ἀκυρώσεως ἢ ἐπικυρώσεως τῆς πωλήσεως.

"Αρθρ. 331ον. Εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα καταλαμβάνονται διὰ τῆς προσψύσεως, ὁ τυφλὸς ἐὰν θέσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ψύσῃ αὐτὰ, καὶ εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα καταλαμβάνονται διὰ τῆς ὄσμηι, ἐὰν ὄσφρανθῇ αὐτὰ καὶ εἰς τὰ ἐκ τῆς γεύσεως γνωριζόμενα ἐὰν γευθῇ ἐξ αὐτῶν, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

Δηλ. ἐὰν ἀγοράσῃ τοιαῦτα πράγματα ἀφοῦ πρῶτον ψύσῃ ἢ ὄσφρανθῇ αὐτὰ, ἢ πώλησις εἶναι ἔγκυρος καὶ ἀμετάκλητος (ὄρα ἀριθ. 114).

"Αρθρ. 332ον. Ἐάν τις παρατηρήσῃ πρᾶγμα τι μὲ ὄμμα ἀγοραστοῦ ἤτοι ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀγοράσῃ αὐτὸ, μετὰ τινὰ δὲ χρόνον γνωρίζων ὅτι πρᾶγμα τι εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχεν ἰδεῖ πρότερον ἀγοράσῃ αὐτὸ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

Ἐὰν ὅμως ἐπισυνέβῃ μεταβολή τις εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο, τότε ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

"Αρθρ. 333ον. Τὸ νὰ ἴδῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνος εἰς ὃν ἀνετέθη κατ' ἐπιτροπὴν (ὁ ἐντολοδόχος) ἢ ἀγορά ἢ ἡ παραλαβὴ αὐτοῦ, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἔβλεπε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ὁ ἐντολεύς.

"Αρθρ. 334ον. Τὸ νὰ ἴδῃ τὸ πρᾶγμα ὁ ἀπεσταλμένος, ἤτοι ἐκεῖνος ὃν ἐπεμφέ τις νὰ λάβῃ καὶ στείλῃ αὐτὸ, δὲν καταστρέφει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ὄψεως ἐπιλογῆς τοῦ ἀγοραστοῦ.

"Αρθρ. 335ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς προβῇ εἰς πρᾶξιν τινὰ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἧτις ἀποτελεῖ ἓν τῶν παρεπομένων τῆς κυριότητος ἀπόλλυσι τὸ ἐξ ὄψεως ἐκλογικὸν δικαίωμα αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΕΜΠΑΘΕΙΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.

"Αρθρ. 336ον. Ἡ ἀπόλυτος πώλησις (1) ἀπαιτεῖ ὅπως τὸ πωλούμενον πρᾶγμα ἢ ἀπηλλαγμένον παντὸς πάθους.

Δηλ. κατὰ τὴν πώλησιν, ἣτις συνομολογεῖται χωρὶς νὰ τεθῆ ὄρος ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔσται ἀκέραιον καὶ ἀβλαβές, ἢ νὰ γείνη λόγος, ὅτι εἶναι ὑγιές, ἢ πλημμελές, ἢ ἐμπαθές, ἢ ἄνευ πάθους, ἀπαιτεῖται ὅπως τὸ πωλούμενον πρᾶγμα ἢ ὑγιές καὶ ἀπηλλαγμένον παντὸς ἐλαττώματος.

"Αρθρ. 337ον. Ὅταν εἰς τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη δι' ἀπολύτου πωλήσεως ἀνακαλυφθῆ ἀρχικὸν πάθος, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς καὶ ἂν μὲν θέλῃ ἐπιστρέφει αὐτὸ, ἂν δὲ οὐχί, κρατεῖ αὐτὸ ἀντὶ τοῦ συνομολογηθέντος τιμήματος.

Δεν δύναται δὲ νὰ κρατήσῃ μὲν τὸ πρᾶγμα, νὰ πληρώσῃ δὲ ὀλιγώτερον τοῦ συνομολογηθέντος τιμήματος διὰ τὸ ἐλάττωμα.

Τοῦτο καλεῖται ἐπιλογὴ ἐξ ἐμπαθείας τοῦ πράγματος.

"Αρθρ. 338ον. Πάθος λέγεται ἐκεῖνο τὸ ἐλάττωμα τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον ὑποβιβάζει τὴν ἀξίαν αὐτοῦ παρὰ τοῖς πραγματογνώμοσι.

"Αρθρ. 339ον. Ἀρχικὸν πάθος λέγεται τὸ ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς τὸ πρᾶγμα ὅταν ἀκόμη τοῦτο εὕρισκετο εἰς χεῖρας τοῦ πωλητοῦ.

"Αρθρ. 340ον. Τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον προσγίγνεται εἰς τὸ πρᾶγμα μετὰ τὴν πώλησιν καὶ πρὸ τῆς παραλαβῆς, ἦτοι ἐνόσω εὕρισκεται εἰς χεῖρας τοῦ πωλητοῦ, θεωρεῖται ὡς ἀρχικὸν ἐλάττωμα.

"Αρθρ. 341ον. Ὅταν ὁ πωλητὴς φανερώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ἔχει τὸ πωλούμενον πρᾶγμα καὶ οὗτος παρα-

---

(1) Ἐκεῖνη δηλαδὴ κατὰ τὴν συγκρότησιν τῆς ὁποίας δὲν ἐγένετο λόγος ἂν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἐλάττωμά τι ἢ ὄχι.

δεχθῆ αὐτό, δὲν ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς ἐπὶ τῇ προ-
φάσει τοῦ ἐλαττώματος τούτου.

"Αρθρ. 342ον. "Όταν ὁ πωλητῆς πωλήσῃ πράγμα τι ἐπὶ τῶν
ὄρων ὅπως ἦναι ἀνεύθυνος διὰ πᾶν ἐλάττωμα τοῦ πράγματος τού-
του, ὁ ἀγοραστῆς δὲν ἔχει τὴν ἐξ ἐμπαθείας ἐπιλογὴν.

"Αρθρ. 343ον. "Όταν ὁ ἀγοραστῆς ἀγοράσῃ τι λέγων ὅτι παρα-
δέχεται τὸ πρᾶγμα μετὰ παντός ἐλαττώματος αὐτοῦ, δὲν μένει
πλέον αὐτῷ τόπος ἀγωγῆς δι' οἰονδήποτε πάθος τοῦ πράγματος.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστῆς ἀγοράσῃ ζῶν τι λέγων, ὅτι παραδέ-
χεται αὐτὸ τυφλόν, χωλόν καὶ μὲ ὅ,τι δήποτε ἄλλο πάθος ἔχη,
δὲν δύναται πλέον νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχει ἀρχικόν τι
ἐλάττωμα.

"Αρθρ. 344ον. "Όταν ὁ ἀγοραστῆς ἀφοῦ γνωρίσῃ τὸ πάθος τοῦ ἀγο-
ρασθέντος πράγματος προβῆ εἰς μίαν τῶν παρεπομένων τῆς κυριότη-
τος πράξεων, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ἐμπαθείας ἐπιλογῆς.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστῆς ἀφοῦ γνωρίσῃ τὸ ἐλάττωμα τοῦ πράγ-
ματος ζητήσῃ νὰ πωλήσῃ αὐτὸ, ἦτοι ἂν ἐκθῆσῃ αὐτὸ πρὸς πώ-
λησιν, δεικνύει οὕτως, ὅτι παραδέχεται τὸ ἐλάττωμα καὶ δὲν δύ-
νεται πλέον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα.

"Αρθρ. 345ον. Ἐὰν ἀφοῦ ἐπισυμβῆ μεταγενέστερόν τι πάθος εἰς
τὸ πρᾶγμα εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ ἀνακαλυφθῆ
ἀκολούθως καὶ ἀρχικόν τι ἐλάττωμα αὐτοῦ, ὁ ἀγοραστῆς δὲν δύ-
νεται νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸ εἰς τὸν πωλητὴν, δικαιούται ὅμως ἵνα
ἀπαιτήσῃ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστῆς ἀφοῦ κατακερματίσῃ ἐν κομμάτιον ὑ-
φάσματος ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτῷ ἀρχικόν τι ἐλάττωμα, ἦτοι ἂν
εὔρῃ ὅτι τὸ ὕφασμα ἦτο σαθρὸν ἢ κεκαυμένον, δὲν δύναται πλέον
νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ, διότι κατακερματίζων αὐτὸ προσέθηκεν εἰς αὐτὸ
καὶ ἄλλα ἐλαττώματα· δύναται ὅμως ἵνα ζητήσῃ ἐλάττωσιν τοῦ
τιμήματος.

"Αρθρ. 346ον. Ἡ δέουσα ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος ἐξακριβοῦται
διὰ τῆς ἀμερολήπτου γνωματεύσεως εἰδικῶνπραγματογνωμῶν
κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Γίνεται ἡ ἐκτίμησις τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ πράγματος ὑποτιθεμένου ἄνευ πάθους καὶ ἀκολούθως ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία αὐτοῦ ἐμπαθοῦς ἔντος. Ἐπειτα ὑπολογίζει τις ποσοστὸν μέρος τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος ὑγιοῦς ὑποτιθεμένου εἶναι ἡ διαφορὰ ἢ μεταξὺ τῶν δύο εἰρημένων τιμῶν, τὸ δὲ ποσοδὸν τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πρὸς τὸ συνωμολογημένον τίμημα, ἦν καὶ ἡ εἰρημένη διαφορὰ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος ἀβλαβοῦς, εἶναι ἡ δέουσα ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος.

Π. χ. Ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἀγοράσῃ ἐν κομμάτιον ὑφάσματος ἀντὶ ἐξήκοντα γροσίων καὶ ἀφοῦ κατακερματίσῃ αὐτὸ γνωρίσῃ τὸ ἀρχικὸν ἐλάττωμά του, ἐὰν οἱ πραγματογνώμονες ἀποφανθῶσιν ὅτι τὸ ὕφασμα τοῦτο ἄνευ μὲν ἐλαττώματος ἤξιζε πραγματικῶς 60 γρόσια, ἤδη δὲ ἔχον τὸ ἀρχικὸν ἐλάττωμα ἀξίζει 45 γρ., ἡ ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος εἶναι 15 γρ. καὶ ταῦτα δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ ὁ ἀγοραστὴς παρὰ τοῦ πωλητοῦ. Ἐὰν δὲ ἀποφανθῶσιν ὅτι τὸ ὕφασμα ἐκεῖνο ἀβλαβὲς μὲν ἤξιζεν 80 γρ., ἔχον δὲ τὸ ἐλάττωμα ἀξίζει 60 γρ. ἐπειδὴ ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τιμῶν διαφορὰ, ἣτις σύγκριται ἐξ 20 γροσίων εἶναι τὸ τέταρτον τῶν 80 γροσίων, ὁ ἀγοραστὴς δικαιούται ἵνα ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ τὸ τέταρτον τοῦ συνωμολογηθέντος τιμήματος τοῦ ὑφάσματος, ἣτοι 15 γρόσια.

Ἐὰν πάλιν ἀποφανθῶσιν, ὅτι τὸ ὕφασμα τοῦτο ἀβλαβὲς μὲν ἤξιζε 50 γρ., ὡς ἔχει δ' ἤδη ἐμπαθῶς ἀξίζει μόνον 40 γρ., ἐπειδὴ ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τιμῶν διαφορὰ 10 γρ. εἶναι τὸ πέμπτον τῶν 50 γροσίων, ὡς δέουσα ἐλάττωσις τοῦ τιμήματος θεωροῦνται τὰ 12 γρ., τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ πέμπτον τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος (δηλ. τῶν 60 γροσίων).

Ἄρθρ. 347ον. Ὅταν ἐκλείψῃ τὸ μεταγενέστερον πάθος, τὸ ἀρχικὸν γίνεται πάλιν αἰτία ἐπιστροφῆς.

Π. χ. Ἐὰν τις ἀγοράσῃ ζῶον καὶ ἀφοῦ τοῦτο ἀσθενήσῃ παρ' αὐτῷ ἀναφανῇ τὸ ἀρχικὸν πάθος αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸ εἰς τὸν πωλητὴν, ἀλλὰ λαμβάνει τὴν ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος.

Ἐὰν ὁμοῦς θεραπευθῇ ἡ ἀσθένεια αὕτη, ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ζῶον εἰς τὸν πωλητὴν διὰ τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ἐλάττωμα.

*Αρθρ. 348ον. Ὄταν τὸ πωληθὲν πρᾶγμα εὐρισκόμενον παρὰ τῷ ἀγοραστῇ προσλάβῃ μεταγενέστερόν τι πάθος καὶ ἀκολούθως ἀναφανῆ ἕτερον ἀρχικὸν ἐν αὐτῷ, ὃ δὲ πωλητῆς συγκατανεύσῃ νὰ τῷ ἐπιστραφῇ τὸ πρᾶγμα μετὰ τοῦ μεταγενεστέρου τούτου ἐλαττώματος αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τι τὸ κωλύον τὴν ἐπιστροφὴν, ὁ ἀγοραστῆς δὲν δύναται πλέον ἵνα ἀπαιτήσῃ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος, ἀλλ' ἢ ἐπιστρέφει τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πωλητὴν, ἢ παραδέχεται αὐτὸ ἀνθ' ὄλου τοῦ συνομολογηθέντος τιμήματος αὐτοῦ.

Προσέτι καὶ ὅταν ὁ ἀγοραστῆς πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀφοῦ γνωρίσῃ τὸ ἀρχικὸν πάθος αὐτοῦ, δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπαιτήσῃ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοράσας ἐν κομμάτιον πανίου καὶ κόψας αὐτὸ εἰς χιτῶνας εὖρη ἀκολούθως ὅτι τὸ πανίον ἦτο βεβλαμμένον καὶ οὕτως ἔχον πωλήσῃ αὐτὸ εἰς ἕτερον, δὲν δύναται ἵνα ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος.

Διότι ὁ πωλητῆς δύναται νὰ εἶπῃ ὅτι ἐδέχετο νὰ τῷ ἐπιστραφῇ τὸ πρᾶγμα μετὰ τοῦ ἐπισυμβάντος αὐτῷ ἐλαττώματος, ἦτοι κεκομμένον, ὃ δὲ ἀγοραστῆς πωλήσας αὐτὸ τὸ ἐκράτησε (κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ἐπιστροφὴν).

*Αρθρ. 349ον. Ἡ προσαύξισις ἦτοι ἢ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ γινόμενη προσθήκη εἰς τὸ πωληθὲν πρᾶγμα ἐτέρου πράγματος ἀνήκοντος εἰς αὐτὸν κωλύει τὴν ἐπιστροφὴν.

Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστῆς ῥάψῃ ἢ βάψῃ τὸ πανίον, ἢ φυτεύσῃ τὴν γῆν, ἢν ἡγόρασεν, ἐπειδὴ προσετέθησαν εἰς τὸ ἀγοραστὲν πρᾶγμα κλωσται, βεκφῆ καὶ δένδρα ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀγοραστὴν ταῦτα κωλύουσι τὴν ἐπιστροφὴν.

*Αρθρ. 350ον. Ὄταν ὑπάρχῃ κώλυμα ἐπιστροφῆς καὶ ἂν θέλῃ ὁ πωλητῆς, δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὀπίσω τὸ ἐμπαθὲς πρᾶγμα, ἀλλ' ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος. Μάλιστα δὲ καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἀγοραστῆς δὲν λάβῃ γινῶσιν τοῦ ἀρχικοῦ πάθους ἢ ἀφοῦ ἐκποιήσῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο εἰς ἕτερον, δύναται πάλιν νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος.

Π. χ. Ἐὰν ἀφοῦ ὁ ἀγοραστῆς κόψῃ ὑποκάμισα ἀπὸ ἐν κομμά-

τιον ὑφάσματος τὸ ὅποιον ἠγόρασε, γνωρίση ὅτι τὸ πανίον τοῦτο ἦτο σαπρὸν, καὶ θέλων καὶ δεχόμενος ὁ πωλητῆς δὲν λαμβάνει ὀπίσω αὐτό, ἀλλ' ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος· καὶ ἂν δὲ ἀκόμη πωλήσῃ ὁ ἀγοραστῆς ἐκεῖνο τὸ ὑποκάμισον, λαμβάνει τὴν ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος παρὰ τοῦ πωλητοῦ τοῦ πανίου.

Διότι προστεθείσης εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς κλωστής, ἥτις εἶναι κτήμα τοῦ ἀγοραστοῦ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ πωλητῆς νὰ εἴπῃ: ἐγὼ τὸ ἐλάμβανον ὅπως εἶχε κεκομμένον καὶ ἐρράμμενον καὶ ἐπομένως ὁ ἀγοραστῆς δὲν ἐκράτησεν αὐτό διὰ τῆς πωλήσεως.

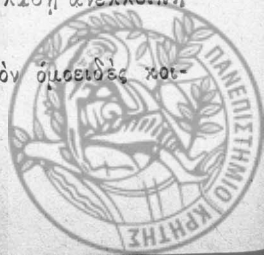
Ἄρθρ. 351ον. Ὅταν τινὰ τῶν πραγμάτων, ἅπερ ἠγοράσθησαν ἀθροως ἀποδειχθῶσιν ἐμπαθῆ, ἐὰν ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆ γείνη πρὸ τῆς παραλαβῆς, ὁ ἀγοραστῆς ἐπιστρέφει τὸ ὅλον, ἢ δέχεται αὐτὸ ἀντὶ τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος. Δὲν ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα ἀποποιούμενος τὰ ἐμπαθῆ νὰ κρατήσῃ τὰ λοιπὰ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πάθους γείνη μετὰ τὴν παραλαβὴν, εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν τὰ πωληθέντα πρᾶγματα δὲν βλάπτονται χωριζόμενα, ὁ ἀγοραστῆς ἐπιστρέφει τὰ ἐμπαθῆ μόνον λαμβάνων ὀπίσω τὴν εἰς αὐτὰ ὑγιᾶ ὑποτιθέμενα ἀναλογοῦσαν μερίδα τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τῶν ἐμπαθῶν καὶ τὰ ὑγιᾶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πωλητοῦ.

Εἰς δὲ τὴν περίστασιν καθ' ἣν ὑπάρχει βλάβη εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀθροίσματος ἐπιστρέφει τὸ ὅλον διὰ μιᾶς, ἢ δέχεται τὸ ὅλον ἀντὶ τοῦ συνωμολογημένου τιμήματος.

Π. χ. Ἐὰν ἐκ δύο φρεσίων τὰ ὅποια ἠγόρασε τις ἀντὶ τεσσαράκοντα γροσίων τὸ ἐν ἀποδειχθῆ πρὸ τῆς παραλαβῆς ἐμπαθὲς, ἐπιστρέφει αὐτὸ ὁ ἀγοραστῆς κρατῶν ἐκ τῶν 40 γροσίων, τὴν εἰς αὐτὸ ὑγιᾶς ὑποτιθέμενον ἀναλογοῦσαν μερίδα· ἀλλ' ἐὰν ἀγοράσῃ ζευγὸς ἐμβάδων καὶ μετὰ τὴν παραλαβὴν ἀποδειχθῆ ἡ μία αὐτῶν ἐμπαθῆς δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμφοτέρας καὶ νὰ λάβῃ ἀνελλιπέη τὰ χρήματά του.

Ἄρθρ. 352ον. Ἐὰν τις ἀγοράσας ὠρισμένον ποσὸν ὀμσειδῆς κοι-

λομετρουμένων ή σταθμωμένων πραγμάτων και παραλαβών αυτό εύρη τινά σαπρά έχει την έπιλογήν νά παραδεχθῆ όλόκληρον τὸ ποσὸν ἢ νά έπιστρέψῃ αὐτὸ όλόκληρον.

Ἄρθρ. 353ον. Ὅταν ὁ αγοραστὴς σῆτος και τὰ τούτω ὅμοια γεννήματα ἀποδειχθῶσι χωματώδη, ἐάν μὲν τὸ ἐν αὐτοῖς χῶμα θεωρηθῆ κατὰ τοπικὴν συνήθειαν ὡς ὀλίγον, ἢ πώλητις εἶναι ἔγκυρος και ἀμετάκλητος· ἐάν δὲ τὸ χῶμα ἦναι τοσοῦτον ὥστε νά θεωρηθῆται κοινῶς ὡς ἐλάττωμα, ὁ αγοραστὴς ἔχει τὴν έπιλογήν.

Ἄρθρ. 354ον. Ὅταν μεταξύ τῶν αγορασθέντων ὤν, καρῶν και ἄλλων παραπλησίων ἀνακαλυφθῶσιν ὀλίγα τινά μόνον σαπρά και βεβλαμμένα ὡς 3 τοῖς $\frac{0}{10}$, τὸ μικρὸν τοῦτο πάθος ὡς συνήθως ἀπαντῶμενον δὲν βλάπτει τὴν πώλησιν.

Ἐάν ὅμως τὰ ἐμπαθῆ ὡς πολλὰ και ἄνω τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον έπιτρέπει ἢ συνήθεια ὡς 10 τοῖς $\frac{0}{10}$, ἢ πώλησις εἶναι ἄκυρος και ὁ αγοραστὴς έπιστρέφει αὐτὰ πάντα ὁμοῦ και λαμβάνει ὀπίσω ἀνελλειπῶς τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 355ον. Ἐάν τὸ πρᾶγμα ἀποδειχθῆ τοιοῦτον ὥστε νά μὴ δύναται νά ὠφελθῆ τις ἐξ αὐτοῦ, ἢ πώλησις εἶναι ἄκυρος και ὁ αγοραστὴς λαμβάνει ὀπίσω ὅλον τὸ τίμημα.

Π. χ. Ἐάν τὰ ὡς, τὰ ὁποῖα ἠγόρασέ τις ἀποδειχθῶσι βεβλαμμένα εἰς τρόπον ὥστε νά ἦναι πάντη ἄχρηστα, ὁ αγοραστὴς λαμβάνει ὀπίσω τὰ χρήματά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΟΓΚΟΥ ΒΛΑΒΗΣ ΚΑΙ ΔΟΛΟΥ.

Ἄρθρ. 356ον. Ὅταν ἐν τῇ πωλήσει υπάρχη υπέρογκος βλάβη ἔνευ δόλου (ἴδε ἄρθρ. 164 και 165), ὁ ἀπατηθὴς δὲν δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν.

Ἡ πώλησις ὅμως ὀρθανικῶν πραγμάτων δὲν εἶναι ἔγκυρος, ἐάν

υπάρχη ἐν αὐτῇ ὑπέρογκος βλάβη καὶ ὅταν ἀκόμη αὕτη δὲν ἐγένετο δολίως.

Τὰ ἀφιερωματικὰ πράγματα (βακουφικὰ) καὶ τὰ δημόσια (πέιτ-εὶλ μάλ) ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν τῶν ὀφραρικῶν κατηγορίαν.

Ἄρθρ. 357ον. Ἐὰν ὁ εἷς τῶν συμβαλλομένων καταδολιευθῇ τὸν ἕτερον καὶ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐν τῇ πωλήσει ὑπῆρξεν ὑπέρογκος βλάβη προερχομένη ἐκ ταύτης τῆς καταδολιεύσεως, ὁ ἀπατηθεὶς δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν.

Ἄρθρ. 358ον. Κατὰ τὸν θάνατόν τινος ὑποστάντος ὑπέρογκον βλάβην ἔνεκα δόλου, τὸ δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ καταδολιεύσεως δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν κληρονόμον αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 359ον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς ὄν καταδολιεύθῃ ὁ πωλητὴς ἐν τῇ πωλήσει, ἀφοῦ ἐννοήσῃ τὴν ὑπέρογκον βλάβην προβῆ εἰς τινὰ τῶν παρεπομένων τῇ κυριότητι πράξεων ἐπὶ τοῦ πράγματος, δὲν μένει πλέον αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

Ἄρθρ. 360ον. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη διὰ δόλου ἐπὶ ὑπερόγκῳ βλάβῃ φθαρῇ ἢ ἀπολεσθῇ, ἢ ἂν προσκτήσῃται τι μεταγενέστερον πάθος, ἢ εἰάν προστεθῇ τι ἐπ' αὐτοῦ, (οἷον, ἂν τὸ πωληθὲν ᾦναι γήπεδον καὶ οἰκοδομηθῇ κτίριον ἐπ' αὐτοῦ) ὁ ἀπατηθεὶς δὲν δύναται πλέον ἵνα ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΕΝΟΣ ΕΚΑΣΤΟΥ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ
ΕΙΣ ΕΞ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

"Αρθρ. 361ον. Κατά τήν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως ὑπάρχει ὄρος ἀπαραίτητος, ὅπως τὰ συστατικά αὐτῆς πηγάζωσιν ἐξ ἀνθρώπου ἔχοντος τὸ δικαίωμα τοῦ συναλλάττεσθαι, ἤτοι ἔχοντος σώας τὰς φρένας καὶ ἐνήλικος, καὶ ὅπως ἡ πώλησις ἀναφέρηται εἰς ἀντικείμενον πραγματοποιήσιμον.

"Αρθ. 362ον. Ἡ πώλησις ἐν τοῖς συστατικοῖς τῆς ὁποίας ὑπάρχει τις πλημμέλεια ὡς ἡ πώλησις παράφρονος, εἶναι ἄκυρος.

"Αρθρ. 363ον. Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως εἶναι τὸ νὰ ὑπάρχη τὸ πωλούμενον πρᾶγμα, τὸ νὰ ἦναι δυνατὴ ἡ παράδοσις αὐτοῦ καὶ τὸ νὰ ἦναι ἐντὸς συναλλαγῆς (μὴ τεκαββίμ).

"Ὅθεν ἡ πώλησις τοῦ ἀνυπάρχοντος, τοῦ ἐκτὸς συναλλαγῆς ἢ τοῦ ὁποίου ἡ παράδοσις εἶναι ἀδύνατος, εἶναι ἄκυρος.

"Αρθρ. 364ον. Ἡ ὑπὸ ὄρον συνομολογηθεῖσα πώλησις, ἥς τὴν νόμιμον σύστασιν κωλύουσι δευτερεύοντά τινα προσόντα, οἷα εἰσὶ τὸ νὰ ἦναι ἄγνωστον τὸ πωλούμενον πρᾶγμα, ἢ νὰ ὑπάρχη πλημμέλειά τις (χαλέλ) ἐν τῷ τιμήματι, εἶναι πλημμελής.

"Αρθρ. 365ον. Ὅπως ἡ πώλησις ἦναι ἐκτελεστὴ (ναφή), ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ πωλητὴς ἦναι κύριος τοῦ πωλουμένου πράγματος ἢ ἀντιπρόσωπος τοῦ κυρίου, ἢ ἐπίτροπος, ἢ κηδεμὼν αὐτοῦ (βελη ἢ βασή) καὶ ἵνα μὴ ἕτερός τις ἔχη δικαίωμά τι κυριότητος ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐκεῖνου.

Ἄρθρ. 366ον. Ἡ πλημμελής πώλησις μετὰ τὴν παραλαβὴν γίνεται ἐκτελεστή.

Δηλ. Ἐπιτρέπεται τῷ ἀγοραστῇ ἢ ἐπὶ τοῦ πωληθέντος πράγμα-
τος κυριότης.

Ἄρθρ. 367ον. Ὅταν ὑπάρχη ἐκλογικόν τι δικαίωμα, ἢ πώλησις
δὲν εἶναι ἀμετάκλητος (λιαζίμ).

Ἄρθρ. 368ον. Ἡ πώλησις, ἐν ἣ ἔνουπάρχετι δικαίωμα τρίτου τι-
νός ὡς ἢ ἀυθαίρετος (φουζουλι) πώλησις ἀλλοτρίου καὶ ἢ ἐνουπο-
θήκου πράγματος δὲν θεωρεῖται ὡς τελείως συνωμολογημένη ἢ ἀφοῦ
δῶση τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν ὁ τρίτος ἐκεῖνος δικαιούχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ.

Ἄρθρ. 369ον. Ἐνέργεια τῆς συνωμολογημένης πωλήσεως εἶναι
ἡ κυριότης.

Δηλ. συνωμολογηθείσης ἀπαξ τῆς πωλήσεως, ὁ μὲν ἀγοραστής
γίνεται κύριος τοῦ πράγματος, ὁ δὲ πωλητῆς τοῦ τιμήματος.

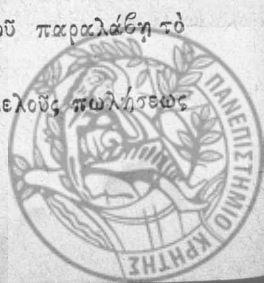
Ἄρθρ. 370ον. Ἡ ἀκύρος πώλησις οὐδὲν ἐμφαίνει κύρος (οὐδε-
μίαν ἔχει ἐνέργειαν). (᾽Ορα ἄρθρ. 110).

᾽Οθεν ὅταν ἐν τῇ ἀκύρῳ πωλήσει ὁ ἀγοραστής παραλάβῃ τὸ
πωλούμενον ἀδεία τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀπολεσθῇ τοῦτο εἰς χεῖράς
του ἄνευ αἰτίας αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκετο πλησίον του ἢ ὡς
παρακαταθήκη, δὲν δικαιούται ὁ πωλητῆς νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ
ἀποζημίωσιν.

Ἄρθρ. 371ον. Ἡ πλημμελής πώλησις ἀποκτᾷ τὸ κύρος ἐρῶμενης
πωλήσεως ἅμα τῇ παραλαβῇ. (᾽Ορα ἄρθρ. 109.)

Δηλ. ὅταν ὁ ἀγοραστής τῇ ἀδεία τοῦ πωλητοῦ παραλάβῃ τὸ
πωλούμενον γίνεται κύριος αὐτοῦ.

᾽Οθεν ἐὰν τὸ πρᾶγμα τὸ ἀγορασθὲν διὰ πλημμελοῦς πωλήσεως

ἀπολεσθῆ παρὰ τῷ ἀγοραστῇ, οὗτος ὀφείλει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν πωλητὴν.

Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ἀπολεσθὲν ᾖ ἐκ τῶν ἀντικαταστατῶν (μισολιγατδάν), δίδει ὁ ἀγοραστὴς τῷ πωλητῇ ἕτερον ὅμοιον τοῦ ἀπολεσθέντος, ἐὰν δὲ ἐκ τῶν τιμικῶν, τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς παραλαβῆς ἀξίαν αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 372ον. Ἐν τῇ πλημμελεῖ πωλήσει ἐκάτερος τῶν συμβαλλομένων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυρώσῃ τὸ συνάλλαγμα.

Ἄλλ' ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἀπολεσθῆ ἐν χερσὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἀποβάλῃ αὐτὸ ἐκ τῆς κυριότητός του διὰ τινος τρόπου, οἷον διὰ καταναλώσεως ἢ ἐκποιήσεως ἑτέρω, δι' ἐγκύρου πωλήσεως ἢ διὰ δωρήσεως, ἢ ἐὰν προσθέσῃ τι εἰς αὐτὸ, οἷον ἐὰν ᾖ οἰκία καὶ ἐπισκευάσῃ αὐτήν, ἢ γῆ καὶ φυτεύσῃ δένδρα ἐπ' αὐτῆς, ἢ ἐὰν τέλος μεταβάλῃ αὐτὸ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀλλάξῃ τὸ ὄνομά του, οἷον ἂν ᾖ σῖτος καὶ ἀλέσας μεταβάλῃ αὐτὸν εἰς ἄλευρον κτλ., δὲν μένει εἰς οὐδέτερον τῶν συμβαλλομένων τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως.

Ἄρθρ. 373ον. Κατὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς πλημμελοῦς πωλήσεως, ἐὰν κατεβλήθῃ ἤδη τὸ τίμημα, ὁ ἀγοραστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρακατάσῃ τὸ πρᾶγμα μέχρις οὗ ὁ πωλητὴς ἀποδώσῃ τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 374ον. Ἡ ἐκτελεστὴ πώλησις ἐμφαίνει ἐνέργειαν ἅμα τῇ συστάσει αὐτῆς. (Ὅρα ἄρθρ. 113).

Ἄρθρ. 375ον. Ἐν τῇ ἀμετακλήτως ἐκτελεστῇ πωλήσει (ναφήζε λιαζίμ) οὐδέτερος τῶν συναλλαττομένων δύναται νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος. (Ὅρα ἄρθρ. 114).

Ἄρθρ. 376ον. Ἐν τῇ ἀκυρωσίμῳ αἰρετικῇ (γάιρι λιαζίμ) πωλήσει ὁ ἔχων τὴν ἐπιλογὴν δύναται νὰ ἀκυρώσῃ τὸ συνάλλαγμα. (Ὅρα ἄρθρ. 115).

Ἄρθρ. 377ον. Ἡ ἐξηρητημένη (μεβκούφ) πώλησις λαμβάνει τὸ κύρος ἅμα δοθείσης τῆς ἀδείας. (Ὅρα ἄρθρ. 111).

Ἄρθρ. 378ον. Ἐν τῇ αὐθακίρῳ πωλήσει (ἦτοι ἐν τῇ πωλήσει ἀλλοτρίου πράγματος) ἐὰν ὁ κύριος τοῦ πράγματος, ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος, ἢ ὁ ἐπίτροπος, ἢ ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ δώσῃ ἀδειαν, ἢ πώλησις γίνεται ἐκτελεστῇ, εἰ δ' οὐ, ἀνατρέπεται. (Ὅρα ἄρθρ. 111).

Ἄλλ' ὅπως ἡ ἄδεια ἔχη κύρος ἀπαιτεῖται ἵνα, ὅταν αὐτὴ δίδω-
ται, ὑπάρχωσι καὶ ὁ πωλητὴς, καὶ ὁ ἀγοραστὴς, καὶ ὁ δίδων τὴν
ἄδειαν καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐὰν δ' εἰς τούτων ἐκλείψῃ, ἡ ἄδεια δὲν εἶ-
ναι νόμιμος.

Ἄρθρ. 379ον. Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπ' ἀνταλλαγῇ πωλήσει (μούκα-
γεζέ) ἀμφοτέρω τὰ ἀνταλλασσόμενα πράγματα κατέχουσι τὴν τοῦ
πωλουμένου θέσιν, ἰσχύουσι ἐπ' αὐτῶν αἱ περὶ τοῦ πωλουμένου
(μεπὶ) διατάξεις. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἤθελεν ἀναφυῆ
διένεξις τις εἰς τὴν παράδοσιν, ἀμφοτέροι οἱ συναλλασσόμενοι πα-
ραδίδουσι καὶ παραλαμβάνουσι συγχρόνως. (Ἔρα ἄρθρ. 122).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΠΩΛΗΣΕΩΣ ἩΤΟΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΕΛΠΙΖΟΜΕΝΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ (ΣΕΛΕΜ).

Ἄρθρ. 380ον. Ὅπως ἡ πώλησις, οὕτω καὶ ἡ προπώλησις συνο-
μολογεῖται διὰ προτάσεως καὶ παραδοχῆς.

Π. Χ. Ὅταν ὁ ἀγοραστὴς εἴπῃ, ὅτι προπληρόνειε τὸν πωλητὴν
1000 γρόσια δι' 100 κοιλὰ σίτου καὶ ὁ πωλητὴς ἀπαντήσῃ ὅτι ἐ-
δέχθη αὐτὰ, ἡ προπώλησις εἶναι συνωμολογημένη.

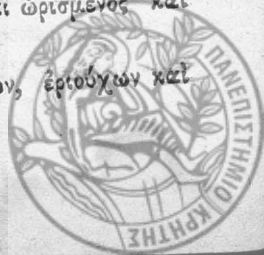
Ἄρθρ. 381ον. Ἡ προπώλησις εἶναι ἔγκυρος ἐπὶ μόνων τῶν
πραγμάτων τῶν ὁποίων εἶναι δυνατόν νὰ ὀρίσῃ τις τὸ ποσὸν καὶ
τὴν ποιότητα.

Ἄρθρ. 382ον. Τὸ ποσὸν τῶν μετρούμενων καὶ τῶν σταθμωμέ-
νων ὀρίζεται διὰ κοιλοῦ, ζυγίου καὶ πήχεως.

Ἄρθρ. 383ον. Τὸ ποσὸν τῶν ἀντικαταστατῶν ἀριθμουμένων ὀ-
ρίζεται οὐ μόνον δι' ἀριθμήσεως ἀλλὰ καὶ διὰ κοιλοῦ καὶ ζυγίου.

Ἄρθρ. 384ον. Εἰς τὴν προπώλησιν ὀπτῶν πλίνθων, κεράμων καὶ
τῶν τοιούτων ἀριθμουμένων ἀπαιτεῖται ἵνα ᾖναι ὠρισμένως καὶ
γνωστὸς ὁ τύπος (καλούπι) αὐτῶν.

Ἄρθρ. 385ον. Εἰς τὴν προπώλησιν ὑφασμάτων, ἐρούχων καὶ

ἄλλων τοιούτων διὰ πῆχως μετρομένων δεόν ἵνα ὀρίζηται τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν, ἢ λεπτότης των, ἢ ὕλη ἐξ ἧς θὰ ἦναι κατασκευασμένα καὶ τίνος τύπου προϊόν θὰ ἦναι.

Ἄρθρ. 386ον. Διὰ νὰ ἦναι ἡ προπώλησις ἔγκυρος ἀπαιτεῖται ἵνα ἢ ὠρισμένον τὸ γένος τοῦ πωλουμένου πράγματος (δηλ. νὰ ὀρίζηται ἂν ἦναι σίτος, ὄρυζα, φοίνικες), τὸ εἶδος αὐτοῦ (δηλ. νὰ ὀρίζηται ἂν παράγηται διὰ τῆς βροχῆς μόνον ἢ δι' ἀρδεύσεως) καὶ ἡ ποιότης αὐτοῦ (δηλ. ἂν ἦναι πρῶτης ἢ δευτέρας κ. τ. λ. ποιότητος) καὶ τέλος ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς παραδόσεως τοῦ τε πράγματος καὶ τοῦ τιμήματος.

Ἄρθρ. 387ον. Πρὸς διατήρησιν τοῦ κύρους τῆς προπωλήσεως ἀπαιτεῖται ὅπως καταβληθῇ τὸ τίμημα ἐν τῇ ὁμηγύρει τῆς συστάσεως τοῦ συναλλάγματος.

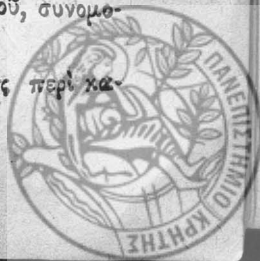
Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς καταβολῆς ἀποχωρισθῶσιν οἱ συμβαλλόμενοι, τὸ συνάλλαγμα τῆς προπωλήσεως ἀκυροῦται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ.

Ἄρθρ. 388ον. Ὅταν τις εἴπῃ εἰς τεχνίτην τινά: κατασκευάσον μοι τοιοῦτόν τι πᾶγμα ἀντὶ τόσων γροσίων καὶ ὁ τεχνίτης παραδεχθῇ, συνομολογεῖται οὕτω πώλησις διὰ παραγγελίας. Π. χ. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς δεικνύων τὸν πόδα του εἴπῃ εἰς τὸν ὑποδηματοποιόν: κατασκευάσον μοι ἐν ζευγος ὑποδημάτων ἐκ τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου δέρματος ἀντὶ τόσων γροσίων καὶ ὁ ὑποδηματοποιὸς παραδεχθῇ τὴν πρότασιν, ἢ ἂν συμφωνήσῃ τις μετὰ ναυπηγοῦ περὶ κατασκευῆς ἀκατίου ἢ πλοίου δεικνύων αὐτῷ τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὰς ἄλλας ιδιότητας αὐτοῦ, συνομολογεῖται οὕτως ἡ παραγγελία.

Ἐπίσης, ἐὰν συμφωνήσῃ τις μετ' ἐργοστασιάρχου τινὸς περὶ κα-

τασκευῆς βελονωτῶν τουφεκίων ὀρίζων τὸ μῆκος, τὴν ὀλκὴν καὶ τὰ λοιπὰ προσόντα αὐτῶν καὶ τὴν τιμὴν ἑνὸς ἐκάστου αὐτῶν, ἢ παραγγελία οὕτως εἶναι συναμολογημένη.

Ἄρθρ. 389ον. Ἐπὶ πάντων γενικῶς τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἔθος νὰ κατασκευάζωνται διὰ παραγγελίας, ἢ παραγγελία εἶναι ἔγκυρος.

Ἐπὶ τῶν πραγμάτων ὅμως, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἔθος νὰ παραγγέλλωνται, ἐὰν μὲν ὀρισθῇ προθεσμία τότε γίνεται προπώλησις, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἰσχύουσιν αἱ περὶ τῆς προπώλησεως διατάξεις.

Ἐὰν δὲ δὲν ὀρισθῇ προθεσμία, τότε θεωρεῖται ὡς παραγγελία.

Ἄρθρ. 390ον. Κατὰ τὴν παραγγελίαν εἶναι ἀνάγκη ὅπως περιγράψῃ τις τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὥστε νὰ γείνη ὅσον θέλει αὐτό.

Ἄρθρ. 391ον. Κατὰ τὴν παραγγελίαν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσῃ τις προπληρωτέα χρήματα.

Ἄρθρ. 392ον. Ἀφοῦ συνομολογηθῇ ἡ παραγγελία, οὐδέτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν δύναται νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος.

Ἐὰν ὅμως τὸ παραγγελθὲν δὲν ᾔναι ὅμοιον πρὸς τὴν περιγραφὴν, ὁ παραγγείλας ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΘΑΝΑΤΙΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΝΟΜΟΛΟΓΟΥ- ΜΕΝΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ.

Ἄρθρ. 393ον. Ἐὰν ἐν ᾧ ἀσθενῆτις ἐπιθανάτιος πώλησῃ τι εἰς ἓνα τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἢ πώλησις δὲν συνίσταται εἰμὴ μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τῶν λοιπῶν κληρονόμων. Ἐὰν μὲν οἱ κληρονόμοι συγκατανεύσωσιν εἰς αὐτὴν, ἢ πώλησις εἶναι ἐκτελεστέα (γὰρ): ἐὰν δὲ οὐχί, οὐδὲν ἔχει κύρος.

Ἄρθρ. 394ον. Ἐὰν ἐν ᾧ ἀσθενῇ τις ἐπιθανατίως, πωλήσῃ ἀντὶ τῆς κατ' ἐκτίμησιν ἀξίας αὐτοῦ πρᾶγμα τι εἰς τινα μὴ κληρονόμον αὐτοῦ, ἢ πώλησις εἶναι ἐρῶμένη καὶ ἔγκυρος. Ἐὰν δὲ πωλήσας τὸ πρᾶγμα συγκαταβατικῶς (μουχαπίτ-ιλέ) ἐπὶ τιμήματι κατωτέρῳ τῆς κατ' ἐκτίμησιν ἀξίας του καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἀποθάνῃ, πάλιν ἢ πώλησις εἶναι ἐρῶμένη καὶ ἔγκυρος, ὅταν ἢ γενομένη εἰς τὸν ἀγοραστὴν συγκατάβασις (μουχαπίτ) δὲν ἦναι ἀνωτέρα τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Καὶ ὅταν ἢ συγκατάβασις (μουχαπίτ) ἦναι ἀνωτέρα τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ὁ ἀγοραστὴς ὑποχρεοῦται ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ἐλλείπον μέχρι τῆς θεμιτῆς συγκαταβάσεως.

Ἐὰν δὲ δὲν ἀναπληρώσῃ αὐτὸ, οἱ κληρονόμοι διαλύουσι τὴν πώλησιν.

Π. χ. Ἐὰν ἀνθρωπὸς τις μὴ κεκτημένος ἕτερον τι ἢ μίαν οἰκίαν ἀξίας 1500 γρ. πωλήσῃ αὐτὴν ἀντὶ χιλίων γροσίων εἰς ἕτερον μὴ ὄντα κληρονόμον αὐτοῦ, καθ' ὃν καιρὸν ἀσθενεῖ ἐπιθανατίως, καὶ ἀποθάνῃ ἀφοῦ παραδώσῃ τὴν οἰκίαν, ἐπειδὴ ἢ συγκατάβασις (μουχαπίτ) 500 γρ. ἦν ἔκαμεν εἰς τὸν ἀγοραστὴν εἶναι ἕση πρὸς τὸ τρίτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ πώλησις εἶναι ἐρῶμένη καὶ ἔγκυρος καὶ οἱ κληρονόμοι δὲν δύνανται νὰ διαλύσωσιν αὐτήν.

Ἐὰν ὅμως ὁ ἐπιθανάτιος ἀσθενὴς πωλήσῃ καὶ παραδώσῃ τὴν οἰκίαν ταύτην ἀντὶ 500 γροσ., ἐπειδὴ ἢ συγκατάβασις τῶν 1000 γροσίων ἦν ἔκαμεν εἰς τὸν ἀγοραστὴν εἶναι διπλασία τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς περιουσίας αὐτοῦ, οἱ κληρονόμοι δύνανται ἵνα ἀπαιτήσωσι παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπως ἀναβιβάσῃ τὸ τίμημα μέχρι τῶν δύο τρίτων τῆς περιουσίας· καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἀγοραστὴς δώσῃ τὰ ἐλλείποντα 500 γρ., οἱ κληρονόμοι δὲν δύνανται ἵνα διαλύσωσιν τὴν πώλησιν, ἐὰν ὅμως δὲν δώσῃ αὐτὰ, διαλύουσιν αὐτήν καὶ λαμβάνουσιν ὀπίσω τὴν οἰκίαν.

Ἄρθρ. 395ον. Ἐὰν κατὰ χρεῶς τις ἀσθενῶν ἐπιθανατίως πωλήσῃ τὰ πρᾶγματα αὐτοῦ ἐπὶ τιμήματι κατωτέρῳ τῆς κατ' ἐκτίμησιν ἀξίας αὐτῶν, οἱ δανεισταὶ δύνανται ἵνα ἀπαιτήσωσι παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπως συμπληρώσῃ τὸ κατ' ἐκτίμησιν τίμημα τῶν πωλη-

θέντων πραγμάτων· και εάν ο αγοραστής δέν πράξη τουτο, δικαιούνται ίνα διαλύσωσι τήν πώλησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙ ΠΙΣΤΕΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ (ΜΠΕΙ-ΗΙΑ-ΒΕΦΑ).

*Αρθρ. 396ον. Κατά τήν επί πίστει πώλησιν καθώς ο πωλητής δύναται ίνα επιστρέφων τὸ τίμημα λάβῃ ὀπίσω τὸ πωληθέν πρᾶγμα, οὕτω και ο αγοραστής δικαιούται ίνα ζητήσῃ και λάβῃ ὀπίσω τὸ τίμημα επιστρέφων τὸ πωληθέν πρᾶγμα.

*Αρθρ. 397ον. Ούτε ο πωλητής, ούτε ο αγοραστής δύνανται μεταπωλῆσαι εἰς ἕτερον τὸ διὰ πωλήσεως ἐπὶ πίστει πωληθέν πρᾶγμα.

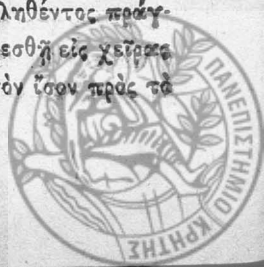
*Αρθρ. 398ον. Ἐὰν τεθῆ ὄρος ὅπως μέρος τοῦ εἰσοδήματος τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀνήκῃ εἰς τὸν αγοραστήν, ὁ ὄρος οὗτος εἶναι ἰσχυρὸς και τηρητέος.

Π. χ. Ἐὰν τὰ συμβαλλόμενα μέρη συμφωνήσωσιν οἰκεία θελήσει, ὅπως αἱ σταφυλαὶ τῆς ἐπὶ πίστει πωληθείσης ἀμπέλου ἀνήκωσιν ἐξ ἡμισείας εἰς τὸν πωλητὴν και τὸν αγοραστήν, ἀμφότεροι ὑποχρεοῦνται ίνα φυλάξωσι τήν συμφωνίαν ταύτην.

*Αρθρ. 399ον. Ἐὰν, τῆς ἀξίας τοῦ ἐπὶ πίστει πωληθέντος πράγματος οὔσης ἴσης πρὸς τὸ χρέος, τὸ πρᾶγμα τουτο ἀπολεσθῆ εἰς χεῖρας τοῦ αγοραστοῦ, τὸ χρέος καθίσταται οὕτως ἐξωφλημένον.

*Αρθρ. 400ον. Ἐὰν τῆς ἀξίας τοῦ ἐπὶ πίστει πωληθέντος πράγματος οὔτης κατωτέρας τοῦ χρέους, τὸ πρᾶγμα τουτο ἀπολεσθῆ εἰς χεῖρας τοῦ αγοραστοῦ, τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐξοφλεῖται ἐκ τοῦ χρέους και ο αγοραστής δικαιούται ὅπως ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ τὸ περιπλέον ποσόν.

*Αρθρ. 401ον. Ἐὰν τῆς ἀξίας τοῦ ἐπὶ πίστει πωληθέντος πράγματος οὔτης ἀνωτέρας τοῦ χρέους, τὸ πρᾶγμα ἀπολεσθῆ εἰς χεῖρας τοῦ αγοραστοῦ, ἐξοφλεῖται ἐκ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ

χρέος· και εάν μὲν ἡ ἀπώλεια προῆλθεν ἐξ αἰτίας τοῦ ἀγοραστοῦ, οὗτος ὑποχρεοῦται ἵνα πληρώσῃ και τὸ λοιπὸν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος· εάν δὲ αὐτὴ ἀπωλέσθῃ τυχαίως και ἀνευ αἰτίας τοῦ ἀγοραστοῦ, οὗτος δὲν ὑποχρεοῦται ἵνα πληρώσῃ τὸ περιπλέον τοῦτο ποσόν.

Ἄρθρ. 402ον. Κατὰ τὴν ἐπὶ πίστει πώλησιν, ἀποθανόντος τοῦ ἐτέρου τῶν συμβαλλομένων, τὸ δικαίωμα διαλύσεως μεταβαίνει εἰς τὸν κληρονόμον αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 403ον. Ἐνόσω ὁ ἐπὶ πίστει ἀγοραστὴς πράγματός τινος δὲν πληρωθῇ τὰ ὀφειλόμενα αὐτῷ, οἱ λοιποὶ δανεισταὶ δὲν δύνανται ἵνα λάβωσι μέρος ἐκ τοῦ πράγματος ἐκείνου.

Τῆ 7 Ζιλιηδῆ 1285 και 9 Μαρτίου 1869.

ΤΜΗΜΑ Β.

توضیحات

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἡ ἄκρα λακωνικότης ἐν ἣ εἰσὶν ἐκπερασμένοι οἱ ἐν τῷ β'. μέρει τοῦ προλόγου τῆς παρούσης βίβλου θεμελιώδες κανόνες καθιστῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αὐτοὺς δυσκαταλήπτους. Τοῦτο βλέπουσα, φαίνεται, καὶ ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ἀλλὰ μὴ θέλουσα συγχρόνως καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν, ἣτις εἶδεν ἂν ἴσως μέγαν ὄγκον εἰς τὴν βίβλον, περιωρίσθη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πλέον τῶν λοιπῶν δυσνοήτων φαινομένων ἀρχῶν, προστιθεῖσα ὑπ' αὐτὰς σύντομον ἐξήγησιν ἢ κατάλληλόν τι παράδειγμα. Καὶ τοῦτο ἴσως εἶναι ἀρκετὸν διὰ σπουδαῖον Ὀθωμανὸν ἀναγνώστην, ὅστις νηπιόθεν τὰς ἱερὰς Μουσουλμανικὰς βίβλους σπουδάζας καὶ ἱκανὰ μαθήματα ἐκ τοῦ ^ω φηκῆχ (1) λαθὼν ἐν τοῖς σχολείοις, ὡς εἰθισται παρ' ἅπασιν τοῖς Μουσουλμάνοις, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐννοῇ τοὺς κανόνες τούτους καὶ μεθ' ἄλην αὐτῶν τὴν λακωνικότητα, ἄλλως τε πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας του δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀνατρέξῃ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πηγὰς. Δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ διὰ τὸν ἀναγινώσκοντα αὐτοὺς ἐν ἐλληνικῇ μεταφράσει. Ὁ ὁμογενὴς ἀναγνώστης πρώτην ἤδη φεράν λαμβάνων εἰς χεῖρας συλλογὴν νόμων συντεταγμένην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου, ἅμα ἀνοίγων τὴν βίβλον ἀπαντᾷ αἰνιγματώδεις τινὰς ἀρχὰς, ὧν ἡ κατάληψις ἔσεται αὐτῷ κατὰ μέγα μέρος ἀδύνατος ἄνευ βοηθήματός τινος—καὶ τοιαῦτα ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ—καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελεν εἶναι κάτοχος τοῦ παρα τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς δικαίου ἀληθῶς πῶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ τις τὴν ἐν τῷ 18φ ἄρθρῳ ἀρχὴν: Οὐ κ ἄ κ υ ρ ο ὕ τ α ι ἐ ρ μ η ν εῖ α δι' ἐ τ ἔ ρ α ς ἐ ρ μ η ν εῖ α ς, ἂν μὴ γινώσκῃ, ὅτι μολονότι τὸ Μουσουλμανικὸν δίκαιον πηγάζει κυρίως ἐκ

(1). Ὅρα τὴν κάτωθι τῆς 1ης σελίδος σημείωσιν.

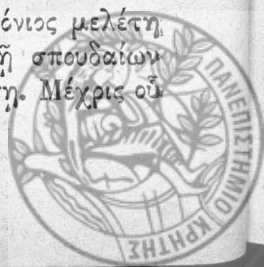

μιᾶς καὶ μόνης πηγῆς, τοῦ Κορανίου, οἱ ἐρμηνεύσαντες ὁμῶς αὐτὸ εἰσι πολλοὶ, καὶ ὅτι εἰ καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι αὐτῶν διαφέρουσιν ἐνίοτε, οὐχ ἤττον ὅμως θεωροῦνται ἐπίσης σεβασταί, ἐπιτρεπομένου τῷ δικαστῇ νὰ λύῃ τὸ προβαλλόμενον αὐτῷ νομικὸν ζήτημα καθ' ἣντινα θέλει τῶν διαφόρων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἀντιθέτων τούτων ἐρμηνειῶν; ἐπίσης δυσχερῆς ἄνευ μικρᾶς ἐπεξηγήσεως εἶναι καὶ ἡ κατάληψις τῆς ἐννοίας τοῦ ἐν τῷ 54ῳ ἄρθρῳ κανόνος λέγοντος: Τὸ μὴ ἐπιτρεπόμενον ἀρχικῶς καὶ κυρίως, δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐν ἀκολουθίᾳ καὶ δευτερευόντως, καὶ πλείστων ἄλλων.

Θέλοντες ὅθεν νὰ καταστήσωμεν τοῖς πᾶσιν εὐχερῆ τὴν κατάληψιν τῶν ἀρχῶν τούτων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἅπαν τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀνά χειρας νομοθεσίας, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ συνοδεύσωμεν ἐκάστην αὐτῶν διὰ συντόμων ἐπεξηγήσεων καὶ παραδειγμάτων μεγάλως βοηθούντων εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου. Τὰ βοηθήματα ταῦτα ἠρύσθημεν ἐξ ἀραβικῶν Ἱερονομικῶν βιβλίων τῇ συνδρομῇ διακεκριμένων ἐπὶ Ἱερονομομαθεῖα ἀνδρῶν, κατεχωρίσαμεν δ' αὐτὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, ὅπως μὴ συγχέῃ αὐτὰ ὁ ἀναγνώστης μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς προστεθέντων παραδειγμάτων καὶ ἀναπτύξεων.

Ἐπί τισι τῶν ἀρχῶν τούτων προσεθέσαμεν καὶ τὰς ἀντιστοιχούσας καὶ καθ' ὅλα συμφώνους πρὸς αὐτὰς ἀρχὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἐρανισθέντες ἐκ τῆς Ἑξηκονταβίβλου τῶν Βασιλικῶν.

Σήμερον ὅτε πᾶσαι αἱ ὑπὸ τὴν κραταίαν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ζῶσαι ἐθνικότητες ἐκλήθησαν ἵνα μετὰσχωσιν εἰς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς πλείστα τῶν δικαστηρίων τῆς Αὐτοκρατορίας παρεδρεύουσι πολλοὶ τῶν ἑμογενῶν ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη, ὅπως συνταχθῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ πλήρης ἐρμηνεῖα τοῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου κατὰ τὸ δόγμα χα νε φι, ἔπερ ἀκολουθοῦσιν οἱ Ὀθωμανοί. Τὸ ἔργον ὁμῶς τοῦτο λίαν σπουδαῖον ὄν ἀπαιτεῖ εἰδικότητα, ἣν μόνον ἡ ἐπίμονος καὶ μακροχρόνιος μελέτη τῶν ἀραβικῶν βιβλίων—καὶ τοῦτο τῇ συνδρομῇ σπουδαίων Μουσουλμάνων νομολόγων—δύναται νὰ μορφώσῃ. Μέχρις οὗ

ἔθεν τῶν ἡμετέρων τευρχιστῶν τις ἀναλάβη καὶ ἀναγάγη εἰς πέρασ τὸν βαρύτερον μὲν ἀλλ' ἐθνωφελέστατον τοῦτον ἀγῶνα πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἀνά χειρὸς ἐρμηνεία, καίτοι ἀτελεστάτη, θελεὶ παρέχει μικρὰν μὲν ἀλλ' ἀναγκαίαν ἐκδούλευσιν εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀφιερωμένους εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς θέμιδος ὡς καὶ εἰς πάντα ὁμογενῆ, ὅστις ἤθελε προσφύγει εἰς τὸν παρόντα Ἄστυκὸν Κώδηκα πρὸς λύσιν τῶν καθ' ἑκάστην φυσικῶς ἀναφαινομένων νομικῶν ζητημάτων ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ συναλλαγῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆ 8 Ἰανουαρίου 1873.

Οἱ μεταφρασταὶ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΙΘΥΝΟΣ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΗΤΥΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΜΕΡΕΙ ΤΟΥ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΑΡΧΩΝ

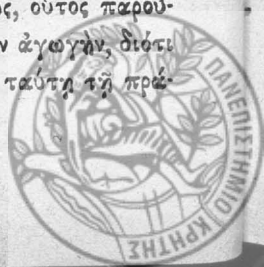
(المبادئ كالتالي كالتالي).

Ἄρθρ. 2ον. Πᾶσα πράξις κρίνεται κατὰ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐγένετο.

Ὁ κανὼν οὗτος ἐλήφθη ἐκ τοῦ προφητικοῦ λογίου **لَا يُلَاحَظُ إِلَّا بِالنِّيَّاتِ** ἢ ἐννεμέλ ἀμάλου πίν-νιγιάτ = ὄντως αἱ πράξεις κατὰ τὸν σκοπὸν κρίνονται· δύναται δὲ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάντων τῶν ἐφεξῆς κανόνων.

Α'. παράδειγμα. Ὁ ὀφειλέτης διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν οἰκίαν ἀπὸ τοῦ δανειστάς του, πωλεῖ αὐτὴν εἰκονικῶς εἰς ἄλλον καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον μαρτυροῦν τὴν εἰκονικότητα καὶ βεβαιοῦν ὅτι ἡ οἰκία δὲν ἐξῆλθε τῆς κυριότητός του. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἀγοραστὴς ἀκολουθῶς ζητήτῃ νὰ οἰκειοποιηθῇ τὴν οἰκίαν διίσχυριζόμενος, ὅτι πραγματικῶς ἠγόρασεν αὐτὴν, ὁ πωλητὴς παρῶσιν αὐτῶν τὸ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του καὶ ἀποδεικνύων τὴν εἰκονικότητα τῆς πωλήσεως ἀποκρούει τὸν διίσχυρισμὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ δικαστὴς ἀποδίδει τὴν οἰκίαν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην αὐτῆς, ὡς πεισθεὶς ἐκ τῆς ἐγγράφου ἐκεῖνης ἀποδείξεως, ὅτι σκοπὸς τοῦ εἰκονικοῦ συναλλαγματος ἦτο ἡ μὴ πώλησις τῆς οἰκίας.

Β'. παράδειγμα. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κηρύξῃ ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως δίδει τις εἰς ἄλλον, εἰς ὃν οὐδὲν ὀφείλει, χρεωστικὸν γραμματίον καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ ἕτερον μαρτυροῦν τὴν εἰκονικότητα τοῦ πρώτου καὶ βεβαιοῦν, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ χρήματα δὲν ὀφείλονται παρ' αὐτοῦ. Ἐὰν ἀκολουθῶς ὁ κρατῶν τὸ χρεωστικὸν ὁμόλογον κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὑπογραφέως, οὗτος παρῶσιν αὐτῶν τὸ ἔγγραφον, ὃ ἔχει εἰς χεῖρας ἀποκρούει τὴν ἀγωγὴν, διότι ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν ὄλῃ ταύτῃ τῇ πρά-

Ξει ὁ σκοπὸς ἦτο νὰ μὴ χρεωθῆ ὁ ὑπογραφεὺς τοῦ ὁμολόγου ἀπέ-
ναντι τοῦ λαβόντος αὐτό.

Γ'. παράδειγμα. Μισθοὶ τις ἐργαστήριον χάριν ἐμπορίου καὶ ἀκο-
λούθως ζητεῖ ἵνα μετέλθῃ ἐν αὐτῷ τὴν σιδηρουργικὴν ὀέμισθω-
τὴς ἀποδεικνύων, ὅτι σκοπὸς τῆς μισθώσεως ἦτο νὰ ἐμπορευθῆ ἐν
τῷ ἐργαστηρίῳ ὀμισθωτῆς, κωλύει αὐτὸν τοῦ νὰ μετέλθῃ τὴν σιδη-
ρουργικὴν.

Δ'. παράδειγμα. Κυνηγῶν τις πυροβολεῖ κατὰ πτηνοῦ καὶ ἡ βολὴ
προσβάλλει ἄνθρωπον, ὃν καὶ φονεῖ· ἀποδεικνυομένου, ὅτι ὁ σκο-
πὸς τοῦ πυροβολήσαντος ἦτο νὰ προσβάλλῃ τὸ πτηνὸν καὶ οὐχὶ τὸν
ἄνθρωπον, δὲν καταδικάζεται οὗτος εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀντιποίνου.

Ὁ σκοπὸς τῶν πράξεων εἶναι ἀφανές τι, διὸ δὲν ἀποδεικνύεται
εἰμὴ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν σημείων καὶ περιστάσεων.

Ἄρθρ. 3ον. Ἐν τοῖς συμβαλαίοις καὶ ταῖς συμβάσεσι παρα-
τηρεῖται ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πνεῦμα, οὐχὶ δὲ αἱ λέξεις καὶ αἱ συν-
θέσεις τοῦ λόγου.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: العقود المقاصد والمعاني في اللغة
اللغة إل ἤπερευο φίλ οὐκοῦδ λίλμεκασήτ βέλ-μεανί λα
λίλ ἐλφάζ βέλ μεανί = ἐν ταῖς συμβάσεσι παρατηρητέοι οἱ σκοποὶ
καὶ αἱ ἔνοιαι, οὐχὶ δὲ αἱ λέξεις καὶ αἱ τοῦ λόγου συνθέσεις. Ὁ
κανὼν οὗτος εἶναι εἰδικώτερος τοῦ ἀνωτέρω.

Α'. παράδειγμα. Δανεισθεὶς τις παρ' ἑτέρου 1000 γρόσια πωλεῖ
ἀπέναντι αὐτῶν ἐπὶ πίστει ἡ ἐξωνήσει (ἐῶς βερζέν) ἕνα ἀδάμαν-
τα ἀνωτέρας ἀξίας, ὃν παραδίδει εἰς τὸν δανειστήν. Ἐπιστρέφων
ὁμως ἀκολούθως τὰ 1000 γρόσια καὶ ζητῶν τὸν ἀδάμαντα λαμ-
βάνει ἀπάντησιν παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅτι ὁ ἀδάμας ἀνήκει αὐτῷ,
διότι τὸν ἡγόρασεν. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἐὰν ὁ πωλητῆς ἀ-
ποδείξῃ, ὅτι τὸν ἀδάμαντα ἐπώλησεν ἐπὶ πίστει γίνεται κατα-
φανὴς ὁ σκοπὸς τῆς πωλήσεως, βεβαιοῦται δηλαδὴ ὅτι ὁ ἀδάμας
ἐδόθη ὡς ἐνέχυρον, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ αὐ-
τὸν. Τεκμήριον ὑπὲρ τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ ἀδάμας δὲν ἐπωλήθη, ἀλλ' ἐ-
δόθη ὡς ἐνέχυρον εἶναι ἐνταῦθα καὶ ἡ μεταξὺ τῶν 1000 γροσίων
καὶ τῆς μεγάλης τοῦ ἀδάμαντος ἀξίας δυσαναλογία.

Β'. παράδειγμα. Δανεισθείς τις χρήματα πωλεῖ ἀπέναντι αὐτῶν τὴν δεσποτείαν μόνην τοῦ κτήματός του (علي طريق الاستغلال)· σκοπὸς τῆς πωλήσεως ταύτης εἶναι ἡ ὑποθήκη, διὸ καὶ ὡς ὑποθήκη λογίζεται. Τὸ πῆ' πῖλ ἰστιγλάλ (πώλησις τῆς δεσποτείας μόνης) δὲν γίνεται εἰ μὴ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων κτημάτων. Μεταξὺ τῆς καθ' αὐτὸ πωλήσεως, τῆς πωλήσεως τῆς δεσποτείας μόνης (علي طريق الاستغلال) καὶ τῆς ἐπὶ πίστει ἢ ἐξωνήσει πωλήσεως (علي طريق البيع) ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαφορά· ἡ καθ' αὐτὸ πώλησις μεταβιβάζει ἀμετακλήτως τὴν κυριότητα· τὸ πῆ' πῖλ ἰστιγλάλ μεταβιβάζει προσωρινῶς τὴν κυριότητα μέχρις ἀποτίσεως τῶν ἀπέναντι δανεικῶς ληφθέντων χρημάτων· ἡ χρῆσις καὶ αἱ ὠφέλειαι τοῦ κτήματος ἀνήκουσιν εἰς τὸν πωλητὴν, ἦτοι τὸν κύριον αὐτοῦ· ὥστε τὸ πῆ' πῖλ ἰστιγλάλ δὲν εἶναι ἡ ἀπλῆ ὑποθήκη δυναμένη νὰ μεταβληθῇ εἰς κυρίως πώλησιν, ὅταν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἐκπληρώσῃ ἐγκαίρως τὴν ὑποχρέωσίν του. Τὸ πῆ' πῖλ βεφά μεταβιβάζει ἐπίσης προσωρινῶς τὴν κυριότητα μέχρις ἀποτίσεως τῶν δανεισθέντων, ἀλλ' ἐν τῇ πωλήσει ταύτῃ ἡ χρῆσις καὶ αἱ ὠφέλειαι τοῦ κτήματος δύνανται νὰ ἀνήκωσιν ἐξ ὀλοκλήρου ἢ κατὰ μέρος εἰς τὸν ἀγοραστὴν (δανειστὴν), ὅστις διακαίουται νὰ κατέχῃ τὸ πρᾶγμα μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους· ὥστε καὶ τὸ πῆ' πῖλ βεφά εἶναι εἶδος ὑποθήκης ἢ ἐνεχύρου Ὁρα καὶ βιβλ. α'. Τίτλος 9. κεφ. σ'. ἄρθρ. 396 καὶ ἐφεξῆς.

Ἄρθρ. 4ον. Ἡ ὑπόψια δὲν καταστρέφει τὴν βεβαιότητα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: كمال الجور على الغياك هـ
 νου λιὰ γεζούλου πῖσ' σέκκι = Ἡ βεβαιότης οὐ καταστρέφεται τῇ ὑπόψιᾳ.

Α'. Παράδειγμα. Κινεῖ τις ἀγωγὴν καθ' ἑτέρου καὶ διὰ μαρτύρων ἀποδεικνύει ὅτι ἐδάνεισεν αὐτῷ χρηματικὸν τι ποσὸν λαβῶν ἀπέναντι αὐτοῦ χρεωστικὸν ὁμολογόν· ἐὰν ὁ δικαστὴς, ἀφοῦ πεισθῇ περὶ τοῦ δικαίου τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐνάγοντος, ὑποψιασθῇ μήπως ψεύδωνται οἱ μάρτυρες, ἡ ὑπόψια αὕτη δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀπόδειξιν, ἥτις εἶναι ἡ βεβαιότης.

Β'. Παράδειγμα. Ἐνάγει τις ἕτερον λέγων, ὅτι οὗτος ὁμολογᾷ

σεν ὅτι μοι χρεωστεῖ τόσα γρόσια. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἀρνηθῆ, ἡ ἀποδιδομένη αὐτῷ ὁμολογία (ἐνόσφ δὲν ἀποδειχθῆ διὰ μαρτύρων) εἶναι ἀμφίβολος, ἀποτελοῦσα ἀπλήν ὑποψίαν. Ἐπειδὴ δὲ πρωτότυπος κατάστασις εἶναι τὸ ἀχρεώστητον, ὁ δικαστὴς ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν ὑποψίαν ταύτην κρίνει καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος οὐδὲν χρεωστεῖ.

Ἄρθρ. 5ον. Πρωτοτυπία ἐστὶ τὸ νὰ μένη τι ἐν ἧ εὐρίσκεται καταστάσει.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : اصل علی ما كان علی ما كان علی ما كان = πρωτοτυπία ἐστὶν ἡ διαμονὴ πράγματος ἐν ἧ εὐρήται καταστάσει.

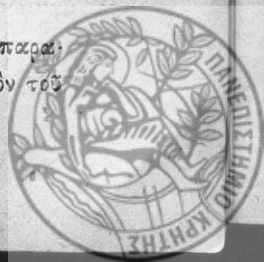
Ἡ λέξις πρωτοτυπία ἐνταῦθα σημαίνει τὴν ἀρχικὴν ἢ ἀποδεδειγμένην κατάστασιν πράγματός τινος.

Παράδειγμα. Ἐνάγει τις ἕτερον ἀπαιτῶν παρ' αὐτοῦ χρηματικόν τι ποσόν. Ὁ ἐναγόμενος ὁμολογεῖ μὲν, ὅτι ὤφειλεν αὐτὸ, ἀλλὰ δι' ἄσχυρίζεται, ὅτι τὸ ἐξώφλησεν, ὁ δὲ ἐνάγων ἀρνεῖται, ὅτι ἔλαβε τὰ χρήματα. Ἐνταῦθα πρωτότυπος ἦτοι ἀποδεδειγμένη κατάστασις εἶναι ἡ ὑπαρξίς τοῦ χρέους, ὡς ἀποδειχθεῖσα διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ χρεώστου, ὀφείλει ὅθεν οὗτος ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐξώφλησεν αὐτὸ (ὄρα ἄρθρ. 77). Ὁ λόγος δι' ὃν ἀπαιτοῦνται δύο μάρτυρες εἶναι, ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ ἐνός εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετος πρὸς τὴν πρωτότυπον κατάστασιν· ἀλλὰ κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ ἀντίθετα ἐξουδετεροῦσιν ἀλλήλα· ἀφ' οὗ ὅθεν τό τε ἀχρεώστητον, ἦτοι ἡ πρωτότυπος κατάστασις καὶ ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου κατάθεσις τοῦ ἐνός μάρτυρος ἀνταναιρέτωσιν ἀλλήλας, ἐπέρχεται ἡ κατάθεσις τοῦ ἐτέρου μάρτυρος, ἥτις ἀποδεικνύει τὴν χρέωσιν.

Ἄρθρ. 6ον. Τὸ κατὰ δουλείαν ὑπάρχον διατηρεῖται ἐν ἧ εὐρέθη ἀνέκαθεν καταστάσει.

Τοῦτο μετέφρασαι ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : القيد علی ما كان علی ما كان = τὸ κατὰ δουλείαν ὑπάρχον ἀφίεται ἐπὶ τῆς ἀρχαϊκῆς του καταστάσεως.

Παράδειγμα. Δι' ἀγροῦ τινος ὑπάρχει ὁδὸς ἄγουσα εἰς τὸν παρακείμενον ἀγρόν. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πρώτου ἀγροῦ ἐνάγει τὸν τοῦ

δευτέρου απαιτῶν, ὅπως παύση τοῦ νὰ διέρχεται διὰ τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ δεύτερος ἰδιοκτήτης δισχυρισθῇ, ὅτι ἡ ὁδὸς ἐκείνη ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν, ἤτοι σώζεται ἀπὸ ἐκατὸν ἡδὴ ἐτῶν, ὁ πρῶτος δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν οὔτε εἰς τὸ ἐξῆς, ἐνόσω δὲν ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ὁδὸς εἶναι μεταγενεστέρα.

Ἄρθρ. 7ον. Ἄλλ' ἢ βλάβη οὐ λογίζεται ὡς κατὰ δουλείαν ὑπάρχουσα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا ضرر لا يكون لغيره εἰς-ζα-ράρου λά γεκίούνη καδίμεν = ἡ βλάβη οὐ λογίζεται κατὰ δουλείαν ὑπάρχουσα.

Δηλαδή ὁ ζημιούμενος ἐκ τῆς καταστάσεως ἀλλοτρίου πράγμα-τος δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ πάντοτε τὴν παῦσιν τῆς γενομένης αὐτῷ ζημίας, χωρὶς ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ νὰ δύναται νὰ δισχυρισθῇ ὅτι ἡ κατάστασις αὐτῆ τοῦ πράγματος ὑπάρχει κατὰ δουλείαν, ἤτοι σώζεται ἐξ ἀμνημονεύτου χρόνου. Ἡ παῦσις τῆς ζημίας γίνεται ἢ διὰ τῆς παντελοῦς ἄρσεως τοῦ προκαλοῦντος αὐτὴν, ἢ καὶ δι' ἄλλης τινὸς θεραπείας. Παράδειγμα διὰ τὸ πρῶτον, οἶον ἡ ἄρσις τῆς ὑπὸ ἀλλότριον τοῦχον διερχομένης ὑπονόμου· διὰ δὲ τὸ δεύτερον, οἶον ἡ διὰ σανίδων περιφραξίς παρὰθύρου ἐπιβλέποντος εἰς ἀλλότριον γυ-ναικωνίτην.

Ἄρθρ. 8ον. Τὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀχρεώσητον πρωτοτυπία ἐστὶ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا أصل برءاءة الذمة εἰς ἄσλου περαάτ-ἔζζιμέ = ἡ πρωτοτυπία ἐστὶ τὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀχρεώσητον.

Διότι ἕκαστος ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἐλεύθερος ἀπὸ πάσης πρὸς τοὺς ἄλλους ὑποχρέωσης, δὲν ὑποχρεοῦται δὲ ἢ τῇ οἰκείᾳ προαιρέσει ἢ αἰτίᾳ.

Α'. παράδειγμα. Ἐὰν ἀπολεσθῇ τυχαίως καὶ ἄνευ αἰτίας τοῦ θεματοφύλακος ἢ ἐμπεπιστευμένη αὐτῷ παρακαταθήκη, αὐτὸς οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην. Ἐὰν ὅμως ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀπωλέσθῃ ἢ παρακαταθήκη, τότε εὐθύνεται διὰ τὴν πράξιν του καὶ ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν παρακαταθέσαντα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐὰν ὁ παρακαταθέσας δισχυρισθῇ, ὅτι ἡ παρακαταθήκη ἦτο ἀξίας 2000 γροσίων, ὁ δὲ θεματοφύλαξ, ὅτι δὲν ἤξιζεν εἰ μὴ 1000 μόνον, ὁ

πρώτος ὀφείλει νὰ φέρῃ ἀποδείξεις διὰ τὸ ἄνω τῶν 1000 ποσόν. Ἐὰν δὲ δὲν δυνηθῆ ν' ἀποδείξῃ τὸν διίσχυρισμὸν του, ὁ δικαστὴς δέχεται ὡς ἀληθῆ τὸν λόγον τοῦ θεματοφύλακος, ἀφοῦ ὀρκίση αὐτὸν πρὸς πληρεστέραν βεβαίωσιν (ἄρα ἄρθρ. 76).

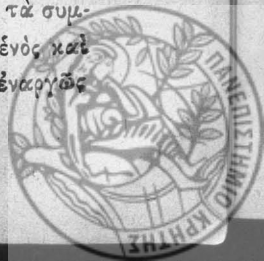
Β'. παράδειγμα. Διίσχυρίζεται τις ὅτι ἐδάνεισεν ἐτέρῳ 1000 γρόσια· οὗτος ἀποκρούει αὐτὸν λέγων, ὅτι τὰ χρήματα τῷ ἐδόθησαν οὐχὶ ὡς δάνειον ἀλλ' ὡς δωρεά. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐπειδὴ τὸ ἀχρεώστητον εἶναι πρωτοτυπία, ὁ δικαστὴς δέχεται τὸν λόγον τοῦ διίσχυριζομένου, ὅτι ἔλαβε τὰ χρήματα ὡς δωρεάν καὶ ἀφίνει τὸν ἐνάγοντα ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐδόθησαν ὡς δάνειον. Ὁ ὄρκος δίδεται εἰς τὸν ἐναγόμενον πρὸς ἄρσιν τῆς ἀμφιβολίας καὶ ἐδραίωσιν τοῦ δικαστοῦ ἐν τῇ κρίσει αὐτοῦ, ἢν σχηματίζει κατὰ τοὺς ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τιθεμένους λόγους.

Οἱ λόγοι ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ κρίσις τοῦ δικαστοῦ εἶναι: ἡ ἐμ-
μάρτυρος ἀπόδειξις (عَمِلَ بِعَيْنِهِ), ἡ ὁμολογία (اقرار لقرار), ἡ ἀ-
ποποίησης ὄρκου, (كول عيّن يميندّن نكسّيل), ἡ ἀποκλεισις ἄλ-
λου (انحصار لخصار) μετὰ τῆς ἰδίας πεποιθήσεως (علم قاضى لامي
كادى). Παράδειγμα δικαστικῆς κρίσεως βασιζομένης ἐπὶ τῆς
μαρτυρίας:

Ὁ Βεκίρ διίσχυρίζεται, ὅτι τὸ ζῶον ὅπερ ὁ "Αμρ ἐπώλησεν εἰς τὸν Ζεῖδ εἶναι ἰδικόν του καὶ ἀρνούμενον τοῦ "Αμρ, παρουσιάζει μάρ-
τυρας δι' ὧν ἀποδεικνύει τὸν διίσχυρισμὸν του. Ὁ δικαστὴς στηρι-
ζόμενος εἰς τὴν μαρτυρίαν ταύτην παραδίδει τὸ ζῶον εἰς τὸν Βεκίρ
καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὸν Ζεῖδ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ "Αμρ διὰ
τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τιμήματος, διότι ἡ μαρτυρία ἔχει μεταβατι-
κὴν ἐνέργειαν (ἄρα ἄρθρ. 78). Ἐὰν ὁ Ζεῖδ ὁμολογήσῃ, ὅτι τὸ ζῶον
εἶναι κτῆμα τοῦ Βεκίρ δὲν ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ "Αμρ, διότι ἡ
ὁμολογία δὲν ἔχει μεταβατικὴν ἐνέργειαν (ἄρα ἄρθρ. 78).

Ἄποποίησης ὄρκου. Μὴ δεχόμενός τις τὸν ἐπιβαλλόμενον αὐ-
τῷ ὄρκον ἐξυπακουμένως ὁμολογεῖ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα.

Ἄποκλεισίς ἐστίν, ὅταν ἐπὶ περιστάσεως τινὸς πάντα τὰ συμ-
παραμαρτυροῦντα τεκμήρια καὶ ἐνδείξεις συμπίπτουσιν ἐφ' ἑνὸς καὶ
μόνου ὑποκειμένου καὶ ἐπομένως πᾶς ἄλλος ἀποκλείεται ἐναγῶς

τῆς εὐθύνης τῆς ἀξιοποίνου ἐκείνης πράξεως, ἣτις καθορίζεται εἰς ἐκεῖνον, καθ' οὗ ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, συμπίπτουσι πάντα τὰ τεκμήρια καὶ πᾶσαι αἱ ὑποσταταὶ ἐνδείξεις.

Πεποιθήσεις τοῦ δικαστοῦ (ἴλυ-καδῆ). "Ἄλλοτε ὁ σοφὸς δικαστὴς ἠδύνατο ἐνίοτε νὰ ἀποφασίζῃ χωρὶς νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὸν νόμον συμβουλευόμενος μόνον τὸ ἴδιον λογικόν· σήμερον τὸ τοιοῦτον ἀπαγορεύεται ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης.

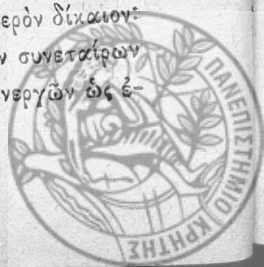
"Ἄρθρ. 90ν. Ἐν ταῖς ἐπικτήτοις ιδιότησι πρωτοτυπία ἐστὶν ἡ ἀνυπαρξία.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *الاصلا في الصفات العارضة العدم*: ἐλ ἄσλου φῖς σηφάτιλ ἀριζά ἐλ ἀδἐμ = ἡ πρωτοτυπία ἐν ταῖς ἐπικτήτοις ιδιότησιν ἡ ἀνυπαρξία.

Αἱ ιδιότητες εἶναι δύο εἰδῶν, οὐσιώδεις ἢ φυσικαὶ καὶ ἐπουσιώδεις καὶ ἐπικτήτοι ἢ συμβεβηκυῖαι (*notae accidentales, modi*)· οὐσιώδεις ιδιότητες εἶναι αἱ φύσει ἐνυπάρχουσαι εἰς τὸ πρᾶγμα, οἷον τὸ λευκὸν ἢ μέλαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· ἐπικτήτοι ιδιότητες εἶναι αἱ μὴ ἐνυπάρχουσαι ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἀκολούθως προσκτώμεναι οἷα ἐστὶν ἡ παιδεία εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπόρου κτλ.

Παράδειγμα. Πωλεῖ τις τὸν ἵππον του εἰς ἄλλον δι' ἀπολύτου πωλήσεως *بيع مطاقا* (πέει' μουτλάκηλε), χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἀναφέρῃ ἂν ἔχη ἐλάττωμά τι ἢ οὐχί. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται ὅπως ὁ ἵππος ἦναι ἀπηλλαγμένος παντὸς ἐλαττώματος. Ἐὰν ἀκολούθως ὁ ἀγοραστὴς διίσχυρισθῇ, ὅτι ὁ ἵππος ἦτο χωλὸς καὶ ζήτησιν νὰ διαλύσῃ τὴν πώλησιν, ἐπειδὴ ἡ χωλότης εἶναι ιδιότης ἐπικτήτος, ὡς πρωτότυπος κατάστασις τοῦ ἵππου λαμβάνεται ἡ ἀνυπαρξία αὐτῆς, ἦτοι ὁ ἵππος ἐκλαμβάνεται ὡς πωληθεὶς ὑγιής, μένει ὅθεν εἰς τὸν ἀγοραστὴν ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὸ ἐναντίον κατὰ τὸ ἄρθρ. 77. Ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ἐμπορικῇ ἑταιρίᾳ τὸ κέρδος εἶναι ιδιότης ἐπικτήτος.

Τέσσαρα εἶδη κυρίως ἑταιριῶν ὑφίστανται κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον· Πρῶτον εἶδος εἶναι ἡ ἑταιρία ἐκείνη, ἐν ἣ ὁ εἶς τῶν συνεταίρων καταβάλλει τὰ χρήματα, ὁ δὲ ἕτερος τὴν ἐργασίαν ἐνεργῶν ὡς ἐ-

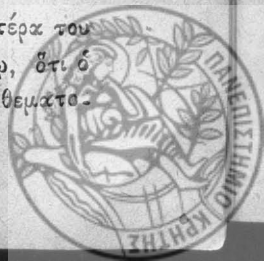
πίτροπος τοῦ χρηματοδότου καὶ ὀνομάζεται مضار μὺζαρεπέ. Δεύτερον εἶδος ἐταιρίας εἶναι, ὅταν ἀμφοτέρα τὰ μέρη καταβάλλωσιν ἴσα ποσὰ χρημάτων καὶ συνεργάζωνται ἐν τῇ ἐταιρίᾳ ἀλληλεγγύως (ὀμόρρυθμος), ὀνομαζομένη αوضفا μίφαβεζέ. Τρίτον εἶδος εἶναι ἡ ἐταιρία, ἐν ἣ ἑκατέρωθεν ἐτέθησαν ἀνισα κεφάλαια, συνεργάζονται ὁμως ἀμφοτέρα τὰ μέρη καὶ ὀνομάζεται عنان ἡνάν. Καὶ τέταρτον εἶδος εἶναι ἡ ἐταιρία, ἐν ἣ ἀμφοτέρα τὰ μέρη ἐργάζονται ἄνευ κεφαλαίων καὶ διανεμόνται ἀκολούθως τὸ προϊόν τῶν κόπων αὐτῶν καλουμένη οچг βουδζούχ. Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ ἕτερον εἶδος ἐταιρίας τινὸς ὀνομαζόμενον صانع σαναή (τεχνουργικὴ), καθ' ἣν δύο τινὲς βιομήχανοι ἢ ἐργάται προμηθεύμενοι πάντα τὰ εἰς τὴν τέχνην των ἀρμόδια ἐργαλεῖα ὡς καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην καταργάζονται καὶ τεχνουργοῦσιν αὐτὴν καὶ τὸ ἐκ τῆς τέχνης αὐτῶν παραχθέν εἶδος πωλοῦντες, ἀφ' οὗ πληρώσωσι τὸ χρέος των διὰ τὴν προμήθειαν τῆς πρώτης ὕλης διανεμόνται ἐξίσου μεταξύ των τὸ προκύψαν ὄφελος.

Ἄρθρ. 10ον. Τὸ ἐν τινι χρόνῳ βέβαιον ἂν ἐπιδικάζεται καὶ μένει ἐν ἣ εὐρίσκεται καταστάσει, ἐνόσω δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: ما ثبت بزمان يحكم ببقائه المالم يوجد دليل على خلافه μὰ θέπετε πὶ ζεμάνιν γιούχκεμ πὶ πεκάχηι μὰ λὲμ γειδζέτ δελίλου ἀλιχ χηλάφιχι = τὸ ἐν τινι χρόνῳ βέβαιον ἐπιδικάζεται ἐν ἣ ἂν ὑπάρχη καταστάσει, ἐὰν δὲν εὐρίσκηται ἀπόδειξις ἐναντία.

Α'. παράδειγμα. Ἐάν τις δεσπόση (ὡς ἰδιοκτῆτης) ἐπὶ τέσσαρα ἔτη (ὅστις εἶναι ὁ ἐλάχιστος ὅρος κατὰ τὸν νόμον) γειτονικοῦ οἰκοπέδου, χωρὶς ὁ καθ' αὐτὸ ἰδιοκτῆτης τοῦ οἰκοπέδου ὦν γείτων νὰ ὀμιλήσῃ, δὲν δύναται οὗτος νὰ ἀνακτήσῃ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, ἂν μὴ παρουσιάσῃ ἀποδείξεις ἀποδεικνυούσας τὸ ἀβάσιμον τῆς τοῦ κατέχοντος τὸ οἰκόπεδον κυριότητος.

Β'. Παράδειγμα. Κληρονομεῖ τις κτῆμα τι ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ παρουσιάζεται ἄλλος διεκδικῶν τὸ κτῆμα τοῦτο λόγῳ, ὅτι ὁ ἀποθανὼν κατεῖχεν αὐτὸ ὑπὸ ἐνοίκιον, ἢ ὑπὸ τὸν τίτλον θεματο-

δανεισται ἀλλὰ κληρονόμοι τοῦ ἀποθανόντος, μὴ δυναθέντος τοῦ ἀγοραστοῦ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἠγόρασε τὴν οἰκίαν ὑγιαίνοντος ἔτι τοῦ πωλητοῦ καὶ ὀρκιζομένων αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον, ἢ πώλησις πάλιν δὲν ἀκυροῦται καθ' ὀλοκληρίαν (ὄρα ἀρθρ. 394) ἀλλὰ μένει ἔγκυρος διὰ τὸ τρίτον τῆς οἰκίας, ὃ δὲ πωλητῆς ὑποχρεοῦται ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ δύο τρίτα αὐτῆς εἰς τοὺς κληρονόμους, ἢ νὰ συμπληρώσῃ τὸ τμήμα ἐκπιπτομένης τῆς ἀξίας τοῦ ἐνὸς τρίτου.

Β'. παράδειγμα. Ὁ Ζεῖδ πωλεῖ τὸν παρὰ τῷ Ἄμρ παρακαταθεμιμένον ἵππον του εἰς τὸν Βεκίρ, ὅστις μεταβάς ἵνα παραλάβῃ αὐτὸν παρὰ τοῦ Ἄμρ καὶ εὐρὼν αὐτὸν ἐμπαθῆ, ἤτοι χολὸν ἢ τυφλὸν κτλ. ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ Ἄμρ ἀποζημίωσιν διὰ τὸ πάθος τοῦ ἵππου δι' ὑσχυρίζομενος, ὅτι ὁ Ἄμρ μετεχειρίσθη καὶ κατέστησεν ἐμπαθῆ τὸν ἵππον μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως. Ἄλλ' ὁ Βεκίρ τὸν ἀντικρούει λέγων—ἐγὼ κατέστησα ἐμπαθῆ τὸν ἵππον πρὶν ἢ σὺ τὸν ἀγοράσῃς ἔτι, τὸ πάθος δὲ τοῦτο ἐκοινοποίησα εἰς τὸν Ζεῖδ, ὅστις τὸ παρεδέχθη, ὅθεν οὐδεμίαν εὐθύνην φέρω οὔτε ἀποζημίωσιν ὀφείλω ἐγώ. Ἐνταῦθα ὁ καιρὸς καθ' ὃν γίνεται ἡ δίκη εἶναι πλησιέστερος εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγορᾶς· ὅθεν ὁ δικαστῆς δέχεται τὸν λόγον τοῦ Βεκίρ καὶ προσκαλεῖ τὸν Ἄμρ ν' ἀποδείξῃ τὸν δι' ὑσχυρισμὸν του.

Ἄρθρ. 12ον. Ἐν τῷ λόγῳ πρωτοτυπία εἶναι ἡ κυριολεκτικὴ σημασία.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *الأصل في الكلام الحقي* εἰς ἄσλου φίλ κελάμι εἰς χακκικὰ = ἐν τῷ λόγῳ πρωτοτυπία ἢ κυριολεκσία.

Α'. παράδειγμα. Ἐὰν εἴπῃ τις: κύριος τῆς οἰκίας ταύτης εἶναι ὁ δεῖνα, δὲν δύναται ἀκολούθως παρερμηνεύων τὸν λόγον του νὰ δι' ὑσχυρισθῇ ὅτι λέγων κύριος τῆς οἰκίας ἐνόει οὐχὶ ἰδιοκτητῆς ἀλλὰ ἐνοικιαστῆς· διότι κατὰ τὸ Ἱερὸν δίκαιον πρωτοτυπία εἶναι ἐν τῷ λόγῳ ἡ κυριολεκτικὴ σημασία, ἀπέναντι δ' αὐτῆς δὲν παρατηρεῖται ἡ μεταφορικὴ.

Β'. παράδειγμα. Ἐὰν εἴπῃ τις: παρεχώρησα τὴν περιουσίαν μου εἰς τὰ τέχνα μου, οἱ ἔκγονοι αὐτοῦ δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι

μερίδιον, λόγω ὅτι ἡ λέξις τέκνον ἔνοεῖ μετωνυμικῶς καὶ τοὺς ἐγγόνους.

Ἄρθρ. 13ον. Ἀπέναντι τῆς βεβαιότητος οὐδόλως προσεκτέον τῷ τεκμηρίῳ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ *لا عبرة بالدلالة في مقابلة التصريح* λέγειτε πιδδελάετι φὶ μούκαπέλετιτ ταορήχ = οὐ προσεκτέον τεκμηρίῳ ἀπέναντι τῆς βεβαιότητος.

Τὰ παραδείγματα τοῦ προηγουμένου κανόνος ἐξηγοῦσι καὶ ταῦτα.

Ἄρθρ. 14ον. Ἀπέναντι ῥητῆς διατάξεως (νάσς) δὲν ἐπιτρέπεται ἔρμηνεῖα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *لا ماساغ للاجتهاد في مورد النص* λέγει μεσάχι πὶλ ἰτζιχάδ φὶ μεβρίδιννάσς = οὐκ ἐπιτρέπεται ἔρμηνεῖα ἐπὶ ῥητῇ διατάξει.

Νάσς σημαίνει: ῥητὴ διάταξις· τὸ *اجتهاد* ἰδζτιχ τὰ τ = ἔρμηνεῖα, εἶναι τὸ ἐξάγειν πορίσματα ἐκ ῥητῶν διατάξεων διὰ λογικῶν συλλογισμῶν.

Α'. παράδειγμα. Ὅπου ὑπάρχει ῥητὴ διάταξις δὲν δύνανται οἱ νομολόγοι νὰ τροποποιήσωσι τὴν διάταξιν ταύτην δι' ἔρμηνεῖας.

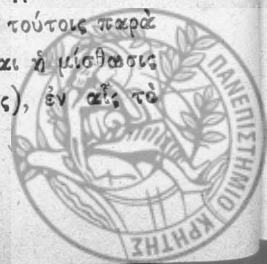
Β'. παράδειγμα. Ἐν ὑποθέσει σαφηνισθείσῃ ἀπαξ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου δὲν ἐπιτρέπεται πλέον εἰς τὸν δικαστὴν περαιτέρω ἔρμηνεῖα.

Οὐ δεῖ μεταποιεῖν τὰ πρόδηλον ἔρμηνεῖαν ἔχοντα. Βασ. βιβλ. β. τίτλ. α. ἐδ. λγ.

Ἄρθρ. 15ον. Τὸ ἀντικανονικῶς ὑπάρχον δὲν δύναται χρησιμεῦσαι ὡς τύπος καὶ υπόδειγμα πρὸς ἐφαρμογὴν εἰς ἕτερα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *ما ثبت على خلاف القياس فغيره*· *لا يقاس عليه* μὰ θέπετε ἀλιὰ χηλάφι κηγιας φὲ γάιρουχου λέ γεσλάσου ἀλείχ = τῷ ἀντικανονικῶς ὑπάρχοντι οὐκ ἐφαρμόζονται ἕτερα.

Παράδειγμα. Κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ συναλλάγματος ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, ὅπως ὑπάρχη τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ ἐν τούτοις περὰ τὴν διάταξιν ταύτην, δι' ἄλλους λόγους, ἐπιτρέπεται ἡ μίσθωσις καὶ ἡ προπώλησις (πώλησις ἐλπιζομένου πράγματος), ἐν αἷ, τὰ

ἀντικειμένον τοῦ συναλλάγματος δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν σύστασιν αὐτοῦ. Δὲν δύναται τις ὁμως λαμβάνων ὡς παράδειγμα τὰ δύο ταῦτα νὰ διιτχυρισθῇ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται καὶ ἡ πώλησις παντὸς ἀνυπάρκτου πράγματος. Τὸ δὲ παρὰ κανόνας εἰσδεχθῆν οὐχ ἔλκεται εἰς ὑπόδειγμα. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. α. ἐδ. κδ'.

Ἄρθ. 16ον. Οὐκ ἀκυροῦται ἐρμηνεία δι' ἐτέρας ἐρμηνείας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا جتهاد لا يقضى على إبطاله لآء لا يغكازو πὶ μίσιχι = ἐρμηνεία οὐκ ἀκυροῦται δι' ἐτέρας.

Παράδειγμα. Ὁ δικαστὴς ἀποφαίνεται ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ παρουσιασθέντος μάρτυρος δὲν εἶναι δεκτὴ διὰ λόγον τινά. Ἐκλείποντος τοῦ λόγου τούτου ὁ μάρτυς παρουσιάζεται ἵνα καταθέσῃ αὐθις τὴν μαρτυρίαν του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ τὸν προκείμενον κανόνα ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὴν προτέραν ἀπόφασίν του καὶ δεχθῇ τὴν δευτέραν μαρτυρίαν. Τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα 13, 14, 15 καὶ 16 εἶναι ῥήτραι τῶν νομολόγων.

Ἄρθ. 17ον. Ἡ δυσκολία προκαλεῖ τὴν διευκόλυνσιν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المشقة تجلب التيسير العمسةأك-
κατου τέδζλιπού τ-τεισίρ = ἡ δυσκολία ἐφέλκει τὴν διευκόλυνσιν.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης στηριζόμενοι, οἱ Μουσουλμάνοι νομολόγοι προσέβησαν εἰς τὸ νὰ μετριάσωσι τὴν αὐστηρότητα ἀρχῶν τινων τοῦ Ἱεροῦ δικαίου καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι πλεῖστα συναλλάγματα καὶ πράξεις, αἵτινες ὡς ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐφαίνοντο μὴ ἐπιτρεπόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου· οὐχ ἤττον ὁμως ἀπέσχον αὐστηρῶς τοῦ νὰ ἐφαρμόσωσιν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι ῥηταὶ διατάξεις. Παραδείγματος χάριν, ὁ κανὼν وكل احد ينفق ماله βέ κιοῦλλι ἄχαδην γεντέφιού πὶ μίλιχι = τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως καὶ αἱ ὠφέλειαι ἐκάστου πράγματος ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ φαίνεται ἀντικείμενος εἰς τὸ δάνειον (1)· ἐν τούτοις

(1) Δάνειον (قرض κάρζ) λέγεται ἡ παραχώρησις τῆς χρήσεως πράγματός τινος κατὰ τὴν γενικὴν ἀξίαν του, τοῦτέστιν ἀντικαταστατοῦ καὶ καταναλισκομένου, γενομένη δωρεάν. Ἐν ἄλλαις

οἱ νομολόγοι λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς χρηματικὰς καὶ ἄλλων πραγμάτων ἀνάγκας, εἰς ἃς περιέρχονται πολλάκις οἱ ἄνθρωποι καὶ ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ θέσις αὐτῶν καθίσταται ἐνίοτε λίαν δυσχερὴς ἐπέτρεψαν αὐτό. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς στηρίζεται καὶ ἡ δικαστικὴ ἀπαγόρευσις (حجر خاذر), ὁ διορισμὸς κηδεμόνος ἐπὶ τῶν ἀνηλίκων ὀρφανῶν (نصب وصي بآسفه), ἡ κατάσχεσις (πάλιν حجر خاذر), ἡ μετάθεσις χρέους (الوابة خاذر) κτλ.

Ἀπαγόρευσις. Ὅταν τις ἦναι ἀνίκανος νὰ διευθύνῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἢν σπαταλᾷ ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ δικαιούται ἵνα στερήσῃ αὐτὸν τῆς χρήσεως τῶν κτημάτων του, ὧν τὴν διεύθυνσιν ἀνατίθῃσιν εἰς ἄλλον ἄνθρωπον, ὅστις καλεῖται κηδεμὼν τοῦ ἀπηγορευμένου.

Κηδεμονία ὀρφανῶν. Πάντα τὰ ἀνήλικα ὀρφανὰ αὐτοδικαίως θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Ἰεροῦ δικαίου ὡς ἀπηγορευμένα, ἕνεκα τῆς ἀνικανότητος αὐτῶν περὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἰδίων κτημάτων· δὲν λαμβάνει δὲ τὴν διοίκησιν τούτων τὸ ὀρφανὸν ἢ ἐνηλικιούμενον καὶ ἐπὶ προηγουμένη ἀδείᾳ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς.

Κατάσχεσις. Ὅταν ὁ δανειστὴς παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ ἀπαίτησις αὐτοῦ διατρέχει κίνδυνον, ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ χωρίζει μέρος τῶν κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου ἴσης πρὸς τὸ χρέος ἀξίας καὶ ἀπαγορεύει εἰς αὐτὸν τὴν ἐκποίησιν τοῦ μέρους ἐκείνου, πρὶν ἢ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος.

Μετάθεσις χρέους λέγεται ἡ μεταβίβασις τῆς χρεώσεως ἀπὸ προσώπου εἰς ἕτερον. Ἐπιτρέπεται χάριν τῆς εὐκολίας ἢν παρέχει εἰς τὸν δανειστὴν καὶ τὸν ὀφειλέτην.

Δυναμίει τῆς αὐτῆς ἀρχῆς δὲν θεωρεῖται ὡς ἔγκυρος ἡ διαθήκη ἢ συνταχθεῖσα κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον ἀσθένειαν τοῦ διαθέτου, εἰ-

λέξει τὸ δάνειον δίδεται πρὸς κατανάλωσιν καὶ ἡ ἀπόδοσις του ὀφείλει ἵνα γείνη δι' ἄλλου πράγματος τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος. Ἐννοεῖται δ' ἐνταῦθα τὸ ἄτρονον δάνειον, τὸ δὲ ἐπίτοκον δὲν ἐπιτρέπεται παντάπασι κατὰ τὰς αὐστηρὰς ἀρχὰς τοῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου.

μη καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ τρίτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ, ὅπως μὴ ἐπωφελοῦμενος ἄλλος τῆς ἀσθενείας τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ διαθέτου ἀποστερῆ τοὺς γνησίους κληρονόμους ἀπάσης καὶ εἰς αὐτοὺς ἀνηκούσης κληρονομίας. Ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνταλλαγὴ ἀφιερωμένου κτήματος (وقف βάκφ) μετ' ἄλλου κτήματος τελείας ἰδιοκτησίας (ملك مούلك).

Ἄρθρ. 18ον. Ἐπὶ τῶν δυσεκτελέζων γίνονται παραχωρήσεις.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الامر اذاضاق اتسع ἔλ ἔμρου ἕζα δάκαι ἰττέσεῖ = ὅταν τι δυσεκτέλεστον, γίνονται παραχωρήσεις.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι παράρτημα τῆς ἀνωτέρω ἀρχῆς, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἶναι εἰδικωτέρα.

Ἄρθρ. 19ον. Ἀπαγορεύεται τὸ βλάπτειν ὡς καὶ ἡ διὰ βλάβης ἐπανόρθωσις τοῦ γενόμενου ἀδικήματος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ προφητικοῦ λογίου: لا ضرر ولا ضرار
λά δαράρ βέ λά δηράρ = οὐ βλάβη καὶ οὐκ ἀντεπιβλάβη.

Δηλαδή, ὅπως οὐδεὶς δύναται νὰ βλάβῃ ἕτερον ἀρχόμενος χειρῶν ἀδίκων, οὕτω καὶ ὁ ἀδικηθεὶς δὲν δύναται νὰ ἀνταδικήσῃ τὸν ἀδικήσαντα αὐτόν. Π. χ. Ὅταν τις χαλάσῃ τὸν τοῖχον τοῦ γείτονός του, οὗτος δὲν δικαιούται νὰ ἐκδικηθῆ χαλῶν τὸν τοῖχον ἐκεῖνου. Εἰς τὸν κανόνα τοῦτον φαίνεται ἀντικειμένη ἡ ἀρχή, ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀντιποίνου, καθ' ἣν ὁ φονεὺς καταδικάζεται εἰς θάνατον· ἀλλ' ἡ ἐν λόγῳ ἀρχὴ δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν κανόνα τοῦτον. Κατὰ τὸ Μουσουλμανικὸν δίκαιον ἡ θανάτωσις τοῦ φονεῦς ἐπιτρέπεται ἀ. χάριν ψυχικῆς ὠφελείας αὐτοῦ πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν ἀνομημάτων του· καὶ β'. πρὸς πρόληψιν καὶ ἄλλων φόνων, εἴτινες εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ συμβῶσιν ἂν μείνῃ ὁ φονεὺς ἐν τῇ ζωῇ, καθ' ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸν οἱ συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος νὰ φονεύσωσι καὶ αὐτόν καὶ οὕτω ν' ἀναπτυχθῆ μεταξὺ τῶν δύο οἰκογενειῶν ἔχθρα πολὺ ὀλεθριώτερα ἔχουσα ἀποτελέσματα.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπορρέει καὶ τὸ δικαίωμα προτιμήσεως (كما سؤفا'), ὅπερ ἔχουσιν ὁ γείτων ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς γειτονικοῦ κτήματος καὶ ὁ συντάμιος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μερίδος τινὸς κτήματος κοινου καὶ ἀδιανεμήτου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐτέρου. Ὅταν πωλῆται

κτῆμά τι πιθανόν ν' ἀγορασθῆ ἀπὸ ἀνθρώπων, ὅστις δὲν συμφέρει εἰς τὸν κύριον τοῦ γειτονικοῦ κτήματος, διὸ ὁ νόμος ἔδωκεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς προτιμῆσεως, τὸ ὁποῖον ἐξασκῶν ἀποβάλλει τὸν ἀγοραστὴν, ὃν δὲν θέλει, ἀγοράζων αὐτὸς τὸ κτῆμα. Ἐπίσης ἢ εἰς τρίτον πώλησις ἰδανικῆς μερίδος κτήματος κοινοῦ ἐξ ἀδιανεμήτου πιθανὸν νὰ ᾖ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ἕτερον τῶν συνεταίρων· διὸ ὁ νόμος δίδωσι καὶ τούτῳ τὸ προνόμιον τῆς προτιμῆσεως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς πωλουμένης μερίδος. Ὅθεν οὔτε ὁ γείτων τὸ κτῆμα αὐτοῦ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γείτονος, οὔτε ὁ συνέταιρος τὴν ἰδανικὴν μερίδα αὐτοῦ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ συνεταίρου του δύναται ποτε νὰ πωλήσῃ εἰς τρίτον. Καὶ ἂν γείνη τοῦτο, ὁ γείτων καὶ ὁ συνέταιρος δύνανται, ἐὰν θέλωσιν, ἀκυροῦντες τὴν πώλησιν νὰ ἀγοράσωσιν αὐτοὶ τὸ πωληθὲν ἀντὶ τῆς ἀξίας, εἰς ἣν ἐπωλήθη καὶ εἰς τὸν τρίτον.

Τὸ ἐξ ἀδιανεμήτου κοινὸν ἀνήκει ὀλόκληρον εἰς πάντας συγχρόνως τοὺς κοινωνοὺς χωρὶς νὰ δύναται τις αὐτῶν νὰ διίσχυρισθῆ ὅτι τὸ δεῖνα μέρος τοῦ κτήματος ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτόν. Διὰ αἱ μερίδες εἰς ἃς διαιρεῖται τὸ κτῆμα λέγονται ἰδανικαί.

Κατ' ἐξαιρέσιν ἐν τοῖς ἀφιερωτικοῖς κτήμασι (موقوفه μεδικούφ) τὸ δικαίωμα προτιμῆσεως δὲν ἰσχύει.

Ἄρθρ. 20ον. Πᾶσα βλάβη ἐξαφανιστέα ἤτοι ἐπανορθωτέα (καὶ ἂν ἔτι κατὰ δουλείαν ὑφίσταται).

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الضرر يزال ولو قد عا: ἔξ ζα-
ράρου γεῦζάλου βέ λέβ καδίμεν = ἡ βλάβη ἐξαλείφεται καὶ ἂν ἔτι κατὰ δουλείαν ὑφίσταται.

Παράδειγμα. Ὅταν οἰκία τις ἀνήκη εἰς δύο κυρίους, οἵτινες ἀμ-
φότεροι θέλουσι νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰς ὠφελείας αὐτῆς, ἡ οἰκία ἐ-
κείνη διαιρεῖται εἰς δύο ὅσον οἶόν τε ἴσας μερίδας. Ἐὰν δὲ ὁ ἕτερος
αὐτῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ζημιοῖ τὸν ἄλλον, δὲν συγκατανεύη
εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς οἰκίας, ἀναγκάζεται διὰ τῆς βίας νὰ συγκα-
τανεύσῃ εἰς τοῦτο. Ἄπασαι αἱ διατάξεις τοῦ περὶ ἐκλογικῶν δι-
καιωμάτων τίτλου τοῦ βιβλίου τῆς Πωλήσεως ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύ-
της στηρίζονται.

Π. χ. Ἐν ἀγοράσῃ τις ὑφασμα καὶ ἀροῦ τὸ κόψῃ ἀνακαλύψῃ

ἐν αὐτῷ ἀρχικόν τι ἐλάττωμα, δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ ἐλάττωσιν τοῦ δοθέντος τιμήματος ἀνάλογον τοῦ ἐλαττώματος. Ἐάν δὲ ἀνακαλύψῃ τὸ ἐλάττωμα πρὶν κόψῃ τὸ ὕφασμα ἐπιστρέφει αὐτὸ εἰς τὸν πωλητὴν καὶ λαμβάνει ὀπίσω τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 21ον. Αἱ ἀναπόδραστοι ἀνάγκαι καθιστῶσι θεμιτὰ τὰ κεκωλυμένα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الضرورات تبیح المحظورات ἐξ-ζαρουράτ τεπίχουλ μαχζουράτ = αἱ ἀναπόδραστοι ἀνάγκαι καθιστῶσι θεμιτὰ τὰ κεκωλυμένα.

Ἡ λέξις حله μουπάχ, ἣν μεταφράζομεν διὰ τοῦ θεμιτοῦ σημαίνει κυρίως πρᾶξιν, ἥτις εἶναι ἀδιάφορος εἰς τὰ ὅμματα τῆς θρησκείας οὔτε ὡς καλὴ, οὔτε ὡς κακὴ θεωρουμένη.

Παράδειγμα. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν λιμοκτονοῦντα νὰ κλέψῃ τὸσον ἄρτον, ὅσος ἀρκεῖ πρὸς ἐξάλειψιν τῆς πείνης του· τοῦτο δὲ διὰ τὴν βλάβην ὑφ' ἧς ἀπειλεῖται τὸ σῶμά του ὡς ἐκ τῆς ἀσιτίας.

Ἔτερον παράδειγμα. Πρὸς διάσωσιν τῆς ἰδίας ζωῆς, ἀναπόφευκτον κίνδυνον διατρεχούσης ἐκ βίας ἑτέρου, δύναται τις νὰ φονεύσῃ τὸν αἵτιον τοῦ κινδύνου τούτου. Ἀμφότεραι αὗται αἱ πράξεις ἐπιτρέπονται ἕνεκα τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁ πάσχων.

Ἄρθρ. 22ον. Αἱ ἀναπόδραστοι ἀνάγκαι ἐκτιμῶνται κατὰ τὸ μέτρον αὐτῶν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الضرورات تقدر بقدرها ἐξζαρουράτου τικάδδερύ πὶ καδέριχα = αἱ ἀναπόδραστοι ἀνάγκαι ἐκτιμῶνται κατὰ τὸ μέτρον αὐτῶν.

Ὁ κανὼν οὗτος περιορίζει πῶς τὸν ἀνωτέρω. Ἐπιτρέπεται, ὡς ἐρρήθη, εἰς τὸν πεινῶντα νὰ κλέψῃ ἄρτον, ἀλλὰ τόσον ὅσος ἀρκεῖ διὰ νὰ κορέσῃ τὴν πεινᾶν του καὶ εἰς τὸν ἀπειλούμενον νὰ φονεύσῃ τὸν ἀπειλοῦντα, ἀλλ' ἐνὸσφ ὑφίσταται ὁ κίνδυνος· τούτου δ' ἐκλιπόντος δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ φονεύσῃ αὐτόν.

Ἄρθρ. 23ον. Πᾶν ὅ, τι ἐπιτρέπεται διὰ λόγον τινὰ (عذر οὕζ�ρ) κατὰ τὸν νόμον δὲν συγχωρεῖται πλέον, ἅμα ἐκλιπόντος τοῦ λόγου τούτου.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: ما جاز لعذر بطل بزواله μὰ δζάζε πι οὐζριν πάτελε πι ζεβάλιχι = ὅ, τι ἐπιτρέπεται διὰ λόγον οὐ συγχωρεῖται ἐκλείποντος αὐτοῦ.

Παράδειγμα. Τὸ κατασχεθὲν πρᾶγμα διὰ χρέος ἀποδίδεται εἰς τὸν κύριόν του, ἕμα ὡς οὗτος ἀποτίσῃ τὸ χρέος.

Ἄρθρ. 24ον. Ἐκλείποντος τοῦ κωλύοντος, ἐπανέρχεται τὸ κωλυόμενον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: اذا زال المانع عاد المنوع ἕζα ζάλε-λ-μανή' ἄδε-λ-μενου' = ὅταν ἐκλείψῃ τὸ κωλύον, ἐπανέρχεται τὸ κωλυόμενον.

Π. χ. Ἐν τῇ ἀπαγορεύσει, τῇ κηδεμονίᾳ, τῇ κατασχέσει κτλ., ἕμα ὡς ἐκλείψῃ ἢ αἰτία δι' ἣν ἐστερήθη τις τῆς διοικήσεως ἢ χρήσεως τοῦ κτήματός του, ἐπανέρχεται τὸ ἀπαγορευθὲν αὐτῷ δικαίωμα, ἥτοι ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ κτήματος.

Ἄρθρ. 25ον. Ἡ βλάβη δὲν ἐπανορθοῦται διὰ βλάβης.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا يزال الضرر لا يزال إلا بغيره ζζαράρσο λὰ γιούζάλι πι μίσιλιχι = βλάβη δὲν ἐξαλείφεται διὰ βλάβης.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι εὐληπτον: Βλάβη διὰ βλάβης δὲν ἐπανορθοῦται, ἀλλ' ἐπανορθοῦται ἢ βαρυτέρα διὰ τῆς ἐλαφροτέρας. Π. χ. Ἐάν τις οἰκοδομήσῃ οἶκον δυναστικῶς ἐπὶ ξένου οἰκοπέδου, δὲν ἐπανορθοῦται ἢ τοῦ κυρίου τοῦ οἰκοπέδου βλάβη διὰ τῆς τοῦ οἴκου καταδάρσεως, ἀλλὰ παρατηρεῖται ἢ ἀξία ἀμφοτέρων καὶ ὁ τὴν ὀλιγωτέραν βλάβην ὑφιστάμενος ἀποζημιῶ τὸν μᾶλλον βλαπτόμενον· ἐπανορθοῦται ἔτι ἢ κοινὴ βλάβη διὰ τῆς ἰδιαιτέρας· οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, ἐὰν εὕρισκῃται ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ τοίχος, οὗ ἢ κατὰ πτωσις ἀδιαφιλονείκητος καὶ βεβαία ἐστὶ, καταρρίπτεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ οὕτω τὸ δημόσιον ἀπαλλάττεται ἀπὸ μιᾶς καταστροφῆς, βλαπτομένου ἐνὸς μόνου ἀτόμου, τοῦ κυρίου τοῦ τοίχου.

Ἄρθρ. 26ον. Πρὸς ἀποσόβησιν τῆς κοινῆς βλάβης αἰρετέον τὴν μερικὴν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يتحمل الضرر الخاص لدفع الضرر العام ζζαράρδ-λ χάσας λι δέφι' ζαράρι ἄμμ = ἀνεκτέα ἢ μερικὴ βλάβη πρὸς ἀποσόβησιν τῆς γενικῆς.

Δυνάμει τῆς διατάξεως ταύτης ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἀμαθῆ ἰατρὸν ἢ ἐξέσκησις τῆς ἱατρικῆς· εἰδικὴ ζημία ἐνταῦθα εἶναι ἡ τοῦ ἰατροῦ, ὅστις κωλυόμενος στερεῖται τῶν πόρων τοῦ ζῆν· γενικὴ δὲ ἡ βλάβη ἢ προξενουμένη εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ὡς ἐκ τῆς ἀπειρίας καὶ ἀνικανότητος τοῦ ἰατροῦ.

Κατὰ τοὺς λογικευομένους καὶ τοὺς νομικοὺς γενικὸν λέγεται τὸ πρᾶγμα ὅταν ἀναφέρηται εἰς περισσοτέρους τῶν δύο.

Παράδειγμα. Ἐὰν πρόκηται νὰ ζημιωθῆ εἰς μόνον, ἢ ἑκατὸν ἄτομα προτιμᾶται ἡ ζημία τοῦ ἑνός, πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ζημίας τῶν ἑκατὸν· τοῦτο δὲ ὅταν δὲν ὑπάρχη τρόπος ν' ἀποφύγῃσιν τὴν ζημίαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη. Ἐκτὸς δὲ τούτου διὰ νὰ καταδικασθῆ τις νὰ ὑποφέρῃ τὴν ζημίαν χάριν ἄλλων πρέπει νὰ ὑπάρχη σχέσις τις καὶ αἰτία. Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ἐπιβάλλειν εἰδικὴν ζημίαν χάριν γενικῆς ὠφελείας.

Ἔτερον παράδειγμα. Ὅταν τριῶν τινῶν ὑποκειμένων, εἰς ἀναπόφρευκτον θάνατον, ᾖναι δυνατὸν ν' ἀπαλλαγῶσιν οἱ λοιποὶ δύο φονευομένου τοῦ ἑνός, ἐπιτρέπεται ὁ φόνος οὗτος.

Ἔτερον. Ἐν ταῖς περὶ τοίχων διατάξεσιν ἀναφέρεται, ὅτι ὅταν τοῖχος τις ᾖναι ἐτοιμὸς ῥόπος, ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἀρχὴν νὰ καταδαφίση αὐτὸν ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἰδιοκτῆτου πρὸς ἀποσόβησιν τῆς βλάβης, ἢ τις ᾖτο δυνατὸν νὰ προκύψῃ εἰς τοὺς διαβάτας, ἂν ὁ τοῖχος κατέπιπτεν ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ἔτερον. Ὅταν οἱ ἔμποροι πόλεως τινος συμφωνήσαντες ἀγοράσωσι πάντα τὸν εὐρισκόμενον σῖτον καὶ πωλῶσιν αὐτὸν λ. χ. πρὸς 30 γρόσια ἀντὶ 20, ὡς ἐτιμᾶτο πρότερον, ἢ ἀρχὴ δικαιούται νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτοὺς νὰ ὑποβιάσῃσιν τὴν τιμὴν τοῦ σίτου.

Ἐνταῦθα γενικὴ βλάβη εἶναι ἡ ἀνατίμησις τοῦ σίτου, μερικὴ δὲ ἡ ὑποτίμησις αὐτοῦ.

Ἔτερον. Ἐὰν τις χάριν ἰδιοτελῶν σκοπῶν ὑποκινήσῃ ταραχὰς ἐν χώρᾳ τινὶ δυναμένως νὰ ἐπιφέρῃσιν γενικὴν ζημίαν, πρὸς ἀποσόβησιν αὐτῆς προτιμᾶται ἡ μερικὴ βλάβη καὶ ἐπιτρέπεται ἡ εἰς θάνατον καταδίκη τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.

Ἄρθρ. 27ον. Ἡ βαρύτερα βλάβη ἐπανορθοῦται διὰ τῆς ἐλαφροτέρας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الضرر الأشد يزال بالضرر الخفيف εἰς ζαράρι·λ·εσέδδ γιυζάλε πιζ ζαράρι·λ αχάφφ=ἡ βαρύτερα βλάβη ἐξαλείφεται διὰ τῆς ἐλαφροτέρας.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι εἰδικώτερος τοῦ ἀνωτέρω, ὅστις εἶναι γενικός. Π. γ. Ὁ ὀφειλέτης ἀπαγορεύεται τῆς ἐπὶ τῶν κτημάτων του κυριότητος χάριν τοῦ δανειστοῦ του. Ἐλαφροτέρα βλάβη ἐνταῦθα εἶναι ἡ ζημία, ἣν ὑφίσταται ὁ ὀφειλέτης στερούμενος τῆς τῶν κτημάτων του κυριότητος, βαρύτερα δὲ ἡ βλάβη, ἣν θὰ ὑφίστατο ὁ δανειστής, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἀφίνετο ἐλεύθερος καὶ ἐξεποίει τὰ κτήματα του.

Ἔτερον. Ἐκραγείσης πυρκαϊῆς καὶ ὀλοκλήρου συνοικίας διατρεχούσης βέβαιον κίνδυνον, ἐπιτρέπεται πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου τούτου ἡ κατεδάφισις μιᾶς οἰκίας ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κυρίου αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως ἡ οἰκία αὕτη κατηδαφίσθη χωρὶς νὰ ὑφίσταται βέβαιος κίνδυνος, τότε ὁ κατεδαφίσας αὐτὴν ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἰδιοκτήτην.

Ἔτερον. Ὁ πατὴρ ὡς ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς πατρότητος (ولاية و بيلاجت = ἐπιτροπή) δύναται νὰ δεσπόσῃ τῆς περιουσίας τῶν τέκνων του καὶ νὰ ἐξοδεύσῃ αὐτὴν εἰς ἰδίας ἀνάγκας. Ἐὰν ὁ υἱὸς κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πατρὸς του, ἡ ἀρχὴ δὲν δύναται διὰ τοῦτο νὰ φυλακίσῃ αὐτὸν ἕνεκα τῆς ἐπὶ τῶν τέκνων κυριαρχίας του, ἀλλὰ μόνον ὑποχρεοῖ αὐτὸν ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐνάγοντα υἱόν.

Ἔτερον. Ἐὰν ὁ πατὴρ ἀρνήτῃ ν' ἀποτίσῃ τὸ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ ὀρισθὲν σιτηρέσιον (ἀσὶ ναρακά), πρὸς ἀποσόβησιν τῆς βαρύτερας βλάβης, ἣν συνεπάγεται ἡ ἀρνήσις αὕτη εἰς τὰ τέκνα μένοντα ἄσιτα, προτιμᾶται ἡ ἐλαφροτέρα βλάβη καὶ ὁ πατὴρ φυλακίζεται.

Μεταξὺ τοῦ ولاية و بيلاجت (ἐπιτροπή) καὶ وصاية و بيساجت (κηδεμονία) ὑπάρχει διαφορά· τὸν κηδεμόνα διορίζει ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ὁ πατὴρ ὅμως ἔχει τὴν ἐπὶ τῶν τέκνων του κυριαρχίαν ἐκ θεοῦ. Ἐν τούτοις ἐὰν ἐξοδεύῃ εἰς τὴν περιουσίαν τῶν τέκνων

του, ἡ ἀρχὴ δικαιούται νὰ κωλύσῃ αὐτὸν, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τούτου βλάβη καὶ εἰς τὰ πατρικά του δικαιώματα. Ὅτε χωρὶς βλάβης οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι τι, τὸ ἦττον ἀδικὸν ἐπιλεγόμεθα. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. γ'. ἐδ. σ'.

Ἄρθρ. 28ον. Δύο κακῶν προκειμένων, παραδεκτέον τὸ ἐλαφρότερον πρὸς ἀποσβέσιν τοῦ βαρυτέρου.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: اذا تعارض مفسدان روعي اعظمهما ماضرا بابا كتاب احفهما
χουμα ζαράρεν πὶ ιρτικιάπὶ ἀχάφφιχημα = ὅταν πρόκηται δύο κακὰ ἀποβάλλομεν τὸ βαρύτερον παραδεχόμενοι τὸ ἐλαφρότερον αὐτῶν.

Τὸν κανόνα τοῦτον ἐξηγεῖ τὸ ἀνωτέρω περὶ σιτηρεσίου παράδειγμα, παραθέτομεν δὲ καὶ τὰ ἐξῆς :

α'. Ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀποτίῃ τὰ χρέη αὐτοῦ, δύναμις τοῦ δικαιώματος ἐπιτροπῆς καὶ ἐποπτείας (ولایت βιλαγέτ), ὅπερ ἔχει ἐφ' ὧν τῶν ὑπηκόων ἡ ἀρχὴ λαμβάνει κατοχὴν τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ ὡς ἄλλος κύριος αὐτῶν ἐκποιεῖ αὐτὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου τῶν πληρόνει τὰ χρέη· ἐνταῦθα ἦττον κακὸν εἶναι ἢ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς κατοχὴ τῶν κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐκποίησης αὐτῶν ὑπὲρ τῶν δανειστῶν· χειρὸν κακὸν εἶναι ὁ κίνδυνος, ὃν διατρέχει τὸ δικαίον τοῦ δανειστοῦ.

β'. Κάτοχός τις δημοσίας γῆς δίδωσιν ἑτέρω τὴν ἀδειάν ἵνα οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτῆς· ἔτη τινὰ μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς, ὁ κάτοχος τῆς γῆς ἐέλθων εἰς ἔριδα μετὰ τοῦ κυρίου τοῦ κτιρίου ἀπαιτεῖ ὅπως κατεδαφισθῇ ἡ οἰκοδομὴ λόγῳ, ὅτι ἡ γῆ ἐφ' ἧς κεῖται ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτόν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀρχὴ ὀφείλει ἵνα ἐκτιμῆσῃ ἰδίᾳ τὸ οἰκόπεδον καὶ τὴν οἰκοδομήν καὶ ἐὰν εὖρη τὴν ἀξίαν ταύτης ἀνωτέραν τῆς ἐκείνου διατάττει τὸν κύριον τῆς οἰκοδομῆς νὰ ἀγοράσῃ τὸ οἰκόπεδον πληρόνων τὴν ἐκτιμηθεῖσαν ἀξίαν· τοῦτο δ' ἔνεκα τῆς ἀπάτης, ἣν μετεχειρίσθη ὁ κύριος τοῦ οἰκοπέδου δούς ἀδειαν εἰς τὸν ἕτερον νὰ ἀνεγείρῃ τὴν οἰκοδομήν. Ἐὰν δὲ ἡ ἀξία τοῦ οἰκοπέδου ἦναι ἀνωτέρα ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς, διατάττει τὸν κύριον αὐτῆς ἢ νὰ λάβῃ τὸ οἰκόπεδον δίδων τὴν ἀξίαν του, ἢ νὰ κατεδαφίσῃ τὴν οἰκοδομήν του.

Αίτια τούτου είναι ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχουσι δύο κακά· ἢ πρέπει νὰ κατεδαφισθῆ ἡ οἰκοδομή (ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῆ διὰ τῆς βίας πρὸς βλάβην τοῦ κυρίου αὐτῆς), ἢ νὰ παραχωρηθῆ τὸ οἰκόπεδον δωρεάν εἰς τὸν κύριον τῆς οἰκοδομῆς (ὅπερ ζημιῶσι τὸν κύριον τοῦ οἰκοπέδου). Διὸ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀρχὴ λέγει εἰς τὸν κύριον τοῦ οἰκοπέδου — ἀφοῦ ἔδωκας τὴν ἄδειαν νὰ ἀνεγερθῆ ἡ οἰκοδομή, ἐὰν ἤδη θέλῃς νὰ ἔχῃς τὸ οἰκόπεδόν σου, πλήρωσον καὶ τὴν ἄξιαν ἐκείνης καὶ λάβε ἀμφότερα.

Ἡ ἀνάπτυξις αὕτη ἀφορῶσα μόνον τὰς δημοσίας γαίας δὲν ἰσχύει ἐπ' ἐκείνων, αἵτινες εἶναι τελείας ιδιοκτησίας (ملك مούلك). Ἐάν τις ἔχῃ δένδρον ἐπὶ ἀλλοτρίας γῆς τοῦ εἴδους τούτου (τελείας ιδιοκτησίας) καὶ ἕτερός τις ἀνεγείρας οἰκοδομὴν ἐν αὐτῇ κατακαλύψῃ τὸ δένδρον, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ κυρίου τοῦ δένδρου, ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὴν ἄξιαν αὐτοῦ, διότι χάριν τοῦ δένδρου δὲν κατεδαφίζεται ἡ οἰκία, ὅπερ θὰ προὔξενει μείζον κακόν.

*Ἀρθρ. 29ον. Ἐκ δύο κακῶν προτιμητέον τὸ μὴ χειρόν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يختاراهون الشرين γιουχ-τάρου ἔχθενού ὁ σερείν = προτιμητέον τὸ ἐλαφρότερον δύο κακῶν.

Τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα σαφηνίζουσι καλῶς καὶ τὸν κανόνα τούτον.

*Ἀρθρ. 30ον. Αἰρετωτέρα ἢ τοῦ κακοῦ ἀποσόβησις, ἢ ἡ ἐπίσπασις ὠφελείας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: درؤ المفسد اولى من جلب النافع δέρου-λ-μεφασιδ ἔβλια μιν δζέλπι-λ-μεναφῆ' = ἡ τῶν κακῶν ἀποσόβησις προτιμότερα τῆς ἐπισπάσεως ὠφελειῶν.

Παράδειγμα. Θρησκευτικῶς τὸ ψεῦδος θεωρεῖται ὡς ἀμάρτημα· ἐὰν ὁμῶς γινώσκῃ τις ἐν τινι περιστάσει, ὅτι λέγων τὴν ἀλήθειαν θέλει προξενήσει κακόν τι, ὀφείλει ἵνα ἀποκρύψῃ αὐτὴν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κακοῦ.

*Ἀρθρ. 31ον. Ἡ ζημία προλαμβάνεται καὶ ἀποκρούεται ἔσφ τὸ δυνατόν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الضرر يذوق بقدر الامكان

ἑξαράρου γιούδφρου πὶ κάδερι-λ. ιμιαν = ἡ ζήμια ἀποκρούεται κατὰ τὸ δυνατόν.

Παράδειγμα. Ἀγοράζει τις ζῶον καὶ ἀκολούθως ἀνακαλύπτει ὅτι ἦτο ἐμπαθές, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θνήσκει τὸ ζῶον. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον, ἡ ζήμια τοῦ ἀγοραστοῦ πρέπει νὰ ἐξαιρεθῆ κατὰ τὸ δυνατόν. Διὸ ἐὰν τὸ ζῶον ὑγιές μὲν ὑποτιθέμενον ἤξιζε λ. χ. 500 γρόσια, ἐμπαθές δὲ μόνον 300, ὁ πωλητὴς ὀφείλει ἵνα ἀποζημιώσῃ τὸν ἀγοραστὴν, ἐπιστρέφων αὐτῷ τὴν διαφορὰν τῶν δύο τιμῶν ἧτοι 200 γρόσια.

* Ἀρθρ. 320ν. Ἡ χρεία, εἴτε γενικὴ ἐστὶν εἴτε μερικὴ θεωρεῖται ὡς ἀνωτέρα ἀνάγκη.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : الحاجة نزلة ضرورة او خاصة ελχάδζετου τούνέζζελεβ μενζίλετε ζζαρουρε ἄμμετεν ἔβ χάσσατεν = ἡ χρεία κατέρχεται εἰς τὴν θέσιν ἀνωτέρας ἀνάγκης κἀντε γενικὴ ἢ μερικὴ ἦ.

Χρεία λέγεται ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις. Γενικὴ λέγεται, ὅταν ἐπιβάλληται εἰς πάντα τὰ μέλη τῆς κοινωρίας, μερικὴ δὲ ὅταν εἰς ἓν ἢ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Ἡ χρεία δὲν εἶναι ἀνάγκη· θεωρεῖται ὁμως ὡς τοιαύτη, ὅταν, ὡς ἐβρέθη, ἀπορρέῃ ἐκ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, οἷα ἡ ἐπὶ πίστει (ἢ ἐξωνήσει) πώλησις (ὄρα τὸ ἐν τῷ κειμένῳ παράδειγμα)· ἀνάγκη λέγεται ἡ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ἀπορρέουσα συνέπεια. Π.χ. ὅπου ὑπάρχει πῦρ, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ καὶ θερμότης, ὅπου δύο ἐκεῖ ζεῦγος, ἡ ἰδέα τῆς υἱιότητος προκαλεῖ ἀναγκαίως τὴν ἰδέαν τῆς πατρότητος κτλ. Οἱ ἄνθρωποι ὡς κοινωνικοὶ ἔχουσι πάντοτε χρεῖαν τῆς βοθείας καὶ ὑποστηρίξεως ἀλλήλων· ἐκ τῆς χρείας ταύτης ἐπήγαγε τὸ δάνειον, ὅπερ εἶναι συνδρομὴ εἰς τὸν πλησίον ἐν ἀνάγκῃ εὐρισκόμενον. Ἐὰν ὅθεν ζητήσῃ τις ἀμοιβὴν διὰ τὴν συνδρομὴν ταύτην, δὲν ἐκτελεῖ τὸ χρέος ὅπερ ἐπιβάλλει αὐτῷ ἡ φιλανθρωπία· διὰ τοῦτο τὸ Μουσουλμανικὸν δίκαιον ἀπαγορεύει τὸν τόκον, ὅστις εἶναι κέρδος μὴ ἀποκτηθὲν δι' ἐμπορικῆς πράξεως παρὰ τοῦ δανειστοῦ. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐγέννησε παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις τὴν πώλησιν ἐπὶ πίστει ἢ ἐξωνήσει, ἧτις εἶναι εἶδος ὑπο-

θήκης πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δανείου. Εἰς ἐποχὴν τινα μεμακρυσμένην τῆς σημερινῆς, ὁ λαὸς τῆς Βουχάρας περιέπεσεν εἰς βαρύντατα χρέη· συνεπῶς ἡ πίστις πανταχοῦ ἐξέλιπε καὶ οἱ ἄνθρωποι μὴ δυνάμενοι νὰ εὕρωσι χρήματα ἔπασχον δεινῶς· πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου οἱ νομολόγοι τῆς ἐποχῆς εἰς τὸν ἐν λόγῳ κανόνα στηριζόμενοι ἐπενόησαν εἶδος πώλησεως σύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου καὶ ἐπέτρεψαν αὐτό. Τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι ἡ πώλησις ἐπὶ πίστει (ἢ ἐξωνήσει) (بَيْعٌ بِعَاقِبَةٍ). Κατὰ τὴν πώλησιν ταύτην ὁ πωλητὴς παραδίδει τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἐπὶ τῷ ὄρῳ ὅμως ὀψέποτ' ἂν ἐπιστρέψῃ τὸ τίμημα λάβῃ καὶ αὐτὸς ὀπίσω τὸ πρᾶγμα. Ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ τηρήσῃ τὸν ὄρον τοῦτον καὶ ἅμα ἐπιστρέφοντος τοῦ πωλητοῦ τὸ τίμημα ὀφείλει νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐπὶ πίστει (ἢ ἐξωνήσει) πώλησεως δὲν μεταβιβάζει τελείως τὴν κυριότητα διότι εἶναι συνωμολογημένον οἰονεὶ ὑπὸ ἐξουσιαστικῆν ἀνατρεπτικῆν αἵρεσιν (قَوْلًا بَدَلِيًّا). Διὸ οὐδέτερος αὐτῶν δύναται νὰ πωλήσῃ εἰς τρίτον τὸ πρᾶγμα ἐνόσφ ἢ αἵρεσις ἤρτηται. Ἡ εὐκολία, ἣν παρέσχεν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Βουχάρας καὶ ἐν γένει εἰς τὸ Μουσουλμανικὸν ἐμπόριον τὸ بَيْعٌ بِعَاقِبَةٍ εἶναι ὅτι ἠνέωξε τὰ ταμεῖα τῶν κεφαλαιούχων εἰς τοὺς στερουμένους κεφαλαίων κτηματίας, διότι εἰς τὸν διὰ τοιαύτης πώλησεως κάτοχον κτήματος ἀγοραστὴν ἐπετρέπετο νὰ ἀπολαμβάνῃ μέρος ἢ καὶ ὀλοκλήρους τὰς ὠφελείας τοῦ κτήματος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι τὸ بَيْعٌ بِعَاقِبَةٍ εἶναι ὑποθήκη διαφέρουσα αὐτῆς κατὰ τοῦτο, καθ' ὅτι αἱ ὠφελείαι καὶ ἐπομένως καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ πρᾶγματος ἀναφέρονται εἰς τὸν δανειστὴν ἐνόσφ διαρκεῖ τὸ συνάλλαγμα καὶ καθ' ὅτι δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς τελείαν πώλησιν, ἐν ἣ περιπτώσει ὁ ὀφειλέτης δὲν πληρώσῃ τὸ χρέος εἰς τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας, ἐὰν ὑπάρχῃ τοιαύτη (ὄρα καὶ ἀνωτέρω ἀρθρον 3ον).

Πρὸς ἐξασφάλισιν δανείου δύνανται νὰ πωληθῶσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον παντὸς εἶδους γαῖαι, εἴτε τελείαι ἰδιοκτητίας (عِلْمٌ مَوْلَى) εἶναι, εἴτε ἀφιερωτικαὶ (عَقْدٌ بَدَلِيٌّ), εἴτε δημόσιαι (أَمْرٌ

έμιριγέ). Όνομάζεται δὲ بالوفا پے پیل βεφά κυρίως ἡ πώλησις γαιῶν τελείας ιδιοκτησίας· ἡ δὲ πώλησις γαιῶν τῶν δύο ἄλλων κατηγοριῶν καλεῖται فراغ بالوفا φираγή πιλ βεφά=ἦτοι ἐκχώρησις πρὸς ἐξασφάλισιν δανείου. Ὁ λόγος τῆς διαφόρου ὀνομασίας εἶναι ὁ ἑξής· αἱ τελείας ιδιοκτησίας γαῖαι ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν κάτοχον αὐτῶν, ὅστις εἶναι ἀνενόχλητος κύριος καὶ ἐπομένως δύναται νὰ πωλήσῃ αὐτάς. Τῶν ἀφιερωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων γαιῶν κύριος εἶναι ἡ τὸ κατὰστημα κλπ., εἰς ὃ ἀφιερώθησαν, ἡ τὸ δημόσιον, ὃ δὲ κάτοχος αὐτῶν δὲν εἶναι ἡ ἀπλοῦς ἐπικαρπωτής, ἀπολαμβάνων οὐχὶ τὴν κυριότητα, ἀλλὰ τὴν χρῆσιν μόνον τοῦ πράγματος, ἣν τὸ δημόσιον παραχωρεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀόριστον χρόνον, ἐξ οὗ πηγάζει καὶ τὸ δικαίωμα μεταβιβάσεως αὐτῆς εἰς τοὺς κληρονόμους. Ὅθεν ὁ κάτοχος αὐτῶν δὲν δύναται νὰ τὰς πωλήσῃ ἀλλὰ μόνον ἐκχωρεῖ τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως, ὃ ἔχει ἐπ' αὐτῶν καὶ τοῦτο δὲ τῇ ἀδείᾳ τοῦ κυρίου, ἦτοι τοῦ Κράτους. Παραλείπομεν τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν περὶ δημοσίων καὶ ἰδίως τῶν περὶ ἀφιερωτικῶν γαιῶν διατάξεων, διότι ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν Ἀστυκῷ Κώδικι δὲν γίνεται λόγος ἢ περὶ τῆς τελείας ιδιοκτησίας γαιῶν· διὸ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ἐγένετο μνεῖα μόνον τοῦ بالوفا پے پیل βεφά.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πωλήσεως λοιπὸν ἐπενοήθη πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δανείων καὶ εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, συνεπεία ἀνωτέρας ἀνάγκης. Ἐνταῦθα κρίνομεν καλὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ Μουσουλμανικὸν δίκαιον ἐπιτρέπει τὸ δάνειον, τὴν μετὰθεσιν χρέους καὶ τὴν μίσθωσιν καὶ ἄλλα τοιαῦτα συναλλάγματα δυνάμει μόνον τῆς ἐν τῷ 17ῳ ἀρθρῷ περιεχομένης ἀρχῆς· Ἡ δυσκολία προκαλεῖ τὴν διευκόλυνσιν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ δανείου ἐβρέθη ἀνωτέρω. Ἡ μετὰθεσις χρέους (alga> χαβαλέ) δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέπηται, διότι ἀφοῦ ἕκαστος δὲν ἐνέχεται ἢ ἐξ οἰκείας βουλήσεως καὶ ἐκ τῶν οἰκείων πράξεων δὲν δύναται τις νὰ ἐπιφορτισθῇ τὴν ὑποχρέωσιν ἄλλου. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μίσθωσιν, ἐν παντὶ συναλλάγματι ἀπαιτεῖται ὅπως τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ἦναι πρᾶγμα ὑπαρκτὸν καὶ ἐντὸς συναλλαγῆς. Ἀλλ' ἐν τῇ μισθώσει οὐδὲν λαμβάνει εἰς τὴν κυριότητά του ὁ δίδων τὸ μίσθωμα. Πάντα ταῦτα τὰ

συναλλάγματα ἐπετράπησαν ἐν τούτοις, διὰ τὸν λόγον ὅτι, ὅπου ὑπάρχει δυσκολία πρέπει νὰ παρέχεται ἡ δυνατὴ εὐκολία. Ἐπειδὴ ὁμῶς τὸ ἀντικανονικῶς ὑπάρχον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν καὶ ὑπόδειγμα πρὸς ἐφαρμογὴν εἰς ἕτερα, κατὰ τὸ Μουσουλμανικὸν δίκαιον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μίσθωσις πράγματος δι' ἐτέρου ὁμοίου π. χ. δὲν δύναται τις νὰ μισθωσῆται ἵππον ἐκμισθῶν ἀπέναντι αὐτοῦ ἕτερον ἵππον τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας, διότι οὐδεμίαν ἀνάγκην ὑπαγορεύει τὴν τοιαύτην μίσθωσιν. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς πηγάζει καὶ τὸ νόμιμον τῆς πωλήσεως ἐλπιζομένου πράγματος (المسألة = προπώλησις).

Ἄρθρ. 33ον. Ἡ ἄκρα στενοχωρία τινὸς δὲν καταστρέφει τὸ δίκαιον τοῦ ἐτέρου.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الاضطرار لا يبطل حق الغير : εἰ ἰζτιράρου λὰ γέπτουλι χάκκαϊ-λ γαίρ = ἡ ἄκρα στενοχωρία οὐ καταστρέφει τὸ δίκαιον τοῦ ἐτέρου.

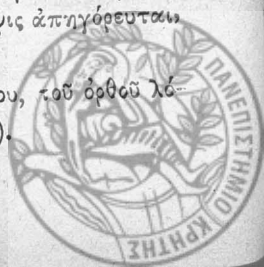
Ἄκραν στενοχωρίαν ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ὑπερτάτην ἀνάγκην, ἣν ἂν μὴ προλάβῃ νὰ θεραπεύσῃ τις θέλει περιέλθει εἰς ἀναπόδραστον κίνδυνον. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι συνέχεια τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος.

Ἡ ἀνάγκη καθίστησι θεμιτὰ τὰ κεκωλυμένα. Ἐάν τις ἕνεκα τοιαύτης ἀνάγκης καταστρέψῃ ἄλλότριον πρᾶγμα, παρελθούσης τῆς ἀνάγκης ὀφείλει ἵνα ἀποζημιώσῃ τὸν κύριον τοῦ πράγματος, διότι ἡ ἀνάγκη, εἰς ἣν αὐτὸς εὐρέθη δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸ δίκαιον τοῦ ἄλλου. Π. χ. Ἐάν τις ἐξ ἀνάγκης ἀνοίξῃ ὑπόνομον ὑπὸ τὸν τοῦτον ἄλλου καὶ ἕνεκα τούτου καταπέσῃ ὁ τοῦτος, ὀφείλει ἵνα ἀνοικοδομήσῃ αὐτὸν ἰδίᾳ δαπάνῃ.

Ἄρθρ. 34ον. Παντὸς πράγματος τοῦ ὁποίου ἡ λῆψις εἶναι ἀπηγορευμένη καὶ ἡ δόσις ἐπίσης ἀπηγορευμένη ἐστὶ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: ما حرم اخذه حرم اعطاؤه : μὰ χάρουμε ἄχζουχου χάρουμε ἰτζουχου = οὐ ἡ λῆψις ἀπηγόρευεται ἀπηγορευμένη ἐστὶ καὶ ἡ δόσις.

Εἰς τὸ ἀπηγορευμένη ἐννοητέον, ὑπὸ τοῦ νόμου, τοῦ ὁρθοῦ λόγου, τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς θρησκείας (شرعاً σέρέν).

Παράδειγμα. Ἡ δωροληψία ἀπαγορεύεται καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου· ἐπειδὴ δὲ ἄνευ τοῦ δότου δὲν θὰ ὑπῆρχε λήπτῃς, ἔπεται ὅτι ὁ δότης ὑπῆρξε τὸ ὄργανον τῆς πράξεως. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ποιητικὸν δίκαιον καταδικάζει καὶ τὸν ὡς ὄργανον χρησιμεύσαντα εἰς ἀξιόποιον πράξιν, μετὰ τοῦ δωροδοκηθέντος τιμωρεῖται καὶ ὁ δωροδοκῆσας.

Ἄρθρ. 35ον. Παντὸς οὔτινος ἢ ποιήσις καὶ ἐκτέλεσις εἶναι ἀπηγορευμένη καὶ ἡ ἐκζήτησις εἶναι ἐπίσης ἀπηγορευμένη.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: $\mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\ \mu\alpha\ \mu\alpha$ μὰ χάρουμε φιλλουχου χάρουμε ταλέπουχου = οὐ ἡ ἐργασία ἀπηγόρευται καὶ ἡ ἐκζήτησις ἀπηγορευμένη ἐστί.

Καὶ εἰς τοῦτον τὸν κανόνα δύναται νὰ χρησιμεύῃ ὡς παράδειγμα ἡ δωροδοκία. Οἷον ἀπηγορευμένης εἰς τὸν δικαστὴν τῆς δωροδοκίας, ἀπαγορεύεται αὐτῷ καὶ τὸ ζητεῖν δῶρα. Κατὰ τὸν νόμον οὐ μόνον ὁ δωροδοκούμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ ζητῶν δῶρα δικαστῆς τιμωρεῖται.

Ἄρθρ. 36ον. Τὸ ἔθος κρατεῖ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: $\mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\ \mu\alpha\ \mu\alpha$ εὐλ ἄδτου μουχ-κέμετου = τὸ ἔθος ἰσχυρόν.

Ἐπὶ τῶν διαφορῶν ὅμως περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει ῥητὴ διάταξις τοῦ νόμου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἰσχύν τοῦ ἔθους, αὕτη δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ περιορίζεται ἐπὶ μόνῃς τῆς κοινωνίας, ἣτις ἔχει αὐτὸ, ὅπως ἡ ἀπόφασις τοῦ διαιτητοῦ δὲν ἰσχύει ἢ ὡς πρὸς τοὺς ἐκ τῶν προτέρων οικεῖα βουλήσει ὑποβληθέντας εἰς αὐτήν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀραβικὸν κείμενον λέγει, ὅτι τὸ ἔθος εἶναι $\mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha$ μουχκέμ ἢτοι ἔχει δύναμιν ἀνάλογον πρὸς τὴν τῆς διαιτητικίας, ἣτις καλεῖται $\mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha\ \mu\alpha\chi\alpha$ χα κέμ. Ἐθος λέγεται τὸ καθιερωθὲν διὰ τῆς συγχῆς ἐπαναλήψεως, ἐννοεῖται δὲ ὅτι πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς κοινῆς παραδοχῆς φρονίμων ἀνθρώπων. Γενικὸν εἶναι τὸ ἔθος ὅταν ἐπικρατῇ εἰς ὅλας τὰς πόλεις Κράτους τινός, μερικὸν δὲ ὅταν ἰδιάζῃ εἰς τινὰ ἢ εἰς τινὰς μόνον.

Παράδειγμα γενικοῦ ἔθους. Δίδωσί τις τὸν υἱὸν του εἰς τεχνίτην καθ' οὗ μετὰ τινὰ ἔτη κινεῖ ἀγωγὴν ἀπαιτῶν μισθὸν δι

ὅσον χρόνον εἰργάσθη παρ' αὐτῷ τὸ τέκνον του· ὁ τεχνίτης ἀρνεῖται δισχυρίζομενος, ὅτι ἀρκεῖ ὡς ἀμοιβὴ εἰς τὸν παῖδα ἢ τέχνη ἢ μαθε. Πρὸς λύτιν τῆς διαφορᾶς ταύτης ὁ δικαστὴς λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ τοπικὸν ἔθος. Ἐὰν ἐν τῷ τόπῳ ὑπάρχη συνήθεια παρὰ τοῖς τεχνίταις ὅπως καθ' ἑβδομάδα ἢ κατὰ μῆνα δίδωσιν ἀμοιβὴν τινα εἰς τοὺς μαθητευομένους των, καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον τεχνίτην νὰ πράξῃ τὸ αὐτό· ἐὰν δὲ οὐδὲν δίδωσιν, ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος.

Παράδειγμα μερικοῦ ἔθους. Νυμφεῶν τις τὴν θυγατέρα του δίδωσιν αὐτῇ πράγματά τινα, χωρὶς νὰ εἶπῃ ἂν τὰ χαρίζῃ ἢ τὰ δανείζῃ αὐτῇ· οἱ λοιποὶ κληρονόμοι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἀπαιτοῦσιν, ὅπως τὰ πράγματα ταῦτα συγκαταλεχθῶσιν εἰς τὴν κληρονομίαν, ἀλλ' ἡ θυγάτηρ δισχυρίζεται, ὅτι ὁ πατὴρ τῇ ἐδώρησεν αὐτά· ὁ δικαστὴς καὶ ἐνταῦθα λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ ἔθιμον τῆς πόλεως καὶ ἂν μὲν κατὰ συνήθειαν τὰ εἰς τὴν νύμφην ὑπὸ τοῦ πατρὸς διδόμενα θεωρῶνται ὡς δωρεὰ, ἐπιδικάζει τὰ πράγματα εἰς τὴν κόρην· ἐὰν δὲ δίδωνται ὡς χρησιδάνεια, συγκαταλέγει αὐτὰ μετὰ τῆς λοιπῆς κληρονομίας.

Ἔτερον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς παραπονηθῇ, ὅτι ὁ ἵππος ὃν ἠγόρασεν ἔχει οἶον δῆποτε ἐλάττωμα (جس عجز), δεικνύεται ὁ ἵππος εἰς πραγματογνώμονας· καὶ ἐὰν οὗτοι ἀποφανθῶσιν ὅτι τὸ εἰς τὸν ἵππον ὑπάρχον κατ' ἔθος τοπικὸν θεωρεῖται ὡς ἐλάττωμα, ὑποβιβάζον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἡμίσεως, ὁ δικαστὴς διαλύει τὴν πώλησιν جس عجز (ἀφορμὴ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἢ μὴ ποιῆσαι τι) δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἐν τῇ πωλήσει οὐ μόνον τὸ πραγματικὸν πάθος, ὅπερ καθίστησιν ἀδύνατον ἢ ἐλλειπῆ τὴν χρῆσιν, οἶον εἶναι ἡ χωλότης τοῦ ἵππου (عيب اتي = πάθος, ἐλάττωμα) ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ὅπερ οὐδὲως παραβλάπτει τὴν χρῆσιν, μόνον κατ' ἔθος θεωρεῖται ὡς ἐλάττωμα· οἶον τὸ ا ل ن ع ت ا م ه (ἡ τῶν τριχῶν ἀντίθετος συμβολή), ὅπερ ἐν τισι τόποις θεωρεῖται ὡς ἀφορμὴ πρὸς διάλυσιν τῆς πωλήσεως, ἐν ἄλλαις δὲ οὐχί.

Ἔτερον. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς σῖτος ἔχη τὸσον χῶμα, ὅσον κατ' ἔθος τοπικὸν θεωρεῖται πέραν τοῦ ἐπιτρεπομένου, ὁ δικαστὴς ἐπὶ τῇ

γνωμοδοτήσει τῶν πραγματογνωμόνων διαλύει τὴν πώλησιν. Κατ' ἔθος γενικὸν ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ καρῶν, τὸ ἐλάττωμα θεωρεῖται πέραν τοῦ ἐπιτρεπομένου ὡς $\frac{1}{10}$ οὖζο καὶ $\frac{1}{20}$ ἀτπ, ὅταν τὰ σεσηπότεα ὑπερβαίνωσι τὰ δέκα τοῖς ἑκατόν· κάτω δὲ τῆς ἀναλογίας ταύτης τὸ ἐλάττωμα δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Εἰς τὸ ἔθος στηρίζεται καὶ ἡ παραγγελία ἔργου. Ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ ἀπαιτεῖται, ὡς εἶδομεν, ὅπως τὸ πρᾶγμα ὑπάρχη, καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη συνομολογεῖται· ἡ παραγγελία λοιπὸν, ἥτις δὲν εἶναι ἡ πώλησις δὲν ἔχει τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα συστατικὰ, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μέλλει νὰ κατασκευασθῆ βραδύτερον· ἐν τούτοις τὸ ἔθος ἔκαμε νὰ ἐπικρατήσωσι τὰ τοιαῦτα συναλλάγματα. Ὁ δικαστὴς ὅταν τῷ ἔθει ἐπόμενος ἀναγκάζει τὸν τὴν ἐκτέλεσιν οἰοῦντάς τε ἔργου ἀναλαμβάνοντα τεχνίτην (οἷον τὴν κατασκευὴν πλοίου), ὅπως ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν του. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι τὸ παραγγελθὲν ἔργον πρέπει νὰ ὑπάρχη· γνωστὸν κατὰ προσόντα (لأشياء بأشياء), τούτέστιν οἱ συμβαλλόμενοι νὰ ἦναι συνεννοημένοι περὶ τῶν προσόντων τῆς ποιότητος, τοῦ μεγέθους κτλ. καὶ ἐν γένει περὶ τῶν προσόντων, ἅπερ ὀφείλει νὰ ἔχη τὸ ἔργον. Ἐν τῇ τῶν νόμων ἐρμηνείᾳ τῇ συνηθείᾳ δεῖ προσέχειν τῆς πόλεως. Βκσ. βιβλ. β'. τιτλ. α. ἐδ. μς'.

Ἄρθρ. 37ον. Ἡ κοινὴ χρῆσις κρατεῖ, καὶ κατ' αὐτὴν ὀφείλει τις πράττειν καὶ ἐνεργεῖν.

Τοῦτο μετέφρασαι ἐκ τοῦ ἀραβ. : استعمال الناس بحجة يجب العمل بهما. Ἰστίμάλθ-ν-νὰς χόδζ-δζετὸν γέδζιπὺ λ-ἀμέλν-πίχα = Ἡ τοῦ δημοσίου χρῆσις κανῶν, καθ' ὃν ὀφείλει τις πράττειν.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι παράρτημα τοῦ ἀνωτέρω· ἔννοεῖ δὲ οὐ μόνον τὴν γενικὴν τοῦ δημοσίου χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν μερικὴν.

Παράδειγμα. Ἐνοικιάζων τις ἐργαστήριον πρὸς σιδηρουργίαν διακαιοῦται ν' ἀνάψῃ ἐν αὐτῷ τόσον πῦρ, ὅσον ἀνάπτεται συνήθως ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐργαστηρίοις. Ἐὰν δὲ πυρποληθῆ τὸ ἐργαστήριον καὶ ὁ ἰδιοκτήτης δι' ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ πυρκαϊὰ προήλθεν ἐκ τοῦ ὑπὲρ τὴν συνήθειαν ἀφθέντος μεγάλου πυρός, διορίζονται πραγματογνώμονες καὶ ἂν ἀποφανθῶσιν, ὅτι ὁ δι' ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι ἀληθής, ὁ με-

σθωτῆς ἀποζημιῶ τὸν ἰδιοκτῆτην. Ἐνταῦθα χρῆσις τοῦ δημοσίου εἶναι ὁ βαθμὸς τοῦ συνήθως ἀναπτομένου πυρὸς, ὃν λαμβάνων ὑπ' ἑψιν ὁ δικαστὴς ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ μὴ τοῦ ἐναγομένου. Ἡ αὐτὴ διάταξις ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς, ἐν ἣ ὁ κύριος ζῶου θανόντος διίσχυρίζεται, ὅτι ὁ θάνατος προῆλθεν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ σὺνθηθες φορτώσεως τοῦ ζῶου παρὰ τοῦ μισθωτοῦ αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 38ον. Τὸ κατ' ἔθος ἀδύνατον ταῦτόν τῃ φύσει ἀδύνατῳ ἐστίν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *المتنع عادة كالمتنع* εἰς μὲντένηου ἄδετεν κελ-μὲντένῆι χακῆκατεν = τὸ κατ' ἔθος ἀδύνατον ὡς τὸ φύσει ἀδύνατον.

Φύσει ἀδύνατον εἶναι ἢ συνύπαρξις τοῦ λευκοῦ μετὰ τοῦ μέλανος. Ἀποδειχθέντος ὅτι ὑπάρχει που τὸ ἐν τούτων, συμπεραίνεται ἀναγκαίως, ὅτι ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τὸ ἕτερον. Κατ' ἔθος ἀδύνατον εἶναι γὰρ ὁμολογῆ π. χ. τις ὅτι χρεωστεῖ, ἐν ᾧ οὐδὲν ὀφείλει. Ἐὰν ὅθεν ὁμολογήσῃ τις ὅτι ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἣν ἔκαμεν ὀφείλει ἔτι τῷ πωλητῇ μέρος τοῦ τιμῆματος, ὁ πωλητὴς ἐνάγων αὐτὸν καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐναγομένου λαμβάνει τὸ ὡς ὀφειλόμενον ὁμολογηθέν. Διότι ὁ δικαστὴς ἀπορρίπτει τὸν διίσχυρισμόν τοῦ ἀγοραστοῦ, διατεινομένου ὅτι ψευδῶς ὁμολόγησεν, ὅτι ὀφείλει, διὰ τὸν λόγον, ὅτι εἶναι παρὰ τὴν συνήθειαν γὰρ ὁμολογῆ τις ἑαυτῷ ὑποχρέωσιν, ἣν δὲν ἔσχε ποτέ.

Ἄρθρ. 39ον. Ἀδύνατον ἀρνήσασθαι, ὅτι τῇ τοῦ χρόνου μεταβολῇ συμμεταβάλλεται καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νομικῶν κανόνων.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *لا ينكر تغير الاحكام بتغير الزمان* γὰρ γιούγκερὺ τεγαίγιούρι-λαχκιάμ. πὶ τεγαίγιούρι-λεζμάν = οὐδυνατὸν ἀρνήσασθαι τὴν τῶν νομικῶν κανόνων μεταβολὴν σὺν τῇ τοῦ χρόνου μεταβολῇ.

Ἐίπομεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ ἔθος χρησιμεύει ὡς βᾶσις πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ πνεύματος καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου· τοῦτο δὲ ἐνόσω τὸ ἔθος ἐπικρατεῖ μεταβαλλομένου δὲ αὐτοῦ, συμμεταβάλλεται καὶ ἡ ἐφαρμογὴ.

Παράδειγμα. Ἐν τῇ ἀγοραπωλησίᾳ τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ ᾔηται γνωστὸν τῷ ἀγοραστῇ. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐποχῇ, ἅμα ὁ ἀγοραστής ἐβλεπεν ἔν μόνον δωμάτιον τῆς ἀγοραζομένης οἰκίας ἐθεωρεῖτο ὡς λαβῶν τελείαν αὐτῆς γνώσιν, διότι κατ' ἔθους πάντα τὰ δωμάτια τῶν οἰκιῶν κατασκευάζοντο ἰσομεγέθη καὶ ὅμοια. Ἰδὼν ὅθεν τὸ ἐν ἡδύνατο νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. Ὅθεν ἀγοράζων τις οἰκίαν ἥς εἶδε μόνον τὸ ἐν δωμάτιον, δὲν εἶχε πλέον τὸ ἐξ ὄψεως ἐκλογικὸν δικαίωμα (ἄρα ἄρθρ. 320). Σήμερον ὅμως αἱ οἰκίαι κατασκευάζονται κατὰ διάφορον τρόπον, τὰ δωμάτια αὐτῶν δὲν ὁμοιάζουσιν ἀλλήλοις· διὰ νὰ σχηματίσῃ ὅθεν ὁ ἀγοραστής τελείαν γνώσιν τῆς οἰκίας, ἢν ἀγοράζει, πρέπει νὰ ἴδῃ πάντα αὐτῆς τὰ δωμάτια. Ἰδὼν δὲ τὸ ἐν μόνον δὲν χάνει τὸ ἐξ ὄψεως ἐκλογικὸν δικαίωμα.

Ἄρθρ. 40ον. Τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ ἔθους παραλείπεται ἡ κυριολεκτικὴ σημασία τῆς λέξεως.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الحقيقة ترك بدلالة العادة ελ-χាក់ηκατου τούτρεκὺ πιδελάετι-λ-ἀδὲ = ἡ πραγματικὴ σημασία ἐγκαταλείπεται τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ ἔθους.

Παράδειγμα. Ὅταν λέγῃ τις ὅτι ἠγόρασε τόσας ρίζας ἐλαίας ἢ τόσα κεφάλια πρόβατα, ἐννοοῦμεν οὐχὶ ὅτι ἠγόρασε μόνον τὰς ρίζας τῶν δένδρων ἢ τὰς κεφαλὰς τῶν ζώων, ἀλλ' ὀλόκληρα τὰ δένδρα καὶ τὰ πρόβατα.

Ἄρθρ. 41ον. Τὸ ἔθος τότε ἰσχύει ὅταν ᾔηται κοινὸν ἢ ἐπικρατοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المتأخر العادة إذا طردت أو غلبت ἴννεμα τούτέπερὺ λ-ἀδὲ ἕε τ-τέρεδετ ἔῶ γάλεπὲστ = ἰσχύει τὸ ἔθος ὅταν κοινὸν ἢ ἐπικρατοῦν ᾔη.

Πρᾶξις τις δηλαδὴ τότε θεωρεῖται ὡς ἔθος ὅταν ἐπαναλαμβάνηται συχνὰ ἐν τῇ πόλει καὶ ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν περισσοτέρων πολιτῶν.

Ἄρθρ. 42ον. Τὸ συνεχῶς συμβαῖνον, οὐχὶ δὲ τὸ σπανίως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: العبرة الغائب الشائع للنادر ελ ἔπερτου λιλ γάλιπι ὁ σὰῆ' λὰ λιν-νάδιρι = λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ συνεχῶς συμβαῖνον οὐ τὸ σπάνιον.

Ὁ κανὼν οὗτος ἀναπτύσσει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνωτέρω.

Παράδειγμα. Ἡ οἰκία, ἣτις ἐνοικιάζεται ἄπαξ κατὰ δεκαετίαν, δὲν θεωρεῖται ὡς δι' ἔμμεσον χρῆσιν ὠρισμένη, διότι ἡ ἐνοικίασις αὐτῆς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεχῶς συμβαίνουσα.

Ἔτερον. Ἐάν ἐν πόλει τινὶ οἱ ἔμποροι ἐν ταῖς ἀγοραπωλησίαις αὐτῶν συνηθίζωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ πληρώνωσι τὸ τίμημα οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' εἰς δόσεις ἐβδομαδιαίας ἢ μηνιαίας, ὁ δικαστὴς προσκληθεὶς ἵνα λύσῃ διαφορὰν ὑφισταμένην μεταξύ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ περὶ προκαταβολῆς ἢ ἐπικαταβολῆς τοῦ τιμήματος, λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ συνεχέστερον τοῦτο ἔθος καὶ ἀποφασίζει κατ' αὐτό.

Ἔτερον. Ἐν τῇ ἀγορᾷ οἰκίας ἀκολουθοῦσιν αὐτὴν καὶ τὰ παραρτήματα (مشاعات) αὐτῆς, οἷον ἡ εἰς αὐτὴν ἄγουσα ὁδὸς κτλ. Τὸ εἰς τὴν οἰκίαν ῥέον ὕδωρ ἔν τισι πόλεσι συμπωλεῖται τῇ οἰκίᾳ, ἐν ἄλλαις δὲ πωλεῖται ἰδιαίτερος· ἐν περιπτώσει ὅθεν διαφορᾶς, ὁ δικαστὴς ἀποφασίζει κατὰ τὸ ἐν τῇ πόλει ἔθιμον.

Ἄρθρ. 43ον. Τὸ κατ' ἔθος γνωστὸν ἰσχύει ὡς καὶ ἡ ἰδιαίτερα συμφωνία.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المعروف عرفا كالمشروط شرطاً ἐλμα'ρούφου ὄρφεν κελμεσ'ρούτι σάρτεν = τὸ κατ' ἔθος γνωστὸν ὡς τὸ συμπεφωνημένον συμφωνία.

Οἷα εἶναι ἡ ἀνωτέρω ῥηθεῖσα συνήθεια τῶν ἐμπόρων ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος.

Ἔτερον παράδειγμα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ὕδωρ τῆς οἰκίας δὲν συμπωλεῖται αὐτῇ διότι ἀνήκει εἰς ἕτερον βακουφίον καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι παράρτημα αὐτῆς. Ἡ θύρα, τὰ παράθυρα συμπωλοῦνται τῇ οἰκίᾳ, διότι κατ' ἔθος γινώσκει ὁ ἀγοραστὴς, ὅτι ἀγοράζων τὴν οἰκίαν συναγοράζει καὶ αὐτὰ, ὥστε εἶναι περιττὴ ἰδιαίτερα περὶ αὐτῶν συμφωνία.

Ἄρθρ. 44ον. Τὸ κατ' ἔθος ἀνεγνωρισμένον μεταξύ τῶν ἐμπόρων ἰσχύει ὡς τὸ εἰδικῶς συμφωνηθὲν μεταξύ αὐτῶν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المعروف بين التجار كالمشروط المعروف ἐλμα'ρούφου πῆεν ετ-τεδ'ζ δζάρ κελ μεσ'ρούτι πῆενεχ'μ = τὸ μεταξύ ἐμπόρων εἰθισμένον ὡς τὸ συμπεφωνημένον μεταξύ αὐτῶν.

Ἄρθρ. 45ον. Τὸ ἐπὶ τῆς συνηθείας βασιζόμενον ἰσχύει ὡς καὶ τὸ ἐπὶ ῥητῆς διατάξεως (ص ناس) στηριζόμενον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: التبعين بالعين بالتعريف كالعين بالنص
 εττεα'γίνου πῖλ ὄρφι κεττεα'γίνι πῖν νάσσι = τὸ κατ' ἔθου ὠρισμέ-
 νον ὡς τὸ ῥητῆ διατάξει ὠρισμένον.

Ἡ ἀπόφασις ὄθεν τοῦ δικαστοῦ στηριζομένη ἐπὶ τῆς συνηθείας εἶναι ἐπίσης ἰσχυρά, ὡς καὶ εἰ ἐβασίζετο ἐπὶ ῥητῆς τοῦ νόμου διατάξεως. Ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ τοῦ νόμου κρατεῖ καὶ φυλάττεται. Βασ. βιβλ. β'. τιτλ. α. ἐδ. μά.

Ἄρθρ. 46ον. Ὅταν συνυπάρχωσι κώλυμα καὶ χρειώδες προηγῆται τὸ κώλυμα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: اذا تعارض المانع
 العا والقتضى يقدم المانع
 εἰζα τεαρεζε-λ μανῆ' β. ελ-μουκταζή γιυκάδδεμ-λ-
 μανῆ' = ὅταν ἀντίκηνται κώλυμα καὶ χρειώδες προηγῆται τὸ κώλυμα.

Κώλυμα (مانع) λέγεται ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπισύρει εὐθύνην καὶ ἐνοχὴν εἰς τὸν ἐκτελοῦντα πράξιν τινα, ἢ ἄλλως τε εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐκτελέσῃ ἢ νὰ παραλείψῃ. Χρειώδες (مقتضى) εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ οὐδεμίαν εὐθύνην καὶ ἐνοχὴν ἐπισύρει εἰς τὸν πράττοντα αὐτὸ, ὅταν ὁ πράττων ἦναι ἐλεύθερος νὰ τὸ πράξῃ ἢ μὴ, ὅσον τὸ περιπατεῖν, κινεῖσθαι κτλ. Ὅταν ὄθεν θέλῃ τις νὰ πράξῃ τι εἰς ὃ ἔχει τὸ ἐλεύθερον, χωρὶς νὰ προέρχεται εὐθύνη τις ἐκ τῆς πράξεως εἰς αὐτὸν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑπάρχει τι κώλυμα, ὅπερ καθίστησιν αὐτὸν ἐνοχον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὸν ἢ πράξῃς ἐκεῖνη' ἐν συντόμῳ δὲν ἐπιτρέπεται τι νὰ πράξῃ τι, ὅταν ὑπάρχῃ κώλυμά τι εἰς τοῦτο.

Παράδειγμα. Ὑποθηκεύσας τις τὴν οἰκίαν του ἀπέναντι χρέους, πωλεῖ ἀκολούθως αὐτὴν εἰς ἕτερον. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰ καὶ ὁ πωλητῆς ἕνεκα τῆς πωλήσεως, ὀφείλει τὴν παράδοσιν τῆς οἰκίας (χρειώδες), δὲν δύναται ὅμως νὰ παραδώσῃ αὐτὴν, διότι κατὰ τὸν νόμον, ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν ὑποθήκην ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δανειστοῦ καὶ πρὶν ἢ ἐξοφλήσῃ.

τὸ χρέος (κώλυμα) (1). Ἄδυνάτου ὄθεν εὐθης τῆς ἀμέσου παραδόσεως, ἢ μεταξύ τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ διαφορὰ κανονίζεται ὡς ἐξῆς. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής ἠγόρασε τὴν οἰκίαν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑποθήκης ὧν, καὶ ὁ δανειστής δὲν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀγοραπωλησίαν ἔχει τὴν ἐπιλογὴν μεταξύ τῶν δύο τούτων, νὰ περιμείνῃ τὴν διάλυσιν τῆς ὑποθήκης, ἢ νὰ διαλύσῃ τὴν πώλησιν λόγῳ δόλου ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ ἀποκρύψαντος τὸ κώλυμα, ὅπερ ὑπῆρχεν εἰς τὴν παράδοσιν. Ἐὰν δὲ ἀποφασίσῃ νὰ περιμείνῃ τὴν διάλυσιν τῆς ὑποθήκης, ὁ ἀγοραστής ὑποχρεοῦται νὰ πληρῶσῃ ἐγκαιρῶς τὸ χρέος του. Δίδοντας τοῦ δανειστοῦ τὴν συγκατάθεσίν του, πᾶσα διαφορὰ ἐκλείπει καὶ ἡ οἰκία παραδίδεται τῷ ἀγοραστῇ. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀγοραστής ἦτο ἐν γνώσει τῆς ὑποθήκης, τότε ὀφείλει νὰ περιμείνῃ μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς ὑποθήκης.

Ἔτερον παράδειγμα. Μισθῶσαι τις τὸν μὺλῶνά του (κώλυμα διὰ τὴν παράδοσιν) δι' ἓν ἔτος, πωλεῖ αὐτὸν ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ εἰς ἕτερον (χρεῖα παραδόσεως). Καὶ ἐνταῦθα, ἐὰν ὁ ἀγοραστής ἠγνοῖε τὴν μίσθωσιν ἔχει τὴν ἀνωτέρω ἐπιλογὴν, ἐὰν δὲ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ὀφείλει νὰ περιμείνῃ τὴν λήξιν τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως. Ὅταν ἡ παράδοσις τοῦ πωληθέντος πράγματος ἐμποδίζεται ἀπὸ τοιοῦτο κώλυμα ἢ πώλησις ὀνομάζεται *قصور مبعوض* = ἐξηρητημένη ἀπὸ τὴν θέλησιν ἄλλου (ὄρα ἀριθ. 111).

Ἐνταῦθα παρατηρητέον ὅτι περιμένων ὁ ἀγοραστής τὴν πτώσιν τῆς μισθώσεως, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὰς ἐν τῷ μεταξύ ὤφεις

(1) Ἐν ὅσῳ τὸ χρέος ὑφίσταται, τὸ ἐπὶ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα διαθέσεως μένει ἐκκενρῆς· διὸ οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος δύναται νὰ πωλήσῃ αὐτὴν ἄνευ τῆς τοῦ ἐτέρου συγκαταθέσεως· ἢ κατοχὴ μόνη ὑπάρχει εἰς τὸν δανειστήν. Ἐὰν ὄθεν ἐν τῷ μεταξύ ἀπολεσθῇ ἡ ὑποθήκη τυχαίως (جائلي پيلا تهادين = ἄνευ αἰτίας τινός), τὸ χρέος καὶ ἡ ὑποθήκη συμψηφίζονται καὶ οὔτε ὁ δανειστής δύναται νὰ ζητήσῃ τὰ χρήματά του, οὔτε ὁ ὀφειλέτης τὸ περιτλεῖν τῆς ἀξίας τῆς ὑποθήκης.

λείας τοῦ κτήματος· διότι ἐνόσω ἤρτηται τὸ συνάλλαγμα, αἰ ὠφέ-
λειαι τοῦ πράγματος ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ.

Τὰ συναλλάγματα ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν καὶ τὸ κύρος αὐτῶν
διαφοροῦνται· εἰς ἔγκυρα (جائز ذكائ), ἀποτρεπόμενα ὑπὸ τοῦ νό-
μου, ἄκυρα (جائز غير جائز) γάϊρι δζαίτζ), ἀμετάκλητα (مزل لياقيم)
καὶ μετακλητὰ (مزل غير لياقيم). Ἐγκυρον εἶναι τὸ συνάλ-
λαγμα, ὅταν ὁ συναλλαττόμενος ᾔηται ἐνήλιξ καὶ ἐχέφρων καὶ
π. χ., ἐν τῇ πωλήσει, τὸ πρᾶγμα ᾔηται κτῆμα αὐτοῦ· ἄκυρον ὅταν ὁ
συναλλαττόμενος δὲν ἔχη σώας τὰς φρένας, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀμε-
τάκλητον ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἢ τῇ ἀμοιβαίᾳ
τῶν συναλλαξαμένων συναίνεσει· μετακλητὰ εἶναι ἡ ἐπιτροπὴ
(كالت و بعلجالهت), ἡ παρακαταθήκη, τὸ χρησιδάνειον καὶ τὰ
ὅμοια· μετακλητὴ λέγεται καὶ ἡ ἀγοραπωλησία, ὅταν ἀφῆθη εἰς
τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων τὸ δικαίωμα νὰ παραδεχθῇ ἢ μὴ
αὐτὴν ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου· ἐν τούτοις τὸ كالت و بعلجالهت
δεδριε (πληρεξούσιος ἐπιτροπὴ) παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον
ἀποκτιᾷ ἄμεσον καὶ ἀμετάκλητον ἐνέργειαν, ἅμα τῇ συστάσει αὐ-
τοῦ· كالت و بعلجالهت δεδριε λέγεται ἡ πληρεξουσιότης,
ἣν ὁ δανειζόμενος δίδει τῷ δανειστῇ αὐτοῦ πρὸς πώλησιν ἐνὸς τῶν
πραγμάτων του ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἤθελεν ἀποτίσει τὸ
χρῆος εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας. Οἷον δανειζόμενός τις 1000
γρόσια δίδει αὐτῷ ὡς ἐνέχυρον ἓνα ἀδάμαντα μὲ πληρεξουσιότητα
νὰ πωλῇ αὐτὸν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας καὶ κρατῶν τὸ δά-
νειόν του νὰ ἐπιστρέφῃ τὸ περιπλέον τῆς ἀξίας εἰς τὸν ὀφειλέτην.
Ἐὸ ὀφειλέτης συγκροτηθέντος ἅπαξ τοῦ συναλλάγματος τούτου, δὲν
δύναται πλέον νὰ ἄρῃ ἢν ἔδωκε πληρεξουσιότητα τῷ δανειστῇ του,
λέγων ὅτι παύει αὐτὸν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐὰν ὅθεν εἰς τὴν λῆξιν τῆς
προθεσμίας δὲν πληρωθῇ τὸ χρῆος, ὁ δανειστής, δυνάμει τῆς ἣν ἔχει
πληρεξουσιότητος πωλεῖ τὸν ἀδάμαντα καὶ κρατῶν τὰ χρήματά
του δίδωσι τὸ περιπλέον τῆς ἀξίας εἰς τὸν ὀφειλέτην. Ἐὰν δὲ ἡ ἀ-
ξία δὲν καλύψῃ τὸ χρῆος ἀπαιτεῖ ἀπὸ αὐτὸν τὸ ὑπόλοιπον.

* Ἄρθρ. 47ον. Τὸ κατ' οὐσίαν ὑποκείμενον εἰς τι καὶ κατὰ τὴν
κρίσιν ὑπόκειται αὐτῷ.

Τούτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: التابع لتأثيره = τὸ ὑποκειμενον ὑπόκειται.

Παρά τοὺς ἀραβί λογικευομένους τὰ γνωρίσματα (ἢ χαρακτηρες, potae) οὐσίας τινός (هو ذعبخه) ὀνομάζονται παρακατηγορήματα (أراض أراض) αὐτῆς. Ἡ ὑπάρξις τῶν γνωρισμάτων τούτων στηρίζεται εἰς τὴν ὑπάρξιν τῆς οὐσίας, ἧς ἐκλείπουσης καὶ ταῦτα παύουσι τοῦ ὑπάρχειν. Οἶον ἡ λευκότης ἢ ἡ μελανότης σώματος τινος ἐκλείπει ἅμα ὡς ἐκλείπει τὸ σῶμα. Τῶν γνωρισμάτων τούτων λοιπὸν ὑποκειμένων τῇ οὐσίᾳ κατὰ τὴν ὑπάρξιν, ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ, χωρὶς συγχρόνως νὰ ἀντιληφθῇ καὶ τῆς οὐσίας. Καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ἡ ἀνωτέρω ἀρχὴ λαμβανομένη ὡς κανὼν τῆς λογικῆς. Ἐνταῦθα ὁμοῦ δὲν πρόκειται περὶ τῆς λογικῆς σημασίας ἀλλ' ἐκληπτέον αὐτὴν εἰς νομικὴν σημασίαν, καθ' ἣν ἐννοεῖ, ὅτι πᾶν πρᾶγμα ὅπερ διὰ νὰ ὑπάρχῃ χρῆζει τῆς ὑπάρξεως ἐτέρου πράγματος, δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπ' ἐκείνου δικαστικῶς, ἦτοι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις, ἀλλ' ὅτι ἀπεφασίσθη περὶ ἐκείνου, ἐκεῖνο ἰσχύει καὶ περὶ αὐτοῦ. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ κανὼν οὗτος ὑπὸ νομικὴν ἐννοιαν δὲν εἶναι γενικὸς, ἀναφέρεται δὲ ἰδίᾳ εἰς δικαιώματα κατὰ συνήθειαν ἢ κατὰ δουλείαν συνηωμένα. Ἐρρέθη εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀ. μέρους τοῦ προλόγου τοῦ ἀ. Βιβλίου, ὅτι ἐνιοὶ τῶν κανόνων τούτων μονομερῶς λαμβανόμενοι ἔχουσιν ἐξαιρέσεις τινάς, ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ προσδιορίζουσιν ἀλλήλους, ἡ γενικότης αὐτῶν μένει οὐχ ἥττον ἄθικτος, ὅταν συσχετίζωνται πρὸς ἀλλήλους. Ἐκ τῶν κανόνων τούτων εἶναι καὶ ὁ προκείμενος.

Παράδειγμα· ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένου περὶ κυφορῶντος ζώου παραδείγματος σημειοῦμεν καὶ τὰ ἐξῆς:

Παρὰ τὸν ἀγρόν τινος ὑπάρχει ρύαξ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δικαιοῦται κατὰ δουλείαν νὰ ποτίζῃ αὐτὸν, μίαν λ. χ. ὥραν τὴν ἡμέραν. Πωλῶν τὸν ἀγρόν τούτον δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα ἀρδεύσεως καὶ νὰ τὸ κρατήσῃ δι' ἑαυτὸν ἢ νὰ τὸ πωλήσῃ ἰδιαιτέρως· διότι τὸ δικαίωμα τῆς ἀρδεύσεως στηρίζεται εἰς τὴν ὑπάρξιν τοῦ ἀγροῦ· ἂν δὲν εἶχε τὸν ἀγρόν δὲν θὰ εἶχε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο.

*Ετερον. Ἀγοράζων τις ἀγρόν τινα συναγοράζει καὶ τὸ δικαίωμα διαβάσεως διὰ τοῦ παρακειμένου ξένου ἀγροῦ, ὅπερ κατὰ δουλείαν ἢ ἄλλως ἐκέκτητο ὁ πωλητής.

*Ἄρθρ. 48ον. Δὲν γίνεται ἰδιαιτέρα κρίσις περὶ τοῦ ὑποκειμένου πράγματος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *التابع لا يفرد بالحكم* ἐτ-τά-πιού λά γιούφρεδὲ πιλ χούκμι = τὸ ὑποκείμενον οὐ χωρίζεται ἐν τῇ κρίσει.

Οἶον δὲν δύναται νὰ πωληθῇ ἰδιαιτέρως τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ζώου ἔμβρυον, ἢ τὸ δικαίωμα ἀρδεύσεως καὶ διαβάσεως κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα.

*Ἄρθρ. 49ον. Ὁ κύριος πράγματός τινος εἶναι ἐπίσης κύριος καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων αὐτῷ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *من ملك شيئاً ملك ما هو من ضرورته* μὲν μέλεκε σέγεν μέλεκε μὰ χούβε μιν ζαρουρέτιχη = ὁ κύριος πράγματός κύριος καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων αὐτῷ.

*Ἀποκτῶν τις τὴν κυριότητα πράγματός τινος δι' ἀγοραπωλησίας, κληρονομίας, δωρήσεως, ἢ ὅπωςδῆποτε ἄλλως γίνεται συγχρόνως κύριος καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ τὴν χρῆσιν καὶ ἀπολαυτὴν τῶν ὠφελειῶν αὐτοῦ, ἅπερ θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦντα μέρος αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἐν τῷ κειμένῳ παράδειγμα, ἀγοράζων τις οἰκίαν τινα γίνεται συγχρόνως κύριος καὶ τῆς ὁδοῦ ἣτις ἄγει εἰς αὐτήν· διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπομένως οὐδὲ νὰ λάβῃ αὐτήν εἰς τὴν κατοχὴν του. Ἐπίσης γίνεται κύριος καὶ πάντων τῶν παρακολουθημάτων τῆς οἰκίας, ἥτοι πάντων τῶν σταθερῶς καὶ μονίμως ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ προσηλωμένων πραγμάτων, οἷον ὀροφῶν, τοίχων, παραθύρων, θυρῶν, κλειδῶν κλπ. ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν οἰκίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν μετακινήτων ἐπιπλῶν αὐτῆς.

*Ἄρθρ. 50ον. Πιπτούσης τῆς ἀρχῆς πίπτει καὶ τὸ παρακ-
λούθημα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *إذا سقط الأصل سقط الفرع*: ἴζα σάκατε-λ ἄσλου σάκατε-λ φέρ' = πιπτούσης τῆς ἀρχῆς, πίπτει καὶ τὸ παρακλούθημα.

Παράδειγμα. Οἶον τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν περὶ κυφοροῦντος ζώου.

Ἔτερον. Καταβάλλοντος τοῦ ὀφειλέτου τὸ χρέος καὶ ἀπαλλαττομένου ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσός του, συναπαλλάττεται καὶ ὁ ἐγγυητῆς τῆς ἐγγυήσεως. Ἐνταῦθα ἀρχὴ εἶναι τὸ χρέος, παρακλούθημα δὲ ἡ ἐγγύησις. Τοῦ πρωτοτύπου μὴ ἐρρωμένου, οὐδὲ τὰ παρακλούθημα ἐρρωται. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. γ'. ἐδ. ρκθ'.

Ἄρθρ. 51ον. Τὸ πεσὸν δὲν ἐπανίσταται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *الساقط لا يعود* ἐσ-σάκητου λά γεοῦδου = τὸ πεσὸν οὐκ ἐπανίσταται.

Παράδειγμα. Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὀφειλέτου αἴρεται ἀνεπιστρέπτει ἅμα ἀποτίσαντος τὸ χρέος αὐτοῦ.

Ἔτερον. Ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω δὲν δύναται τις νὰ κληροδοτήσῃ διὰ διαθήκης πλεόν τοῦ ἐνός τρίτου τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Ἐὰν ὁθεν τις ἔχων περιουσίαν ἐννέα μόνον χιλιάδων γροσίων διαθέσῃ τὰς πέντε ὑπὲρ τινος, ἢ διαθήκῃ ἰσχύει διὰ τὰς τρεῖς μόνον, αἱ δὲ λοιπὴ δύο ἀνήκουσιν εἰς τοὺς νομίμους κληρονόμους του. Ἐὰν ὅμως οὗτοι ἀναγνωρίσωσιν ἀπαξ τὴν διαθήκην ὡς ἰσχυράν, δὲν δύνανται ἀκολούθως, καλοῦντες εἰς βοήθειαν αὐτῶν τὴν εἰρημένην διάταξιν τοῦ νόμου, ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς· διότι δὲν δύνανται νὰ ἐπανακλήσωσι πλεόν, ὅτι οἰκεία προαιρέσει ἀπέβαλον. Ἐπίσης ὁ δανειστής ἀφοῦ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ὀφειλέτου του, παραχωρῶν αὐτοῖς μέρος τῆς ἀπαιτήσεώς του δὲν δύναται πλεόν βραδύτερον ν' ἀπαιτήσῃ τὸ παραχωρηθὲν λόγῳ, ὅτι ἡ κληρονομία εὐρέθη ἐπαρκούσα εἰς τὸν κανονισμὸν πάντων τῶν χρεῶν τοῦ ἀποβιώσαντος.

Ἄρθρ. 52ον. Ἄκυρόν ἐστι τὸ ἀκύριον συνυπάρχον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *إذا بطل الشيء بطل ما في ضمنه*: ἴζα πάτελε-σ' σέγιού, πάτελε μὰ φὶ ζήμνιχ = τὸ ἀκύριον πράγματι συνυπάρχον ἄκυρόν ἐστι.

Παράδειγμα. Ἀκυρωθεΐσης τῆς πωλήσεως πράγματός τινος, λόγω ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀπεδείχθη κλοπιμαῖον καὶ ἐπιστραφέντος εἰς τὸν κύριόν του, ἀκυροῦται καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ τιμήματος δεσποτεία τοῦ πωλητοῦ, διὸ ὀφείλει καὶ οὗτος νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Ἔτερον. Παρουσιάζεται τις ὡς κληρονόμος τινὸς καὶ πέμπεται εἰς διακατοχὴν τῆς κληρονομίας ἀποδεικνυμένου ἀκολούθως, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς ἀλλ' ἄλλος ὁ ἀληθὴς κληρονόμος, ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν κληρονομίαν, ἣν διακατεῖχε, λόγω ἀκύρου αἰτίας.

Ἔτερον. Ἐὰν πωλήσῃ τις τὸ αἶμά του καὶ ὁ ἀγοραστὴς λόγω ὅτι ἠγόρασεν αὐτὸ, φονεύσῃ τὸν πωλητὴν, ἡ πώλησις αὕτη εἶναι ἀκυρος· κατὰ συνέπειαν τὸ τίμημα ἐπιστρέφεται εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὅστις καταδικάζεται κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ ἀντίτιμον ὡς φονεὺς.

Ἔτερον. Ἀποτίσας τις τὸ χρέος του λαμβάνει ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δανειστοῦ του ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως, ἣν ἀποβάλλει· ὁ δανειστής μαθὼν τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐξοφλήσεως ἀπειλεῖ τὸν ὀφειλέτην, ὅτι θέλει ἐναγάγει αὐτὸν, οὗτος δὲ φοβηθεὶς ἔρχεται εἰς συμβιβασμὸν μετ' αὐτοῦ πληρόνων αὐθις ποσόν τι ἐκ τοῦ ἤδη ἐξοφληθέντος χρέους. Ἐὰν ἀκολούθως ἀνέυρῃ τὴν ἐξόφλησιν καὶ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δανειστοῦ, ὁ δικαστὴς κηρύττει ἄκυρον τὸν συμβιβασμὸν, ὡς στηριζόμενον εἰς πρᾶγμα ἄκυρον, τουτέστιν εἰς χρέος μὴ ὑφιστάμενον, καὶ καταδικάζει τὸν δανειστήν νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ἀχρεωστήτως δοθέντα αὐτῷ.

Ἄρθρ. 53ον. Τοῦ μὴ δυναμένου αὐτουσίως ἐπιστραφῆναι δίδεται τὸ ἀντίτιμον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *إبطال الأصل يصال إلى البدل* ἢ *إبطال الأصل يصال إلى البدل* ἢ *إبطال الأصل يصال إلى البدل* = τοῦ ἀρχικοῦ μεταστάντος εἰς ἀχρηστίαν ἐπιστρέφεται τὸ ἀντίτιμον.

Παράδειγμα. Ὁ θεματοφύλαξ δὲν εὐθύνεται μὲν διὰ τὴν τυχαίαν ἀπώλειαν τῆς παρακαταθήκης, ὑποχρεοῦται ὅμως εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν ἡ ἀπώλεια αὕτη προῆλθεν ἐξ ἰδίας αὐτοῦ αἰτίας· οἷον ἂν ἦτο ἵππος καὶ ἐφόρησε διότι μετεχειρίσθη αὐτὸν εἰς ἰδίαν χρῆσιν κτλ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ τοῦτου

τοῦ παρακαταθέντος πράγματος ὡς τοῦ ἵππου εἶναι ἀδύνατος, δίδονται εἰς τὸν παρακαταθέτην ἡ ἀξία αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 54ον. Τὸ ἀμέσως καὶ ἀρχικῶς μὴ ἐπιτρεπόμενον δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐν ἀκολουθίᾳ καὶ δευτερευόντως.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يعترف في التوابع ما لا يعترف في غيرها: γιούγτεφερου φιλ-τεβάτῃ μὰ λὰ γιούγτεφερου φιλ γάιριχα = ἐπιτρέπεται ἐν ἀκολουθίᾳ, ὃ οὐκ ἐπιτρέπεται ἄλλως.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι συνέπεια τοῦ 48ου: Δὲν γίνεται ἰδιαιτέρα κρίσις περὶ τοῦ ὑποκειμένου πράγματος.

Παράδειγμα. Τὸ δικαίωμα ὑδρεύσεως δὲν δύναται νὰ πωληθῇ ἰδιαιτέρως, πωλεῖται ὅμως μετὰ τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει ἀγροῦ.

Ἔτερον. Ὅρα τὸ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερόμενον.

Ἄρθρ. 55ον. Ἐκεῖνο ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται ἐν ἀρχῇ νὰ γείνη δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἀφοῦ ἅπαξ ἐκτελεσθῇ.

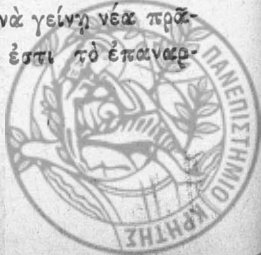
Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يعترف في البقاء ما لا يعترف في البداية. γιούγτεφερου φιλ πικάη μὰ λὰ γιούγτεφερου φιλ ἱπτιδά = ἐπιτρέπεται ἐν διαμονῇ, ὃ οὐκ ἐπιτρέπεται ἀρχικῶς.

Ἐὰν κοινῶς τις εἰς κτῆμα ἀδιανέμητον ἐνοικίασῃ τὴν μερίδα αὐτοῦ εἰς ἄλλον τινὰ ἐκτὸς τοῦ συγκοινωνοῦ αὐτοῦ, ἡ ἐνοικίασις οὐκ ἔρρωται· ἀλλ' ἐὰν τις ἐνοικίασῃ ἐτέρῳ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ κτῆμα καὶ ἕτερος παρουσιασθῇ καὶ ἀπαιτήσῃ τὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν μερίδα τοῦ κτημάτος καὶ ἐκνικήσῃ αὐτήν, ἡ ἐνοικίασις μένει ἔρρωμένη καὶ ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς μενούσης ἐτέρας μερίδος.

Ἄρθρ. 56ον. Εὐχερέστερον τὸ διατηρεῖν τι ἐν ἣ περιήλθε καταστάσει ἢ τὸ ἐπαναρχίζειν αὐτό.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: البقاء اسهل من الابتداء. ἑλ-πικάου ἔσχελου μιν-ελ ἱπτιδά = ἡ διατήρησις εὐχερεστέρα τοῦ ἐπαναρχεσθαι.

Παράδειγμα. Ἐκνικηθέντος μέρους τοῦ δωρηθέντος πράγματος ἡ δωρεὰ ἰσχύει διὰ τὸ λοιπὸν, ἤτοι τοῦ το διατηρεῖται ἐν ἣ περιήλθε κατάστασει, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ γείνη νέα πράξις δωρεᾶς δι' αὐτό, ὅπερ δυσκολώτερον, τοῦτό ἐστι τὸ ἐπαναρχίζειν.

*Αρθρ. 57ον. Ἡ δωρεὰ δὲν θεωρεῖται τελεία ἢ μετὰ τὴν παραλαβὴν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا يتم التبرع إلا بعد القبض. λέγει γὰρ ἡ γερμανικὴ ἐπιτομή: οὐ τελειοῦται ἡ δωρεὰ ἢ τῇ παραλαβῇ.

Ἡ δωρεὰ συνίσταται εἰς τὴν παραχώρησιν πράγματός τινος ἄνευ ἀντιτίμου, περιλαμβάνει δὲ καὶ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν ἀφιέρωσιν. Ὁ δωρητὴς πρὶν ἢ παραδῶσθαι τὸ δωρηθέν δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν δωρεάν· παραδοὺς ὅμως ἄπαξ αὐτὸ δὲν δύναται πλέον νὰ τὸ ζητήσῃ ὀπίσω. Ἡ αὐθιγότης καὶ ἄνευ διαταγῆς τοῦ ὀφειλέτου διδομένη ἐγγύησις εἶναι εἶδος δωρεᾶς, διότι ἀποτελεῖ φιλόανθρωπον πράξιν, εἰς ἣν οὐδεὶς ἠνάγκασε τὸν ἐγγυητὴν. Ἐπομένως οὗτος καταβαλὼν ἄπαξ τὸ χρέος δὲν ἔχει πλέον ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου, διότι ἀπαιτῶν τὰ χρήματα, ἄπερ κατέβαλεν ὑπὲρ ἀγαθοῦ σκοποῦ θὰ ἔπραττεν ἀπάνθρωπον πράξιν. Ὁ ἀφιερωτὴς ἐπίσης δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ ἀφιέρωμα πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἱεροδικείου καὶ τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπίτροπον. Ἀφοῦ ὅμως ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις καὶ παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα, δὲν ἀνακαλεῖται πλέον ἢ ἀφιέρωσις. Κατὰ τινὰ ἀσθενῆ γνώμην (قول كابل) (1) ἡ ἀφιέρωσις ἀπαράλλακτα ὡς ἢ ἀπελευθέρωσις δούλου καὶ ἡ διάζευξις γυναικὸς, θεωρεῖται τελεία, ἅμα ὡς προφέρῃ ὁ ἀφιερωτὴς τὴν λέξιν (وقف ايتام) βάρφ ιτδὶμ) ἀφιέρωσα. Ἐξωδίκως παρατηροῦμεν ὅτι οἱ ὅροι, οὓς ἐπιβάλλει ὁ ἀφιερωτὴς ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀφιέρωσεως εἰσὶν ἐπίσης σεβαστοὶ ὡς καὶ αἱ νομικαὶ διατάξεις.

*Αρθρ. 58. Ἡ ἐπὶ τῶν ποιμαινομένων ἤτοι ὑπηκόων ἐξουσία ἐκ τῆς χρησιμότητος ἐξήρτηται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: التصرف على اذعية موقوف بالصلاح.

(1) قول كابل = λόγος, λέγεται ἡ ἀτομικὴ γνώμη τῶν νομοδιδασκάλων τῶν δευτερευουσῶν τάξεων, εἰς ἣν γενικῶς δὲν ἀποδίδεται κύρος.

ἔττεσάρρουφου ἀλε-ρριάγιὰ μενούτου πῖλ μασλάχατι = ἡ ἐπὶ τῶν πομαينوμένων (ὕπνηκων) ἐξουσία ἐξήρτηται ἐκ τῆς χρησιμότητος.

Δηλαδή ἡ ἐπὶ τῶν ὕπνηκων ἐξουσία τοῦ ἄρχοντος βασιίζεται ἐπὶ τῆς ὠφελείας αὐτῶν, ἡγουν τοῦ δημοσίου συμφέροντος. Οὕτως ἡ ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων γι ομένη εἰσπραχίς φόρων, ἡ στρατολογία κτλ. προτίθεται ἀείποτε τὸ κοινὸν ὄφελος. Ἀρχαιότερον ἢ εἰς πολίτας παρχωρουμένη γῆ δὲν μετεβιδάζετο κληρονομικῶς ἢ εἰς τὰ ἄρρενα τέκνα τοῦ κατόχου αὐτῆς· βραδύτερον ὅμως τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς ἄλλους συγγενεῖς τοῦ κατόχου τῆς γῆς, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ περὶ γαιῶν νόμῳ, διότι τοῦτο ἀπεδείχθη ὅτι διευκολύνει περισσότερον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τοῦ τόπου.

Ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν κληρονομικῶν δικαιωμάτων τὸ δημόσιον ζημιούται, διότι αἱ ἐπαναγωγαὶ τῶν γαιῶν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ (جولك μαχλουλ) καθίστανται σπανιώτεραι, ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῆς προσγινομένη ὠφέλεια εἰς τὸν λαὸν εἶναι πολὺ ἀνωτέρα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν περὶ ἀφιερωμάτων (اقباله) ἐβλάφη διατάξεων ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ κανόνος τούτου.

Παράδειγμα. Ἐάν τις ἀφιέρωσῃ τὴν οἰκίαν του τελείας ἰδιοκτησίας οὔσαν καὶ κειμένην εἰς θέσιν, ἥτις ἀναγκαιοὶ διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελούς τινος ἔργου, ἡ ἀρχὴ δικαιούται ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ ἀφιερωτοῦ ν' ἀνταλλάξῃ αὐτὸ μὲ ἄλλο κτῆμα εἰς καλλιτέραν κείμενον θέσιν· τοῦτο δὲ διὰ τὸ κοινὸν καλὸν καὶ τὸ συμφέρον αὐτοῦ τοῦ ἀφιερώματος.

Ἔτερον. Ὅταν τὸ ἀφιέρωμα ἦναι κατηρειπωμένον καὶ δὲν ἔχῃ εἰσοδήματα ὅπως ἐπιδιορθωθῇ ἐξ αὐτοῦ, ἐπιτρέπεται, ἐάν ἦναι μονοτελὲς (جولك و اجاره) ἰδζαρέι βχκηδελή = ἀναπαλλοτριώτον) νὰ μεταβληθῇ εἰς διτελὲς (جاليه) ἰδζαρετεινλή = ἀπαλλοτριώσιμον) καὶ ἐπισκευασθῇ ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὅποια θέλουσι ληφθῆ ἐκ τῆς μετατροπῆς ταύτης. Ἡ μετατροπὴ σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται ἢ δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος.

Ἄρθρ. 59ον. Ἡ εἰδικὴ κηδεμονία εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς γενικῆς.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *الولاية الخاصة أقوى من الولاية العامة* ἐλ βιλάζετου-λ-χασσά ἄκβα μιν-ελ-βιλάζετι λ ἄμμε = ἡ εἰδικὴ κηδεμονία ἰσχυροτέρα τῆς γενικῆς.

Κηδεμονία (*ولاية* βιλαγέτ) λέγεται ἡ ἐξουσία ἣν ἔχει τις ἐπὶ ἑτέρου, εἴτε ἐκ Θεοῦ δοθεῖσα, οἷα εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνηλίκου τέκνου ἐξουσία τοῦ πατρὸς, εἴτε δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, οἷα ἐστὶν ἡ ἐπὶ ὄρφανου ἐξουσία τοῦ κηδεμόνου. Εἶναι δὲ εἰδικὴ ἢ γενικὴ. Π. χ. ὁ Ἱεροδικαστὴς εἶναι γενικὸς κηδεμὼν καὶ ἐπιστάτης τῶν εὐλαβῶν ἀφιερωμάτων, ὁ δὲ ἐπίτροπος (*مولى* μούτεββελί) αὐτῶν εἶναι εἰδικὸς κηδεμὼν· κατὰ συνέπειαν ὁ Ἱεροδικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐπιτρόπου ἀφιερώματός τινος ἢ τοῦ κηδεμόνου ὄρφανῶν, ἐκτὸς ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οὗτοι ἤθελον ἀποδειχθῆ καταχρασται τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας.

Τὰ εἰδικὰ τῶν γενικῶν ἐπικρατέστερα. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. γ'. ἐδᾶφ. π'.

Ἄρθρ. 60ον. Ὁ λόγος προτιμότερον νὰ ἐξηγηῆται μᾶλλον ἢ νὰ παραλείπηται ὡς κενὸς σημασίας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *الكلام اول من احواله* ἰμάλι λ-κελάμ ἔβλια μιν ἰχμάλιχη = ἡ τοῦ λόγου χρῆσις προτιμότερα τῆς παραλείψεως.

Δηλαδή ὅταν ὁ λόγος, ὃν εἶπεν ἄνθρωπός τις σῶας ἔχων τὰς φρένας, δύναται νὰ ἐξηγηθῆ καθ' ἕνα ἢ κατὰ πολλοὺς τρόπους δὲν παραλείπεται ὡς κενὸς σημασίας, ἀλλ' ἀποδίδεται αὐτῷ σημασία τις. Π. χ. ἐὰν εἶπῃ τις, ὅτι καθίστησιν ἐπιτρόπους τοῦ ἀφιερώματός του τὰ τέκνα του καὶ δὲν ἔχῃ τέκνα, ἀλλ' ἐκγόνους, ὡς ἐπίτροποι τοῦ ἀφιερώματος ἀναγνωρίζονται οἱ ἐκγονοὶ οὗτοι, ἢ δὲ ἕνστασις τῶν λοιπῶν κληρονόμων, ὅτι δῆθεν, μὴ ἔχοντος τοῦ ἀφιερωτοῦ τέκνα, ἢ ἐπιτροπεῖα τοῦ ἀφιερώματος ἀνήκει εἰς ὄλους ἐν γένει τοὺς κληρονόμους ἀπορρίπτεται, διότι διὰ τῆς λέξεως τέκνων ὅταν τοιαῦτα δὲν ὑπάρχωσι, δύναται νὰ ἐννοηθῶσιν οἱ ὑπάρχοντες ἐκγονοί.

Ἄλλο παραδείγμα. Ὅταν δωρήσῃ τις πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ πρᾶγμα τι εἰς ἕτερον, οὗτος παραλαμβάνει τὸ πρᾶγμα ὡς κληρονόμος ἐκ διαθήκης. Ἐνταῦθα εἰς τὴν λέξιν δωρεά (*هبه* χηπιέ) δίδεται

ἡ σημασία τῆς δ' αἰτήσεως· ἂν ἐλαμβάνετο εἰς τὴν κυριολεκτικὴν αὐτῆς σημασίαν ἢ λέξις, ὁ δωρολήπτης δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δωρητοῦ, διότι ἡ δωρεὰ ἔμεινεν ἀτελής ἕνεκα τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μὴ λαβούσης χώραν τῆς παραλαβῆς. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν πρέπει νὰ μείνῃ κενὴ σημασίας ἢ λέξις δωρεὰ ἐκλαμβάνεται εἰς ἔννοιαν τῆς διαθήκης.

"Ἀρθρ. 61ον. Ὅταν ἦναι ἀδύνατον λόγος τις νὰ ἐκληφθῇ ἐν τῇ κυριολεκτικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ λαμβάνεται εἰς τὴν μεταφορικὴν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : إذا نزلت الحققة يصار إلى المجاز إذا تعذر اللفظي في الكلام فيلزم اللفظي = ὅταν καθίσταται ἀδύνατον τὸ νὰ ἐκληφθῇ ἐν τῇ κυριολεξίᾳ λόγος, τρέπεται εἰς τὴν μεταφορικὴν.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἀπύρροια τῆς προηγουμένης. Π. χ. Ὅπως ἡ δωρεὰ καταστῆ τελεία, πρέπει νὰ λάβῃ χώραν ἢ παραλαβῆ· ἀλλ' ἡ δωρεὰ ἦν ἔκαμεν ὁ ἀποθανὼν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς τελεία καίτοι μὴ λαβούσης χώραν τῆς παραλαβῆς, διότι ἡ λέξις δωρεὰ (ἀδ χηπέ) ἐκλαμβάνεται ἐνταῦθα μεταφορικῶς ἀντὶ τῆς διαθήκης.

"Ἀρθρ. 62ον. Ὁ ἀνεξήγητος λόγος παραλείπεται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : إذا تعذر اللفظ في الكلام فيلزم اللفظي = ὅταν ἡ τοῦ λόγου χρῆσις καθίσταται ἀδύνατος παραλείπεται.

Π. χ. Ἐὰν εἴπῃ τις, ὅτι δωρεῖ πρᾶγμα τι εἰς τὸν κληρονόμον του, ὁ λόγος του οὗτος παραβλέπεται ὡς κενὸς σημασίας, διότι φυσικῶς τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ κληρονόμου καὶ ἐπομένως εἶναι περιττὸν νὰ ἐκλάβωμεν τὴν δωρεὰν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν αὐτῆς σημασίαν, ἢ νὰ τὴν ἐξηγήσωμεν μεταφορικῶς διὰ τῆς διαθήκης.

"Ἀρθρ. 63ον. Ὅταν μνημονεύσῃ τις τὸ μέρος ὄλου ἀδιαιρέτου ἐννοητέον τὸ ὄλον.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : ذكر بعض ما لا يحوزي كذكره

ζικρι πάζη μα γετεδζεζζι κέ ζικρι κιούλλιχι = ή μνεία τινός αδι-
αιρέτου, ως ή μνεία του όλου αυτού.

Τούτο έννοείται επί τε των υλικώς και των ήθικώς αδιαιρέτων.

Παράδειγμα. Όταν είπη τις: έπώλησα δέκα κεφαλές προ-
βάτων, έννοείται ότι έπώλησε δέκα πρόβατα.

Έτερον. Εάν ό εις των κληρονόμων του φονευθέντος παραιτηθή
της κατά του φονέως περι αντιποίνου άγωγής, παραγράφεται και
ή περι αντιποίνου άγωγή των λοιπών συγκληρονόμων' διότι τό άν-
τιποινον, οίον ή εις θάνατον καταδίκη του φονέως είναι τι αδιαίρε-
τον και δέν δύνανται ούτοι νά διύσχυρισθώσιν, ότι ό παραιτηθείς
της άγωγής κληρονόμος έχαιρε μέρος του αντιποίνου. Επομένως
δέν μένει αυτοίς, ή νά ζητήσων τήν τιμήν του αίματος, και ταύ-
την ούχι όλην, άλλ' όση άναλογεί αυτοίς.

Έτερον. Εάν Μουσουλμάνος τις είπη, ότι διεζεύξατο τήν γυναίκα
αυτου κατά τό ήμισυ, ή γυνή θεωρείται ως καθ' ολοκληρίαν διε-
ζευγμένη άπ' αυτου.

Άρθρ. 64ον. Το άπόλυτον άπολύτως έκληπτέον.

Τούτο μετέφρασται έκ του άραβικου: المطلق يجري على إطلاقه
έλμουτλάκ γέδζρι άλιά ιτλάκηχη = τό άπόλυτον ως άπόλυτον έκ-
λαμβάνεται.

Εάν δέν ύπάρχη άπόδειξις όριστική, άπορρέουσα έκ ρητής διατά-
ξεως ή έπίδεικνύουσα τι σαφώς και περιορίζουσα τήν άπόλυτον αυ-
του έννοιαν.

Εάν έν παραδείγματι όμολογήση τις άπολύτως και άδιακρίτως
ότι όφείλει τινι ποσόν τι, δέν δύναται έπειτα νά άναίρεση τήν ό-
μολογίαν του αυτην όρίζων τήν πηγην (جهدت), έξ ης τό
χρέος αυτό προέρχεται και άρνούμενος τήν πληρωμήν αυτου.

Έτερον. Όταν δώση τις προσωπικήν έγγύχσιν (كفالت بالنفس)
κεφαλέτι πιννέφς) ύπέρ τινος, ύποσχόμενος ότι δραπετεύσαντος αυ-
του θέλει πληρώσει τό χρέος του, μη δυνάμενος νά παραδώση αυ-
τόν πληρώνει τό χρέος.

Έτερον. Εν τή άπολύτως συγκροτηθείση άγοραπωλησία, έν έκεί-
νη δηλαδή κατά τήν σύστασιν της οποίας δέν έγεινε λόγος έν τή

τίμημα θέλει καταβληθῆ ἀμέσως ἢ ἐμπροθέσμως, πρέπει νὰ καταβληθῆ αὐτὸ ἀμέσως· ἐὰν ὅμως συμφωνήσῃ τις προηγουμένως νὰ πληρώσῃ ἐμπροθέσμως τὸ τίμημα καὶ ἀκολουθῶς κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας εἶπῃ, ὅτι ἀγοράζει τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν προγενεστέραν συμφωνίαν πληρῶναι ἐμπροθέσμως τὸ τίμημα.

Ἄρθρ. 65ον. Ὁ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πράγματος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

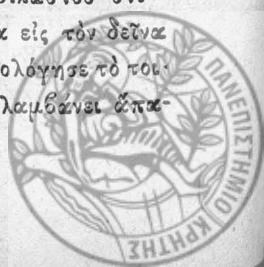
Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الوصف في الحاضر لغو وفي الغائب معتبر. ἔλ βάζφου φὶ λ-χάζφρι λάγβουν βέ φὶ λ-γάφπι μού-τέπερου= ὁ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πράγματος χαρακτηρισμὸς ἀνίσχυρος καὶ ὁ ἐν ἀπουσίᾳ ἰσχυρός.

Ἐκτός τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ παραδείγματος ἀναφέρονται καὶ τὸ ἐξῆς. Ἀγοράζει τις ἄγρον εὐρισκόμενος ἐντός αὐτοῦ, λόγῳ ὅτι εἶναι τῶσων στρεμμάτων· ἐὰν ἀκολουθῶς ὁ ἄγρος εὐρεθῆ μικρότερος, δὲν δύναται νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἀγοραπωλησίαν διότι ὁ λόγος τοῦ πωλητοῦ, ὅτι ὁ ἄγρος περιέχει τόσα στρέμματα (χαρακτηρισμὸς ἐπὶ παρουσίᾳ) δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὡς ῥηθεὶς καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀγοραστής ἔβλεπε τὸν ἄγρον καὶ τὰ σύνορα αὐτοῦ, ὥστε εἰς τὴν ἀγορὰν δὲν ἐστηρίχθη εἰς τὸ ποσὸν τῶν στρεμμάτων, ἀλλ' εἰς τὰ σύνορα τοῦ ἄγρου. Ἐὰν ὅμως ἠγόρασε τὸν ἄγρον μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκόμενος λόγῳ, ὅτι περιέχει τόσα στρέμματα (ἐν ἀπουσίᾳ χαρακτηρισμὸς), ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν εὐρεθῆ μικρότερος ὁ ἄγρος, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς (خيار χιιάρ).

Ἄρθρ. 66ον. Ἡ ἐρώτησις θεωρεῖται ὡς ἐπιστραφεῖσα ἐν τῇ ἀπαντήσει.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: السؤال معاد في الجواب ἐσ-σουζλου μούζδου φὶ λ-δζεβάπι = ἡ ἐρώτησις (θεωρεῖται) ἐπιστραφύ-μένη ἐν τῇ ἀπαντήσει.

Παράδειγμα. Ἐὰν καταθέσῃ τις ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ὅτι δεῖνα ὠμολόγησεν ἄλλοτε, ὅτι ὀφείλει τόσα χρήματα εἰς τὸν δεῖνα καὶ ἐρωτήσαντος τοῦ δικαστοῦ τὸν ὀφειλέτην, ἂν ὠμολόγησε τὸ πο- οὔτον, οὗτος ἀπαντήσῃ νὰί, ἡ ἀπάντησις αὕτη περιλαμβάνει ἀπα-

σαν τὴν ἐρώτησιν ἐν ἑαυτῇ καὶ σημαίνει : ὠμολόγησα, ὅτι ὀφείλω εἰς τὸν δεῖνα τόσα χρήματα. Ἐπομένως καταδικάζεται εἰς τὴν ἀπότισιν αὐτῶν.}

Ἄρθρ. 67ον. Τῷ σιωπῶντι οὐδείς ἀποδίδεται λόγος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : لا ينسب الى ساكت قول لآه γιένσεπὲ ἰλιὰ σάκιτιν κάβλου=οὐκ ἀποδίδεται τῷ σιωπῶντι λόγος.

Ἄλλ' ἡ σιωπῆ, ἐν ᾧ χρόνῳ ὀφείλει ἵνα ὀμιλήσῃ τις εἶναι δὴ λωσις. Δηλαδή, ὅταν τις σιωπᾷ, δὲν δυνάμεθα νὰ διΰσχυρισθῶμεν, ὅτι εἶπε τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν λόγον, ἀλλ' ὅταν τηρῇ σιγὴν, ἐν ᾧ χρόνῳ ὄφειλε νὰ ὀμιλήσῃ, ἡ σιωπῆ του θεωρεῖται ὡς ὀμολογία καὶ συγκατάθεσις.

Παράδειγμα. Ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Μισθώσεως, ἐν ὃ ἐκμισθωτῆς ἐργαστηρίου εἶπη εἰς τὸν μισθωτὴν αὐτοῦ : ἀπὸ σήμερον θέλω νὰ μὲ πληρόνης τόσον ἐνοίκιον, ἄλλως ἐξελεθε τοῦ ἐργαστηρίου, καὶ ὁ μισθωτῆς σιωπήσας διατηρήτη τὸ ἐργαστήριον, ὀφείλει ἵνα πληρώσῃ ὀλόκληρον τὸ ζητηθὲν ἐνοίκιον, διότι ἡ σιωπῆ του ἐμφαίνει συγκατάθεσιν.

Ἄλλο. Ἐν ὃ πατήρ πωλήσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ υἱοῦ του, γινώσκοντος τὴν πώλησιν καὶ σιωπῶντος, δὲν δύναται οὗτος νὰ κινήσῃ πλέον ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πατρὸς, διότι ἡ σιωπῆ του ἐμφαίνει συγκατάθεσιν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς πωλήσεως δίδει ἐν μέρει εἰς τὸν πατέρα καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κυριαρχία του. Ἐπομένως, ἐὰν ὁ πωλήσας ᾔναι ξένος, ἡ σιωπῆ τοῦ ἰδιοκτῆτου, ὄρωντος τὴν πώλησιν δὲν θεωρεῖται ὡς συγκατάθεσις. Ἐν τούτοις καὶ ἐνταῦθα τὸ δικαίωμα ἐκνικήσεως τοῦ ἰδιοκτῆτου δὲν εἶναι ἀπαράγραφτον, διότι ἐὰν ὁ ἀγοραστῆς λάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν του καὶ νεμηθῇ τὸ κτῆμα ἐπὶ τρία ἔτη, καὶ ἐν τούτῳ ἢ χωράφιον, γινώσκοντος καὶ σιωπῶντος τοῦ ἰδιοκτῆτου, οὗτος δὲν δύναται πλέον μετὰ ταῦτα νὰ ἐκνήσῃ τὸ κτῆμα, ἐπειδὴ ἡ τριετής σιωπῆ του ἐκλαμβάνεται ὡς συγκατάθεσις. Ἐὰν ὅμως ὁ ἰδιοκτῆτης σιωπᾷ ἐξ ἀνάγκης, οἷον ἐὰν ἀπουσιάζῃ ἢ φοβῆται τὸν νομῆα ἢ ἄλλον τινὰ, ἡ τριετής νομὴ δὲν παραγράφει τὸ δικαίωμα αὐτοῦ.

Ἔτερον. Ὁ πωλητὴς ὅταν συνεφώνησε τὴν προκαταβολὴν τοῦ τιμήματος ἔχει τὸ δικαίωμα παρακατασχέσεως ἐπὶ τοῦ πράγματος, μέχρις οὗ πληρωθῇ αὐτό. Ἐὰν ὁμῶς τις πωλήσας τὸ ζῶον τοῦ εἰς ἕτερον ἐπὶ τοιαύτῃ συμφωνίᾳ ἀφήτῃ αὐτὸν νὰ λάβῃ τὸ ζῶον καὶ ἐν γνώσει τοῦ ἀπέλθῃ, χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως, διότι ἡ σιωπὴ τοῦ ἐμφαίνει συγκατάθεσιν εἰς τὴν μετὰ ταῦτα πληρωμὴν τοῦ τιμήματος.

Ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι γενικός. Οἱ Μουσουλμάνοι νομολόγοι ἀριθμοῦσι τριάκοντα καὶ τρεῖς μόνον περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ σιωπὴ ἐκλαμβάνεται ὡς ὁμολογία καὶ συγκατάθεσις. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὰς κυριωτέρας:

α'. Ὅταν δωρήσῃ τις πρᾶγμα τι εἰς ἕτερον καὶ παραλαμβάνοντος τούτου τὸ πρᾶγμα, σιωπήσῃ, ἡ δωρεὰ εἶναι τελεία.

β'. Ἐὰν ὁ Κωνσταντῖνος εἴπῃ ἐνώπιον τοῦ Γεωργίου: τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι τοῦ Γεωργίου, καὶ οὗτος σιωπήσῃ, τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ὡς ἀνήκον εἰς αὐτόν.

γ'. Ἐὰν διορίσῃ τις τινὰ ἐπίτροπον καὶ οὗτος δὲν ἀπαντήσῃ τι, θεωρεῖται ὡς δεχθεὶς τὴν ἐπιτροπὴν.

δ'. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ ἐκτελεστοῦ διαθήκης.

ε'. Ἐὰν δύο τινὲς ἀστειεύομενοι συμφωνήσωσι τι, καὶ ἔπειτα ὁ ἕτερος αὐτῶν προτείνῃ σπουδαίως τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμφωνίας, ὁ ἄλλος σιωπῶν εἰς τὴν πρότασιν ταύτην θεωρεῖται ὡς συγκατανεύσας.

ς'. Ἐὰν ἀγοράσας τις πρᾶγμα τι ἄνευ ἐλαττώματος καὶ ἀνακαλύψας ἐν αὐτῷ ἀκολούθως πάθος τι σιωπήσῃ, ἡ σιωπὴ τοῦ ἐμφαίνει παραδοχὴν.

ζ'. Ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα, σιωπῶντος τοῦ πωλητοῦ, ἡ ἀγοραπωλησία εἶναι τετελεσμένη.

η'. Ἐὰν τις ἔχων δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πράγματός τινος (ὡς ὁ γείτων ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ παρακειμένου οἰκοπέδου), καὶ βλέπων αὐτὸ πωλούμενον σιωπήσῃ, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως.

θ'. Ἐὰν ἐν ᾧ συχαίρονται τινι ὡς πατρὶ τέκνου γεννηθέντος

ὑπὸ γυναικός, μεθ' ἧς δὲν εἶναι νομίμως συνεζευγμένοις, δὲν κάμη τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ τέκνον δὲν εἶναι ἰδικόν του, θεωρεῖται ὡς πατὴρ τοῦ παιδίου.

ι. Ἐὰν πρὸ τῆς συστάσεως τῆς ἀγοραπωλησίας ὁ πωλητὴς εἴπῃ, ὅτι τὸ πωλούμενον ἔχει τὸ δεῖνα ἐλάττωμα καὶ ὁ ἀγοραστὴς σιωπήσῃ, ἢ σιωπὴ του θεωρεῖται ὡς παραδοχὴ τοῦ ἐλαττώματος.

ια. Ὅταν ὁ ἀνὴρ παρούσης τῆς γυναικός του πωλήσῃ ἀκίνητόν τι αὐτῆς, χωρὶς οὔτε αὐτὴ οὔτε τις τῶν συγγενῶν της νὰ ὀμιλήσῃ, δὲν μένει πλέον δικαίωμα ἀγωγῆς εἰς τὴν γυναῖκα· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ἡ γυνὴ πωλήσῃ πράγμα τι τοῦ ἀνδρός ἐν γνώσει αὐτοῦ σιωπῶντος.

ιβ. Συγκατάθεσιν ἐμφαίνει καὶ ἡ σιωπὴ τοῦ βλέποντος τὰ πράγματα αὐτοῦ δημοπρατούμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου κήρυκος καὶ μὴ ὀμιλοῦντος.

ιγ. Ὁ Ἰωάννης διοριζόμενος ἐπίτροπος ὑπὸ τοῦ Γεωργίου διὰ τὴν ἀγορὰν πράγματός τινος καὶ σιωπῶν δὲν δύναται ν' ἀγοράσῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο δι' ἴδιον λογαριασμόν, διότι διὰ τῆς σιωπῆς του παρεδέχθη τὴν ἐπιτροπὴν.

ιδ. Ὁ κηδεμὼν βλέπων τὸν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν αὐτοῦ συναλλασσόμενον καὶ σιωπῶν, θεωρεῖται ὡς ἀναγνωρίζων τὰς συναλλαγὰς αὐτοῦ.

ιε. Ἐὰν τις βλέπων τινὰ βλάπτοντα τὸ ἴδιον πρᾶγμα καὶ δυνάμενος νὰ τὸν ἐμποδίσῃ σιωπᾷ, δὲν δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν. κτλ. Ὁ σιωπῶν οὐ δοκεῖ ὁμολογεῖν, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀρνεῖται. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. γ'. ἐδ. ρμβ'.

Ἄρθρ. 680ν. Τὰ ἀφανῆ κρίνονται κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῶν σημεῖα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: دليل الشيء في الأمور الباطنة يقوم مقامه. δελίλις ὁ σέγι φι-λ. οὐμούρι-λ. πατηνὲ γεκούμου μακάμε-χου = ἢ ἐν τοῖς ἀφανέσιν (ἐξωτερικῇ) ἀπόδειξις πράγματός τινος ὡς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κρίνεται.

Δηλαδὴ ἐν τοῖς ἀφανέσιν, εἰς ὧν τὴν οὐσίαν εἶναι δύσκολον νὰ ἐμβαθύνωμεν, σχηματίζομεν τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν κατὰ τὰ ἐξωτε-

ρικά αὐτῶν σημεῖα. Ἄφανῃ εἶναι ἰδίως τὰ ἠθικά· ἐμβαθύνει δέ τις δυσκόλως εἰς τὴν οὐσίαν πράγματός τινος, ὅταν ὅπως σχηματίσῃ πεποίθησιν περὶ αὐτοῦ χρήζῃ ἐξωτερικῶν τιῶν σημείων, ἅπερ ἀποτελοῦσι τὴν ἀποδείξιν. Π. χ. ἡ πρόθεσις καὶ προμελέτη εἶναι τι ἀφανές· δὲν πειθόμεθα δὲ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεως αὐτῆς ἢ ἐκ τῶν εἰς τὴν κρίσιν ἡμῶν ὑποβαλλομένων ἐξωτερικῶν σημείων ἤτοι τεκμηρίων καὶ ἀποδείξεων.

Α'. παράδειγμα. Σκοπεύων τις κατὰ πτηνοῦ κτυπᾷ τυχαίως ἄνθρωπον, ὁ πληγωθεὶς δισχυρίζεται, ὅτι ὁ πυροβολήσας ἐκ προθέσεως ἐσκόπευσε κατ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος δὲ ἀρνεῖται λέγων, ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην πρόθεσιν, ἀλλ' ὅτι ἐσκόπευσε κατὰ τοῦ πτηνοῦ· ὅπως πεισθῇ ὁ δικαστὴς ὅτι ὑπῆρξε πρόθεσις ζητεῖ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεις. Ἐὰν ὅθεν οὗτος δὲν δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐκ προθέσεως ἐπυροβόλησεν ἐναντίον του ὁ ἀντίδικος, ὁ δικαστὴς παραδέχεται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε πρόθεσις, ἀφοῦ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸν ἀπαιτούμενον ὄρκον.

Β'. παράδειγμα. Ἀγοράζει τις ἵππον λόγῳ ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένος παντὸς πάθους, καὶ ἀκολούθως εὐρίσκων αὐτὸν ἐμπαθῆ δὲν τὸν ἐπιστρέφει εἰς τὸν πωλητὴν, ἀλλὰ τὸν μεταχειρίζεται· ἡ χρῆσις αὕτη ἀποδεικνύει τὴν παραδοχὴν τοῦ ἐλαττώματος, ἣτις εἶναι τι ἀφανές, καὶ ἐπομένως ἀφοῦ ἄπαξ μετεχειρίσθη τὸν ἵππον δὲν δύναται πλέον νὰ ἀκυρώσῃ τὴν πώλησιν ἐπιστρέφων αὐτὸν εἰς τὸν πωλητὴν, καίτοι εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατὰ τὰς διαπούσας τὴν ἀγοραπωλησίαν ἀρχάς, ἐὰν ἐπέστρεφε τὸν ἵππον, χωρὶς νὰ τὸν μεταχειρισθῇ.

Ἄρθρ. 69ον. Ἡ ἀντεπιστολὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ συνομιλίᾳ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الكتاب الخطاب ελ κητάπου κέ-λ χητάπ = ἡ ἀλληλογραφία ὡς ἡ συνομιλία.

Ἄντεπιστολὴ εἶναι ἡ διὰ γραμμάτων ἔκφρασις τῆς ἀμοιβαίας θελήσεως. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπέρρεει ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ κύρος πάντων τῶν ἐγγράφων συμβολαίων. Τὸ ἐγγράφον ὁμολογὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν προφορικὴν ὁμολογίαν· ὅπως δὲ αὕτη, οὕτω καὶ ἐκεῖνο ἔχει ἀμετάβητον ἐνέργειαν, ἣτοι δι' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ

ἢ μόνον ὁ ὑπογραφεύς. Ἐπ' ἐναντίας ἡ μαρτυρία ἔχει μεταβατικήν ἐνέργειαν. Τὸ ἔγγραφο ὁμολογῶν διαφωτίζει τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος.

Παράδειγμα. Ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὅτι ἡ ἐν χρεωστικῷ τινι ὁμολόγῳ ὑπογραφή εἶναι ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφή τοῦ ἀποθανόντος, τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 70ον. Τὰ τοῦ βωβοῦ γνωστὰ νεύματα καὶ σημεῖα ἰσοδυναμοῦσι τῷ προφορικῷ λόγῳ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الاشارات المعروفة للآخرس كاليان باللسان العليان = τὰ τοῦ βωβοῦ γνωστὰ νεύματα ὡς ἡ δῆλωσις διὰ τῆς γλώσσης.

Γνωστὰ, δηλαδή ἐκεῖνα τὰ νεύματα τὰ ὅποια συνηθίζει νὰ κάμνη πάντοτε ὁ βωβὸς εἰς ὁμοίας περιστάσεις.

Οἷον βωβὸς τις διὰ νεύματος δίδει νὰ ἐννοήσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὅτι τῷ πωλεῖ πρᾶγμα τι· ἐὰν ἀφοῦ λάβῃ αὐτὸ ὁ ἀγοραστὴς ἐγερθῇ ἔρις, περὶ τοῦ ἂν ὁ βωβὸς ἐπώλησεν ἢ οὐχὶ τὸ πρᾶγμα, ἐρωτῶνται οἱ γινώσκοντες αὐτὸν καὶ ἂν καταθέσωσιν, ὅτι τὸ σημεῖον ὅπερ ἔκαμην ὁ βωβὸς πρὸς τὸν ἀγοραστὴν εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ κάμνει πάντοτε ὡσάντις θέλει νὰ πωλήσῃ τι, ἡ πώλησις θεωρεῖται ἔγκυρος. Ἐπίσης ὁ τυφλὸς ψαύων τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἀγοράζει, θεωρεῖται ὡς ἰδὼν αὐτὸ καὶ ἐπομένως χάνει τὸ ἐξ ὄψεως ἐκλογικὸν δικαίωμα (ὄρα βιβλ. 6'. περὶ Ἐκλογικῶν δικαιομάτων).

Ἄρθρ. 71ον. Ὁ τοῦ διερμηνέως λόγος δεκτὸς ἐστὶν ἐν παντί.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يقبل قول المترجم مطلقا = παρὰ δεκτὸς ὁ τοῦ διερμηνέως λόγος ἐν παντί.

Διερμηνεὺς λέγεται ὁ μεταφέρων πιστῶς μίαν ἔννοιαν ἀπὸ μιᾶς γλώσσης εἰς ἑτέραν· ὁ διερμηνεὺς οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην διὰ τὰ λεγόμενα, δι' ἧς εὐθύνεται μόνος ὁ λέγων· εὐθύνεται ὅμως διὰ πᾶσαν διαστροφὴν αὐτῶν. Διαφέρει δὲ τοῦ ἐπιτρόπου κατὰ τὸ ἀνεύθυνον τοῦτο. Π. χ. Ὁ πωλητὴς δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ

διερμηνέως τὸ τίμημα, ὅπερ συνεφωνήθη μέσον αὐτοῦ. Ἐν ὁμῶς ὁ
 μεσάζων ἦτο οὐχὶ διερμηνεύς ἀλλ' ἐπίτροπος τοῦ ἀγοραστοῦ, τότε
 ἐνέχεται ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τιμήματος.

Ἄρθρ. 72ον. Ἡ ὑπόθεσις (εἰκασία), ἥς τὸ πλημμελὲς εἶναι
 προφανὲς οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا عبرة بالظن البين خطأ = οὐκ ἰσχύει εἰκασία, ἥς
 τὸ πλημμελὲς προφανές.

Λέγομεν ὅτι ὑποθέτομεν ἢ φρονοῦμεν, ὅταν δὲν δυνάμεθα νὰ βε-
 βαιώσωμεν ἢ νὰ ἀναιρέσωμέν τι ὀριστικῶς· αἱ τοιαῦται εἰκοτολο-
 γίαι (ζάνν) λοιπὸν οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχύν.

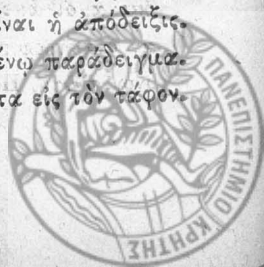
Παράδειγμα. Ὁ ὀφειλέτης χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐγγυητὴν του
 πληρῶναι τὸ χρέος του, ὁ δὲ ἐγγυητὴς ἀγνοῶν τοῦτο πληρῶναι καὶ
 οὗτος αὐτό. Ἐν ἀκολούθως κινήσῃ ἀγωγήν κατὰ τοῦ λαβόντος δις
 τὴν ἀπαίτησίν του δανειστοῦ, ὁ δικαστὴς λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ
 ἐσφαλμένη ἰδέα τοῦ ἐγγυητοῦ νομίζοντος, ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἐπλή-
 ρωσε τὸ χρέος, δὲν ἔχει κἀμμίαν ἰσχύν καὶ ἐπομένως δὲν ὑποχρεοῖ
 αὐτὸν, ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν χρημάτων, ἅπερ ἔ-
 δωκεν ἀναίτιως εἰς τὸν δανειστήν.

Ἄρθρ. 73ον. Δὲν ἰσχύει ἡ ἀπόδειξις, οὔτε δύναται νὰ θεω-
 ρηθῇ ἔγκυρος πράξις τις ὅταν ὑπάρχῃ ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου πιθα-
 νότης στηριζομένη ἐπὶ ἐνδείξεως προφανοῦς (سند سني).

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا حجة مع الاحتمال الناشئ عن دليل لا حجة مع الاحتمال الناشئ عن دليل = οὐχ ὑπάρχει ἀ-
 πόδειξις ἰσχυρά, ὅταν ὑπάρχῃ πιθανότης παραγομένη ἐκ τεκμηρίου.

Πιθανότης εἶναι ἡ ἀβεβαία κρίσις, ἣν κάμνει ὁ νοῦς, λέγων ὅτι
 τοῦτο δυνατὸν νὰ ᾖναι τοιοῦτον· ἢ χωρὶς ν' ἀποφαίνηται κατηγο-
 ρικῶς. Ἡ εἰς οὐδένα λόγον στηριζομένη πιθανότης εἶναι πάντῃ ἀνί-
 σχυρος, ἀποκτᾷ δὲ ἰσχύν καὶ κύρος ἀναλόγως τῶν λόγων, εἰς οὓς
 στηρίζεται καὶ κατανατᾷ εἰς τὴν βεβαιότητα ὅταν οὗτοι ᾖναι ἀρ-
 κούντως ἰσχυροὶ, ὥστε νὰ πείσωσι τὸν νοῦν, ὅτι εἶναι ἡ ἀπόδειξις.

Ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα ὀλίγον τὸ ἐν τῷ κειμένῳ παράδειγμα.
 Ἐπιθανάτιος ἀσθένεια εἶναι ἡ φέρουσα τὸν πᾶσχοντα εἰς τὸν τάφον.

Πατήρ ἀσθενῶν ἐπιθανατίως ὁμολογεῖ ὅτι ὀφείλει εἰς ἓνα τῶν υἱῶν τοῦ χρηματικόν τι ποσόν, ὃ δὲ υἷός μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἀπαιτεῖ τὸ ποσόν τοῦτο ἐκ τῆς κληρονομίας. Καίτοι ὑπάρχει ὑπὲρ τῆς ἀπαιτητέως του ἡ ὁμολογία τοῦ ἀποθανόντος, δὲν δύναται ὁμῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς τελεία ἀπόδειξις, διότι εἶναι πιθανὸν νὰ ἐδόθη ἡ ὁμολογία αὕτη πρὸς ὑπεξαίρεσιν μέρους τῆς κληρονομίας ὑπὲρ τοῦ εὐνοουμένου υἱοῦ ἀποκλειστικῶς, ἡ δὲ πιθανότης αὕτη στηρίζεται ἐπὶ προφανοῦς λόγου, τῆς ἐπιθανατίου ἀσθενείας τοῦ ὁμολογήσαντος. Τὸ ὁμολογηθὲν χρέος καὶ ἂν μόνον τὸ τρίτον τῆς κληρονομίας ἀποτελῇ, ποσὸν ὅπερ πάντοτε δικαιοῦται ὁ ἀσθενῶν νὰ διεθέσῃ κατὰ βούλησιν (ἴσα βιβλ. ἀ. τίτλ. ζ'. κεφ. σ'), πάλιν δὲν πληρόνεται εἰς τὸν δανειστὴν ὑποδειχθέντα υἱόν, ἂν μὴ ἀναγνωρίσῃ προηγουμένως τὸ χρέος οἱ λοιποὶ κληρονόμοι. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ τοιαύτη ὁμολογία τοῦ ἀποθανόντος δὲν ἰσχύει ἕνεκα τῆς ὑπαρχούσης πιθανότητος, ὅτι ἐγένετο πρὸς ζημίαν τῶν λοιπῶν κληρονόμων, οἵτινες εἶχον ἤδη τότε ἀποκτήσει τὴν ἐλπίδα δικαιώματος ἐπὶ τῆς κληρονομίας. Ἐὰν οἱ κληρονόμοι ἐπιβεβαιώσωσι τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἐνέχονται οὐχὶ διὰ τὴν ἐκείνου ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὁμολογίαν καὶ πληρόνουν τὸ χρέος ἐκ τῆς κληρονομίας.

Ἐὰν ὁμῶς ἡ ὁμολογία τοῦ ἀποθανόντος ἐδόθη ὑγιαίνοντος ἔτι, ἰσχύει διὰ τὸν λόγον, ὅτι τότε οὐδὲν δικαίωμα εἶχον οἱ κληρονόμοι ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ διότι ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου πιθανότης εἰς οὐδένα λόγον στηριζομένη ἐνταῦθα εἶναι ἀπλῆ καὶ ἀβάσιμος εἰκασία.

Ἄρθρ. 74ον. Ἡ ὑπόνοια οὐδὲν ἔχει κῦρος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا عهدة لولاء لآل إبرهته لآل تτεبعخόوم = οὐ κῦρος τῇ ὑπονοίᾳ.

Ὁ κανὼν οὗτος σχετίζεται μετὰ τοῦ ἀνωτέρω.

Ἐπόνοια (لا عهدة لولاء) εἶναι ἡ περὶ τῆς ἀληθείας πράγματός τινος ἀβάσιμος ἀμφιβολία ἐκείνη, ἣτις ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἀφοῦ ἐσχημάτισεν ἤδη πεποίθησιν περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ὑπόνοια δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀπόδειξιν, ἐφ' ἧς ὁ νοῦς ἐστήριξε τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

Οὕτως, ἐὰν ἐπὶ παραδείγματος πατήρ τις υγιῆς καὶ σώας ἔχων τὰς φρένας δωρησῆται τι κατὰ νόμον μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ

ᾠρισμένον καὶ ἀνεπίδεκτον διανομῆς καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθανόντος οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπαιτήσωσι τὸ δεδωρημένον παρὰ τοῦ λαβόντος αὐτὸ, ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ, ὅτι ὁ δωρῆσας ἐποίησε τὴν δωρεὰν μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀποφασίαν τῆς κληρονομίας αὐτῆς τοῦ κληρονόμου του νὰ ἀποφασίσῃ καὶ ἐπιδικάσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ δεδωρημένου. Ἐπίσης, ἐὰν ὁ δικαστὴς τῇ μαρτυρίᾳ δύο μαρτύρων ἀποφασίσῃ τι, δὲν δύναται τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ, ὅτι οἱ μάρτυρες πιθανὸν νὰ ψεύδωνται, νὰ ἀναιρέσῃ τὸ ἀποφασισμένον, διότι ἡ ἀπλῆ ὑπόνοια οὐδὲν ἔχει κῦρος καὶ ἰσχύν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ μαρτυρίας, εἴπωμεν ὀλίγα τιὰ καὶ περὶ αὐτῆς.

Ὁ μάρτυς διὰ τὴν ἔξαιρέσιν δεκτὸς πρέπει νὰ μὴ ἔχη κανέν συμφέρον εἰς τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε νὰ ἦναι ἀνιῶν ἢ κατιῶν συγγενῆς τοῦ ὑπὲρ οὗ καταθέτει. Οὕτως, οὔτε ὁ πατὴρ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ, οὔτε ὁ υἱὸς ὑπὲρ τοῦ πατρὸς δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, διότι εἶναι πιθανὸν νὰ ψευδομαρτυρήσῃ πρὸς δικαίωσιν αὐτοῦ· καὶ ὁ ὑπηρέτης δὲν μαρτυρεῖ ὑπὲρ τοῦ κυρίου αὐτοῦ· οὔτε οἱ κεκηρυγμένοι ἐχθροὶ μαρτυροῦντες κατ' ἀλλήλων εἶναι δεκτοὶ, οἷον οἱ ἔχοντες ἐκκρεμῆ δίκην περὶ τοῦ ἄλλου· τοῦτο δὲ διότι ὑπάρχει πιθανότης, ὅτι ὁ μάρτυς ἀγόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους θέλει καταθέσει ψευδῆ μαρτυρίαν πρὸς βλάβην τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ. Αἱ διαφωνοῦσαι μαρτυρίαι εἰσὶν ἀνίσχυροι· οἷον, ἐὰν ἀπαιτῶν τις 1000 γρόσια παρουσιάσῃ μάρτυρα, ὅστις καταθέτει, ὅτι γνωρίζει, ὅτι ὁ ἐνάγων ἔχει λαμβάνειν 1500 γρόσια, ἡ μαρτυρία αὕτη ἀπορρίπτεται, διότι διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος. Ἐπίσης ἐὰν ἐκ δύο μαρτύρων ὁ εἷς καταθέσῃ ὅτι τὸ φιλονεικούμενον χρέος εἶναι 1000 γρόσια, ἡ μαρτυρία αὕτη ἀπορρίπτεται, διότι διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος. Ἐπίσης ἐὰν ἐκ δύο μαρτύρων ὁ εἷς καταθέσῃ ὅτι τὸ φιλονεικούμενον χρέος εἶναι 1000 γρόσια, ὁ δὲ ἕτερος 1500, ἀμφοτέραι αἱ καταθέσεις εἰσὶν ἀνίσχυροι.

Ἄρθρ. 75ον. Τὸ διὰ λογικῆς ἀποδείξεως (هان يوجودان) ἀποδεδειγμένον θεωρεῖται ἐπίσης βέβαιον, ὡς καὶ ἐκεῖνο, οὔτως ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῶν αἰσθήσεων.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : الثابت بالبرهان كالثابت
 بالعيان ἐς-σάπητου πῖ-λ πούρχάνι κε σ σάπητι πῖ-λ ἀγιάνι = τὸ δι'
 ὀρθῶν συλλογισμῶν καὶ ἀποδείξεων ἀποδεδειγμένον, ὡς τὸ ἀποδε-
 δειγμένον αἰσθητῶς.

برهان πούρχάν εἶναι α'. ὁ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς γινό-
 μενος συλλογισμὸς καὶ β'. ἡ ἀπόδειξις. Ἡ ἔννοια τοῦ κανόνος τούτου
 εἶναι: ἡ πεποιθήσις ἣν ἤθελε σχηματίζει τις σκεπτόμενος κατὰ τοὺς
 κανόνας τῆς λογικῆς καὶ στηριζόμενος εἰς τὰς προβαλλομένας αὐτῷ
 ἀποδείξεις, θεωρεῖται ἐπίσης ἰσχυρὰ, ὅσον καὶ ἡ πεποιθήσις, ἣν
 σχηματίζει βλέπων ἰδίους ὀρθαλμοῦς τὰ πράγματα.

Ἄρθρ. 76ον. Ὁ αἰτῶν δεικνύει, ὁ δὲ ἀρνούμενος ὀρκίζεται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : البينة للمدعى واليمين على من
 انكر ἐλ πείγινετου λι-λ μούδδαῆ' βέ-λ γεμίνου ἀλῆχ μὲν ἔγκρε = ἡ
 μαρτυρία τῶ αἰτούντι καὶ τῶ ἀρνούμένῳ ὄρκος.

Ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ φέρῃ ἀποδείξεις πρὸς βεβαίωσιν τοῦ διῆ
 σχυρισμοῦ του, ἐὰν δὲ δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, προσκαλεῖται
 ὁ ἐναγόμενος νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀρνησίν του δι' ὄρκου. Καὶ ἐνόσω μὲν
 ὁ εἷς τῶν διαδίκων διῆσχυρίζεται τὴν ὑπαρξίν συμβεβηκότος τινός,
 ὁ δὲ ἕτερος ἀρνεῖται αὐτὸ, εἶναι εὐκόλον εἰς τὸν δικαστὴν νὰ διακρί-
 νῇ εἰς τίνα ἀνήκει ὁ ὄρκος καὶ εἰς τίνα ἡ παρουσίαισι μαρτύρων
 ὅταν ὁμῶς ἀμφοτέροι ὁμολογῶσι μὲν τὸ συμβεβηκός, ἐκάτερος ὁμῶς
 ἀποδίδῃ εἰς αὐτὸ ἄλλον χαρακτῆρα, οἷον, ὅταν ὁ μὲν ἐνάγων διῆ
 σχυρίζεται ὅτι ἔδωκεν ὡς χρησιδάνειον πράγμα τι εἰς τὸν ἐναγόμε-
 νον καὶ ἤδη ζητῇ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐναγόμενος ὁμολογῇ
 μὲν ὅτι ἔλαβε τὸ πράγμα, ἀλλὰ διῆσχυρίζεται, ὅτι τῷ ἐδόθη οὐχί
 ὡς χρησιδάνειον ἀλλ' ὡς δωρεὰ, εἰς τὴν τοιαύτην περιπτώσιν ἡ δι-
 κρισις εἶναι ὀλίγον δύσκολος. Διὸ πρὸς ὀδηγίαν των οἱ ἱεροδικασταὶ
 ἔχουσι πίνακάς τινας, ἐν οἷς ὑπάρχουσι διαγεγραμμένοι αἱ περιστά-
 σεις, καθ' ἃς ὁ δικαστὴς ὀφείλει ζητῆσαι τὴν ἀπόδειξιν παρὰ τοῦ
 ἐνός τῶν διαδίκων. Τοιαῦται περιπτώσιν εἰς ἀριθμοῦνται περὶ τὰς 420,
 ὀνομαζόμεναι راجح البيات τερδζήχ ἐλ πείγινάτ, ἥτοι προτίμησις
 ἀποδείξεων.

Ἄρθρ. 77ον. Ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις χρησιμεύει πρὸς βε-

βαίωσιν τοῦ ἐναντίου τῆς πρωτοτύπου καταστάσεως, ὁ δὲ ὄρκος πρὸς βεβαίωσιν αὐτῆς τῆς πρωτοτυπίας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: البينة لأبائن خلاف الظاهر واليمين لا يبقا لأصل
 γειμίνου λι ἰπιάη-λ ἄσηλ = ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἐναντίου τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὁ ὄρκος πρὸς βεβαίωσιν αὐτοῦ (τοῦ πρωτοτύπου).

Ἀνωτέρω ἐρρήθη ὅτι τὸ ἀχρεώστητον εἶναι πρωτοτυπία· ἄρα ἡ ὀφειλὴ εἶναι ἐναντίον τῆς πρωτοτυπίας. Ὅθεν ἐάν, ἐπὶ παραδείγματος, ὁ δανειστής δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ τὴν ὀφειλὴν τοῦ ἐναγομένου, ἦτοι τὸ ἐναντίον τῆς πρωτοτυπίας ἐπάγει αὐτῷ ὄρκον. Ἐάν δὲ οὗτος δεχθῇ τὸν ὄρκον, βεβαιούται ἡ πρωτότυπος κατάστασις ἦτοι τὸ ἀχρεώστητον αὐτοῦ. Πρακτικώτερον ἐναυθῆα, ὅτι ἐάν ὁ ἐναγόμενος εἴπῃ — ἄς ὀρκισθῇ ὁ ἐνάγων καὶ πληρῶνα τὰ ἀπαιτούμενα, ὁ λόγος του οὗτος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὁμολογίαν τοῦ χρέους.

Τρία εἶδη ὄρκου ὑπάρχουσιν: ὁ ψευδῆς, ὅστις συνίσταται εἰς τὴν βεβαίωσιν συμβάντος δῆθεν λαβόντος χώραν ἐν τῷ παρελθόντι, ἐν ᾧ ὁ ὀρκιζόμενος γινώσκει ὅτι δὲν ἔγεινεν· ὁ τοιοῦτον ὄρκον λαμβάνων εὐθύνεται. Ὁ ἀληθῆς, ὅστις ἔχει ἀντικείμενον τὴν βεβαίωσιν πράγματος συμβάντος πραγματικῶς. Ἐάν τὸ πρᾶγμα μεταβληθὲν ἀκολούθως ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀρκιζομένου δὲν ᾔναι σύμφωνον μετὰ τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ, οὗτος δὲν εὐθύνεται· οἷον γινώσκων τις ὅτι ἡ ὑδρία ἦτο πλήρῃς ὕδατος διαβεβαιῶσιν τὸ πρᾶγμα δι' ὄρκου· ἐάν ἐν ἀγνοίᾳ του ἐκενώθη ἡ ὑδρία καὶ ᾔναι κενή, καθ' ἣν στιγμὴν ἐδίδε τὸν ὄρκον, οὐδεμίαν ἔχει ἐκ τούτου εὐθύνῃ· ἀρκεῖ ὅτι ἡ κατάθεσις του ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν ἐνδόμυχον πεποιθήσιν του.

Τρίτον εἶδος ὄρκου εἶναι ὁ διδόμενος διὰ μέλλουσαν πράξιν. Ὁ ὀρκιζόμενος, ὅτι θέλει πράξῃ τὸ δεῖνα πρᾶγμα ἐν τῷ μέλλοντι δὲν ἀπαλλάττεται τοῦ ὄρκου του καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν· ὁ παραβαίνων αὐτὸν καλεῖται ἐπίορκος. Ἐάν ὁ ὀρκιζόμενος προσδιορίσῃ χρόνον ὀφείλει ἐντὸς τῆς προθεσμίας νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτόν.

Ἄρθρ. 78. Ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις ἔχει ἐνέργειαν μεταβατικὴν, ἡ δὲ ὁμολογία ἀμετάβατον.

Τούτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *البينة حجة متعمدة والاقرار حجة قاصرة* ἐλ-πειγίνετου χόδζ-δζετὲν μούτεαδδιγέ, βέ λ ικράρου χόδζ-δζετὲν κασηρέ = ἡ μαρτυρία ἀπόδειξις ἐνεργητικὴ καὶ ἡ ὁμολογία ἀμετάβητος.

Παράδειγμα. Παρουσιάζετ αἱ τις εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἵππου καὶ λέγει αὐτῷ — ὁ ἵππος οὗτος εἶναι ἰδικός μου, ὁ πωλήσας σοι αὐτὸν μοὶ τὸν ἔκλεψεν, ἢ ἐγὼ τὸν εἶχον ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτὸν ὡς παρακαταθήκην. Ἐὰν ὁ ἀγοραστής ὁμολογήσῃ, ὅτι πραγματικῶς ὁ ἵππος ἦτο κλοπιμαῖος ἢ εὐρίσκετο ὡς παρακαταθήκη εἰς χεῖρας τοῦ πωλητοῦ καταδικάζεται κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα: ἕκαστος τῆ ἰδία ὁμολογία ἀλίσκεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἵππου, χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν πωλητὴν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τιμήματος, διότι ἡ ὁμολογία ἀμετάβητον ἔχουσα ἐνέργειαν δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ ἄλλον ἐκτὸς τοῦ ὁμολογήσαντος. Ἐὰν ἀπεναντίας ὁ ἀγοραστής ἀρνηθῆ ὅτι ὁ ἵππος δὲν εἶναι κτήμα τοῦ πωλητοῦ καὶ ὁ ἐκνικῶν αὐτὸν ἀποδείξῃ τοῦτο, πάλιν ἀποδίδεται μὲν ὁ ἵππος, ἀλλ' ὁ ἀγοραστής ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πωλητοῦ διὰ τὸ δοθὲν τίμημα, διότι ἡ ἀπόδειξις ἔχει ἐνέργειαν μεταβατικὴν.

Ἄρθρ. 79ον. Ἐκαστος τῆ ἰδία ὁμολογία ἀλίσκεται.

Τούτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *المروء مؤاخذ باقراره* ἐλ μέρου μουάχαζουν πῖ ικράριχη = ἕκαστος κατακρίνεται τῆ ὁμολογία αὐτοῦ.

Εἶναι παράρτημα τοῦ ἀνωτέρω κανόνος. Ὁ ὁμολογῶν ἀντὶ κατακεκριμένου ἐστὶ. Βρσ. βιβλ. ἢ. τίτλ. δ'. ἐδ. α.

Ἄρθρ. 80. Ἡ ἀντίφασις οὐδὲν μὲν ἔχει κύρος ἀλλὰ καὶ δὲν ἀνατρέπει τὴν κατὰ τοῦ ἀντιφάσκοντος ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν.

Τούτο μετέφρασαι ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *لا حجة مع التناقض لكن لا يخل بحكم على نفس المتناقض* λα χόδζ δζετε μα' ετ-τεναχοῦζ λακίννε λαγεχίλλου πῖ μα χούκιμε ἀλιὰ νέφσι λ μῆτενακῆζ = οὐκ ἰσχύει ἡ ἀντίφασις, ἀλλ' οὐκ ἀνατρέπει αὐτὴ τὴν κατὰ τοῦ ἀντιφάσκοντος ἀπόφασιν.

Κατὰ τὸ ἐν τῷ κειμένῳ παράδειγμα, οἱ μάρτυρες, οἵτινες κατέθηκαν προηγουμένως ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει λ. χ. 1000 γρόσια, καὶ ἀφ' οὗ ἐξεδόθη ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀναιροῦντες τὴν πρώτην αὐτῶν κατάθεσιν μαρτυροῦσιν ἤδη ὅτι οὐδὲν ὀφείλει, καταδικάζ-

ζονται ἵνα ἀποτίσωσιν αὐτοὶ τὰ 1000 γρόσια, διότι ἡ ἀπόφρασις δὲν ἀκυροῦται ποτέ· τοῦτο δὲ διότι στηρίζεται ἐπὶ τελείας ἀποδείξεως, ἥτοι τῆς μαρτυρίας.

Ἄρθρ. 81ον. Ἐνίοτε συμβαίνει νὰ θεωρῆται ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ παρακολούθημα, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένη ἡ ἀρχή.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ : قد ثبت الفرع مع عدم ثبوت الأصل κἀδ γέσπιτου·λ· φέρ' μὲν ἀδέμι σουπούτι·λ· ἄσηλ = ἔστιν ὅτε θεωρεῖται ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ παρακολούθημα καίτοι μὴ ἀποδεδειγμένης τῆς ἀρχῆς.

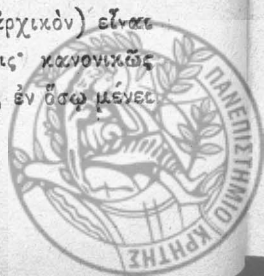
Οἶον, ἐὰν εἴπη τις, ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ὀφείλει εἰς τὸν δεῖνα 1000 γρόσια καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐγγυητὴς τοῦ χρέους τούτου, ὁ ὡς δα-νειστῆς ὁμολογηθεὶς, ἀρνούμενου τοῦ ὀφειλέτου, δύναται ν' ἀπειτή-σῃ καὶ νὰ λάβῃ τὰ χρήματα ἀπὸ τὸν ἐγγυητὴν.

Ἴδου καὶ ἐν ἀναλυτικώτερον παράδειγμα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Ὁ Γεώργιος καταθέτει ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ Πέ-τρος χρεωστῆ εἰς τὸν Παῦλον 1000 γρόσια, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐγ-γυητὴς διὰ τὰ χρήματα ταῦτα· ἡ κατάθεσις αὕτη καίτοι ἀπα-βλέπουσα ἀμφοτέροισι, τὸν Γεώργιον δηλαδὴ καὶ τὸν Πέτρον, ἐνοχο-ποιεῖ μὲν τὸν πρῶτον κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα: ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ ὁμολογίᾳ ἀλίσκεται, οὐδόλως ὁμῶς καὶ τὸν δεύτερον, διότι ἡ ὁμολογία ἔχει ἐνέργειαν ἀμετάβατον. Ἐπομένως ὁ Παῦλος εἶναι ἐλεύθερος ἢ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Γεώργιον νὰ πλη-ρώσῃ τὸ χρέος ἢ νὰ ἀποδείξῃ τὸ διαμφισβητούμενον χρέος τοῦ Πέ-τρον. Ἐὰν προτιμήσῃ τὸ πρῶτον, ὁ Γεώργιος πληρώσας τὸ χρέος, οὕτινος ὠμολόγησεν ὅτι ἦτο ἐγγυητὴς, δὲν ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου Πέτρον.

Ἡ ὁμολογία τοῦ ἐγγυητοῦ δὲν ἰσχύει ὡς μαρτυρία κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου, διότι ὁ μάρτυς πρέπει νὰ μὴ ἔχῃ κανέν συμφέρον ἐκ τῆς μαρτυρίας, ἣν δίδει, ἐν ᾧ ἐνταῦθα εἶναι πιθανὸν ὁ μάρτυς νὰ ψεύδῃται ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀπαλλαχθῇ αὐτός.

Ἄρχῃ ἐν τῷ παραδείγματι τούτῳ (الأصل ἄσηλ = ἀρχικόν) εἶναι τὸ χρέος, παρακολούθημα δὲ (عزف φέρ') ἡ ἐγγύησις· κανονικῶς τὸ παρακολούθημα δὲν θεωρεῖται ὡς ἀποδεδειγμένον, ἐν ὅσῳ μένει

ἀναπόδεικτος ἡ ἀρχή· συμβαίνει ὅμως ἐνίοτε ἐναντίον τοῦ κανόνος νὰ ἀποδεικνύηται τὸ παρακολούθημα, πρὶν ἔτι ἀποδειχθῆ ἡ ἀρχή· ἔστιν ὅτι δὲ ἀποδεικνυόμενου τοῦ πρώτου θεωρεῖται συναποδεικνυόμενον καὶ τὸ δεύτερον. Οἷον ὁ Γεώργιος ἐνάγει τὸν Πέτρον λέγων, ὅτι εἶναι ἐγγυητὴς τοῦ ἀπόντος Παύλου διὰ χίλια γρόσια, τὰ ὁποῖα ὀφείλει αὐτῷ ὁ τελευταῖος καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀγωγὴν του ταύτην· ὁ δικαστὴς εἰς τοιαύτην περίστασιν καταδικάζει τὸν ἐγγυητὴν Πέτρον νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος, διότι ἀποδειχθείσης τῆς ἐγγυήσεως συναπεδείχθη καὶ αὐτό. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ Πέτρος ἔχει ἀναγωγὴν κατὰ τοῦ Παύλου, διότι ἡ ἀπόδειξις ἔχει ἐνέργειαν μεταβατικὴν. Σημειωτέον πρὸς τούτους ὅτι μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις κατὰ ἀπόντος.

Ἄρθρ. 82ον. Βεβαιουμένου τοῦ ὄρου ἢ ἐξ αὐτοῦ ἡρτημένη πρᾶξις βεβαιουῦται ἀναγκαίως.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المعاق بالشرط يجب ثبوته عند شرط الشئ ἐλ μουά'λλακου πισ-σάρτι γέδζιπέ σουπούτουχου ἔνδε σουπούτι-σ σάρτ = ἡ τοῦ εἰς ὄρον ἐξηρημένου ἐκπλήρωσις ὀφείλεται, ὅταν ὁ ὄρος οὗτος ἐκπληρωθῇ.

Ἄλλως, τότε δεῖ ἐκπληροῦσθαι τὸ εἰς ὄρον τινὰ ἡρτημένον, ὅταν ὁ ὄρος οὗτος ἐκπληρωθῇ.

Παράδειγμα. Ὁ Γεώργιος λέγει τῷ Πέτρῳ — δάνεισον εἰς τὸν Παῦλον 1000 γρόσια καὶ ἐὰν εἰς τὴν λήξιν τῷ μηνὸς δὲν σοὶ τὰ ἐπιστρέψῃ, ἐγὼ σοὶ τὰ δίδω. Ἐνταῦθα ὁ Γεώργιος θεωρεῖται ὡς ἐγγυητὴς, διὸ μὴ πληρόντος τοῦ Παύλου τὸ χρέος εἰς τὸ τέλος τῆς προθεσμίας, ὁ Πέτρος ἀπχιτεῖ καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἀπὸ τὸν Γεώργιον.

Ἄτερον. Ἐὰν ὁ Γεώργιος εἴπῃ τῷ Πέτρῳ — ἐὰν ὑπάγῃς εἰς τὸ δεῖνα μέρος θὰ σοὶ δώσω τόσα χρήματα, ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ἅμα μεταβάλλοντος ἐκεῖσε τοῦ Πέτρου.

Ἄρθρ. 83ον. Τὸν ὄρον τηρητέον κατὰ τὸ δυνατόν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: يلزم مراعاة الشرط بقدر الامكان γέλζεμου μφρά'τους ὁ σάρτι πὶ κάδερι-λιμικιάν = ὁ ὄρος τηρητέος κατὰ τὸ δυνατόν.

Δηλαδή καθ' ὅσον εἶναι δυνατὴ ἢ καὶ ἀναγκαία ἡ τήρησις αὐτοῦ.

Δηλαδή ὄν τινα βρύνει ἡ ζημία κτλ. ὡς ἐν τῷ κειμένῳ.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι γενικός.

Παράδειγμα. Ὁ ἀγοραστής ἐπιστρέψας ὃν ἠγόρασεν ἵππον εἰς τὸν πωλητὴν ἕνεκα τοῦ ἀρχικοῦ ἐλαττώματος ὅπερ ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὰς περὶ ἐκλογικοῦ δικαίωματος ἀρχάς, (ὄρα βιβλ. α. τίτλ. 5', ἀρθρ. 336 κτλ.) δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ μίσθωμα εἰς αὐτὸν δι' ὅσον χρόνον μετεχειρίσθη τὸν ἵππον· διότι κατὰ τὰς περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχάς, ἐὰν ὁ ἵππος ἔπασχέ τι ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ, ἡ ζημία αὐτοῦ θὰ ἀνεφέρετο εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἐπομένως, ὁ πωλητὴς δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς ὠφελείας τοῦ ἵππου διὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἡ ζημία αὐτοῦ ἀπέβλεπεν ἄλλον· διότι εἰς οὗτινος λογαριασμόν κινδυνεύει τὸ πρᾶγμα, ἐκεῖνος ἀπολαμβάνει καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 86ον. Δὲν συνέρονται εἰς τὸ αὐτὸ μισθὸς καὶ ἀποζημίωσις.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: العـالـجر والاضمان لا يجتمعان ἐδῆζρου βέ ζζαμάνου λὰ γετζεμιάνι = οὐ συνέρονται μισθὸς καὶ ἀποζημίωσις.

Δηλαδή, δὲν δύναται τις νὰ ζητήσῃ συγχρόνως καὶ τὸ μίσθωμα καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματός του.

Παράδειγμα. Καταλαμβάνει τις ἀθθαίρετως ἄλλοτρίαν οἰκίαν μὴ οὖσαν ὠρισμένην εἰς ἔμμισον χρῆσιν (ὄρα τοὺς δικανικοὺς ὄρους τοῦ 6'. βιβλίου) καὶ κατοικεῖ ἐν αὐτῇ. Ἐὰν πυρποληθῇ ἡ οἰκία, ἡ ζημία βρύνει τὸν ἀρπαγα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κύριος αὐτῆς δὲν δύναται ποτε νὰ ζητήσῃ μίσθωμα ἀπὸ αὐτὸν, δι' ὅσον χρόνον κατοικήσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Ἐὰν ὅμως ἡ οἰκία πυρποληθῇ καθ' ὃν χρόνον κρατεῖται ὑπὸ ἐνοίκιον, ὁ ἐνοικιαστής δὲν ἀποζημιῶ τὸν ἰδιοκτήτην, διότι οὗτος λαμβάνων τὸ ἐνοίκιον αὐτῆς ὀφείλει νὰ ὑποστῇ καὶ τὴν ζημίαν της.

Ἐτερον παράδειγμα. Ἐὰν ὁ ἀχθοφόρος πεσὼν συντρέψῃ τὸν ἄσκον, ὃν ἔφερε καὶ χυθῇ τὸ ἔλαιον ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν κύριον. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει τὸ μίσθωμα τοῦ ἀχθοφόρου ἐκπίπτει ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ἐλαίου.

Ἄρθρ. 87ον. Ἡ ζημία ἀντιστοιχεῖ τῇ ὠφελείᾳ.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الغرم بالغنم ελ-γούρμου πῖ-λ-γούνουμι = ἡ ζημία (ἀντίστοιχος) τῇ ὠφελείᾳ.

Εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀνωτέρω καὶ ὢν ἀντιστρόφως ἐκπεφρασμένως. Ὁ ἔχων δηλαδὴ τὴν ὠφέλειαν πράγματός τινος ὑφίσταται καὶ τὴν ζημίαν αὐτοῦ. Ὁ τὴν ὠφέλειαν ἔχων τοῦ πράγματος καὶ τὴν βλάβην αὐτοῦ ἔχειν ὀφείλει. Βασ. βιβλ. β'. τίτλ. γ'. ἐδ. ε'.

Ἄρθρ. 88ον. Ἡ πόνησις εἶναι ἀνάλογος τῇ ἀπολαυῇ καὶ ἡ ἀπολαυὴ ἀνάλογος τῇ πονήσει.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: العمة بقدر القمة والقمة بقدر العمة εν-νίμετου πῖ κάδερι-ν-νακμέ, βέ-ν-νακμέ πῖ κάδερι-ν-νίμέ = ἡ ἀπολαυὴ ἀνάλογος τῇ πονήσει καὶ ἡ πόνησις ἀνάλογος τῇ ἀπολαυῇ.

Ὅταν, παραδείγματος χάριν, πρόκηται νὰ ὀρισθῇ ἡ ἀμοιβὴ γενομένης τινὸς ὑπηρεσίας, αὕτη ὀρίζεται ἀναλόγως τῆς ὑπηρεσίας. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὸ κατ' ἐκτίμησιν ὀριζόμενον μίσθωμα.

Ἄρθρ. 89ον. Πᾶσα πράξις ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτουργὸν αὐ-τῆς, οὐδέποτε δὲ εἰς τὸν δόντα τὴν διαταγὴν, ἂν δὲν μετεχειρίσθη βίαν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβ. : يضاف الفعل الى الفاعل لا الامر يضاف الفعل الى الفاعل لا الامر γιουζάφρου λ φῖλου ιλέ-λ-φάήλι-λέλ ἄμιρι μᾶ λέμ γεκιὸν μούδζπῖρεν = πᾶσα πράξις ἀνάγεται τῷ αὐτουργῷ αὐτῆς, οὐχὶ τῷ δόντι τὴν διαταγὴν, ἐκτὸς ἐὰν βία ἐχρήτατο.

Δηλαδὴ αἱ συνέπειαι πράξεώς τινος βαρύνουσι τὸν αὐτουργὸν αὐ-τῆς· αὐτὸς ἀποζημιῶ τὸν κύριον πράγματος ὅπερ ἔφθειρεν, ἢ ὑφί-σταται τὸ ἀντίποινον (κησᾶς) διὰ φόνον, ὃν ἐξετέλεσεν. Ἐὰν δὲ διε-τάχθη εἰς τοῦτο ὑπὸ τινος, ὁ διατάκτης εἶναι ἀνεύθυνος ἐνόσω δὲν μετεχειρίσθη βίαν, ὅπως ἀναγκάσῃ τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αὐτουργὸς λογίζεται ὁ δούς τὴν διατα-γὴν. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὀρισθῇ ἡ σημασία τῆς λέξεως βία· βία λέ-γεται τὸ ὑποχρεοῦν τινα δι' ἀπειλῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως, ἢ αὐτὸς ἀποστρέφεται. Δύο εἰδῶν εἶναι ἡ βία· πρῶτον εἶδος εἶναι ἡ

περίστασις, καθ' ἣν ὁ ἐκτελεστής τῆς πράξεως κινδυνεύει τὴν ἰδίαν ζῶην, ἐὰν δὲν ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν πράξιν, ἣν ἐξετέλεσεν ἐξ ἀνάγκης χάριν τῆς ἰδίας αὐτοῦ σωτηρίας. Δεύτερον εἶδος εἶναι, ὅταν ὁ διατάκτης πειθαναγκάζῃ τὸν αὐτουργὸν δι' ἀπειλῆς οὐχὶ φόνου, ἀλλὰ κακώσεως οἷον φυλακίσεως, δαρμοῦ κτλ. Ἐνταῦθα τότε μόνον εὐθύνεται ὁ διατάκτης, ὅταν τὸ κακὸν, ὅπερ ἠπέιλησεν εἰς τὸν αὐτουργὸν ᾗναι ἔσον ἢ ἀνώτερον ἐκείνου ὅπερ ὑπεχρέωσεν αὐτὸν νὰ πράξῃ.

Ἐὰν ἡ πράξις ᾗ ἐπιβάλλει ὁ διατάκτης εἰς τὸν αὐτουργὸν ᾗναι τι ἀθέμιτον, ἢ ἐὰν ἀπειλῇ αὐτὸν μὲ κακὸν κατώτερον ἐκείνου, ὅπερ τὸν διατάττει νὰ διαπράξῃ, εὐθύνεται ἐπίσης καὶ ὁ αὐτουργὸς δι' αὐτήν.

Ἐὰν διὰ βίας συνεκροτήθῃ συνάλλαγμα, ὁ βιασθεὶς, ἀφοῦ παρέλθῃ ἡ βία, δύναται νὰ ἀκυρώσῃ αὐτό, ἢ νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ, ἂν θέλῃ, ὡς ἔγκυρον.

Ὁ γάμος ὁμοῦ, ἢ διάζευξις καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις δούλου δὲν ἀκυροῦνται πλέον.

Ἄρθρ. 90ον. Ὅταν συνυπάρχωσιν αὐτουργὸς καὶ αἷτιος, ὑπόλογος εἶναι ὁ αὐτουργός.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *إذا اجتمع المباشر والمسبب يضاف الحكم الى المباشر* ἰζζε-τζτέμέε-λ μιπιάσιρι βέ-λ-μούτεσεπιπίπ, γιζζάφου-λ-χισιμιβ ἰλέλ μούπιάσιρ—ὅταν συνυπάρχωσιν αὐτουργός καὶ αἷτιος, εὐθύνεται ὁ αὐτουργός.

Ὁ κανὼν εὗτος εἶναι παράρτημα τοῦ ἀνωτέρω.

Τὸ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερόμενον παράδειγμα ἐξηγεῖ ἀρκούντως τὸν κανόνα τοῦτον. Ἐν αὐτῷ αἷτιος εἶναι ὁ δρύξας τὸν λάκκον, αὐτουργός δὲ ὁ βίψας τὸ ζῶον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχει ἐνταῦθα καὶ αἷτιος καὶ αὐτουργός, ἢ εὐθύνῃ τοῦ ἐγκλήματος ἀναφέρεται εἰς τὸν δεύτερον· ἐὰν ὁμοῦ δὲν ὑπάρχῃ αὐτουργός, οἷον τὸ ζῶον ἔπρεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν λάκκον, ὡς αὐτουργός λογίζεται ὁ αἷτιος καὶ ἐπομένως ὁ σκάψας τὸν λάκκον εὐθύνεται, διότι ἡ ὁδὸς εἶναι κοινὴ καὶ προωρισμένη διὰ τὴν διάβασιν τοῦ δημοσίου· ἐπομένως ὁ πρᾶ πᾶσαν συνήθειαν σκάπτων λάκκους ἐν αὐτῇ εὐθύνεται διὰ πᾶσαν ζημίαν.

ἥτις ἤθελε προκύψει. Ἀπ' ἐναντίας ἐὰν ἔσκαψε τὸν λάκκον ἐντὸς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κτήματος, οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην διὰ πᾶσαν ζημίαν προελθοῦσαν ἐξ αὐτοῦ, οἷον ἐὰν ἔπεσεν ἐν αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνθρώπος τις ἢ ζῶον κτλ.

Ἄρθρ. 91ον. Ἡ θέμις ἀποκρούει τὴν εὐθύνην.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: الجواز الشرعي ينافي الضمان ἔλ-δζεβάζις σ' σερὶ γιουνάφη-ζ ζαμάν=ἡ θέμις ἀποκρούει τὴν εὐθύνην.

Οἷον οὐδεὶς εὐθύνεται διὰ τὴν ζημίαν ἥτις προέκυψεν εἰς ἄλλον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κτήματι.

Παράδειγμα. Ἐὰν ἀλλότριον ζῶον πεσὸν ἐντὸς φρέατος ὅπερ ἠνέωξέ τις ἐν τῇ ἰδίᾳ γῆ ἀπολεσθῆ, ὁ κύριος τῆς γῆς δὲν εὐθύνεται, διότι οὐδεὶς κωλύεται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ ἀνοίξῃ φρέαρ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κτήματι.

Ἐὰν ὁμως κατὰ τὸ ὀλίγον ἀνωτέρω παράδειγμα ὠρυξέ τὸ φρέαρ ἐν τῇ δημοσίᾳ ὁδῷ, τότε εὐθύνεται διότι νομικῶς κανὲν δικαίωμα δὲν εἶχε νὰ ἀνοίξῃ τὸν λάκκον ἐκεῖνον. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι καὶ ἐκεῖνο ὅπερ πράττει τις δυνάμει δικαιώματος, δὲν πρέπει νὰ υπερβαίνη τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνηθείας διαγραφόμενα ὄρια.

Ἄρθρ. 92ον. Ὁ αὐτουργὸς καὶ ἐκ προθέσεως ἢ ἐκ προμελέτης μὴ πράττων εὐθύνεται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: المباشر ضامن وان لم يتعمد ἔλ μούπάσιρσι ζάμινουν βέ ἰν λέμ γετεζάμμεδ=ὁ αὐτουργὸς εὐθύνεται καὶ μὴ πράττων ἐκ προμελέτης.

Ὁ ποινικὸς νόμος διακρίνει τὴν προμελέτην ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ προμελέτης γίνεται ἡ πράξις ὅταν ὁ αὐτουργὸς προσχεδιάζῃ αὐτὴν καὶ ἀκολούθως τὴν ἐκτελεῖ ἢ πρόθεσις σημαίνει, ὅτι ὁ αὐτουργὸς ἐκτελῶν τὴν πράξιν εἶχεν αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν· τὸ ἀντίθετον τῆς προθέσεως εἶναι τὸ ἀκούσιον καὶ τυχαῖον. Ἐν τούτοις τὸ ἱερὸν δίκαιον οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖ μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τῆς προμελέτης· κατ' αὐτὸ εἴτε ἐκ προμελέτης εἴτε ἐκ προθέσεως ἀπλῶς φονεύσῃ τις ὑπόκειται εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀντιποίνου (قصاص κησάς).

Τὸ ἀκούσιον καὶ τυχαῖον εἶναι δύο εἰδῶν· πρῶτον πυροβολεῖ τις κατὰ τινος καὶ φονεύει ἕτερον· ἐνταῦθα ὁ φονεὺς δὲν καταδικάζεται εἰς τὸ ἀντίποινον, ἀλλὰ φυλακίζεται ἐπὶ μακρὸν μόνον καὶ πληρώνει τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος· καὶ τοῦτο δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχοντος, ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, ὅταν οὗτος διορθωθῇ.

Δεύτερον εἶδος τοῦ τυχαίου εἶναι ἡ παντελὴς ἔλλειψις κακῆς προθέσεως, οἷον ὅταν πυροβολῇ τις κατὰ πτηνοῦ καὶ φονεύῃ τυχαίως ἄνθρωπον· κατὰ τὸ Ἱερὸν δίκαιον ἐκτὸς τῆς ἀποζημιώσεως καὶ τῆς καταβολῆς τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος οὐδεμίαν ἄλλη ποινὴν, οὔτε φυλάκισις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀκούσιον τοῦτον φόνον.

Ἄρθρ. 93ον. Ὁ αἵτιος ἐνόσω δὲν πράττει ἐκ προμελέτης ἢ προθέσεως δὲν εὐθύνεται.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: **المسبب لا يصمن الاباء** ἔλ μούτεσέπιππου λά γέζμουνου ἔλλα πὶτ-τεζάμμούτ=ὁ αἵτιος οὐκ εὐθύνεται ἐν ὄσω δὲν πράττει ἐκ προμελέτης.

Παράδειγμα. Ἐάν τις θέσῃ λίθον τινὰ εἰς τόπον μὴ χρησιμεύοντα ὡς δημοσίαν ὁδὸς καὶ τις διερχόμενος προσκόψῃ τὸν πόδα καὶ οὕτω βλαφθῇ, οὐδεμίαν ὀφείλεται ἀποζημιώσει. Ἐάν δὲ θέσῃ αὐτὸν κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν εὐθύνεται ὁ πράξας, ὡς πράξας ἐκ προθέσεως ἢ προμελέτης.

Ἄρθρ. 94ον. Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ βλάβη ἅπερ προξενοῦνται ὑπὸ τῶν ζῶων ἐνεργούντων ἀφ' ἑαυτῶν εἶναι ἀνεκλόγιστα.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: **دفع جناية العجماء جبار** νάγετὺ λ-ἀδζμα δζούπάρν=τὸ τοῦ κτήναος ἔγκλημα ἀνεκλόγιστον, ληφθέντος ἐκ τοῦ προφητικοῦ λόγιου (χαδῆς) **جرح العجماء جبار** δζέρχς λ-ἀδζμα δζέπάρν=ἡ τοῦ κτήνουσ τραυματίσις ἀνεκλόγιστος.

Παράδειγμα. Ἐάν τὸ ζῶον τινὸς εἰσέλθῃ εἰς ἀλλότριον ἀγρὸν καὶ προξενήσῃ βλάβην τινὰ, οὐδεμίαν εὐθύνην φέρει ὁ κύριος τοῦ ζώου· ἐάν ὅμως τὸ ζῶον ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ βοσκοῦ εἰσέλθῃ καθ' ὁδὸν εἰς τὸν ἀλλότριον ἀγρὸν, ἢ περιστασις αὕτη δεικνύει, ὅτι ἐκ προθέσεως ἀφέθῃ τὸ ζῶον καὶ ἐπομένως ὁ βοσκὸς, ὅστις εἶναι ὁ αἵτιος τῆς βλάβης εὐθύνεται.

Τὰ περὶ τῶν δημοσίων, ἀφιερωτικῶν καὶ τῆς τελείας ἰδιοκτησίας γαιῶν ὀρίζουσιν εἰδικοί νόμοι.

Ἄρθρ. 97ον. Οὐδεὶς δύναται λαβεῖν τὸ ἀλλότριον κτῆμα ἄνευ ἐνόμου αἰτίας.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: لا يجوز لأحد ان يأخذ مال غيره إلا بحسب سبب شرعي لئلا يحدسوا له شيئا من أموالهم = οὐκ ἐπιτρέπεται τινὶ τὸ λαβεῖν τὴν περιουσίαν τινὸς ἄνευ νομίμου αἰτίας.

Νόμιμος αἰτία κατοχῆς εἶναι τὰ συναλλάγματα, οἶον ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις, ἡ δωρεὰ κτλ. ἡ κληρονομία καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄρθρ 98ον. Ἡ τῆς αἰτίας τῆς κυριότητος ἀλλαγὴ ἐν τινὶ πράγματι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀλλαγὴν αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: بدل سبب الملك قائم مقام تبدل الذات لئلا يحدسوا له شيئا من أموالهم = ἡ τῆς αἰτίας τῆς κυριότητος ἀλλαγὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀλλαγῇ αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

Αἰτίαι τῆς κυριότητος καὶ κατοχῆς, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, εἶναι τὰ διάφορα συναλλάγματα καὶ ἡ κληρονομία.

Παράδειγμα. Ἐλάβε τις ἀπὸ τὸν πατέρα του πρᾶγμα τι ὡς χρησιδάνειον. Ἀποθνήσκοντος τοῦ πατρὸς, τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς χρησιδάνειον, ἀλλ' ἀποκτᾷ τὸν τίτλον κληρονομίας καὶ ἀνήκει εἰς πάντας ὁμοῦ τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος.

Ἔτερον. Δανείζεται τις χρήματα παρ' ἑτέρου, ὅστις ἀκολούθως δωρεὶ αὐτῷ ταῦτα, ἐν ᾧ πρότερον ὁ δανεισθεὶς κατεῖχεν αὐτὰ ὡς δάνειον, ἤδη τὰ κατέχει ὡς δωρεάν· ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὰ εἰς τὸν δανειστήν.

Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ κανόνος τούτου αἱ πηγαὶ ἀναφέρουσι καὶ τὸ ἐξῆς περιέργον παράδειγμα: Ἐὰν δοθῇ εἰς πτωχὸν μία ὄρνις ὡς ἐλεημοσύνη καὶ ὁ πτωχὸς ψήσας αὐτὴν προσφέρῃ ὡς δῶρον εἰς πλούσιον, οὗτος δύναται νὰ φάγῃ τὴν ὄρνιθα ταύτην χωρὶς νὰ φοβηθῇ ὅτι πράττει ἁμαρτίαν, ὡς ζῶν δὴθεν ἐξ ἐλεημοσύνης, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ἄπορος. Διότι ἂν καὶ εἰς τὸν πτωχὸν προήλθεν ἡ ὄρνις ἐξ ἐλεη-

μοσύνης, ὁ πλούσιος ὅμως τὴν ἀπέκτησε διὰ δωρεᾶς· καὶ ἐπειδὴ ἤλλαξεν ἡ αἰτία τῆς κυριότητος, τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἤλλασεν αὐτὴ ἡ ὄρις.

Ὁ κανὼν οὗτος στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐξῆς λόγου τοῦ Προφήτου εἰπόντος *وَلِنَا وَلِصَادِقِكُمْ* λέκε σαδάκατον βέ λένα χεδίγετον=σοὶ μὲν ἐλεημοσύνη, ἡμῖν δὲ δῶρον.

Ἄρθρ. 99ον. Ὅστις ἐπισπεύδει καὶ βιάζει τι πρὸ τοῦ καιροῦ αὐτοῦ τιμωρεῖται διὰ τῆς στερήσεως ἐκείνου τοῦ πράγματος.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *من استعجل الشيء قبل ان يحل* μὲν ἰστῆδζελεσέγε κάπλε ἀβάνιχη, οὐκῆπε πὶ χηρμάνιχη=ὁς ἂν ἐπισπεύδει τι πρὸ τοῦ καιροῦ αὐτοῦ τιμωρεῖται διὰ τῆς στερήσεώς του.

Παράδειγμα. Ἐάν τις φονεύσῃ συγγενῆ του τινὰ, οὗτινος εἶναι νόμιμος κληρονόμος, ἵνα κληρονομήσῃ αὐτὸν ταχέως, ἀποστερεῖται τῶν κληρονομικῶν του δικαιωμάτων, διότι ἠθέλησε νὰ ἐπισπεύσῃ τὸν χρόνον τῆς ἀποκτήσεως κτημάτων, τὰ ὅποια βεβαίως θὰ περιήρχοντο ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν κατοχὴν του διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 100ον. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀνατρέψῃ ἢ ἀναιρέσῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέν.

Τοῦτο μετέφρασται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ: *من سعى في نقض ما تم من جهته* μὲν σάα φι νάκζι μὰ τέμμε μὲν δζιχετίχη φέ σζιχου μερδούδου ἀλιέχ=ἡ τοῦ τὸ τετελεσμένον ἀνατρέπειν πειρωμένου προσπάθεια ἀπορρίπτέα αὐτῷ.

Δηλαδή, ἐάν τις πράξῃ τι καὶ ἀκολούθως ζητήσῃ ν' ἀναιρέσῃ αὐτὸ, ἢ προσπάθειά του δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· ἐάν δὲ ἐκ τῶν προσπαθειῶν του τούτων προκύψῃ βλάβη τις, ἢ εὐθύνη ἀνάγεται εἰς αὐτόν.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἀπόφασις, ἣν ἐξέδωκεν ὁ Ἱεροδικαστῆς οὐδέποτε ἀνατρέπεται, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω ἀρθ. 80.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	Σελ.	δ'.
Πρόλογος τουρκικός.		8
Σημειώσεις τινές περὶ προφορᾶς τῶν διὰ χαρακτῆρων ἑλληνικῶν γεγραμμένων τουρκικῶν λέξεων.		έ.
*Ἐχθεσις τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.		1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ. Μῆρος Πρώτον.—Ὅρισμὸς καὶ διαίρεσις τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἱερονομικοῦ δικαίου.		43
Μῆρος Δεύτερον.—Θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Ἱεροῦ δικαίου.		45
Βιβλίον Α'. Περὶ Ἀγοραπωλησίας. (Νομικοὶ ὅροι).		25
ΤΙΤΑ. ΠΡΩΤ. Περὶ συστάσεως τῆς πωλήσεως.		
Κεφάλαιον Α'. Συστατικὰ τῆς πωλήσεως.		33
Κεφάλαιον Β'. Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συνδρομῆς τῆς παραδοχῆς καὶ τῆς προτάσεως.		35
Κεφάλαιον Γ'. Περὶ ὀμηγύρευς τῆς πωλήσεως.		37
Κεφάλαιον Δ'. Περὶ τῆς ὑπὸ ὄρον πωλήσεως.		39
Κεφάλαιον Ε'. Περὶ ἀνατροπῆς ἢ διαλύσεως τῆς πωλήσεως.		40
ΤΙΤΑ. ΔΕΥΤ. Περὶ τῶν παρεπομένων τῶ πωλουμένου.		
Κεφάλαιον Α'. Περὶ ὄρων καὶ ἰδιοτήτων τοῦ πωλουμένου.		41
Κεφάλαιον Β'. Τίνων πραγμάτων ἐπιτρέπεται ἡ πώλησις καὶ τίνων οὐχί.		42
Κεφάλαιον Γ'. Περὶ τῶν τρόπων, καθ' οὓς γίνεται ἡ πώλησις τῶν διαφόρων πραγμάτων.		44
Κεφάλαιον Δ'. Τίνα ἐκ τῶν μὴ μνημονευθέντων πωλουμένου ὀνομαστί κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν ἐμπεριέχονται εἰς τὴν πώλησιν καὶ τίνα οὐχί.		49
ΤΙΤΑ. ΤΡΙΤ. Περὶ τῶν παρεπομένων τῶ τιμῆματι.		
Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῶν προσόντων τοῦ τιμήματος καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀναφουμένων ζητημάτων.		51
Κεφάλαιον Β'. Περὶ τῶν ἐπὶ προθεσμία πωλήσεων.		53
ΤΙΤΑ. ΤΕΤΑΡ. Περὶ τῆς κυριότητος τῶν συμβαλλομένων ἐπὶ τοῦ πωλουμένου πράγματος καὶ τοῦ τιμήματος μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως.		
Κεφάλαιον Α'. Περὶ κυριότητος τοῦ μὲν πωλητοῦ ἐπὶ τοῦ τιμή-		

	ματος, τοῦ δὲ ἀγοραστοῦ ἐπὶ τοῦ πράγματος μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως καὶ πρὸ τῆς παραλαβῆς.	Σελ. 54
Κεφάλαιον Β'.	Περὶ αὐξήσεως καὶ ἐλαττώσεως τοῦ τιμήματος καὶ τοῦ πράγματος μετὰ τὴν σύστασιν τῆς πωλήσεως.	55
ΤΙΤΛ. ΠΕΜΠ.	Περὶ τῶν παρεπομένων τῇ παραλαβῇ, ἧτοι τῇ ἐκτελέσει τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως.	
Κεφάλαιον Α'.	Τί ἐστὶ παράδοσις καὶ παραλαβὴ καὶ πῶς ἐκτελεῖται.	58
Κεφάλαιον Β'.	Περὶ τοῦ δικαιώματος ἐπισχέσεως τοῦ πωληθέντος πράγματος.	60
Κεφάλαιον Γ'.	Περὶ τοῦ τόπου τῆς παραδόσεως.	61
Κεφάλαιον Δ'.	Περὶ τῶν βαρῶν τῆς παραδόσεως καὶ τῶν προσόντων τῆς συμπληρώσεως αὐτῆς.	62
Κεφάλαιον Ε'.	Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς τυχαίας ἀπωλείας ἢ φθορᾶς τοῦ πωλουμένου.	63
Κεφάλαιον Σ'.	Τίνα βαρύνει ἡ ἀπώλεια πράγματος, τὸ ὅποτον ὁ ἀγοραστὴς ἔλαβεν ἵνα δοκιμάσῃ ἢ ἴδῃ ἢ δεῖξῃ τινὶ καὶ ἔπειτα ἀγοράσῃ αὐτό.	64
ΤΙΤΛ. ΒΚΤ.	Περὶ ἐκλογικῶν δικαιωμάτων ἢ ἐπιλογῆς.	
Κεφάλαιον Α'.	Περὶ τῆς ἐξ ὄρου ἐπιλογῆς.	65
Κεφάλαιον Β'.	Περὶ τῆς ἐξ ἰδιότητος ἐπιλογῆς.	67
Κεφάλαιον Γ'.	Περὶ τῆς ἐκ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος ἐπιλογῆς.	»
Κεφάλαιον Δ'.	Περὶ τῆς ἐπιλογῆς μεταξὺ δύο ἢ πλείονων.	68
Κεφάλαιον Ε'.	Περὶ τῆς ἐξ ὀψεως ἐπιλογῆς.	69
Κεφάλαιον Σ'.	Περὶ τῆς ἐξ ἐμπαθείας ἐπιλογῆς.	72
Κεφάλαιον Ζ'.	Περὶ ὑπερόγκου βλάβης καὶ δόλου.	77
ΤΙΤΛ. ΕΒΔΟΜ	Περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πωλήσεως καὶ τοῦ κύρους ἐνδὲς ἐκάστου αὐτῶν.	
Κεφάλαιον Α'.	Περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πωλήσεως.	79
Κεφάλαιον Β'.	Περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἐνεργείας ἐκάστης τῶν διαφορῶν πωλήσεων.	80
Κεφάλαιον Γ'.	Περὶ προπωλήσεως ἧτοι ἐλπιζομένου πράγματος (σελέμ).	82
Κεφάλαιον Δ'.	Περὶ παραγγελίας.	83
Κεφάλαιον Ε'.	Περὶ τῆς ὑπὸ ἐπιθανατίου ἀσθενοῦς συνομολογουμένης πωλήσεως.	84
Κεφάλαιον Σ'.	Περὶ τῆς ἐπὶ πίστει πωλήσεως (μπέι-λ-βεφζ).	86

Σημειώσεις (τεβζιχάτ).	Σελ.	89
Πρόλογος τῶν Μεταφραστῶν.		91
Σύντομος ἀνάπτυξις τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ Πρόλογου θεμελιωδῶν ἀρχῶν.		94

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ.	Γραμ.	τελ. δὲ οἱ	γράφει: οἱ δὲ	
»	15	21	τὸ κατὰ δουλείαν	» τὸ κατὰ δουλείαν ἐξ ἀμνημο- [νεύτου
»	15	24	τὸ κατὰ δουλείαν	» τὸ κατὰ δουλείαν ἐξ ἀμνημο- [νεύτου
»	48	3	ἐπὶ ταύτης	» ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης
»	49	16	ἀναγκαίων αὐτῶν	» αὐτῶ
»	20	5	δωρολήπτου	» δωροδόχου
»	20	14	δωρολήπτης	» δωροδόχος
»	21	3	εἶναι	» δὲν εἶναι
»	21	36	ὁ ἀποθανῶν	» ὁ ἀσθενῶν
»	27	18	διὰ τοῦτο κυρίως	» διὰ τοῦτο αὐτὸ κυρίως
»	28	24	mern	» merx
»	29	5	mern	» merx
»	29	6	μετρουμένων	» μετρουμένων διὰ κοιλοῦ
»	30	14	ἀνατοκατάστατον	» ἀναντικατάστατον
»	30	17	πρὸς ἄλληλα	» πρὸς ἄλληλα
»	31	22	παρόντων	» παρόντων χρημάτων
»	35	1	πόσον	» πόσου
»	35	19	τὸ τίμημα	» τίμημα
»	39	43	πωλήση τις	» πωλήση τίς τι
»	39	43	παραχωρηθῆ	» παραχωρηθῆ αὐτῶ
»	40	16	γενομένη	» γινομένη
»	42	15	ἐκ τοῦ εἵδους ἐκείνου [τοῦ συμπεφωνημένου	» ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἵδους
»	51	4—5	καὶ τὰ παραγόμενα	» τὰ παραγόμενα
»	53	14	ἀδεβιά	» ἀδεβιά
»	81	5	τιμικῶν	» μὴ ἀντικαταστατῶν
»	81	25	ἀκυρωσίμῃ αἰρετικῇ	» μετακλητῇ
»	91	2	θεμελιώδες	» θεμελιώδεις
»	97	27	τὸ κατὰ δουλείαν (καὶ ἐφεξῆς)	» τὸ κατὰ δουλείαν ἐξ ἀμνημο- [νεύτου

